HARALAMB ZINCĂ

UN CAZ DE DISPARIȚIE

HARALAMB ZINCĂ

UN CAZ DE DISPARIȚIE

HARALAMB ZINCA

UN CAZ DE DISPARIŢIE

– Anchete sociale –

EDITURA CARTEA ROMÂNEASCĂ

Coperta de Ionel Panaitescu

DIN PARTEA AUTORULUI

Dacă ne ocupăm de „radiografierea" unor cazuri de infracționism, n-o facem dintr-o curiozitate bolnăvicioasă ; n-o facem nici de dragul senzaționalului, ci animați de scopuri sociale majore. Îi asigurăm pe cititorii noștri că atunci cînd, de pildă, ni s-au relatat amănunte în legătură cu o crimă, carnea ni s-a încrîncenat, iar sufletul ni s-a umplut de ură împotriva făptașilor. Dar este tot atît de adevărat că, ceva mai tîrziu, cînd ni s-au arătat niște fotografii din care ne priveau doi adolescenți frumoși, cu căutături inocente și pure, ne-am simțit dintr-o dată sub povara unor întrebări fundamentale :

— cei doi adolescenți s-au născut în zilele noastre, au învățat în școlile noastre ; cum au ajuns la infracțiuni atît de grave ?

— care au fost cauzele familiale sau subiective sau sociale care i-au împins spre jaf și crimă ?

— ce anume le-a favorizat infracțiunea, ce anume ar fi putut s-o împiedice ?

A găsi răspunsul la asemenea întrebări, a le trata cu toată seriozitatea, înseamnă a pune în lumină nu numai istoricul infracțiunii, ci și a întreprinde o operă de pre-

venire, de avertizare a părinților, a tinerilor, cu scopul clar de a preîntîmpina declanșarea altor cazuri nenorocite.

Dar însuși faptul că, în condițiile generale favorizante unei educații sănătoase, apar acte antisociale de o mare gravitate, demonstrează că în procesul complex al educației civice sînt încă multe abateri de la normele noastre de conviețuire — manifestări de parazitism social, dispreț față de muncă, fuga după cîștiguri prin mijloace necinstite, alunecarea în comportări imorale cu consecințe grave.

A gîndi că procesul educativ se desfășoară de la sine, fără a iniția acțiuni concrete, permanente, precum și a subestima posibilitatea apariției unor devieri de comportament social duce la slăbirea vigilenței civice, la pasivitate, la tocirea spiritului combativ. În munca educativă orice neglijență, atitudine de indiferență, de toleranță față de manifestări fie ele chiar și „mărunte" poate degenera în deformări de comportament cu implicații sociale.

Toate acestea pledează pentru creșterea răspunderii factorilor educativi ai societății, pentru aplicarea fermă a măsurilor de ordin educativ și social de către școală, familie, organizații de masă, opinia publică, menite să contribuie într-o măsură mai mare, cu mai multă eficiență și fermitate în formarea unei înalte conștiințe socialiste. De aici și rosturile anchetelor sociale de față, încredințate tiparului.

UN CAZ DE DISPARIȚIE*

Bătrînul părinte a așteptat o zi... două... zece. În cea de-a unsprezecea s-a hotărît să se prezinte la miliție și să reclame dispariția fiicei sale, Valeria Ștefan, în vîrstă de 22 de ani.

„*Simbătă, 18 martie 1967*, relata tatăl, *fiica mea a plecat de acasă și nu s-a mai întors nici pînă în prezent. Relațiile dintre mine și fiică au fost bune și nu cunosc cauzele dispariției. Am căutat-o la mătușa ei și la o colegă de la lucru care mi-au spus că de la data de 18 n-au mai văzut-o. Nimeni din cunoștințe nu cunoaște nici cel mai mic indiciu unde s-ar putea afla. Menționez că fiica mea este în relații bune cu mine.*"

Așa s-a născut un dosar de urmărire cu nr. 22145/1967... O dispariție... Un caz la a cărui rezolvare miliția a luorat timp de doi ani și jumătate. Poate că l-ar fi putut rezolva într-un termen mai scurt, nu-mi dau seama, oricum nu asta-i problema pe care intenționez să o pun în lumină.

---

* Din motive lesne de înțeles, autorul a schimbat numele unor inși implicați în ancheta de față lăsindu-le însă neschimbate pe cele ale infractorilor.

Dosarul nr. 22145/1967... L-am avut în faţă, l-am răsfoit, l-am citit, l-am studiat, aş spune, cu pasiune, căci intre scoarţele sale sînt inchise spre păstrare observaţii nu numai criminalistice, ci şi sociale.

Aşadar, un caz de dispariţie. La prima lectură, problema mi s-a părut simplă, dar zăbovind asupra fiecărei piese, urmărind apoi dosarul pînă la Tribunalul Suprem, am realizat pe deplin complexitatea cauzei. Fără indoială, lucrătorii de miliţie care au colaborat la rezolvarea cu succes a dosarului au avut de infruntat greutăţi de un tip aparte. Nu este vorba de acele greutăţi ivite într-o infracţiune ce s-a voit perfectă şi care, asemenea unei fortificaţii, il impiedică pe criminalist să se apropie de cheia enigmei... Dar să incercăm să parcurgem impreună labirintul cazului nr. 22145/1967.

I. O *primă greşeală civică*

Un părinte, Vasile Ştefan, domiciliat in Bucureşti, reclamă la 31 martie 1967 dispariţia fiicei, în condiţii care-l îngrijorează. Din capul locului, constatăm un amănunt care nu ne poate lăsa indiferenţi : Valerica Ştefan a dispărut în ziua de 18 martie, iar reclamaţia este depusă şi inregistrată la 31 martie 1967, deci după 13 zile. Acele cuvinte autoliniştitoare ale părintelui : *„Să mai aştept o zi... încă una... poate că totuşi se intoarce acasă"* au reprezentat pentru organul de urmărire un prim handicap, dar nu şi cel mai serios.

„Relaţiile dintre mine şi fiică au fost bune, mărturiseşte îndurerat tatăl dispărutei. *Am căutat-o la mătuşa ei şi la o colegă de la lucru care mi-au spus că de la data de 18 n-au mai văzut-o. Nimeni din cunoştinţe nu cunoaşte nici cel mai mic indiciu unde s-ar putea afla."*

Să reţinem aceste cuvinte din încheierea reclamaţiei adresată miliţiei. Coala de hîrtie devenită acum document a poposit pe masa de lucru a ofiţerului însărcinat să facă lumină. O obligaţie profesională îl va determina să cerceteze reclamaţia, pe urmă să analizeze cazul cu o obiectivitate pe cît posibil deplină. În clipa aceea nu va avea nici un motiv să-l suspecteze pe bătrînul părinte sau să-i pună sub semnul îndoielii sinceritatea cuvintelor : *„Nimeni din cunoştinţe nu cunoaşte nici cel mai mic indiciu unde s-ar putea afla"*. Se va grăbi să facă o primă mişcare, adică să transmită tuturor posturilor de miliţie din ţară semnalmentele dispărutei.

Iată-le :

Ştefan Valerica
Născută : 1945, martie, 1
Înălţimea : 1,70 m
Corpolenţa : slabă
Fruntea : inaltă
Ochii : dispuşi orizontal, căprui
Sprîncenele : arcuite, împreunate
Nasul : rectiliniu, mic
Gura : mică, buzele subţiri
Dinţii : completi
Bărbia : rotundă
Urechile : mari, distanţate
Miinile : normale
Picioarele : normale
Semne particulare : nu are

Îmbrăcămintea :

Palton din stofă închisă, cu carouri, cu mîneci chimono
Rochie de jerseu de culoare bej
Pulover din relon
Pantofi din antilopă
Ciorapi indeşirabili
Poşetă de culoare albă, dreptunghiulară...

Pe lîngă aceste semnalmente, a mai fost transmisă aceloraşi organe de urmărire şi fotografia dispărutei, ceea ce înlesnea şi mai mult operaţiile de căutare şi identificare a cetăţenei Ştefan Valerica. Din acest moment — şi vă rog, stimaţi cititori, să vă imaginaţi ce reprezintă acest lucru pe scară naţională — a fost declanşat un întreg aparat de urmărire. Şi zilele au prins să se scurgă una după alta fără ca vreun post din ţară să semnaleze prezenţa tinerei dispărute. Iată însă că *la 13 iunie 1967*, părintele dispărutei se prezintă din nou la miliţie pentru a-şi completa reclamaţia depusă la 31 martie cu încă o declaraţie. Extrag din declaraţie ideile principale :

— Valerica Ştefan a terminat liceul în 1965, a încercat să intre la o facultate şi nu a izbutit. S-a angajat la Direcţia Centrală de Statistică unde a lucrat pînă la 1 ianuarie 1967, cînd s-a transferat ca angajată civilă, la un serviciu al M.F.A.

— Mama Valericăi a murit în urmă cu un an. De aceea s-a apropiat foarte mult de mătuşa sa, Marina Bălu. Din cînd în cînd, dormea şi pe la ea.

— Ştefan Vasile, căutînd prin lucrurile fiicei, a găsit cîteva scrisori de la un oarecare Mircescu Dan din Braşov. În luna decembrie 1966, Valerica a plecat într-o deplasare de cîteva zile la Braşov, în interes de serviciu. Cel puţin aşa-i spusese tatălui. Recent, tatăl aflase de la Marina Bălu că Valerica îl minţise : plecase la Braşov nu în interes de serviciu, ci mînată de interese personale.

„Cred că in momentul cind a dispărut de acasă, fiica mea era insărcinată — mărturisește Șt. V. in declarația sa — *deoarece imediat ce venea de la serviciu se imbrăca intr-un capot foarte larg. Aceasta este o presupunere, nu o certitudine, și probabil că a plecat undeva pentru a-și face o intervenție. De la cumnata mea am aflat că inainte de dispariție și-a manifestat dorința să meargă la Giurgiu."*

Subliniez cuvintele care intăresc caracterul echivoc al acestei părți — cea mai revelatoare din declarație :

Cred că... era insărcinată ;

aceasta este o presupunere, nu o certitudine ;

și-a manifestat dorința să meargă la Giurgiu.

Dosarul nr. 22145/1967... Un caz de dispariție. Zăbovind asupra unor documente, m-am pomenit gindindu-mă la acel ofițer (sau acei ofițeri), investit de legile societății, căruia i-a fost hărăzit să pătrundă in universul moral și spiritual al Valericăi Șt. Desigur, el are o profesiune, și încă una grea — e criminalist. Lui și nu altcuiva societatea ii cere un răspuns la intrebarea „Unde a dispărut Valerica Ștefan și de ce ?" Profesiunea il obligă la insușirea unei tehnici — să știe să ridice o amprentă, un fir de păr, să explice taina unei hirtiuțe. Dar, in același timp, prin forța imprejurărilor, el va fi pus in situația de a pătrunde și ințelege un anume mediu social, de a descifra un suflet, un caracter omenesc. In clipele acelea, *El* este obligat să fie nu numai criminalist, ci și psiholog, și sociolog, și medic, și judecător. In consecință — am simțit dorința de a sta de vorbă cu cei care, in etape diferite, au lucrat la rezolvarea cazului.

Intrebare : Tovarășe locotenent-colonel Ștefan Pavel, v-aș ruga să-mi răspundeți la citeva intrebări. Ați lucrat, in prima etapă, la rezolvarea dosarului 22145/967. Ați semnat referatul inițial de deschidere a anchetei. Care a fost,

după părerea dumneavoastră, marea greutate de care v-aţi lovit ?

Răspuns : Este interesant că marea greutate de care ne-am lovit n-a fost nicidecum de ordin criminalistic, ci de ordin civic. Toţi ne cereau cu lacrimi în ochi s-o găsim pe Valerica Ştefan, dar, în acelaşi timp, ne ascundeau, conştient sau inconştient, adevăruri care ne-ar fi ajutat şi ar fi simplificat cercetările. Universul Valericăi Şt. era departe de a fi unul moral şi acest lucru, aşa cum aţi constatat şi dumneavoastră, îl ştiau mătuşa precum şi Ioana Ţipei, prietena Valericăi, şi mai puţin părintele dispărutei.

...Da, e un paradox ca, pe de o parte, tu, cetăţean, să ceri miliţiei să-ţi găsească o fiinţă dragă care a dispărut de acasă, iar pe de altă parte, să inalţi în calea organului de urmărire tot felul de obstacole clădite din teamă şi prejudecăţi.

Să urmărim acum, respectind cronologia cercetărilor, cum au fost clădite aceste obstacole.

Mai intii, la 30 martie 1967, părintele dispărutei declară că : *Nimeni din cunoştinţe nu cunoaşte nici cel mai mic indiciu unde s-ar putea afla*", ca apoi, la 13 iunie 1967, să adauge cu privire la fiica dispărută, trei elemente esenţiale : *că era însărcinată ; că a plecat undeva pentru a-şi întrerupe cursul normal al sarcinii ; că şi-a manfestat dorinţa să plece la Giurgiu.*

Dar şi aceste trei elemente sint oferite I.M.M.B.-ului *nu ca certitudini, ci ca simple presupuneri.* De unde acest echivoc ? „De la cumnata mea am aflat..." se destăinuie Ştefan Vasile.

Un fir de păr descoperit la locul faptei îl pui la microscop şi, analizindu-l, îi determini, fără ezitări, particularităţile. Dar unui om care, pe deasupra, mai e şi părintele sau ruda dispărutei n-ai cum, pină la probele contrarii, să-l analizezi şi să-i determini gradul de sinceritate. În-

tr-adevăr, tatăl aflase de la cumnată adevăruri despre fiica sa, dar a greşit din punct de vedere civic prezentînd miliţiei acest adevăr — certitudine sub semnul unor presupuneri şi probabilităţi.

II. *A doua greşeală civică*

Deci tatăl Valericăi Ştefan află anumite date importante de la cumnata sa. În mod firesc, cetăţeana Marina Bălu, mătuşa dispărutei, este invitată la 16 iunie la I.M.M.B. pentru a fi ascultată. Se prezintă. N-a fost zgîrcită în relatări, drept care procesul-verbal de ascultare numără peste patru pagini. Nu voi reproduce integral documentul, ci îmi voi îngădui, apelînd la procedeul publicistic „întrebare-răspuns", să pun în lumină, respectînd autenticitatea pieselor de la dosar, datele ce interesează cauza.

Întrebare : În ce relaţii aţi fost cu nepoata dv. ?

Răspuns : Eram ataşată de ea, iar după moartea sorei mele, m-am ataşat şi mai mult de dînsa. Dormea uneori la mine, mînca, îmi povestea de-ale ei...

Întrebare : Ce prieteni, prietene a avut ? Întreţinea relaţii intime cu cineva ?

Răspuns : N-am reuşit să-i cunosc prietenii, prietenele sau dacă întreţinea vreo relaţie intimă cu cineva. Ştiu doar că dintre colegele de serviciu cea mai apropiată îi era Ioana Ţipei.

Întrebare : Şi dintre colegi ?

Răspuns : După inhumarea sorei mele, asta s-a petrecut la 30 martie 1966, Valerica a rămas cîteva zile acasă.

Ziua rămînea singură, seara însă veneam și eu, ca să nu doarmă singură. Într-una din zile mi-a spus c-o să treacă pe la dînsa un coleg, unul Adrian Șerbu, care a fost și la înmormîntare, ca să-i aducă salariul. Faptul acesta, că Adrian Șerbu fusese la înmormîntare și că în ziua aceea urma să-i aducă salariul, nu mi-a creat vreo bănuială.

Întrebare : Ce alte amănunte intime despre viața nepoatei dv. ne puteți relata ?

Răspuns : Cred că era pe la sfîrșitul lunii iunie (1966, N.A.), într-o după-amiază, cînd nepoata mea mi-a telefonat și m-a rugat să vin imediat la dînsa, deoarece este bolnavă. M-am dus. Cînd m-a văzut, a început să plîngă și să-mi spună că are o hemoragie puternică, că stătuse pe treptele de ciment din fața casei și răcise.

Întrebare : Și care era adevărul ?

Răspuns : Am chemat „Salvarea" care a transportat-o la Maternitatea raionului Tudor Vladimirescu. Acolo, medicul a constatat că nepoata suferise un avort spontan...

Întrebare : Ați aflat cine era bărbatul ?

Răspuns : Atît eu, cît și fiica și nora mea am încercat în mod discret să aflăm cu cine a întreținut relații, dar n-am reușit.

Întrebare : Cumnatului dumneavoastră ce i-ați spus ?

Răspuns : Nu i-am spus adevărul. Valerica m-a rugat să nu care cumva să-i spun, că dacă tatăl ei află cumva cauza hemoragiei, atunci ea se sinucide.

Întrebare : Vă dați seama că orice amănunt intim din viața Valericăi Ștefan ne poate ajuta s-o găsim. Ce mai știți ? Povestiți-ne !

Răspuns : În luna august 1966, Valerica a plecat în concediu, pe litoral. Nu știu în ce stațiune. La întoarcere, mi-a povestit că, în concediu, a cunoscut-o pe Tania Boeru din Brașov, iar după cîteva zile pe amantul ei, un oarecare

Mircescu, in etate de 60 ani, dar un bărbat foarte bine. Au petrecut împreună. Cu acest prilej, a mai cunoscut un turist străin, foarte drăguț. Este necesar să precizez că Mircescu a invitat-o pe Valerica să facă împreună o excursie in R.D.G. Prin septembrie, după ce a venit de la mare, a venit la mine și mi-a spus că pleacă din nou pe litoral, într-o deplasare...

Întrebare : Chiar intr-o deplasare ?

Răspuns : Am bănuit că nu-i vorba de o deplasare și am ținut să-i atrag atenția să nu care cumva să facă vreo greșeală. Mi-a jurat pe mormintul mamei sale că n-o să mai facă nici o greșeală.

Întrebare: Cu acești amici din Brașov a mai ținut legătura?

Răspuns : A primit o scrisoare de la Mircescu care o invita acolo. Știu că în decembrie 1966 a plecat pentru cîteva zile la Brașov, împreună cu colega ei, Ioana Țipei. Cind s-a inapoiat, mi-a povestit că a petrecut foarte bine, că a fost la restaurant cu Mircescu care s-a purtat foarte frumos cu dînsa... Abia mai tirziu, am aflat că acest Mircescu i-ar fi propus Valericăi să trăiască cu el și ea l-a refuzat.

Întrebare : De unde cunoașteți acest amănunt ?

Răspuns : Chiar de la nepoata mea. În ajunul sărbătorilor, mi-a spus că așteaptă de la Brașov un brad. Văzind că nu l-a primit, am întrebat-o : „Ce-i cu Mircescu și cu bradul făgăduit ?", iar ea mi-a răspuns : „Dă-l încolo că a fost porc, mi-a propus să-i devin amantă și l-am refuzat".

Întrebare : În ultima vreme, n-ați observat nimic neobișnuit in ținuta exterioară a nepoatei ?

Răspuns : Cu toții am observat, nu cu mult înainte de dispariție, că Valerica începe să se îngrașe. Ba nora mea a întrebat-o ce are că se îngrașă așa de mult, întrebare pe care i-am pus-o și eu și la care mi-a răspuns că nu are nimic, că-mi seamănă mie și de aceea se îngrașă. Nora mea i-a recomandat să mănince mai puțin.

Întrebare : Credeţi că era însărcinată ?
Răspuns : N-am văzut nici o schimbare în felul ei de a fi, deci n-am putut să-mi lămuresc dacă ar fi putut să fie sau nu însărcinată.
Întrebare : Vă gîndiţi oare la un bărbat cu care Valerica ar fi putut să întreţină legături ?
Răspuns : Ştiu eu ? Poate că ce o să vă spun acum este demn de luat în seamă. În perioada cînd mama ei încă nu murise şi era internată la spitalul Caritas, a cunoscut acolo un medic — Naşcu — chirurg. Acest medic e în vîrstă — să aibă 60 de ani — are maşină şi de foarte multe ori mergea cu Valerica după medicamente pentru mama ei. După decesul mamei, ea a continuat să se plimbe cu doctorul Naşcu. În jurul datei de 1 mai 1966, Valerica s-a întîlnit cu el în Piaţa Unirii şi au mers împreună cu maşina. După cîte ştiu, i-a propus s-o ducă la el acasă, la un coniac, dar ea a refuzat.
Întrebare : Totuşi, n-aţi observat nimic neobişnuit în conduita sa ?
Răspuns : Neobişnuit ? ! Să vedeţi, cu o săptămînă înainte de dispariţia ei, am fost împreună la cimitir, la mormîntul mamei sale, unde n-a plîns. Curios mi s-a părut faptul că după asta s-a oprit la mormîntul unei tinere de 18 ani, pe care n-a cunoscut-o, dar a aflat că ar fi murit intoxicată, şi a început să plîngă foarte tare, atît de tare că n-am putut s-o liniştesc.
Întrebare : Cînd aţi vorbit ultima oară cu Valerica ?
Răspuns : În seara zilei de 17 martie, mi-a dat un telefon din oraş, dar n-a vorbit cu mine, ci cu noră-mea.
Întrebare : Şi ce i-a spus ?
Răspuns : S-a scuzat că n-o să poată să treacă sîmbătă după-amiază pe la noi, că trebuie să facă nişte cumpărături şi că în mod sigur duminică seara va veni pe la noi.
Întrebare : Avea, deci, asupra ei o sumă de bani ?

Răspuns : Tot cu o săptămînă de zile înainte de dispariţie, am văzut la ea un pachet de cite o sută. Mi-a zis că are în jur de 2000 lei şi că-i păstrează pînă la leafă ca să facă cumpărături pentru parastasul mamei.

Marina Bălu a semnat procesul-verbal de ascultare la 16 iunie 1967, deci la două luni după dispariţia Valericăi Ştefan. Se poate lesne presupune durerea care s-a aşternut asupra familiei bătrînului Ştefan — întrebări chinuitoare, nopţi de insomnie, apoi acea nesfîrşită şi epuizantă aşteptare... Poate totuşi nu i s-a întîmplat nimic... Poate că totuşi se întoarce... Poate că totuşi miliţia are s-o găsească. Miliţia, desigur, în cele din urmă a găsit-o. Ce-i drept, după doi ani şi jumătate, dar a găsit-o. De aceea, analizînd cazul şi din punct de vedere civic, sîntem îndreptăţiţi să ne întrebăm : „Oare familia dispărutei a ajutat cu sinceritate autorităţile ? Oare mătuşa Valericăi Ştefan a relatat, la data ascultării, tot ceea ce ştia despre nepoată ?"

Vom răspunde la aceste întrebări nu cu intenţia de a mustra familia Ştefan, şi aşa îndeajuns de încercată, ci pentru a dezvălui opiniei publice ce poate genera, în procesul cercetărilor poliţieneşti, un act de nesinceritate.

Aşadar, a fost ascultată mătuşa Valericăi Ştefan. Ce motiv ar fi avut miliţia să nu se încreadă în spusele acestei femei profund îndurerate de dispariţia nepoatei ? Desigur, nici unul. Chiar dacă unele mărturii sînt echivoce. Ca de pildă : „N-am văzut nici o schimbare în felul ei de a fi, deci n-am putut să mă lămuresc dacă ar fi putut să fie sau nu însărcinată". Marina Bălu indică un nume — Adrian Şerbu — fost coleg cu Valerica „la vechiul ei serviciu". În consecinţă este ascultat şi A. Ş. care, din capul locului, mărturiseşte :

a) ...că a trăit cu V. Şt. şi că se întîlnea în zilele libere la ea acasă ;

b) ...că ştia de avortul spontan suferit de V.Şt. în vara lui 1966 ;

c) ...că a mai trăit cu dispăruta şi după ce s-a întors din concediu ;

d) ...că din luna octombrie 1966, după apariţia Decretului de lege cu privire la întreruperea cursului normal al sarcinii, au rupt legăturile ;

e) ...că de cînd Valerica Şt. s-a transferat la un alt serviciu, n-a mai întîlnit-o. Nu ştie unde ar fi putut să dispară.

Marina Bălu mai indică un nume — Dan Mircescu — şi o localitate — Braşov. Cercetările se extind. Este ascultat şi „bătrînul cavaler" din Braşov. „Da, m-am întîlnit cu Valerica Ştefan, la începutul lunii decembrie, chiar la Braşov." „Da, i-am reţinut camera la hotel «Sport»." „Da, i-am făcut anumite propuneri, dar ea le-a refuzat. *Mi-a confiat că a trăit cu un turist străin, că a rămas însărcinată şi că era în căutarea unei soluţii."*

Continuîndu-se cercetările şi la noul loc de muncă, unde se stă de vorbă şi cu Ioana Ţipei, se constată următoarele :

A fost încadrată prin transfer de la 1 februarie 1967. S-a dovedit o funcţionară conştiincioasă. În ziua dispariţiei, Valerica Ştefan s-a comportat normal. În cursul dimineţii i-a solicitat şefului permisiunea să plece de la serviciu mai devreme, motivînd că ar avea de rezolvat unele probleme familiale, cum ar fi parastasul mamei. Şeful a refuzat să-i satisfacă cererea, căci fixase o şedinţă. Totuşi, i-a atras atenţia : „Dacă şedinţa o să se termine mai devreme, o să poţi pleca !" În faţa acestui refuz categoric, Valerica Şt. s-a arătat nu numai nemulţumită, ci şi neliniştită : se vede treaba, i se strica o combinaţie. Totuşi, V. Şt. a avut posibilitatea să plece cu o jumătate de oră înainte de terminarea programului redus de sîmbătă.

Ioana Ţipei declară că Valerica Ştefan i-a spus că pleacă să facă nişte cumpărături pentru parastas.

La 23 iunie 1967, colectivul de lucrători de miliţie ai I.M.M.B. imputernicit cu rezolvarea cazului de dispariţie se intruneşte pentru a trece în revistă rezultatele primelor verificări, in vederea elaborării ipotezelor şi a unui plan de măsuri. O intrebare domină discuţiile: „A fost sau nu Valerica Ştefan, la data dispariţiei, însărcinată ?" Un răspuns precis la întrebare ar orienta investigaţiile în direcţii exacte. Părintele dispărutei afirmă „Cred că era... este o presupunere şi nu o certitudine." Şi adaugă : „De la cumnata mea am aflat că înainte de dispariţie şi-a manifestat dorinţa să meargă la Giurgiu". Relatările cumnatei intăresc ideea de presupunere şi nu de certitudine. „N-am putut să mă lămuresc dacă ar fi putut să fie sau nu insărcinată." De Giurgiu nici pomeneală. Mircescu din Braşov declară : „...V.Şt. mi-a confirmat că a trăit cu un turist străin, că a rămas însărcinată şi că era în căutarea unei soluţii". Să nu se fi destăinuit dispăruta mătuşii ? N-ar fi fost exclus, dacă ţinem seama de accidentul din iulie 1966. Şi-apoi, V.Şt. îi dezvăluise lui Mircescu taina la începutul lui decembrie, iar dispariţia sa a fost înregistrată după aproape patru luni. Poate că, în acest răstimp, Valerica să fi găsit o posibilitate ilegală de a-şi întrerupe cursul normal al sarcinii. Şi-apoi, de ce i s-ar fi destăinuit lui Mircescu şi Ioanei Ţipei nu, colegă şi prietenă intimă cu dispăruta ? „A plecat cu jumătate de oră mai devreme, declară Ioana Ţipei. Mi-a spus că pleacă să facă nişte cumpărături pentru parastas."

Unde-i adevărul ? E oare cineva interesat să-l ţină ascuns ? Dacă da, de ce ? În căutarea unor răspunsuri, lucrătorii miliţiei hotărăsc să stea din nou de vorbă atît cu Marina Bălu, cît şi cu Ioana Ţipei.

La 24 iulie 1967, Marina Bălu este invitată la I.M.M.B. și rugată să contribuie la elucidarea cîtorva chestiuni.

— Ați văzut la nepoata dumneavoastră o sumă de bani. De unde ar fi putut să o aibă ?

— Știu că acești bani — 2 000 — îi avea împrumutați de la o persoană pe care n-o cunosc, prin prietena sa, Ioana Țipei.

— Pentru ce o fi avut nevoie să împrumute atîția bani ?

— Nu-mi amintesc...

(În declarația de la 16 iunie M.B. afirma : „... pentru a face cumpărături pentru parastas", ceea ce corespundea cu ceea ce relatase Ioana Țipei, la locul de muncă.)

— Să fi întreținut Valerica Ștefan relații intime cu un turist străin ?

— Nu cunosc ca nepoata mea să fi avut relații intime cu un turist străin.

(Un răspuns categoric. Credibil. După acel avort spontan care-i permisese mătușii să-i afle un secret nu plăcut, V.Șt. avea toate motivele să se ascundă față de M.B.)

— În declarația sa, cumnatul dv. și tatăl dispărutei afirmă textual : „...că e probabil ca fiica mea să fi fost gravidă și că ar fi manifestat dorința să plece la Giurgiu". Mai declară că știa de această „probabilitate" de la cumnata sa. În această chestiune, ce ne mai puteți spune ?

— Imediat după dispariția Valericăi, am aflat de la Ioana Țipei că nepoata mea, cu banii care-i avea, a plecat în direcția Giurgiu ; mi-a mai spus că Valerica era însărcinată...

(Observați ! Dintr-o dată, au apărut cîteva elemente noi :

a) Banii pe care V. Șt. îi avusese asupra ei erau destinați nu parastasului, ci unui alt scop.

b) Ioana Ț. știa că V.Șt. era însărcinată și că, în ziua dispariției, a plecat în direcția Giurgiu. Fapt pe care i l-a relatat Marinei Bălu imediat după dispariția Valericăi.

c) Nici mătuşa, nici prietena intimă a dispărutei n-au dezvăluit de la bun inceput miliţiei aceste amănunte foarte importante.)

III. *Adevărul*

Intrebare : Tovarăşe locotenent-colonel, constat că în faza asta au inceput să apară, în declaraţiile unor cetăţeni, nepotriviri evidente. De exemplu, pe de o parte reiese că Marina B. a intirziat să vă dezvăluie la vreme cîteva elemente-cheie, iar pe de altă parte, că una a spus Ioana Ţipei mătuşii dispărutei şi alta miliţiei. Cum v-aţi descurcat?
Lt. col. Pavel Ştefan : Trebuie să precizez că incă nu apucasem să trecem la faza elaborării ipotezelor. Prima noastră datorie era să stabilim imprejurările in care V.Şt. a dispărut. Urmărind acest scop, am trecut din nou la ascultarea Ioanei Ţipei. Desigur, privit in perspectiva timpului scurt, dosarul vă pare astăzi cam simplist, deoarece acum ii cunoaşteţi dezlegarea. Dar noi, pe atunci, nu ştiam nimic, aveam în faţa noastră nişte cetăţeni îndureraţi, — rude şi prieteni ai dispărutei — pe care noi ii ascultam fără nici o prejudecată.

De pildă, în zilele acelea, Ioana Ţ. era gravidă. Nu-i de loc plăcut să chestionezi o femeie care peste puţin timp urma să nască. După reascultarea mătuşii dispărutei, am invitat-o pe Ioana Ţ. la noi şi am rugat-o, ceea ce n-am făcut intiia oară, să ne relateze mai pe larg imprejurările în care V.Şt. a dispărut...

Întrebare : Şi a fost receptivă ?
Răspuns : Foarte.... Căutaţi la dosar procesul-verbal de ascultare din 25 iulie 1967, care numără vreo 6—7 pagini. După ce o să-l citiţi, o să vă rog să ne spuneţi dacă am fi avut vreun motiv să punem sub semnul nesincerităţii relatările acestei femei gravide, căreia nu i s-ar fi întîmplat absolut nimic dacă ar fi rostit fără nici un echivoc adevărul.

Ofiţerul cu care am stat de vorbă a pus în mod deosebit accentul pe cuvintele — *fără nici un echivoc*. Sensul acestora l-am înţeles şi mai pregnant după ce am citit şi recitit documentul invocat de ofiţer, care se afla inclus la dosarul penal al cauzei... Mă voi limita să reproduc numai pasajele mai deosebite şi care, prin caracterul lor echivoc, au avut asupra cercetărilor un efect nu prea plăcut.

— *Cînd a aflat Ioana Ţipei adevărul ?* „În luna ianuarie 1967 (în perioada asta, cele două prietene nu lucrau nicăieri. Aşteptau să li se aprobe transferul la noul serviciu. N.A.), am făcut împreună o vizită unei doamne — Matilda Ionaşcu — (...) Mai erau acolo şi alte femei. S-a discutat şi de noua lege cu privire la întreruperea cursului normal al sarcinii (...) După ce am plecat de la Matilda I., Valerica mi-a mărturisit că a rămas însărcinată cu turistul pe care l-a cunoscut în luna septembrie, cînd a fost trei zile pe litoral."

— *A mai întreţinut relaţii, în perioada asta, şi cu alţi bărbaţi ?* „Tot în luna ianuarie, am auzit cînd a chemat de la un telefon public un inginer." (Nu ştia cine e. N.A.)

— *Ce a sfătuit-o I. Ţ. ?* „Valerica dorea să aibă acest copil. I-am propus să se căsătorească (...). I-am sugerat ideea de a se ascunde undeva şi să nască (...). Am încercat s-o determin să mărturisească mătuşii sale."

— *Cind a aflat de intenția V.Șt. ?* „Pe data de 20 februarie mi-a cerut un imprumut de 2 000 de lei pe care i-am luat din altă parte (...). Mi-a spus că are nevoie de 1 000 de lei pentru parastasul mamei sale și 1 000 de lei ca să incerce să facă o intervenție. Acești bani i-am dat (...) nu mi i-a restituit. În total, la dispariție, Valerica avea să-mi dea 2 900 de lei. (În luna decembrie 1966, Ioana Țipei ii mai împrumutase prietenei 900 de lei. N.A.) Fiind și eu însărcinată, i-am propus să nască copilul și să-l botezăm impreună."

— *Matilda Ionașcu știa de starea dispărutei ?* „Precizez că M.I. știa încă de la sfirșitul lui ianuarie sau începutul lunii februarie că Valerica este însărcinată, iar printre sfaturile ce i le-a dat a fost și acela să nască copilul, că-l va crește ea, căci in curind va ieși la pensie."

— Ce *i-a spus Valerica Ștefan in ziua dispariției ?* „Nu-mi amintesc precis (e și firesc, I.T. a fost reascultată la 25 iulie 1967. N.A.), era vineri 17 martie sau simbătă dimineața, 18 martie, cind mi-a mărturisit că pleacă la Giurgiu pentru a face o intervenție. *Mai mult nu mi-a spus.* În cursul zilei de 17 sau 18 martie, dimineața, V. Șt. a dat mai multe telefoane, nu știu ce a discutat, deoarece a folosit un telefon din alt birou."

— Ce *își mai amintește in legătură cu turistul străin ?* „Revin și arăt că încă din luna ianuarie, cind am intrebat-o cind se va mai vedea cu turistul, mi-a spus că in martie va face o excursie în Bulgaria, unde respectivul o va căuta la Balkanturist. Tot in ideea unei intervenții chirurgicale. Nu știu dacă la dispariție a plecat și ea cu străinul dar este posibil acest lucru."

— Ce *mai adaugă in final ?* „După dispariția Valericăi, numita Matilda I. mi-a relatat următoarele : Că atunci cind Valerica a fost fără mine la ea, a fost și *doamna* aceea care s-a eliberat din detenție și că în discuțiile pe

care le-au purtat a rezultat că în detenţie era şi o femeie condamnată pentru provocare de avorturi clandestine. Mă gîndesc că Valerica să nu fi intrat în legătură cu femeia care a fost la Matilda I., care la rîndul ei s-o fi pus în legătură cu cea care a fost condamnată pentru avorturi clandestine."

Cu acest pasaj se încheie documentul semnat de către Ioana Ţipei. La întrebarea ofiţerului de miliţie : „Aţi spus totul ? Nu mai aveţi nimic de adăugat şi care ar putea să ne ajute ?", martora a răspuns : „Am spus tot ce ştiu".

Deci, două surse principale au stat la baza stabilirii împrejurărilor în care Valerica Ştefan a dispărut şi la elaborarea ipotezelor criminalistice menite să ofere familiei un răspuns concret la întrebarea „Unde a dispărut V.Şt. ?" Pornind de la considerentul că nu există nici un motiv de a suspecta sinceritatea celor doi martori, colectivul de lucrători de miliţie a trecut urgent la enunţarea ipotezelor. Iată-le :

1. Valerica Ştefan, în urma unor relaţii amoroase, a rămas însărcinată (era în luna a cincea) şi, nefiind căsătorită, pentru a nu se face de ruşine, a procedat la întreruperea sarcinii în urma căreia ar fi putut înceta din viaţă în timpul intervenţiei ; persoana care a operat-o ar fi putut ascunde cadavrul sau să-l distrugă.

2. V. Şt. ar fi putut pleca în străinătate (legal, prin ONT, sau clandestin folosindu-se de unele împrejurări deosebite). Din verificările efectuate a rezultat că ar fi rămas însărcinată cu un turist străin. Înainte de dispariţie i-a destăinuit lui M.D., cunoştinţa din Braşov, dorinţa de a pleca, cu scopul de a scăpa de sarcină.

3. Este posibil ca dispăruta să stea ascunsă la cineva (rude, prieteni, bărbaţi) pînă ce va da naştere copilului (uneori a manifestat dorinţa de a lăsa copilul), după care, eventual, să-l abandoneze sau să-l ofere cuiva spre a-l

înfia, ca apoi să-şi facă apariţia fără copil — în ideea de a-şi salva onoarea.

4. E posibil ca Valerica Şt., însărcinată fiind, să fi contractat o căsătorie, fie cu unul din bărbaţii cu care a avut relaţii sexuale şi a rămas însărcinată, fie cu un alt bărbat care a acceptat-o aşa, iar acum stă ascunsă în aşteptarea copilului.

5. Ca urmare a modului contradictoriu în care V. Şt. s-a manifestat (fiind însărcinată), este posibil ca dispăruta să se fi sinucis şi să figureze la capitolul „cadavre neidentificabile".

6. Mai este posibil ca dispăruta să fi reuşit să-şi întrerupă sarcina, însă fiindu-i teamă că va fi trasă la răspundere penală (situaţia ei devenise publică), să stea ascunsă într-o localitate mai îndepărtată unde nu este cunoscută şi, pesemne, să se fi angajat undeva.

Şase ipoteze ! Ele nu s-au născut dintr-un joc gratuit al imaginaţiei, ci din analiza datelor concrete oferite de către principalele surse de informare. În prezent, cele şase ipoteze par de prisos, dar atunci fiecare corespundea unei stări de fapt. Care din ele s-a dovedit, în cele din urmă, cea adevărată ?

Întrebare : Aţi pornit simultan la transpunerea în acţiuni concrete a ipotezelor ?

Lt. col. Ştefan Pavel : Da. E un principiu.

Întrebare : Erau oare necesare toate cele şase ipoteze care au determinat un volum mare de muncă ?

Răspuns : Erau. Astăzi, însă, analizînd dosarul, pot afirma că acest caz de dispariţie s-ar fi putut rezolva în decursul unei săptămîni, dacă... Vedeţi dumneavoastră, în această canava a dramei lui V. Şt. există un personaj feminin, Ioana Ţipei. Această tînără femeie căsătorită deţinea, de fapt, cheia întregului caz. Dacă n-ar fi căzut pradă fricii, ea ar fi putut, din capul locului, să ne-o dea,

dar frica a aruncat-o în brațele lașității. A fost nevoie de luni și luni de zile ca ea să ne spună adevărul integral... Pare absurd, dar asta-i realitatea.

...Da. E și părerea mea. Cazul s-ar fi putut rezolva într-un termen mult mai scurt, dacă mătușa dispărutei n-ar fi dorit, în ciuda adevărului pe care-l știa, s-o „ocrotească" pe Ioana Țipei, dacă această prietenă, în același timp și colegă, nu s-ar fi dovedit lașă și n-ar fi ascuns adevărul. Mi-aș îngădui și eu să afirm că întregul volum al investigațiilor, costisitor de altfel, a fost determinat de lașitatea Ioanei Ț.

Cele șase ipoteze s-ar fi putut reduce la una singură, dacă cele două martore ar fi avut un dram de conștiință civică, dacă ar fi avut curajul să mărturisească în vara anului 1967 ceea ce au mărturisit abia în octombrie 1969, cînd dosarul „Un caz de dispariție" era de acum rezolvat.

Iată ce știa de fapt Ioana Țipei în ziua dispariției prietenei sale intime :

„La începutul lunii februarie 1967, fiind cu Valerica Șt. la locuința Matildei Ionașcu, am spus acesteia că prietena mea este gravidă, în luna a treia sau a patra (...) Către sfîrșitul lunii februarie 1967, V. Șt. mi-a spus că a fost cu o zi înainte la M.I. unde a cunoscut-o pe Corina Savu care s-a eliberat din detenție... (...) După dispariția Valericăi, la 20 martie, am discutat cu Matilda I., cu care ocazie mi-a spus că, Corina Savu cînd a venit din detenție a povestit că s-a împrietenit cu o moașă din Giurgiu, care a fost condamnată pentru provocarea unor avorturi și că o femeie ar fi decedat... moașa asta s-a eliberat o dată cu C.S. și cu o altă femeie. I-am zis doamnei Matilda I. că Valerica a plecat de sîmbătă de la serviciu spunîndu-mi că își face o întrerupere de sarcină la o moașă din Giurgiu, de unde nu s-a mai întors. Abia atunci am făcut legătura că proba-

bil Valerica a luat legătura cu Corina Savu şi a plecat la Giurgiu în vederea avortului."

„La 18 martie, după ce a luat salariul, Valerica Ştefan s-a invoit de la serviciu la ora 14,30 spunindu-mi *că pleacă la o moaşă la Giurgiu, pentru o intrerupere de sarcină, impreună cu o femeie din Bucureşti.*"

Ce ştia şi ce a tăinuit Marina Bălu în faţa organelor de urmărire penală :

„La 20 martie 1967, văzind că Valerica nu vine, am telefonat la serviciu. Mi s-a spus că lipseşte. A doua zi (la 21 martie N.A.), m-am dus la cumnatul meu. Nu venise nici el acasă. Am telefonat din nou la serviciu şi am vorbit cu Ioana Ţipei (...) Ioana Ţ. s-a invoit de la serviciu şi împreună cu noră-mea au venit acasă la mine, cu care ocazie mi-a spus că Valerica era gravidă, in luna a cincea, şi că a plecat la Giurgiu în vederea unei intervenţii chirurgicale. Ioana Ţ. mi-a relatat că a insistat să nu avorteze, intrucit sarcina este mare şi s-ar putea ivi complicaţii. Disperată, Ioana Ţipei mi-a zis că nu ştie la cine s-a dus şi nici împrejurările plecării. M-a rugat in mod insistent să nu spun nimănui că Valerica Ştefan era gravidă. Mi-a mai spus că nepoată-mea a rămas gravidă cu un turist străin (...). Pentru a nu-i face rău Ioanei Ţipei şi în speranţa că Valerica se va intoarce, eu nu i-am spus cumnatului meu că Valerica era gravidă (...)."

„După citeva săptămini, I. Ţ. a revenit la locuinţa mea insistind să nu spun la nimeni că V.Şt. a pleca la Giurgiu, fiindu-i teamă de consecinţe."

Aşadar, adevărul a ieşit la suprafaţă, relevînd un aspect pe lîngă care legiuitorul n-ar trebui să treacă indiferent. In fond, ofiţerii de miliţie au fost in mod conştient induşi în eroare. De aici, a rezultat şi un volum inutil de muncă. Şase ipoteze ! Doi ani şi jumătate de intense in-

vestigații ! Cit o fi costind oare in lei acest volum de muncă ? Ce ar fi dacă celor care, în mod deliberat, induc în eroare autoritățile, li s-ar imputa sumele respective ?

IV. *Ipoteza nr. 1*

Desigur, dumneavoastră, dragi cititori, sînteți curioși să aflați deznodămîntul acestui caz. Unde, cum și în ce împrejurări a dispărut tînăra Valerica Ștefan ?

Vă reamintiți cum suna ipoteza nr. 1, enunțată de către colectivul de lucrători de miliție însărcinat cu elucidarea dosarului ?

1. „Valerica Șt. în urma unor relații amoroase, a rămas însărcinată (era în luna a cincea) și, nefiind căsătorită, pentru a nu se face de rușine, a procedat la intreruperea sarcinii, in urma căreia ar fi putut înceta din viață în timpul intervenției, iar persoana care a operat-o ar fi putut să ascundă cadavrul sau să-l distrugă."

Cu tristețe mă văd nevoit să consemnez că Valerica Ștefan a cunoscut un deznodămînt aidoma celui enunțat în ipoteza nr. 1. Instinctul polițist s-a dovedit a fi în cele din urmă, la înălțime. Iată cum s-au petrecut faptele.

Preludiul. În ianuarie 1967, în așteptarea transferului, cele două prietene — Valerica Ștefan și Ioana Țipei — au încetat să se mai ducă la serviciul lor de la D.C.S., dar pentru a-și induce în eroare familiile care nu fuseseră informate de transfer, cele două prietene „plecau" în fiecare dimineață la „slujbă", ca și cind n-ar fi inter-

venit nimic în viaţa lor. Orele „de lucru" şi le petreceau în chip şi fel, ba la film, ba făcînd vizite. Valerica însă continua să fie frămîntată — intrase în luna a treia. I. Ţ. o introdusese în casa Matildei Ionaşcu. Aici, după un timp, face cunoştinţă cu Corina Savu, o femeie care abia se eliberase din detenţie. De la ea, Valerica află de existenţa în oraşul Giurgiu a unei moaşe — Popescu Trandafira zisă Angela — care şi ea se eliberase din detenţie, unde ispăşise o condamnare pentru provocarea unui avort cu consecinţe mortale. Îi cere adresa. Corina Savu nu cunoaşte adresa moaşei, dar poate s-o pună în legătură cu Vasilescu Aurelia zisă Reli, o altă colegă de detenţie, care se află în legătură cu Popescu Trandafira.

Desigur, urmărind firul Matilda Ionaşcu—Corina Savu, lucrătorii de miliţie au ajuns la 1 august 1967 şi la domiciliul Aureliei Vasilescu zisă Reli, căsătorită, mamă a unui copil. Faptul că V.A. suferise o condamnare de un an pentru neglijenţă în serviciu nu acorda organului de urmărire penală dreptul de a o suspecta în legătură cu dispariţia Valericăi Ştefan. Întreţinea Vasilescu A. legături cu moaşa din Giurgiu ? Şi dacă da, care era natura acestor legături? Bătuse oare Valerica la uşa casei din Calea Călăraşi unde domicilia pe atunci Aurelia Vasilescu ?

„Cu toată răspunderea declar că după eliberarea din penitenciar, scria la 1 august 1967 Vasilescu Aurelia zisă Reli, nu am vorbit nimănui despre profesia Angelei, n-am dat nimănui adresa ei, ceea ce ar fi creat posibilitatea unei legături pentru provocare de avorturi."

Chestionată, Vasilescu Aurelia nu nega legăturile de prietenie cu Popescu Trandafira, ba, din cînd în cînd, mărturisea ea, o vizita şi la Giurgiu. Iar uneori moaşa îi întorcea vizita. În vara anului 1967 a stat chiar mai multă vreme la dînsa.

La rindu-i, şi Popescu Trandafira declară la 10 noiembrie 1967 următoarele :

„Cit timp am stat la Bucureşti (adică la prietena sa), n-am auzit de numele numitei Valerica Ştefan."

Tu, criminalist, într-o primă etapă a cercetărilor, poţi să suspectezi, dar pentru ca să treci la etapa următoare, de acuzare, ai nevoie de probe. Altfel, rişti să calci legea. Altfel, nici procuratura nu-ţi dă curs acţiunii. Cele două prietene aveau toate datele pentru a fi bănuite — cu antecedente penale, nu lucrau nicăieri. Dar, ce folos ? Lipseau probele... Unde mai pui că în discuţiile purtate cu lucrătorii de miliţie, cele două femei se arătau calme, liniştite. Totuşi, pista n-a fost abandonată. Perseverenţa a fost şi este una din trăsăturile de bază ale criminalistului... O primă bombă explodă la 16 ianuarie 1968, cind Vasilescu Constantin, soţul Aureliei, se prezentă la I.M.M.B. cerind să stea de vorbă cu ofiţerul care, in citeva rinduri, îi trecuse pragul casei pentru a discuta cu soţia sa. Fu primit şi iată ce declară in scris :

„În luna martie 1967, ziua n-o ştiu precis, dar ţin minte că era într-o simbătă, soţia mea Aurelia mi-a spus că trebuie să plece la Giurgiu cu o prietenă, la numita Popescu Trandafira zisă Angela.

În aceeaşi zi, in jurul orei 14,20, a sunat telefonul. Am reţinut următoarele cuvinte ale soţiei : «Vino repede, sint îmbrăcată, te aştept».

După o jumătate de oră a apărut o tînără inaltă, brunetă. A fost de faţă şi d-na Weber. Au plecat împreună (...) Luni seara, am intrebat-o unde e fata cu care a plecat, mi-a spus că a plecat din Giurgiu duminică..."

Lui Vasilescu Constantin i se arătă fotografia dispărutei. Recunoscu pe tînăra inaltă şi brunetă care plecase împreună cu soţia sa la Giurgiu. După care adăugă :

„Fac precizarea că de multe ori am auzit-o pe soţia discutînd cu Angela despre numita Valerica Ştefan."

Şi declaraţia lui V.C. mai menţiona o situaţie puţin cam bizară. El i-ar fi mărturisit soţiei intenţia de a se prezenta la miliţie pentru a o reclama, iar ea ar fi reacţionat in felul următor :

„«Dacă vei merge la miliţie şi vei spune ceva despre fata care a plecat la Giurgiu cu mine, de la noi din casă, ea are să spună că mi-a dat şi mie din banii pe care i-a luat de la această fată şi ca vei dovedi cu martori.» Eu am rămas mirat de această afirmaţie şi atunci am ajuns la concluzia că ea nu este străină de dispariţia acestei fete."

Nu cumva să vă imaginaţi că o asemenea declaraţie a avut darul de a simplifica şi uşura deznodămîntul cercetărilor. Efectul a fost contrariu. Aflînd de gestul soţului, Aurelia Vasilescu zisă Reli se grăbi să declare :

„Mi-a spus că în momentul cînd a fost chemat la miliţie a fost întrebat de numita Ştefan Valerica, a mai fost întrebat dacă el o cunoaşte pe această femeie şi că a răspuns că el ştie că ea a fost în casă la noi.

Mi-a zis că toate aceste date le-a spus organului de miliţie in scopul de a se răzbuna pe mine şi în cazul în care nu va reuşi să facă acest lucru prin miliţie, mă va omorî...

Precizez că Trandafira Popescu a fost în luna aprilie 1967 la noi şi a locuit un timp la mine (...), urma să obţină un serviciu."

Aureliei Vasilescu i se cere din nou să declare în scris dacă a cunoscut-o pe Valerica Ştefan „...precizez că n-am cunoscut nici o persoană cu acest nume şi nici în casă la mine n-a fost".

Atunci, ce l-o fi determinat pe Vasilescu C. să-şi denunţe soţia ? „De mai multă vreme e bolnav de nervi... A

fost internat şi la Central, explică Aurelia Vasilescu... Relaţiile noastre sint proaste... Mă urăşte... Vrea să scape de mine şi să-i rămină locuinţa." Intr-adevăr, verificările întreprinse de miliţie stabilesc că relaţiile intre cei doi soţi sint duşmănoase şi că autorul declaraţiei este suferind de nervi. Totuşi, Vasilescu C. vorbeşte de o tinără inaltă, brunetă, care a trecut prin casă şi, în acest sens, dă unele amănunte. De unde le ştia ? Nu cumva din auzite ? Să nu uităm că declaraţia lui Vasilescu C. a apărut la începutul anului 1968 şi că, intre timp, soţia sa fusese invitată în citeva rinduri la miliţie şi intrebată de „numita Valerica Ştefan". De asemenea, lucrătorii de miliţie au vizitat-o de mai multe ori la domiciliu, interesindu-se de relaţiile sale cu Popescu Trandafira. „Cind a fost ultima oară la Giurgiu ?" „Angela mai profesează ?" „Cind a fost moaşa în Bucureşti ?" Aşadar, cu sau fără voia sa, Vasilescu C. era la curent cu mersul cercetărilor. El insă invocase şi un martor. Acesta a fost audiat, dar s-a dovedit străin de cazul Valericăi Ştefan. In concluzie, mai nimic din ceea ce dezvăluise Vasilescu Constantin organului de miliţie nu se putuse transforma in probe care să ingăduie invinuirea soţiei sale.

Intrebare : Tovarăşe căpitan Georgescu, sinteţi unul dintre lucrătorii de miliţie care a acţionat in această fază a cercetărilor. Ce ne puteţi impărtăşi ?

Cpt. Georgescu Ion : De fapt, această fază premergătoare finalului s-a rezumat la stringerea de probe. Reli nega că ar fi avut vreun amestec in dispariţia Valericăi Ştefan. Trandafira Popescu la fel. Totuşi, personajul cel mai dubios ni se părea a fi această moaşă, fără slujbă şi cu antecedente penale : provocarea unui avort mortal. În cele din urmă, ne-am pus intrebarea : „Mai profesează oare ?" Un răspuns pozitiv ne-ar fi adus o probă. Chinuit de intrebarea de mai sus, mi-am amintit de un eşec al

meu. Înainte de a fi trecut să lucrez la cazul de dispariție, acționasem intr-o afacere cu o moașă din București, care cînd apărea, cînd dispărea. O tînără din Capitală era cît p-aci să-i cadă victimă. Am stat de vorbă cu dînsa. Asistase, pentru a mai prinde puțin curaj, la una din „operațiile" moașei și mijloacele empirice ale acesteia au îngrozit-o. A renunțat la serviciile ei. A lăsat copilul. La întrebarea : „Cine-i moașa ?", mi-a răspuns : „E din Giurgiu... doar atîta știu". Ei bine, într-una din zile, „fantoma" din Giurgiu era să-mi pice în plasă dar printr-o întîmplare absurdă mi-a scăpat. De atunci, n-am mai dat de dînsa.

Întrebare : Și cum ați procedat în continuare ?

Răspuns : Trecînd să mă ocup de acest caz de dispariție și lovindu-mă de Popescu Trandafira, moașă din Giurgiu, am avut o tresărire. Amintindu-mi de eșec, mi-am zis că ar putea să fie o simplă coincidență, dar la fel de bine ar fi putut să fie vorba de una și aceeași persoană. M-am văzut nevoit să reiau cazul tinerei care renunțase la serviciile „moașei" din Giurgiu. Am mers cum s-ar spune din „clientă în clientă" și nu m-am lăsat pînă ce nu am aflat numele „fantomei" — *Popescu Trandafira zisă Angela.*

Întrebare : De ce ați acordat acestui moment atîta importanță ?

Răspuns : Popescu Trandafira ne declarase în scris că de cînd ieșise din penitenciar nu mai practicase, iar acum probele adunate de noi demonstrau contrariul : fosta deținută continuase să profeseze clandestin „meseria", folosindu-se de aceleași mijloace empirice care în 1966 pricinuiseră moartea unei femei. Pe baza probelor, Procuratura a îngăduit arestarea ei. Din clipa asta, neștiind exact pentru ce „clientă" a fost arestată, Popescu Trandafira s-a trădat.

Cum s-au petrecut faptele. Se cuvine să încep cu o precizare. Concluziile anchetei au stabilit că declarația lui Vasilescu Constantin — dincolo de mobilul care a iscat-o

— cuprindea date reale. Intr-adevăr, Valerica Ştefan intrase în legătură cu Vasilescu Aurelia zisă Reli. Aceasta îi făgăduise tot sprijinul. A chemat-o la telefon pe Popescu Trandafira şi i-a comunicat că simbătă 18 martie, după amiază, soseşte cu cineva la dînsa. „Vino... o să te aştept la gară!" i-a răspuns prietena.

Sîmbătă, in ziua fatală, Valerica Ştefan s-a grăbit să ajungă la vreme la locuinţa „îngerului salvator". Trenul pleca spre Giurgiu la ora 16. „Reli" o aştepta. Bărbatul le-a zărit plecînd impreună.

În gara Giurgiu au fost întîmpinate de Popescu Trandafira care, in aceeaşi seară, işi sărbătorea acasă la ea ziua onomastică. Din pricina asta, Valerica Şt. a fost condusă la domiciliul Mariei Constantinescu, femeie în etate, mamă a două fete, una din ele măritată, de aceea şi îndatorată faţă de moaşă. (Cu citeva zile in urmă îi provocase fiicei sale un avort.)

„La mine acasă nu se putea face nimic, declară Popescu Trandafira, aveam musafiri — părinţi, un unchi... Am aranjat cu Maria Constantinescu... Am pus-o să facă focul in cameră... să pregătească cele necesare... să incălzească apa..."

Şi în timp ce gazda pregătea „cele necesare", dincolo, la locuinţa moaşei, petrecerea începuse. Sărbătorita îşi trăia din plin onomastica. În jurul orei 22,30 şi-a amintit de „clienta" din Bucureşti, şi-a lăsat musafirii şi, aşa cu chef cum era, s-a retras să se apuce de lucru. I-a aplicat şi Valericăi Ştefan metoda s-a primitivă. Apoi, după ce a liniştit-o şi a îmbrăcat-o, s-a reîntors să-şi reia petrecerea.

Peste două sau trei ceasuri, Maria Constantinescu a intrat în camera unde zăcea V. Şt. să vadă dacă tînăra avortase. A găsit-o intr-o stare jalnică. A alergat la casa moaşei alarmînd-o : „Hai că-i rău fetei".

Povesteşte Popescu Trandafira zisă Angela : „M-am îmbrăcat, am mers la ea acasă (la Maria C., N.A.), unde am constatat că fata decedase. Corpul îi mai era cald, am frecat-o pe faţă, pe inimă cu spirt, însă a fost inutil. De faţă era şi Maria Constantinescu care a început să se agite, să plîngă, spunînd : «Aoleo, ce nenorocire a venit pe capul meu !» I-am cerut să se liniştească".

Povesteşte Maria Constantinescu : „Se unflase, se îmbujorase, iar ochii îi lăcrimau... (E vorba de victimă. N.A.). Trandafira s-a apucat să-i facă masaje pe burtă (...) Valericăi Ştefan i s-a făcut şi mai rău, a mai vorbit, a întins de două ori picioarele, după care a decedat. Trandafira a lovit-o crezînd că a leşinat. I-a luat pulsul, i-a pus o oglindă la gură. «Tanti Mărioară, mi-a spus, fata a murit»".

Pe studioul unde de obicei dormea fiica gazdei, acum zăcea cadavrul unei tinere în vîrstă de 22 de ani. Nu-i cunoşteau nici măcar numele. L-au aflat numai după ce au cotrobăit în geanta decedatei şi au dat de Buletinul de identitate. Atunci i-au silabisit şi numele...

Desigur, se petrecuse un fapt tragic, ireparabil. Cele trei femei se pomeniră brusc în faţa a două posibilităţi — a mărturisi sau a ascunde. Dacă ar fi ales calea primei posibilităţi, ele ar fi dobîndit în faţa justiţiei meritatele circumstanţe atenuante. Dar infracţiunea naşte infracţiune. Puţini la număr sînt infractorii în putere să se prezinte singuri la miliţie pentru a-şi mărturisi faptele. Cei mai mulţi sînt convinşi — şi aceasta reprezintă o trăsătură comună atît a infractorilor primari, cît şi a celor versaţi — că nu vor fi prinşi. Şi cele trei femei erau convinse că fapta lor odioasă nu va fi niciodată descoperită.

După omor. Cadavrul trebuia să dispară. Cum şi în ce fel ? Şi iată — caz rar întîlnit — trei femei (două din ele mame) făcînd sfat cum să scape de cadavrul tinerei din Bucureşti. Mai întîi au vrut să-l scoată încă în noaptea

aceea in plin cîmp şi să-l abandoneze, dar Maria Constantinescu le-a avertizat : „Ne descoperă miliţia cu ciinii!" Apoi se gîndiră să vire cadavrul intr-un sac, iar sacul să-l arunce în Dunăre. În cele din urmă, Trandafira Popescu propuse ca victima să fie îngropată chiar în grădina locuinţei Mariei Constantinescu. Operaţia însă nu putea fi întreprinsă decit in noaptea de duminică spre luni. Dar pină atunci...

Au aruncat in foc actele Valericăi Ştefan. Au împărţit intre ele banii, obiectele rămase.

Povesteşte Maria Constantinescu : „În casă la mine, au rămas paltonul, pantalonii supraelastici şi pantofii. Paltonul nu a fost purtat de nimeni. L-am împachetat şi l-am pus in şifonier. Pantofii i-am aruncat la gunoi. Chiloţii i-am spălat şi am făcut petice din ei. Ceasul victimei pe care Trandafira Popescu mi l-a oferit mie, i l-am dat Corneliei (fiica cea mare a Mariei C. N.A.), care l-a purtat pînă în luna septembrie 1967, cind l-a pierdut..."

După împărţirea lucrurilor şi a banilor, Trandafira Popescu a sfătuit-o pe Maria C. să pună hîrtie pe la ferestrele camerei unde zăcea Valerica Ştefan şi să încuie uşa. Complicea s-a conformat întocmai. Apoi, făcîndu-se tîrziu, cele trei s-au dus să se culce. Au dormit bine. Dimineaţă, duminică fiind, Trandafira Popescu şi Vasilescu Aurelia s-au dus la coafor, s-au făcut frumoase, au plătit din banii luaţi din poşeta victimei. După asta, au prînzit cu poftă, ca şi cind nimic nu s-ar fi petrecut. Spre seară, au ieşit la braţ şi s-au plimbat în centrul oraşului, vesele şi surizătoare. Apoi au cinat şi s-au culcat. Pe la miezul nopţii, Vasilescu Aurelia şi-a trezit prietena, trimiţînd-o la săpatul gropii. Maria Constantinescu o aştepta. Au săpat amîndouă o groapă între doi nuci bătrini. Locul fusese bine ales. Nu le zărise nimeni. După aruncarea cadavrului in groapă treaba a mers ceva mai uşor.

A mai știut cineva de cele petrecute ? Din păcate, da. Fiica cea mare a Mariei Constantinescu, in virstă de 19 ani, absolventă a unui liceu. Cinism ? Inconștiență ? Frică ? Cornelia C. a văzut cadavrul Valericăi Ștefan. Ne-o mărturisește chiar mama sa : „Am spus fiicei că femeia căreia Popescu Trandafira i-a provocat avortul a decedat. Ea s-a speriat, după care am intrat împreună în cameră unde se afla victima, am pus hîrtie albă la geam, iar apoi am încuiat ușa (...). A doua zi, 20 martie 1967, am spus fiicei mele că in urma hotăririi luate cu Trandafira P., am îngropat-o pe victimă in curtea noastră, indicind și locul."

Iată cum se naște complicitatea — din spaimă, lașitate, inconștiență. Înțeleg pină la un anumit punct tăcerea Corneliei C. — nu-i chiar atît de ușor să te duci la miliție și să-ți denunți mama, să-ți denunți propriul avort... Să fie oare mai ușor să porți la mină ceasul victimei ? Să fie oare mai ușor să te odihnești pe o bancă aflată doar la un pas de locul unde se găsea îngropat trupul neînsuflețit al Valericăi Ștefan ? Judecind după conduita Corneliei C., s-ar părea că da.

. . . .

Dosarul de urmărire penală nr 22145/1967 ! Un caz de dispariție, la a cărui rezolvare s-a lucrat doi ani și jumătate, în care vreme criminaliștii I.M.M.B. au luptat nu numai cu infractorii din umbră, ci și cu prejudecățile unor cetățeni care, așa cum sper să fi izbutit să demonstrez și să conving, au barat ofițerilor calea către stabilirea adevărului.

CONTRABANDISTUL ŞI VALIZA

Blitz-ul s-a declanşat. O flacără albă, orbitoare, mistui pentru o clipă lumina firească a încăperii. Aparatul ofițerului de miliție imortaliză, sub ochii perpleoşi ai infractorului, corpul delict — o valiză „diplomatică" neagră de formatul unei cutii plate, de proveniență străină. Sint destui meşteri in lume dispuşi, la cererea clienților, să execute cu har şi ingeniozitate tot felul de obiecte care apoi, datorită polițiştilor, devin curpuri delicte.

În cazul nostru, nu putem să nu sesizăm că stăpînul şi valiza se completau reciproc. Sintem, aş îndrăzni să afirm, în fața unui efect deliberat. Linia elegantă şi distinsă a valizei te trimite cu gîndul la diplomați şi diplomație şi nicidecum la contrabandă şi contrabandişti. Iar stăpînul — un bărbat înalt, spătos, cu o față măslinie — alături de obiect, pare mai curînd un curier diplomatic decit un contrabandist internațional. Judecînd cu obiectivitate, trebuie să recunoaştem că „tipărirea" unei asemenea „cărți de vizită exterioare" a fost concepută cu multă imaginație şi virtuozitate.

Cazul „contrabandistul şi valiza", rezolvat cu succes de către o formațiune a Direcției economice a Inspectora-

tului general al miliției, mi se pare deosebit de interesant pentru a fi supus unei radiografii. A lupta împotriva infractorilor este în general, o treabă dificilă, dar a lupta cu cei de talie internațională este — de ce n-am spune-o ? însutit mai dificil. Să „stingem" însă lumina, să conectăm „*Röntgen*"-ul și să încercăm să examinăm, in „semiobscuritatea cabinetului" piesele dosarului însoțite, firește, de cuvenitele comentarii profesionale.

...Deodată, in încăpere răsună țiriitul strident al soneriei de la intrare. Deși era de mult in așteptarea acestei clipe, dentistul I.L. tresări. Inima incepu să-i bată înfricoșată. Genunchii i se înmuiară, dar teama, după ce i se împrăștie fulgerător in tot trupul, tot atît de fulgerător i se și risipi. Ieși din sufragerie în vestibul, răsuci încet cheia ca și cind ar fi dorit ca mișcările sale să nu fie auzite, după care deschise șovăitor. Străinul, pe care nu-l mai văzuse de vreo trei săptămini, stătea acum drept și crispat în pragul intrării. Fără să scoată o vorbă, il pofti să intre. Numai în clipa aceea zări în mina musafirului o valiză. Surise chinuit și inchise ușa în urma acestuia. Intrară amindoi în sufragerie și, după ce se priviră lung și bănuitor, străinul sparse tăcerea incăperii.

— Ai pregătit banii ?

— Cum să nu ?! răspunse dentistul arătînd către o servietă burdușită.

— Toată suma ? ținu străinul să afle.

Dentistul deschise servieta dezvăluind, astfel, teancurile de bancnote românești.

— Da' dumneata ai adus... aurul ? întrebă gazda cu o voce sugrumată de emoție.

Străinul — un bărbat înalt, cu o față măslinie și o căutătură inteligentă — puse valiza pe masă și, sub ochii curioși ai celuilalt, o deschise ca pe o lădiță.

— Păi, unde-i aurul ? izbucni dentistul, căci în valiză nu se vedeau decît două cărţi groase în limba arabă,

— L-am adus, e aici, se înveseli brusc străinul, sesizînd îngrijorarea partenerului său.

— Dar nu-l văd ! ripostă gazda. În sufragerie se ivi, deodată, soţia dentistului. Străinul, care tocmai se pregătea să scoată ceva din buzunar, se intimidă cu toate că femeia nu-i era necunoscută.

— Nevastă, fă-ne două cafele ! ceru soţul expediind-o la bucătărie.

După ce rămaseră din nou singuri, străinul scoase din buzunar un cuţit cu o lamă mare şi tăioasă. O clipă, dentistul îngheţă. Îşi reveni însă în momentul următor cînd îl văzu pe musafir apucîndu-se, asemenea unui chirurg, să „disece" căptuşeala valizei.

Şi, pe neaşteptate, pe cînd străinul părea absorbit de îndeletnicirea sa, uşa dinspre vestibul se deschise, iar în sufragerie intrară doi bărbaţi. Unul din ei rosti cu voce metalică :

— Miliţia ! Nimeni nu mişcă !

Străinul încremeni cu cuţitul în mînă ; nu ştia ce trebuie să înţeleagă. Zări însă groaza din ochii dentistului şi-şi dădu seama că totul se sfîrşise.

Din bucătărie, de acolo unde soţia dentistului se retrăsese să pregătească cele două cafele, un bărbat de statură potrivită cu o faţă negricioasă, raporta prin radio colonelului Martin Niculescu : „Misiunea a fost îndeplinită. Raportează locotenentul-major Marin Petre.

Întrebare : Cît aur aţi găsit în valiză ?

Locot. maj. Marin Petre : Trei lingouri de aur fin, de 22 carate, în greutate totală de 999,50 grame. Erau rînduite frumos, cu artă, în lăcaşurile scobite în pereţii laterali ai valizei.

Căpitanul Nicolae Ciocan : În clipa cînd, împreună cu maiorul Dragoş, am intrat în sufrageria dentistului, s-a creat un moment de adevărat „suspense". Eroul nostru încremenise cu cuţitul în mînă; apucase să despice cusătura pînzei care masca lăcaşurile, dar strălucirea aurului nu ieşise încă la iveală. Mi-am spus : „Dacă n-a adus aurul, atunci ne-am făcut de baftă..." Însă marfa a ieşit la iveală, iar noi am răsuflat uşuraţi. „Suspense"-ul se consumase.

Întrebare : Aţi reţinut cumva titlurile celor două volume găsite în valiză ?

Maior Iosif Dragoş : Erau cărţi de ideologie marxistă, traduse în limba *arabă*... Ele trebuiau să convingă pe oricine din ţara noastră că se găseşte în faţa unui intelectual şi nu a unui contrabandist.

Întrebare : Acum, cînd ştim cum s-a încheiat acţiunea formaţiunii dumneavoastră, am vrea să aflăm cînd şi cum a început, de fapt, povestea „contrabandistului şi a valizei sale".

Colonel Martin Niculescu : În toamna anului 1969.

...Octombrie. Aeroportul Băneasa. E o după-amiază calmă, aurită de razele unui soare rece. Zarea e limpede. Din adîncurile sale răsare, ca pe un ecran, silueta argintie a unui avion de pasageri. E un „Tarom" internaţional. Glasul crainicului i-a vestit mai de mult aterizarea. Acum răsună din nou sub cupola sălii de aşteptare : „...Istanbul—Bucureşti".

Într-adevăr, puţin mai tîrziu, după o manevră a pilotului, avionul atinge pămîntul, ca după alte cîteva minute să se oprească în faţa aerogării. Se aduce scara. Uşa este deschisă. La invitaţia unei frumoase stewardese, pasagerii încep să coboare unul cîte unul, mulţumiţi că simt sub picioare tăria şi siguranţa pămîntului. Iată-l şi pe eroul dosarului nostru coborînd : e înalt, suplu, elegant. Priveşte în juru-i curios, întocmai ca un turist pogorît într-un

univers pe cit de necunoscut, pe atit de aşteptat. Se îndreaptă şi el, dezinvolt, către punctul de control grănicieresc.

— Paşaportul dumneavoastră... i se adresează respectuos ofiţerul.

„Turistul" îi întinde liniştit documentul. De cîte ori, în ultima vreme, n-a repetat gestul acesta ? De cîte ori n-a ascultat, ca un şcolar cuminte, adevărate lecţii despre grănicerii, vameşii şi poliţiştii români ?! De aceea, totul i se pare familiar. De altfel, nici n-ar avea de ce să fie îngrijorat. În aşteptarea îndeplinirii formalităţilor, chipul său capătă o expresie gînditoare, proprie intelectualului intrat în contact cu o realitate social-politică necunoscută.

Moukarzel Yousuf Kamal îşi aude numele strigat. Ofiţerul român îi întinde paşaportul, zîmbindu-i ospitalier.

Întrebare : Vă rog să ne explicaţi cine este, de fapt, acest Moukarzel ?

Col. M. N. : Un tînăr intelectual. Se pare că a absolvit Academia Comercială. În acelaşi timp, este şi membru al unei organizaţii internaţionale de contrabandă, cu sediul în capitala unei ţări din Orientul Apropiat.

Întrebare : Ce ne puteţi spune despre organizaţiile internaţionale de contrabandă ?

Răspuns : Sînt multe la număr, avind sedii în diverse puncte ale globului... Se remarcă faptul că ele se găsesc într-o continuă mişcare. Unele din acţiunile acestor organizaţii — europene sau de pe alte continente — vizează şi România. Se ştie doar că România, de la un an la altul, este vizitată de un număr din ce în ce mai mare de turişti de peste hotare. Printre aceştia se strecoară şi indivizi de teapa lui Moukarzel.

Întrebare : Cu ce scop a fost trimis în România ?

Răspuns : Să „prospecteze" piaţa, adică „bursa neagră" a aurului, a valutei... să lege contacte, să-şi găsească com-

plici, mijlocitori, iar prin aceştia, să ajungă la clienţi de încredere. Precum vedeţi, şi contrabandiştii de anvergură se călăuzesc după legea cererii şi a ofertei.

•

...Dar să urmărim, în continuare, evoluţia „turistului" Moukarzel. Mai întîi s-a întîlnit cu cîţiva confraţi de-ai săi, cu care prilej a lansat o frumoasă „perdea de fum", dînd tuturor de înţeles că prezenţa lui în Bucureşti era legată de o apropiată numire în diplomaţie. Abia după asta, Moukarzel s-a apucat să „prospecteze"... La început prin localuri şi baruri de noapte, apoi prin alcovurile unor femei de moravuri uşoare. Ici arunca o vorbă, dincolo o propunere echivocă. Nu-i era deloc indiferent cu cine va încheia tranzacţia. De calitatea mijlocitorului şi a clientului său depindea, în ultimă instanţă, cuantumul cîştigurilor şi propriul său viitor în organizaţie. De aceea înainta în necunoscut cu răbdare şi prudenţă. Se simţi în curînd atras de cutezanţa unei femei care se hotărîse să-l ajute.

— Şi cît aur ai putea să aduci ? se interesă ea, atunci cînd trecură să dezbată problemele concrete ale complicităţii.

— Depinde de client... şi-un kilogram.

— Un kilogram ! exclamă ea.

— De ce nu ? Găseşte-mi un client... că n-o să-ţi pară rău.

— Numai să nu mă tragi pe sfoară, îl avertiză ea.

Femeia se ţinu de cuvînt : găsi clientul ideal în persoana dentistului I.L. Acesta lucra cu aur, avea nevoie de aur şi se arăta dispus să cumpere orice cantitate. Le mijloci, în cele din urmă, o întîlnire. Moukarzel îi făcu dentistului o vizită. Se tîrguiră cît se tîrguiră, apoi se învoiră asupra cantităţii, caratelor şi, bineînţeles, asupra preţului.

— Cind imi aduceţi marfa ? întrebă dentistul. Aţi putea să-mi daţi o dată precisă ?

Contrabandistul se uită bănuitor la dentist. Acesta, simţindu-l suspicios, adăugă :

— Nu ţin banii în casă... Gîndiţi-vă ! Aproape 70.000 lei...

Moukarzel îi dădu dreptate, dar ocoli răspunsul şi stabili o dată imprecisă — „cam pe la mijlocul lunii noiembrie". Şi se despărţiră strîngîndu-şi mîinile ca doi buni prieteni...

•

Întrebare : La acest ceas al afacerilor, Moukarzel intrase de-acum în raza vizuală a organelor de miliţie ?

Col. M.N. : Da. Şi nu numai el, ci şi dentistul. Drept care, s-a alcătuit un colectiv format din maiorul Dragoş Iosif, căpitanii Bulai Jorj, Ciocan Nicolae şi locotenentul major Marin Petre.

Întrebare : Aţi putea să ne relataţi cum şi-a trădat Moukarzel atît prezenţa, cît şi îndeletnicirile ?

Locot. maj. M.P. : „Turiştii" de tipul lui Moukarzel au o trăsătură comună — nu le prea place să treacă pe la ghişeele oficiale de schimb valutar. Vin direct de acasă cu valuta noastră naţională. Sau de nu, aduc cu sine tot felul de „fleacuri" pe care, apoi, le valorifică pe căi ilicite. În cazul nostru, trebuie să arăt că Moukarzel n-a făcut excepţie. El a sosit în Bucureşti purtînd sub haină o clasică vestă burduşită cu 50 de ceasuri. A încercat să le vîndă prin mijlocirea unui speculant care, la rîndul său, a căzut în mîinile noastre. Aşa a ajuns domnul Moukarzel în obiectivul „radarului" nostru...

Desigur, am fi putut să-l chemăm pe Moukarzel la ordine, dar noi, studiindu-l, l-am intuit ca pe un contrabandist la adevărata sa valoare şi nu la aceea a celor 50 de ceasuri. Aşa că l-am lăsat să „zburde"...

Mr. D. I.: ...bineînţeles, sub ochii noştri. În jurul contrabandistului a fost organizată o supraveghere subtilă... Curînd, aveam să stabilim adevăratul scop al călătoriei sale în România.

Locot. maj. M. P.: Iar după o analiză făcută la conducerea Serviciului, s-a tras concluzia că Moukarzel trebuie lăsat să-şi facă „mendrele" pînă la capăt. A părăsit România tot pe calea aerului, după ce i-a făgăduit dentistului că se va intoarce, nu după mult timp, cu acel kilogram de aur fin, de 22 de karate... Fireşte, am fost şi noi curioşi să vedem dacă Moukarzel se va ţine sau nu de cuvint şi, mai ales, să aflăm cum va introduce aurul in ţară. N-a fost o aşteptare cu braţele incrucişate, ci una construită pe ipoteze judicios elaborate. Ne-am intrebat: cind şi pe ce căi se va inapoia în România? Cum, prin ce mijloace va incerca să introducă în ţară marfa de contrabandă? Cum şi unde ar fi fost mai potrivit să-l surprindem în flagrant delict? Toate aceste intrebări şi multe altele şi-au găsit răspunsurile corespunzătoare în planul nostru de măsuri... Să luăm, de pildă, revenirea lui Moukarzel in ţară. Conform ipotezelor noastre, in viitorul itinerar bucureştean se inscriau, printre altele, şi trei obiective-cheie: a) gazda I; b) gazda II; c) punctul terminus al itinerarului — locuinţa dentistului. Oriunde ar fi incercat M. să apese „pe buton", ne-ar fi semnalat şi nouă: „Am sosit. Sint aici..."

Întrebare: În ciuda ipotezelor elaborate cu atita meticulozitate, aţi fi putut avea şi o surpriză, nu-i aşa?

Răspuns: Am şi avut una care ne-a dezvăluit încă o dată viclenia mereu proaspătă a infractorilor de talie internaţională. Într-una dn zile, aflăm că Moukarzel şi-a încunoştinţat „confraţii" din Bucureşti că va sosi în seara zilei X, la ora Y, cu avionul. Drept care, am fost şi noi prezenţi in sala de aşteptare a aerogării. Spre stupoarea tu-

turor, Moukarzel nu s-a arătat. Aşa cum era şi firesc, ne-am alarmat. Ce ar fi putut să însemne asta ? Să fi prins ceva de veste şi să se fi răzgîndit sau să fi apelat la o nouă stratagemă ?

...Nu. Moukarzel nu se răzgîndise. Lucrau şi el şi organizaţia sa, cu ipoteze. De ce să fi exclus ipoteza că autorităţile române l-ar fi simţit şi de ce să nu fi luat un plus de măsuri de siguranţă ? Îşi anunţase concetăţenii : „Sosesc. Aşteptaţi-mă !", dar de plecat spre Bucureşti plecă abia în ziua următoare. Şi nu direct. Pînă la Istanbul cu un avion al companiei aeriene maghiare „Malev". Acolo, schimbă avionul. Trecu pe un „Tarom", deşi şi „Malev"-ul, unde îşi lăsase anume bagajele, avea o escală la Bucureşti. Nu luă cu dînsul decît o valiză de mînă tip „diplomat". Ştia că aşteptarea sa se consumase încă din ajun, aşa că se considera în deplină siguranţă. Ce mai, îşi atinsese scopul, derutase şi nimeni nu avea să-l mai întîmpine.

Cîteva ceasuri mai tîrziu, „Tarom"-ul ateriză printre luminile aeroportului, Moukarzel coborî din avion cu un aer demn — valiza de mînă precum şi întreaga sa ţinută sugerau tipul curierului diplomatic. Trecu fără emoţie pe la punctul de control ; nu deslușise pe chipurile ofiţerilor şi vameşilor nici cea mai mică urmă de bănuială. Îşi ridică bagajele aduse de „Malev" şi porni spre ieşire. Nu, nu-l aştepta nimeni. Şi chiar dacă întîmplător s-ar fi găsit la aerogară vreun prieten sau vreo cunoştinţă, i-ar fi venit destul de greu să recunoască, în acest „diplomat" cu mustaţă şi ochelari fumurii, pe contrabandistul Moukarzel.

Înainte de a se urca într-un taxi, se mai uită o dată peste umăr : nu observă nimic care să-l îngrijoreze. Se aşeză lîngă şofer şi rosti din vîrful buzelor :

— À l'hôtel „Ambasador"...

Nu reţinuse nici o cameră. Nici nu dorea acest lucru. Intră totuşi în hotel şi ceru să i se permită să-şi lase valizele la camera de păstrare a bagajelor. Apoi, începu să-şi petreacă noaptea după un grafic stabilit dinainte. Luă la rînd cîteva localuri şi, evitînd orice tovărăşie, mîncă şi bău moderat pînă în zorii zilei. În sfîrşit, în jurul orei şase, intră în cabina unui telefon public şi formă un număr pe care-l memorase fără prea mari eforturi. Răsuflă uşurat cînd auzi la celălalt capăt al firului glasul dentistului.

– Am sosit, spuse. Vin chiar acum la dumneata.

– Chiar acum ?!! exclamă dentistul nemulţumit că fusese sculat din somn. Nu se poate... Dă-mi răgazul să mă duc la C.E.C. şi să-mi scot banii.

În sinea sa, Moukarzel găsi justificată motivarea clientului. Totuşi, dorinţa de a scăpa cît mai repede de încărcătura din valiză îl îndemna să stăruie ca să fie primit imediat.

– Înţelegi, am nevoie de un răgaz, se explică dentistul în continuare. Un ceas-două... C.E.C.-ul se deschide la 7... Trebuie să trec pe la cîteva oficii...

•

Locot. major Marin Petre : Aşa cum aţi observat, Moukarzel a intrat în ţară, dar n-a sunat la prima, nici la a doua sonerie, ci direct la a treia, adică la cea a obiectivului terminus. Pe unii din noi alarma ne-a luat din pat...

Cpt. Nicolae Ciocan : Dar nu şi nepregătiţi. Moukarzel işi ştia lecţia lui, noi pe a noastră.

Cpt. Jorj Bulai : E bine să subliniem că în operaţia de prindere, toţi ştiam cu exactitate ce aveam de făcut...

...În dimineaţa aceea, Moukarzel nu cunoscu clipe de odihnă. Socoti că ar fi bine să folosească şi el răgazul solicitat de dentist pentru a întreprinde două acţiuni de recunoaştere în jurul obiectivului terminus. Poate-poate va des-

coperi vreun semn al primejdiei. Prima recunoaştere o întreprinse pe jos, a doua cu ajutorul unui taxi. În cele din urmă, se convinse că poate să treacă liniştit pragul locuinţei dentistului.

Întrebare : Era intrat de-acum în „radarul" organelor noastre ?

Locot. maj. M. P. : Nu numai că era intrat, dar şi noi ne aflam de acum la posturile noastre, în jurul „punctului terminus". Căpitanul Jorj Bulai, pe terasa unui bloc de unde putea să controleze toate străzile care duceau către obiectivul nr. 3. În vremea asta, maiorul Iosif Dragoş şi căpitanul Nicolae Ciocan supravegheau fiecare mişcare a contrabandistului şi a clientului său. Menţineam o legătură permanentă prin radio. Tot prin radio menţineam legătura cu colonelul Martin Niculescu, şeful serviciului.

Mr. D. I. : Noi am semnalat clipa cînd Moukarzel cu a sa valiză a urcat într-un taxi. Apoi a fost rîndul căpitanului Bulai să raporteze momentul cînd taxiul lui Moukarzel a oprit nu departe de casa dentistului.

Cpt. B. J. : De la înălţimea punctului meu de control vedeam ca în palmă. Strada era pustie, iar Moukarzel nicicînd nu se simţise mai în siguranţă.

Cpt. C. N. : Trebuie menţionat că la reuşita acţiunii a contribuit şi studierea temeinică, din vreme, a topografiei străzii şi a domiciliului dentistului. Totul ne era familiar ; cunoşteam toate ungherele...

•

— Nevastă, fă-ne două cafele... îi ceru soţul expediind-o la bucătărie. Ea se retrase supusă. În bucătărie însă dădu peste un necunoscut şi cu greu îşi stăpîni un ţipăt de spaimă.

— Nu vă supăraţi, o întrebă necunoscutul, sînteţi soţia dentistului ?

— Da, murmură femeia. Ce doriţi ?

Şi locotenentul-major Marin Petre îi arătă legitimaţia.

Cpt. N. C.: Am primit apoi semnalul că puteam intra în acţiunea finală.

Întrebare: Tovarăşe colonel Niculescu, v-aş ruga acum ca, în calitatea pe care o aveţi, să ne rezumaţi mijloacele folosite de Moukarzel pentru a induce în eroare autorităţile române şi pentru a-şi atinge scopul.

Răspuns: După o primă operaţie de prospectare a pieţei, Moukarzel s-a întors la bază, adică în sinul organizaţiei sale. După ce a raportat rezultatele călătoriei, a trecut să-şi elaboreze cu inventivitate şi viclenie planul de acţiune al celei de-a doua călătorii în România. Iată-l sintetizat : 1) Ţinută sobră, distinsă, de intelectual. 2) Schimbarea unor semnalmente — şi-a lăsat mustaţă, a început să poarte ochelari fumurii. 3) A obţinut un paşaport nou, pentru a convinge pe cei de la punctele noastre de control că intră pentru prima oară în România. 4) Şi-a comandat o valiză de mînă cu o ascunzătoare destinată lingourilor de aur. 5) Pentru a asigura întreprinderii sale o reuşită deplină, a creat o zi falsă a sosirii sale în Bucureşti. 6) A sosit în ţară în seara zilei următoare. Pentru a nu exista nici un dubiu asupra oraşului de unde descindea, la Istanbul a schimbat avionul, urcînd într-un „Tarom". 7) În tot cursul nopţii, în mod deliberat, nu şi-a trădat prezenţa — n-a tras nicăieri, nu s-a întîlnit cu nimeni — urmînd să-şi atingă ţelul „dintr-o bucată".

Întrebare: Cum încearcă asemenea „turişti" să lovească în economia naţională ?

Răspuns: Acţiunile contrabandiştilor de talie internaţională sînt variate şi la scări diferite. În cazul de faţă, aurul introdus şi vîndut ilicit în ţară îi asigură contrabandistului un prim cîştig, şi încă destul de mare. Leii obţinuţi în schimbul aurului sînt scoşi, tot pe căi ilicite, din

circuitul monetar naţional şi introduşi într-alt circuit, străin. Continuîndu-şi traficul, contrabandistul vinde la el acasă, contra dolari, leii româneşti, celor care doresc să ne viziteze ţara. De aici şi frecvenţa unor străini care, în loc să schimbe valuta lor la ghişeele noastre, vin direct din ţara lor cu bani româneşti. Prin mărimea traficului lor şi formele pe care le folosesc, aceste organizaţii internaţionale de contrabandă tind să înlocuiască formele oficiale de schimb cu aşa-numitele „burse negre". De aici şi marea răspundere a organelor de miliţie.

Întrebare : Se poate vorbi de un stil al fiecărei organizaţii internaţionale de contrabandă ?

Răspuns : Nu numai că se poate dar este de datoria noastră, a celor care ne aflăm într-o înfruntare permanentă cu „emisarii" acestor organizaţii, să le desluşim stilul, să le studiem procedeele, dimensiunile traficului, psihologia agenţilor folosiţi. Mai trebuie să arăt că şi aceşti emisari, la rîndul lor, ne studiază îndeaproape. Moukarzel şi-a elaborat acel „modus operandi" numai după ce ne-a studiat la faţa locului. Numai că noi ne-am lăsat studiaţi exact atît cît era necesar...

*
* *

...*Blitz*-ul s-a declanşat. O flacără albă, orbitoare, a mistuit pentru o clipă lumina firească a încăperii. Aparatul ofiţerului de miliţie a imortalizat corpul delict — valiza neagră, bărbătească, de forma unei cutii plate. A aparţinut cîndva, unui contrabandist de talie internaţională.

DUBLA EXISTENȚĂ A DOMNULUI GEORGESCU

I. *O firmă onorabilă*

— Vă salu', don' Georgescu !
— Aaa, domnu' Georgescu, am onoarea !
— Să trăiți, don' Georgescu !
— Domnu' Georgescu ?! Ce plăcere ! Ce plăcere !
— Nu beți și cu noi un șpriț, don' Georgescu ?
— Servus, Georgescule, ce facem astăzi, dăm sau luăm bătaie ?

Domnu' Georgescu în sus, domnu' Georgescu în jos... Il cunoștea aproape tot orașul. Și nu pentru profesiunea sa — controlor pe autobuzele Sibiului — ci pentru prezența-i extrem de decentă în tumultul urbei și, poate, prea gălăgioasă în tribunele stadionului. De, la un meci de fotbal îi vine omului ceva mai greu să se stăpinească... Trebuie să precizăm însă că exclamațiile sale bubuitoare și cu efect hilar de la intilnirile sportive nu-i știrbeau autoritatea civică, ci dimpotrivă. „Asta-i Georgescu... Mă, ce le mai zice !"

Cine nu-l cunoaște ? Pe cine nu cunoaște ? Se bucură de o popularitate de invidiat. Pe străzile orașului trecea cu un aer bonom și semeț, conștient de cinstea ce i se acorda, iar virsta — peste 40 de primăveri — îi conferea o seriozitate matură. Și saluta omu' in stinga, in dreapta...

Cînd și cînd, îi mai răsărea în cale cîte o tînără care-l oprea : „Ce mai faceți, domnule Georgescu ?" Răspundea măgulit, în timp ce pe chipu-i plinuț i se ivea un zîmbet condescendent, de om bun și ocrotitor.

În exercițiul funcțiunii, trecînd dintr-un autobuz în altul și cerînd biletele la control, conduita sa era ireproșabilă, cucerind călătorii cu respectul său nealterat. Nu făcea nimănui mizerie, nici taxatorilor, nici șoferilor. Într-un cuvînt, — „un om, pîinea lui Dumnezeu".

Și poate că la portretul eroului nostru ar trebui să mai adăugăm un element destul de important. La autoritatea lui Georgescu în Sibiu a mai contribuit, fără îndoială, și faptul că în urmă cu cîțiva ani lucrase într-o instituție importantă de unde, din motive de sănătate, ieșise la pensie. Deci, un om cu un trecut onorabil, cu pensie, cu dreptul în continuare la o slujbă. Nu era căsătorit și se înțelege de la sine că salariul plus pensia îi asigurau un trai îndestulător. A, și să nu uităm locuința — popularitatea îi adusese o garsonieră spațioasă, bineînțeles nu la etajul 10, ci la 1, și nu într-un bloc de la marginea orașului, ci în plin centru. Precum se vede, eroul nostru se bucura de toate condițiile pentru a duce o viață cinstită, lipsită de griji. Dealtfel nici nu părea să le aibă, căci aproape seară de seară putea fi văzut prin restaurante, ospătîndu-se și bînd cu măsură. Niciodată singur, ci înconjurat de amici și admiratori. Mereu vesel, binevoitor, decent.

În concluzie, domnul Victor Georgescu deținea în viața Sibiului o firmă onorabilă. Pînă într-o zi cînd, producîndu-se un „cutremur", firma a căzut dezvăluind sibienilor dubla existență a mult simpaticului ins din tribunele stadionului orășenesc. Pentru mulți, faptul a fost de-a dreptul uluitor. Însă pentru alții... Din clipa asta, pătrundem cu ancheta pe un tărîm foarte delicat, deoarece mult prea popularul domn Victor Georgescu s-a dovedit a fi în culi-

sele existenţei sale un abil proxenet, care-şi transformase frumoasa garsonieră într-un bordel bine camuflat.

Desigur, în rezolvarea unui caz de proxenetism nu există, din punct de vedere criminalistic, nimic spectaculos, mai nimic din ceea ce ar putea, în ultimă instanţă, să îmbogăţească tehnica criminalistică (s-ar putea să greşesc, să exprim părerea unui profan). Sîntem într-o zonă a urmăririi penale, dominată de mijloacele clasice, unde cunoaşterea perfectă a moravurilor, apoi răbdarea şi inteligenţa profesională a lucrătorului de miliţie au darul de a hotărî rezolvarea cu succes a cauzei. Nu încape nici o îndoială că, în societatea noastră socialistă, proxenetismul ca fenomen antisocial nu cunoaşte nici frecvenţa, nici amploarea pe care o cunoaşte în societatea capitalistă. Totuşi, aşa-numitul comerţ cu carne vie există, iar recentul Decret nr. 153 ne atrage atenţia că acesta se cere depistat şi condamnat fără ezitare. De aceea am şi găsit cu cale să mă opresc asupra dosarului Victor Georgescu. „Radiografiindu-l", am fost surprins nu numai de particularităţile fenomenului, ci şi de multiplele sale implicaţii care, în ultimă instanţă, interesează deopotrivă şi opinia publică.

II. „*Păsările călătoare*"

Victor Georgescu îndrăgise „păsările călătoare". Le întîlnea pretutindeni : în autobuze, pe străzi, prin localuri, la gară. O bună bucată de vreme le studiase zborul, popasurile, exigenţele ca, în cele din urmă, să ajungă la con-

statarea că, ademenite, „păsările călătoare" îi pot crea surse de venituri. Şi într-una din zile, se hotărî să le deschidă discret „ferestrele" garsonierei pentru a le lăsa să pătrundă în colivie. Un popas de o noapte, de două, hai de o săptămînă, după care „păsările călătoare" îşi luau zborul pentru a lăsa şi altor surate posibilitatea de a poposi pe studioul generosului Victor Georgescu.

— Să trăieşti, nea Georgescule ! Ce mai faci ? Cum o mai duci ? Ai vreo *prospătură* ?

— Pentru dumneata am întotdeauna. Şi-acum, dacă vrei. Uite cheia !

Prospătura, adică o *pasăre călătoare*, în cazul de faţă are şi un nume — Gerda. S-a născut şi a copilărit la ţară. Tot la ţară i-au înflorit şi anii adolescenţei. Viaţa satului i s-a părut deodată plictisitoare. Şi-a părăsit cuibul luîndu-şi zborul spre Mediaş. Decît la prăşitul cartofilor, mai bine femeie la toate într-o familie oarecare. Dar nici Mediaşul n-a mulţumit-o : o chemau depărtările. A plecat spre Sibiu. Visa un serviciu care s-o facă să uite că-i de la ţară, că-i fiică de ţăran. Avea pe atunci frumoasa vîrstă de 17 ani. N-a găsit slujba mult-visată, dar i-a ieşit în cale Victor Georgescu, căci proxenetul poseda „radarul" său şi „intercepta" destul de repede zbaterile „păsărilor călătoare". Ştia să acosteze, nu era grosolan şi „ciripea" destul de ademenitor. „N-ai serviciu, draga mea ? Lasă, dragă, că-ţi găsesc eu unu'". „A, nu eşti din Sibiu ? ! N-ai unde să dormi la noapte ? Da, neplăcută situaţie... Lasă că te ajut eu... Nu te las pe drumuri..." Cum să nu te încrezi într-un bărbat în toată firea, care, judecînd după vîrstă, ar fi putut să-i fie Gerdei S. şi tată ? Apoi, să nu uităm că şi „păsările călătoare" cunosc o oboseală a aripilor, clipa marilor deznădejdi. Popasul în cocheta garsonieră a lui Victor Georgescu le cucerea : televizor, telefon, baie cu apă caldă şi rece. Unde mai pui lichiorul, gustarea. „Păsările

călătoare" se simţeau, pe neaşteptate, profund îndatorate faţă de o gazdă atît de bine situată.

— Lasă, drăguţo, că-ţi găsesc eu o slujbă, a liniştit-o proxenetul. Poţi să rămîi la mine dacă doreşti.

Nu le găsea slujbe. Nici Gerdei S. nu i-a găsit un serviciu. Dar i-a dezvăluit posibilitatea de a cîştiga un ban, o masă, un lichior, vînzîndu-şi trupul. Treptat, de la faza de iniţiere, V.G. trecea la aceea de patronare.

— Ai vreo *pasăre*, nea Georgescule ?

— Cum să nu ... Da' te costă... Uite cheia, dă biştarii...

Martorul Comşa C. (unul din vizitatorii garsonierei-bordel) : *Găseam fata acolo. La plecare îi lăsam 10 lei.*

Proxenetul studiase exigenţele „păsărilor călătoare". Unele se mulţumeau cu 5—10 lei, altele cu 20—30 lei. El însă — gazda şi organizatorul — pretindea partea leului. Tarifele variau, iar uneori clientul, o dată cu banii, trebuia să dea la restaurantul „Olt" şi o gustare stropită cu un pahar de vin.

Şi de la o „pasăre" la alta, afacerea cu „carne vie" încropită de onorabilul domn Georgescu a început să prospere. Îşi alcătuise şi o clientelă statornică, formată din feluriţi ciubucari — măcelari, aprozarişti, ospătari etc. etc. ... Unii îl căutau, pe alţii îi căuta chiar el.

— Georgescu e la telefon. N-aţi vrea să treceţi în seara asta pe la mine ? Aş vrea să vă arăt ceva... Da, da, ceva de soi... Vă aştept...

Stan B. (un alt client) : *Aduceam cu mine ceva de băut, de mîncat (...) Găseam acolo o femeie. Georgescu îmi făcea cunoştinţă cu ea. Luam gustarea în trei. Apoi el se retrăgea şoptindu-i fetei : „Ştii ce ai de făcut ! Vă las" (...) Fetei îi dădeam 25 de lei.*

Totul se desfăşura discret, elegant, fără zgomot, fără scandaluri. Proxenetul îşi dezvoltase serviciile — furniza „păsări călătoare", expedia „marfa" direct la hotel. Renta.

Un calcul sumar indică realizarea unor beneficii substanţiale. În multe împrejurări, „onorabilul" nu se dădea îndărăt să-şi însuşească întreaga „taxă", lăsîndu-şi slujbaşa să se mulţumească cu cîteva felioare de salam şi un lichior. Da, studiase cu atenţie exigenţele „păsărilor călătoare". Ştia şi de unde, şi cum să le racoleze. Două tinere îi deveniseră colaboratoare şi-i recrutau mereu alte slujbaşe. Le găseau pe la Oficiul de repartizare a forţelor de muncă. „Du-te, dragă, la Georgescu, că el o să te ajute... E un om bun." S-a dus şi Maricica C. – voia să intre în serviciu la „Victoria".

– Gata, te ajut, a asigurat-o proxenetul, după ce i-a ascultat păsul. Uite, o să-ţi scriu chiar eu cererea...

Maricica C. : „Mi-a scris cererea şi a plecat cu ea. M-a lăsat singură în casa lui. S-a întors după un timp, cu un bărbat..."

Aşa şi-a început Maricica C. existenţa de prostituată.

Însă fapta cea mai abjectă a proxenetului mi se pare a fi aceea a cărei victimă a căzut Annemarie S. în vîrstă de 16 ani. Sub înrîurirea unei taxatoare de la I.T.L. – colaboratoare a lui V.G. – minora fuge de acasă, deşi făcea parte dintr-o familie organizată, cu o situaţie materială mai mult decît satisfăcătoare. În mod firesc, îl întîlneşte pe V.G. căruia îi mărturiseşte că a fugit de la părinţi. Acesta, în loc s-o ia de urechi şi s-o trimită acasă, o invită în faimoasa-i garsonieră, făgăduindu-i că o va ajuta să se angajeze taxatoare la I.T.L. Annemarie S. l-a crezut. Nu e prea complicat să ne imaginăm destinul minorei.

Procesul proxenetului Victor Georgescu s-a judecat la 7 ianuarie 1970, în marea sală a Clubului „Independenţa", şi a atras un public numeros. Odată cu V.G. au compărut la bară şi 17 „păsări călătoare" care, împreună cu o parte din obişnuiţii garsonierei de pe strada Turnu nr. 1, au dezvăluit sibienilor dubla existenţă a acuzatului. Verdictul

a fost rostit – pedeapsă maximă, 9 ani închisoare corecţională. La auzul hotărîrii judecătoreşti, asistenţa a izbucnit în aplauze.

III. Colocviu

Am închis dosarul cu un sentiment firesc de amărăciune. M-am plimbat apoi îndelung pe străzile pline de poezie ale acestui oraş atît de pitoresc, obsedat de problematica etică a cazului V.G., de mărturiile celor 17 prostituate, de dezvăluirile unor clienţi, mulţi dintre ei căsătoriţi. Mă întrebam cum ar fi mai potrivit să-mi realizez ancheta : lărgind aria discuţiilor sau menţinînd-o la porţile stricte ale dosarului ? În cele din urmă, am hotărît să „ies" din dosar şi să pun în discuţie cîteva din implicaţiile rezultate din rezolvarea sa. Cu sprijinul tov. locotenent colonel Todea Roman, locţiitorul şefului Inspectoratului, am adunat în jurul unei mese rotunde pe cei cîţiva lucrători de miliţie care nu numai că au lucrat în cazul V.G., dar răspund în cadrul I.M.J. Sibiu de combaterea unor fenomene antisociale.

Întrebare : Cîte cazuri de proxenetism aţi depistat şi aţi rezolvat în ultimul deceniu ?

Maior Dumitru Cojocaru, şef al Serviciului judiciar I.M.J. Sibiu : Dacă nu mă înşel, două cazuri.

(Cînd un fenomen infracţional este rar, nu înseamnă că şi gradul de periculozitate socială este scăzut. De aceea

cifra nu mă dezarmează de la abordarea în continuare a problemei.)

Întrebare : Care din acestea, din punct de vedere profesional, vi s-a părut mai complicat ?

Răspuns : Ultimul — Victor Georgescu. De ce ? Vedeţi dumneavoastră, el cunoştea oarecum mijloacele noastre de investigaţie. Ceea ce i-a permis să ia din vreme măsuri de acoperire. Îşi camuflase bine activitatea : holtei era, organiza „partide de rummy", mici distracţii, aşa că avea în mod frecvent invitaţi...

Întrebare : Cînd a intrat V.G. în raza vizuală a organelor de miliţie ?

Maior Vlăsceanu Ion, şeful Secţiei judiciare a Miliţiei municipiului Sibiu : Cam din 1967. Cîteva informaţii ne-au pus pe urmele lui, dar, în stringerea probelor, ne-am lovit de o apărare ingenios organizată... Trebuia dovedit că Victor Georgescu îşi crease din proxenetism o sursă ilicită de venituri, că femeile care-i treceau pragul garsonierei practicau prostituţia. Nu a fost de loc uşor. „Partidele de rummy" îl acopereau destul de bine. Unii dintre clienţii lui V.G. au recunoscut că, din cînd în cînd, se mai încurcau cu cîte o femeie, dar fără să le plătească. Alţii însă ne-au mărturisit că au plătit, dar femeile fiind *păsări călătoare* nu le cunoşteau identitatea, ci doar poreclele.

Maior D.C. : Pentru a demasca activitatea antisocială a lui V.G. ne trebuiau, mai cu seamă, mărturisirile *păsărilor călătoare*. În vederea identificării lor, s-a folosit cu succes metoda semnalmentelor, adică a portretului vorbit, albumul cu fotografii.

Locotenent-major Mateaş Andrei, inspector în cadrul Serviciului judiciar al I.M.J. Sibiu : Victor G. şi-a dat imediat seama că-i supravegheat, drept care a luat de îndată legătura cu clienţii săi. „Dacă vă cheamă la miliţie, să declaraţi că n-aţi dat nici un ban", îi instruia el, iar „păsărilor

călătoare" le spunea : „Băgaţi-vă bine în cap — n-aţi primit bani". Sfaturile „patronului" erau urmate întocmai, căci acoperindu-l pe Georgescu, se acopereau pe sine.

(Totuşi, din 1967 şi pînă în toamna lui '69, cînd proxenetul a fost demascat, s-au scurs multe zile şi nopţi. Ce oare a întîrziat atît de mult rezolvarea cazului ? În căutarea unui răspuns, îmi vine iarăşi în minte conţinutul Decretului nr. 153. El atrage atenţia atît autorităţilor, cît şi populaţiei asupra unor fenomene antisociale — prostituţia, proxenetismul, cerşetoria, vagabondajul etc. etc. se cer stîrpite cu operativitate şi fermitate.)

Întrebare : Cum l-aţi demascat totuşi pe V.G. ?

Lt. maj. M.A. : În octombrie 1969, un cetăţean din Timişoara, sosit la Sibiu în interes de serviciu, ne reclamă că a fost victima unui furt. Mai exact, ne aduce la cunoştinţă că Victor Georgescu i-a propus să-i trimită la hotel o „pasăre călătoare". Propunerea a fost acceptată. „Pasărea călătoare" a poposit peste noapte în camera timişoreanului, de unde, în zori, a dispărut cu banii şi actele clientului. Hoaţa a fost identificată în persoana prostituatei Ana C. care, printre altele, ne-a mărturisit fără echivoc rolul lui Victor G. în organizarea prostituţiei. Tot în luna asta, au mai fost reţinute două tinere proaspăt sosite de la Institutul de reeducare şi care nimeriseră în „colivia" proxenetului. Declaraţiile concrete ale acestor două tinere, coroborate cu alte probe, au jucat un rol determinant în demascarea proxenetului.

Lt. maj. S.I. V.G. n-a cedat uşor, dar folosită cu succes, tehnica confruntărilor, şi-a arătat eficienţa.

(Au fost rostite cuvintele : Institutul de reeducare. Sînt sensibil la această temă. În grupul celor 17 martore implicate în procesul de proxenetism al lui V.G. sînt şi cinci tinere, foste eleve ale Institutului de reeducare. Constatarea nu mă poate lăsa indiferent. Cum se explică acest fe-

nomen de inadaptabilitate? Și nu numai la tinere, ci și la tineri. Chiar dacă fenomenul nu are amploare, avem datoria, prin măsuri realiste, să-i limităm cît mai mult efectele negative.)

Întrebare : Cum se explică participarea unor tineri care au trecut prin Institutele de reeducare la săvîrșirea unor noi acte infracționale, de astă dată pe o altă treaptă a Codului penal?

Mr. D.G. : Am să amintesc doar două cazuri : a) Uneori tinerilor ieșiți de la Institut, oficiile de repartizare a forțelor de muncă nu le asigurau, în ciuda unor stăruințe de care nu sîntem străini, o încadrare conformă cu calificarea dobîndită. b) La locul de muncă unde sînt încadrați, nu sînt acceptați cu plăcere, nu sînt tratați cu încredere, nu li se creează un climat favorabil adaptării.

Lt. maj. I.S. : Unii din ei însă refuză, din capul locului, să muncească, chiar atunci cînd găsesc în colectivele de muncă o înțelegere deplină.

Întrebare : Îmi puteți spune cîți tineri din județ sau municipiu au ieșit anul ăsta de la Institut și cîți din ei au izbutit să se adapteze?

Lt. maj. M.A. : Cum să nu... În privința asta, avem o evidență bine pusă la punct. În ultima vreme, s-au prezentat la noi 3 fete și 3 băieți. Din cei șase, doar unul – un tînăr – a izbutit să se adapteze acolo unde a fost încadrat și are o comportare lăudabilă. Însă ceilalți 5 au renunțat ușor la posturile lor...

Întrebare : Și cum evoluează destinul lor?

Lt. maj. I.S. : Trist. Hoinăresc, vagabondează, își reiau vechile legături, se refac vechile anturaje, după care trec la săvîrșirea unor noi infracțiuni, numai că, de data asta, nu mai sînt minori.

Lt. maj. M.A. : Și ar mai fi ceva de spus. Ni se semnalează eliberarea unor minori, ba ni se trimit și caracterizările

acestora care, din păcate, sînt strict formale. Vreţi să ascultaţi cum sună o asemenea caracterizare-tip ? Iată ! „Susnumita Elisabeta L. a avut o comportare corespunzătoare şi urmează a se califica în cadrul unui curs scurt în meseria de bucător".

(Cercetez documentul. Are şi un număr — 1508 din 18.04.70. Mă gîndesc la profesorii, maiştrii şi pedagogii Institutelor de reeducare. Pe mulţi îi cunosc şi personal. Nu o dată, mi-am exprimat în presă admiraţia faţă de activitatea lor plină de dăruire. Nu o dată, am pledat în anchetele mele sociale pentru o cunoaştere profundă a psihologiei minorului infractor, pentru o reeducare profund realistă şi, desigur, ştiinţifică. Evident, caracterizarea minorei L.E. nu spune nimic... nu ne dezvăluie „diagnosticul" minorei, cum se prezintă subiectul la capătul acestui proces complex de reeducare, pe ce anume ne putem bizui în conduita fetei şi pe ce nu... Nu încape nici o îndoială că o caracterizare ce însoţeşte destinul unui tînăr ieşit de la Institut trebuie să fie cît mai substanţială, să-i ofere lucrătorului de miliţie care-l va întîmpina în pragul oraşului natal o imagine cît de cît exactă a celui în cauză... Nu, nu sînt vorbe aruncate în vînt. Mă gîndesc că dacă o asemenea caracterizare ar fi semnalat, printre altele, că un tînăr — nu i-am notat numele — care şi-a petrecut mulţi ani la unul din Institute, are tendinţe perverse, ar fi fost la vreme împiedicat să corupă şi alţi tineri. Acum, tînărul respectiv, e din nou reţinut de organele de urmărire penală.)

Întrebare : Îmi mai puteţi semnala vreo implicaţie socială a cazului Georgescu ?

Mr. D.C. : Ştiut este că proxenetul, călcînd legile societăţii, cultivă prostituţia. La controlul medical, cele mai multe dintre prostituate se dovedesc a fi bolnave. Iată, deci, o nouă implicaţie, latura sanitară a problemei. „Păsările călătoare" ale lui Georgescu au scăpat şi scapă controlu-

lui medical. Datorită prostituţiei, se pot răspîndi bolile venerice. De aceea, urmărim identificarea celor care, refuzind munca cinstită, practică proxenetismul, prostituţia... Sîntem în căutarea şi identificarea unor bărbaţi care, fără să ştie, au fost contaminaţi de boli venerice grave.

Întrebare : Colaboraţi cu Direcţia sanitară a judeţului ? De pildă, policlinicile vă sesizează pacientele bolnave, bănuite că practică prostituţia ?

Locotenent-colonel Todea Roman : Între Inspectoratul de miliţie şi Direcţia sanitară ar trebui să existe o colaborare statornică şi reciprocă folositoare. Din păcate, colaborarea, deocamdată, este unilaterală. Noi sesizăm, dar nu sîntem sesizaţi.

Întrebare : Din rapoartele şi din referatele citite şi chiar din lecturarea unor articole din presa locală, se confirmă că tinerii cad mai uşor pradă unor moravuri antisociale. Ce anume favorizează dezvoltarea unor asemenea moravuri în rîndurile tineretului ?

Răspuns : Problema nu e chiar atît de simplă şi nu poate fi expediată prin cîteva răspunsuri lapidare... Aşa cum ne arată experienţa, mulţi din aceşti tineri n-au fost crescuţi de către părinţi în spiritul dragostei faţă de muncă. N-au cunoscut o copilărie şi o adolescenţă indeajuns de supravegheată de către părinţi. Asta pe de o parte. Pe de altă parte, însă, factorii de răspundere din licee şi şcoli nu desfăşoară în rîndurile elevilor şi a elevelor o continuă şi susţinută educaţie sexuală. De asemenea, nu se efectuează un control medical periodic prin cămine, internate sau dormitoarele comune ale unor şantiere, care să aibă ca obiectiv nu numai depistarea celor contaminaţi cu boli venerice, ci şi descoperirea celor care practică inversiunile sexuale. Trebuie să fim ajutaţi, nu trebuie să se lase totul în seama noastră.

Intrebare : Cred că aveţi dreptate. Se cere să fiţi ajutaţi nu numai aşa, ci şi altfel... Tineretului trebuie să i se creeze in permanenţă condiţii de a-şi petrece instructiv şi plăcut timpul liber sau vacanţele. Din punctul ăsta de vedere, manifestările culturale cotidiene din oraş mi se par insuficiente şi monotone. Aş vrea să mai pun o ultimă intrebare. După cîte ştiu, s-a luat in intreaga ţară iniţiativa organizării unui Comandament pentru combaterea infracţionismului in rindurile tineretului. Cum acţionează acest Comandament ?
Răspuns : In linii mari, bine. Chiar aseară o asemenea brigadă mixtă a organizat, sub egida Comandamentului, un raid prin oraş. Am depistat 8 minori vagabonzi, am reţinut un dezertor. A fost prins un oarecare Gheorghe L., salariat la I.C.S., care-şi forţa copiii să cerşească...

Discuţia în jurul acestei teme nu mă satisface. Comandamentul pentru combaterea infracţionismului in rindurile tineretului ar trebui să devină un organism viu, eficace în cuprinderea ariei pentru care a fost conceput. Ce ar trebui să întreprindă un asemenea Comandament ? Răspunsul l-am găsit intr-un raport intocmit mai de mult chiar de către I.M.J. Sibiu... Spicuiesc din paginile sale :

a). Reactivizarea Comandamentului... trasarea de sarcini pentru fiecare membru component pe baza unui plan de măsuri. b) Secţia de invăţămint a municipiului trebuie, prin conducerea liceelor, să organizeze vizite la domiciliile elevilor care au comis abateri sau infracţiuni, precum şi la domiciliul minorilor predispuşi a le comite. c) Conducerile intreprinderilor şi uzinelor impreună cu U.T.C. să organizeze prelucrări cu tineretul. d) Autoritatea tutelară să-şi organizeze o evidenţă a minorilor lipsiţi de supraveghere. e) Oficiul de repartizare a forţelor de muncă să acorde mai mult sprijin tinerilor care au implinit 15 ani şi nu urmează cursurile vreunei şcoli, in vederea angajării lor in servicii, iar repartizarea să fie făcută ţinîndu-se cont de

pregătirea și inclinația fiecărui tinăr. f) Să se formeze atît pe timpul vacanței cît și a cursurilor, echipe formate din cadre didactice și autoritatea tutelară care să facă controale după ora 20 în cafenele, cinematografe, baruri...

...*Sint* idei bune care așteaptă să fie traduse în viață pentru a inviora un organism conceput exact după nevoile actuale ale societății noastre.

Un simplu caz de proxenetism, dar cite implicații sociale !

AFACEREA „VIȚELULUI DE AUR"

Iulie 1970. Caniculă. Mă aflu într-o sală de judecată a Tribunalului Capitalei. Lume — buluc. E zăduf. Se respiră anevoie. Început înainte cu două săptămîni, procesul își urmează cursul său firesc și nu sînt semne că se va încheia chiar atît de curînd. În boxa acuzaților — 59 de inculpați, în „zeghe" și tunși la „zero". Fețele lor asudate trădează crispare, furie sau o totală resemnare. Unii urmăresc dezbaterile cu un licăr de speranțe în priviri ; alții, dimpotrivă, de mult înfrînți, au încremenit cu bărbiile în piept. Cînd și cînd, cîte un învins tresare, ca la o aducere-aminte, și prinde a scruta pe sub sprîncene sala, în căutarea unor ființe cunoscute — nevasta, copilul sau poate ibovnica.

Procesul continuă, avocații apărării se agită, deși pentru cei 59 de inculpați partida este iremediabil pierdută : o știu și acuzații, și curioșii din sală, și avocații.

59 de bărbați în „zeghe" ! Cine sînt aceștia și cum de au ajuns în straie de pușcăriași ?

— Inculpat Müller Adrian, recunoști acuzațiile ce ți se aduc ? răsună întrebarea severă a președintelui.

— Să vedeți... încearcă acuzatul să se apere și dă s-o scalde.

— Vai, săracu' de el ! suspină lingă mine o femeie fără virstă. Şi parcă ii dau lacrimile. O intreb dacă-l cunoaşte pe acuzat. Nu, nu-l cunoaşte. Il vede pentru intiia oară, dar aşa-i place ei să umble pe la procese, să mai ofteze, să mai lăcrimeze, să mai schimbe o vorbă.

— Inculpat Müller Adrian, la locuinţa dumitale s-au găsit 292 400 lei in numerar, 111 900 lei in obligaţiuni C.E.C. şi 27 289 lei pe librete C.E.C. In total, 431 589 lei. Cum justifici provenienţa acestei sume ? intreabă preşedintele.

— Ciiit ? ! sare femeia de lingă mine... Am auzit bine ? Juma'de milion !... Chiar aşa, de unde ii are, dom'le ? !

De fapt, cunosc dosarul ce se judecă. L-am studiat. Am vrut doar ca, inainte de a realiza „radiografia" cazului, să văd chipurile acuzaţilor. Răspunsurile lui Müller ridică in picioare un alt acuzat — Ion Muşat. Intrebările procurorului il incolţesc, el insă se apără cu desperare. Incearcă să convingă completul de judecată că nici usturoi n-a mincat, nici gura nu-i miroase. Pină mai ieri a fost şeful Oficiului raional Titu de contractări şi achiziţii de animale. Avea omu' şi maşină la scară, şi şofer. Costumele de haine şi le comanda la Bucureşti. Acum e in boxă iar miine, in puşcărie. Ehei, unde e acea noapte de revelion — ah, doamne, ce revelion ! — cind şi-a permis luxul să azvirle bancnotele ca pe nişte confeti şi să urle cit il ţinea gura : „Trăiască poarta de aur!" ? Ehei, au rămas in urmă zilele cind recepţionerii şi achizitorii il plăteau lunar, cu sute şi sute de lei, după cum urca ori scădea graficul afacerilor ilicite. Dar cite n-au rămas in urmă...

„Trăiască poarta de aur !" urlase Ion Muşat, intr-o noapte de Anul Nou. Pe unii, imaginea invocată de şef i-a amuzat. In sinea lor au găsit-o chiar foarte plastică. Pe alţii insă i-a intrigat. „Ce-i cu poarta asta de aur ? Ce taină ascunde ?" Şi nu s-au lăsat pină ce nu i-au dezlegat

misterul. Misterul supus se găsește acum cuprins și descris în cele peste 800 de pagini ale referatului de terminare a urmăririi penale din dosarul nr. 503072/969.

Slujitorii „Vițelului de aur"

După o edificatoare discuție pe care am avut-o cu un locțiitor al șefului I.M.M.B, am studiat dosarul nr. 503072/969 și m-am cutremurat de indignare. Motivele au fost multiple. Sînt convins că și dumneavoastră, la sfîrșitul „radiografiei", veți încerca aceeași reacție. Timp de doi ani, cei 59 de inculpați, reprezentînd 5 foste oficii raionale (Titu, Urziceni, Slobozia, Lehliu, Drăgănești-Vlașca), 2 întreprinderi (Baza de aprovizionare cu animale — București și Abatorul) și o instituție (Institutul „Pasteur"), au jefuit ca în codru. Pînă în prezent, n-am mai „radiografiat" dosare de furt în avutul obștesc. Le ocoleam. Bineînțeles, dintr-o anumită prejudecată. Le consideram, nu știu de ce, „cenușii". Recunosc — m-am înșelat. Dosarul nr. 503072/969 a avut darul de a-mi dezvălui o zonă de activitate deosebit de interesantă și m-a ajutat să înțeleg că descoperirea unor fraude de o asemenea amploare cere și un tip de lucrător de miliție specializat în hățișurile evidențelor contabile și financiare, cunoscător al actelor în circulație, apt să intuiască căile ascunse ale operațiilor ilicite ; mai cere o mare mobilitate în acțiune, găsirea unor forme variate de organizare a anchetelor. Într-un cuvînt, m-am oprit la dosarul nr. 503072/969, deoarece el repre-

zintă un succes nu numai cu rezonanțe strict profesionale, ci și cu consecințe directe și binefăcătoare asupra procesului complex de perfecționare a economiei naționale.

•

Pentru a sesiza și înțelege mai bine sistemul de jaf al celor din boxă, este absolut necesar să înfățișez, în mod succint, schema de funcționare a trei unități economice legate între ele prin același obiectiv de producție — aprovizionarea cu carne atît a populației, cît și a ramurilor industriale specifice. În cadrul vechii organizări administrative, funcționau oficii raionale de contractări și achiziții de animale. Ele aveau sarcini foarte precise — atragerea masei producătorilor individuali și a unităților socialiste agricole la contractări, în vederea îngrășării animalelor ce se vindeau statului prin sistemul de achiziții. Achizitorii și agenții agricoli, angajați ori plătiți de Oficiu, băteau satele și comunele în lung și-n lat cu sarcina de a încheia contracte cu producătorii particulari, de a urmări îndeplinirea clauzelor contractuale la termenele stabilite (în acest scop, producătorul primea un avans în bani, furaje, în raport cu animalele contractate și greutatea ce și-a propus s-o obțină) precum și de a achiziționa animale, la prețuri stabilite prin actele normative în vigoare, întocmind pentru animalele achiziționate, actele de preluare (adeverințe de primire și acte de vînzare—cumpărare). În baza actelor respective, producătorul ridica de la agenția C.E.C. a comunei sau a raionului contravaloarea animalelor, reținîndu-i-se avansul primit la semnarea contractului. Animalul achiziționat era predat de către achizitor Oficiului, adică unui recepționer care gestiona baza raională. Pe scurt, acesta era destinul hărăzit de către achizitori — slujitori fanatici ai „vițelului de aur" — *animalelor achiziționate*. Subliniez ultimele cuvinte, căci destinul animalelor contractate era altul: adică, erau predate de către producători direct la Oficiul

raional, direct *domnului recepţioner* – stăpinul „porţii de aur" — care, conform obligaţiilor, întocmea şi documentele de preluare, actele de vînzare-cumpărare. Bineînţeles, după îndeplinirea formalităţilor enumerate mai înainte, producătorul ridica de la Agenţia raională C.E.C. drepturile ce i se cuveneau. Într-un cuvînt, recepţionerul era stăpînul acestei „Porţi de aur nr. 1", a acestei ferme animaliere „sui generis". De ce numărul 1 ? Veţi cunoaşte răspunsul după „developarea" primei „plăci" a „radiografiei".

Să scoatem la întîmplare, din boxă, un acuzat – Nicolae Alexandru – fost achizitor la Titu, pe „moşia" lui Ion Muşat. Insul, acum în „zeghe", ar fi putut să-şi trăiască viaţa bine şi liniştit în sinul familiei sale, îndeplinindu-şi corect atribuţiile. Dar l-a atras strălucirea „viţelului de aur" şi a păşit pe calea hoţiei, folosind, laolaltă cu ceilalţi, sisteme multiple de înşelăciune.

Iată unul din ele :

Nicolae Alexandru se prezintă la cetăţeanul M.G. din comuna Găişani şi-l determină să accepte întocmirea unui contract pentru un porc pe care acesta nu-l avea. Porcul inexistent trebuia să se prezinte la apel abia peste o lună, adică la 18 noiembrie 1965, şi nu oricum, ci în greutate de circa 250–300 kg. Nu cumva să credeţi că nu s-a prezentat. Ba, mai mult, a fost de o punctualitate de invidiat. Iar cel care l-a luat în primire a fost, de bună seamă, Nicolae Alexandru. Deşi invizibil, „porcul" cîntărea 270 kg. Actele de vînzare-cumpărare au fost întocmite pe loc, drept care, prin mijlocirea aşa-zisului producător M.G., suma de 2 970 de lei ridicată de la agenţia C.E.C. a intrat direct în buzunarul lui Nicolae Alexandru. Şi-acum, desigur, vreţi să ştiţi ce s-a întîmplat mai departe cu „porcul invizibil" ? Păi, era atît de „frumuşel" şi de „grăsuţ", încît recepţionerul „porţii de aur nr. 1" nu putea să nu-l ia în primire şi să nu-l treacă în gestiunea sa.

Precum se vede, prin acest sistem — doar o latură a unui mecanism infracţional ceva mai complicat — achizitorii furnizau statului, adică populaţiei, animale fictive pentru care, bineînţeles, beneficiarul emitea şi borderouri de plată.

Să vedem cum opera de la „postul său de comandă" recepţionerul unei baze raionale. Iată un exemplu :

...Producătorul N.D. s-a angajat să crească doi mînzaţi. La termenul fixat s-a prezentat la baza Oficiului raional, unde fostul recepţioner Alexe Grigore i-a întocmit cuvenitele acte. Şi ceea ce nu-i izbutise producătorului în nu ştiu cîte luni, îi izbuteşte lui Alexe Grigore în nici zece minute. A „îngrăşat" pe loc animalele cu 183 kg. În urma acestei „minuni", N.D. a ridicat de la Agenţia C.E.C. — Titu un plus de 1756,80 lei, pe care i-a predat recepţionerului. Gîndiţi-vă : 1756,80 lei într-o singură zi ! Iar anul are atîtea zile ! Iar fostul raion avea atîtea sate şi comune, şi atîţia producători ! Să te mai mire atunci că la descinderea efectuată la domiciliul lui Alexe Grigore s-au găsit, numai în numerar, 200 000 lei ? !

Aşadar, „radiografia" ne mai scoate la iveală un sistem de hoţie practicat de către cei din boxă — majorarea greutăţii animalelor preluate atît din contractări, cît şi din achiziţii.

În continuare, mai relevăm cititorilor noştri un „modus operandi".

...Producătorul M.A. s-a obligat să predea, la 10.I.1966, o bovină în greutate de 250 kg. N-a putut s-o predea în termen, căci era gestată. Omul a prezentat, în acest sens, un certificat medical, descărcîndu-se oficial de obligaţiile contractuale. Achizitorul Ion Popescu — şi el în boxă — i-a ridicat contractul, asigurîndu-l pe M.A. că i-l va lichida. În realitate însă a procedat altfel. Pe neaşteptate, producătorul M.A. s-a pomenit invitat la Titu unde, fără să predea

vreun animal sau fără măcar să vadă vreo bovină ce trebuia să ia locul bovinei sale, a fost pus să semneze acte de cumpărare-vînzare pentru un animal în greutate de 536 kg. „Lasă, l-a liniştit achizitorul, totu-i în regulă... Te-am ajutat să treci în faţa statului că te-ai achitat de obligaţii." În consecinţă, serviciu contra serviciu. Producătorul a ridicat de la C.E.C. 3 643 de lei, pe care i-a predat grijuliului achizitor...

Acest mod se caracterizează deci prin folosirea unor contracte reale, ce se cereau lichidate, şi prin falsificarea, în continuare, a întregului circuit de predare, de cumpărare-vînzare. Falsul, uneori, mergea pînă acolo încît, atît la baza de predare, cît şi la agenţia C.E.C., se plastografia semnătura producătorului.

Desigur, descoperirea acestei afaceri veroase, cuprinzînd, aşa cum am mai arătat, o întreagă regiune, a solicitat intens activitatea organelor de urmărire penală şi a lucrătorilor de miliţie însărcinaţi să scoată la lumina legii un întreg mecanism de jaf al avutului obştesc.

Întrebare : Tovarăşe colonel Barabaş, v-aş ruga ca, în calitatea dumneavoastră de şef al serviciului economic din cadrul I.M.M. Bucureşti, să deschideţi discuţia. Ce a însemnat, din punct de vedere profesional, descoperirea, apoi dovedirea acestor fraude ?

Colonel Ion Barabaş : Ne-am pomenit în faţa unui caz cu totul neobişnuit — mă refer la amploarea afacerii, la ramificaţiile sale. Am avut de-a face nu numai cu infractori foarte îndrăzneţi şi versaţi, dar şi cu forme infracţionale greu de dovedit. Ne-am pomenit în situaţia de a reconsidera activitatea economică a 5 oficii raionale, a unui institut, a două întreprinderi şi asta pe o perioadă de doi ani, 1965—1967... Astăzi, cauza a fost rezolvată şi, privită în perspectiva timpului, totul apare foarte simplu...

Locotenent-colonel Constantin Mitroşariu, instructor la Direcţia economică a I.G.M.-ului : In realitate însă... Ştiţi, lucrătorii de miliţie au refăcut de jos şi pînă sus drumurile străbătute de foştii recepţioneri şi achizitori...

Căpitan Zaharia Manta, inspector principal la secţia economică a sectorului 5 I.M.M.B. : Tradus în cifre, asta ar însemna circa 13 000–15 000 de martori, adică de producători care, într-un fel sau altul, au avut de-a face cu protagoniştii afacerii...

Maior Nicolae Grigorescu, inspector principal din serviciul economic al I.M.M.B. : Tot pe linia cifrelor, aş adăuga că din cercetările organelor de urmărire penală au rezultat 54 de volume însumînd 22 000 de pagini... I.M.M.B. a deschis dosarul la 13 martie 1967 şi l-a încheiat la 23 decembrie 1969. Doi ani şi jumătate de muncă.

Col. I. B. : Sînt date care exemplifică atît amploarea afacerii cît şi amploarea activităţii desfăşurate de către organele de miliţie... Pentru a dovedi vinovăţia, se cereau demonstrate falsurile, nesinceritatea unor acte întocmite de foştii recepţioneri şi achizitori.

Întrebare : De fapt, care a fost prima greutate mare de care v-aţi lovit ?

Lt.col. C. M. : Obţinerea mărturiilor-cheie. De ce ? pentru că foarte mulţi producători s-au pomenit — fără voia lor — căzuţi în capcanele recepţionerilor şi achizitorilor.

Întrebare : Daţi-ne, vă rugăm, un exemplu...

Lt.-col. C. M. : Producătorul semna un contract de achiziţie pentru un animal în greutate de 200 kg. Pentru asta i se cuveneau, hai să zicem — 200 kg furaje... Achizitorul însă îi repartiza 300 kg furaje... aşa, de la el... ceea ce-l obliga pe producător... Ei bine, la cercetări, „obligaţii" aceştia nu prea „îşi aminteau" cum a fost... Totuşi, printr-o muncă răbdătoare, de convingere, au contribuit, în cele din urmă, la demascarea infractorilor...

Cpt. Z. M.: Poate ar fi indicat să menţionăm faptul că, conform indicaţiilor conducerii noastre, lucrătorii de miliţie care s-au deplasat prin sate şi comune, au stat de vorbă cu martorii respectivi după orele de muncă, pentru a nu stînjeni muncile agricole.

Există şi „portiţe de aur"

Să reţinem, deci, că pe „poarta de aur" a fostelor baze raionale intrau animale reale, însă cu greutatea majorată, precum şi „animale invizibile". Să vedem cum evoluau de aici încolo matrapazlicurile. Oficiile raionale aveau obligaţia de a expedia vitele mai departe, către Baza de aprovizionare cu animale–Bucureşti. Şi le expediau pe toate, cu acte în regulă, mai exact, cu nişte foi de transport în care recepţionerul consemna numărul animalelor expediate, pe specii, calităţi şi greutăţi. Porneau oare spre baza bucureşteană şi „animalele invizibile" şi cele îngrăşate la contabilitate ? Închipuiţi-vă că da... Dar înainte de a „radiografia" „Marea poartă de aur nr. 2", să-mi permiteţi să realizez în treacăt o „placă" pe care am numit-o ad-hoc „portiţa de aur"...

După cum bine se ştie, Institutul „Pasteur" are ca prim obiectiv efectuarea unor cercetări în domeniul igienei şi patologiei animalelor, precum şi prepararea unor seruri şi vaccinuri necesare combaterii febrei aftoase şi a altor epizootii. În acest scop, o secţie de producţie lucrează direct pe animale. Oficiilor raionale le revenea sarcina aprovizionării institutului cu vitele necesare. Numai că, o dată cu animalele reale, intrau în gestiunea institutului şi cele „invizibile", şi cele „îngrăşate" fictiv. În felul acesta,

cercetătorii institutului au ajuns, bineînţeles fără voia lor, să obţină culturi de aftă şi din „singele unor animale invizibile". Autorii „procedeului" – recepţionerii Marin Voicescu (două condamnări, ambele pentru delictul de delapidare) şi Florea Gogoţ (două condamnări, ambele pentru infracţiunea de delapidare) – angajaţi de către Institut în funcţia de recepţioneri-gestionari, au descoperit de îndată că organizarea evidenţei gestiunii le permitea să confirme primirea unor animale complet fictive sau cu greutatea majorată. Au adus la cunoştinţa achizitorilor şi recepţionerilor de la oficiile raionale descoperirea făcută. Tîrgul s-a încheiat imediat şi încă pe baze trainice : 3–4 lei pentru fiecare kilogram fictiv şi cîte 1 200–1 500 lei pentru fiecare „animal invizibil". „Scamatoria" era destul de simplă, dar nu putea fi executată fără participarea lui Eugen Rus, şef al echipei de inoculare şi gestionar al secţiei de producţie de la Institut. Bineînţeles, Rus n-a refuzat propunerea actualilor camarazi de boxă şi, astfel, s-a format o tripletă de delapidări care finaliza, la dimensiunile financiare ale Institutului, o parte din falsurile oficiilor. Cum se săvîrşea însă la Institut „minunea" finalizărilor ? Animalele reale şi cele fictive erau recepţionate de Voicescu şi Gogoţ. Aceştia confirmau oficiilor primirea, iar „tovarăşii raionali" răsuflau uşuraţi. De la Voicescu şi Gogoţ, animalele erau expediate lui Rus care, la rîndu-i, le trecea în gestiunea secţiei de producţie. Aici, vitele erau inoculate, iar după obţinerea culturilor, erau sacrificate pe loc. Carnea rezultată din sacrificare, conform unor reguli destul de bizare, nu era nici cîntărită, nici confruntată cu numărul şi greutatea capetelor sacrificate. Aici, la grămada descoperită de Voicescu, se topeau oficial kilogramele fictive şi „animalele invizibile". Mecanismul, atît cît a funcţionat, a adus Institutului un prejudiciu dovedit de 182 728 lei.

Marii combinatori se aflau însă nu la Institutul „Pasteur" ci la Baza de aprovizionare cu animale—București. Către această „Meccă" se îndreptau cirezile oficiilor raionale. Aici tronau nababii – recepționerii Constantin Stoenescu și Petre Dumitrescu. De ce nababi ? Judecați și dumneavoastră ! De la domiciliul primului s-a ridicat suma de 326 317 lei (numerar, obligații și librete C.E.C.), iar de la domiciliul celuilalt s-a ridicat suma de 318 105 lei (numerar și obligații C.E.C.). Sub oblăduirea șefului lor – Ștefan Ștefănescu – cei doi recepționeri și-au pus la punct un întreg sistem de recepție a animalelor fictive, precum și a celor cu greutate majorată. Își aveau la poartă oamenii lor, în birouri – oamenii lor, la Abator – să reținem acest element nou – oamenii lor. Tariful era același ca la Institutul „Pasteur" – 3–4 lei pentru kilogramul fictiv și 1 200–1 500 lei pentru „animal invizibil". Totul mergea, din punctul de vedere al infractorilor, ca pe roate. Oficiile raionale expediau, cu acte în regulă, animale cu greutatea majorată și animale fictive. B.A.A.B.-ul se încărca, fără ezitări, cu o gestiune fictivă. Se realiza, în sfîrșit, clipa cînd recepționerii și achizitorii puteau să răsufle ușurați, să petreacă, să strige : „Trăiască poarta de aur !".

Și-acum, desigur că v-a venit pe buze întrebarea : „Da, cei doi recepționeri de la B.A.A.B. cum se descărcau de plusurile fictive din propria lor gestiune ?" Se descurcau... Și este meritul deosebit al lucrătorilor de miliție care au lucrat la rezolvarea acestei cauze de a fi reușit să determine nodul gordian al întregii afaceri.

Să vedem ce ne dezvăluie „radiografia".

Zilnic, Baza expedia Abatorului loturi de animale cu acte în regulă. Numai că, în timp ce în foile de transport

figurau, să zicem, 15 capete, cintărind 7 500 kg (fiecare vită se cintărea separat), pe poarta Abatorului intrau, de fapt, 10 animale, cintărind 5 000 kg. Abatorul însă, prin reprezentanţii săi, semna pentru ceea ce Stoenescu şi Dumitrescu înscriseseră în foile de transport. Era acum rîndul celor doi să ridice paharul şi să strige : „Trăiască poarta de aur !".

Aşadar, pe „filmul" nostru a mai apărut „o poartă de aur" a Abatorului. Cea mai importantă. Aici, linia „tehnologică" a infracţiunii a cunoscut următorul circuit : poartă—recepţioneri : cîntar—cantaragii : recepţionerii secţiei de sacrificare—cîntar după tăiere ; cantaragii—secţia frigorifică... La fiecare punct al liniei „tehnologice", se afla instalat cîte un „om de încredere". Plastic vorbind, animalele expediate Abatorului de către B.A.A.B. treceau de la un infractor la altul. Primul — recepţionerul de la poartă — se numea Lungu Florian, recidivist cu două condamnări la activul său, însumînd 7 ani de detenţiune. Ultimul — cantaragiul de la secţia de sacrificare (cel care cîntărea carnea ce rezulta din tăiere) — se numea Nicolae Ursu — de asemenea recidivist, (în anul 1961, a fost condamnat la 5 ani închisoare şi a fost eliberat în 1964. În 1965 era de-acum salariatul Abatorului).

Lui Nicolae Ursu şi altor cantaragii de teapa lui le revenea sarcina de a finaliza falsurile de pe circuit, de a găsi aproape zilnic soluţia salvatoare care „oficializa" marea fraudă.

Întrebare : V-aş ruga să ne explicaţi, în cîteva cuvinte, în ce constă cheia afacerii, „nodul gordian", mai exact, unde şi cum găseau cantaragiii aşa-zisa soluţie legală.

Căpitan Z. M. : În 1960, Ministerul Industriei Alimentare — tutelarul acestor întreprinderi — a stabilit prin Ordinul 1370 un şir de prevederi, printre altele şi în legătură cu procesul de producţie al abatoarelor, adică stabilirea coe-

ficienţi de randament la animalele sacrificate. În urma cercetărilor noastre, s-a stabilit că, încă din 1965, aceşti coeficienţi nu mai corespundeau realităţii, fiind mici. Randamentul pe cap de animal era mult mai mare. Ce făcea cantaragiul ? El încadra carnea rezultată în coeficienţii puşi la îndemînă chiar de M.I.A. şi obţinea astfel un plus de carne...

Întrebare : Concretizaţi, vă rog.

Cpt. Z. M. : Să luăm un exemplu strict didactic. De la o bovină în greutate vie de 500 kg, prevederile stabileau următorul randament de carne : maximum — 200 kg, minimun — 150 kg. În mod obişnuit, cantaragiul obţinea un randament de 200 kg, adică maximum. Cum proceda în continuare ? Ca să se vadă cît e de „cinstit", el consemna în evidenţa secţiei un randament mediu — 170 kg. În felul ăsta, obţinea un plus de 30 de kg pe care-l ascundea şi-l manevra după nevoile bandei, dînd totodată faţă de randamentul minim un plus de 20 kg.

Lt.-col. C.M. : Uneori, se crea o asemenea rezervă de carne, încît cereau de la B.A.A.B. să le trimită animale fictive. Aveau în acest sens şi un consemn... I se comunica lui Stoenescu, iar acesta telefona urgent oficiilor raionale: „Trimiteţi cinci portocale", ceea ce însemna cinci animale fictive...

Întrebare : O asemenea delapidare ar fi putut oare să fie îngrădită la vreme ? Cărui organism îi revenea, de fapt, sarcina de a descoperi, în faza sa incipientă, această afacere ? De ce tocmai miliţiei i-a revenit misiunea să scoată din adîncurile arhivelor contabiliceşti delapidarea ?

Colonel I. B. : Întrebarea este binevenită. Un rol determinant în descoperirea, în fază incipientă, a fraudei, ar fi trebuit să-l joace organele controlului financiar. Iată cîte sînt : Direcţia teritorială de control şi revizie, Controlul financiar intern al M.I.A., Controlul de revizie internă a ges-

tiunii. Vedeți, nu se poate afirma că nu s-au făcut controale, dar așa cum a rezultat din cercetările noastre, ele s-au efectuat formal... Era datoria unor organe ale C.F.I.-u-lui să se deplaseze pe teren, să verifice sinceritatea unor acte, activitatea pe teren a unor achizitori... N-au făcut-o... Din comoditate. De fapt, s-au lăsat înșelați de deplina „acoperire" a fraudatorilor. Și prejudiciul adus avutului obștesc ar fi fost mai mic. De asemenea, și volumul nostru de muncă... O vină în descoperirea tîrzie a afacerii o au și unii lucrători ai organelor noastre care ar fi putut să sesizeze la timp că unii șefi de oficii, recepționeri, achizitori au luat-o razna... Fie că s-au ignorat niște informații, fie că ele n-au fost obținute. Asta, din punctul nostru de vedere...

Întrebare : Ce alte cauze considerați dumneavoastră că au mai favorizat activitatea infracțională ?

Lt.-col. C. M. : Multe... toate generate de o neglijență condamnabilă, de un formalism excesiv, de o necunoaștere a terenului de către organele tutelare... De pildă, șefii de oficii și contabilii șefi erau obligați să verifice periodic, prin sondaje, activitatea achizitorilor. N-au făcut-o.

Cpt. Z. M. : Planificatoarea de la Titu semna acte de cumpărare-vînzare, fără ca producătorul să fie de față... Unii șefi de agenție C.E.C. călcau normele în vigoare și permiteau unor achizitori să semneze de primire în locul producătorilor... La B.A.A.B. se încălcau prevederile M.I.A.

Maior N. G. : La Institutul „Pasteur" nu se făcea recepția animalelor sub raport cantitativ, numeric... Nu se efectua o inventariere efectivă a cărnii obținute din sacrificarea vitelor...

Întrebare : Am constatat că dosarul cuprinde și concluzii strict economice. Au fost ele de folos M.I.A., au contribuit, într-un mod sau altul, la perfecționarea vieții noastre economice ?

Colonel I. B.: Da. A ieşit la iveală inutilitatea Bazei de aprovizionare cu animale—Bucureşti — ca unitate intermediară — şi a fost desfiinţată. În prezent, baza s-a transformat într-o anexă a Abatorului... S-au recalculat şi coeficienţii de randament... Locul clasicului cîntar a fost luat de cîntarul electronic... Stabilirea, din ochi, a randamentului şi calităţii cărnii nu mai are valabilitate... Toate acestea reprezintă, indirect, o contribuţie a organelor de miliţie, a lucrătorilor noştri specializaţi în problemele economice...

***

59 de inculpaţi. Dintre ei, 27 sînt recidivişti. Nu aveau ce să caute în funcţiile ce le-au fost repartizate. Cunoaşterea şi încadrarea personalului la locul potrivit rămîne o problemă-cheie. S-a stabilit cu precizie rolul destructiv şi determinant pe care l-au jucat cei 27 de recidivişti în realizarea prejudiciului de 2.305.599,70 lei adus avutului obştesc...

Nu sînt criminalist, nici expert în problemele economice, ci scriitor şi în această calitate îmi este, cred eu, permis să formulez o propunere ce unora ar putea să le pară puţin cam... aeriană...

Prin forţa împrejurărilor, organele de urmărire penală ale miliţiei scot la iveală defecţiuni serioase ale unor organisme comerciale sau industriale. Dosarele rezolvate cu succes cuprind, de cele mai multe ori, date preţioase care pot sluji nemijlocit la perfecţionarea economiei naţionale. Se simte, cred eu, nevoia unui Centru de studii criminologice care să preia aceste date, la care să se adauge şi cele ale Procuraturii, şi cele furnizate de presă etc., să le analizeze, şi, în consecinţă, să propună scheme eficiente de organizare, forme severe de evidenţă contabilă şi financiară.

NEVASTA INSULUI DIN BOXĂ

Urmăream dintr-un colţ al sălii desfăşurarea procesului. Bărbatul din boxă, acuzat de furt din avutul obştesc, încerca, ori de cîte ori i se oferea prilejul, să se apere, să se explice, să arunce vina pe alţii, dar fără argumente şi fără convingere. Se vedea cale de-o poştă că minte. La fiecare cuvînt al acuzatului sesizam şi tresăritul nervos al unei femei care şedea nu departe de mine — soţia celui din boxă. Era îmbrăcată modest şi strîngea în mîini poşeta-i neagră. Tresărea, căuta privirile insului în straie de puşcăriaş, apoi pe cele ale avocatului. Urmărindu-i zvîcnetul nervos, jocul deznădăjduit al ochilor, m-am pomenit întrebîndu-mă : „Ştia sau nu de îndeletnicirile necinstite ale soţului ? Dacă da, de ce oare nu l-a oprit la vreme ? Şi dacă nu, cum îşi explica surplusul de bani aduşi în casă ?" Fără îndoială, aş fi putut să-mi răspund în fel şi chip, simţeam însă nevoia unor răspunsuri concrete şi nu intuitive. Desigur, după terminarea şedinţei aş fi putut să mă adresez direct femeii, dar mai mult ca sigur, mi-ar fi întors spatele. Şi nu m-aş fi supărat ; gestul l-aş fi socotit firesc. După proces, împins totuşi de ceea ce se numeşte curiozitate profesională, m-am adresat avocatului. M-am recomandat. „Grigore M", s-a recomandat şi el. I-am im-

părtăşit gîndurile care mă frămîntau. S-a arătat gata să-mi sară în ajutor. „Cu plăcere... Acum însă îmi este imposibil... Am un alt proces...", s-a scuzat el. Mi-a fixat însă o zi, o oră, rugîndu-mă să-i telefonez... neapărat.

În ceea ce mă priveşte, m-am ţinut de cuvînt. Am telefonat. Un membru al familiei mi-a transmis scuzele avocatului şi o explicaţie – s-a văzut nevoit să plece pentru cîteva zile din Bucureşti. Şi pentru că întrebările din mine continuau să ardă, m-am adresat unui alt avocat. „Foarte bine ! Foarte bine ! s-a arătat el de acord cu obiectivul investigaţiilor mele. Am să răspund, dar cu o singură condiţie. Din motive lesne de înţeles, aş vrea să mi se păstreze un anonimat deplin." „Fie !" m-am învoit eu înţelegător.

„Aşadar, infractorul şi familia !" a exclamat avocatul X îndreptîndu-şi cu un gest mecanic ochelarii de pe nas. „Da, în problema asta, noi avem multe de spus. Am acumulat, în virtutea profesiunii, un munte de observaţii. Sîntem, uneori, pentru clienţii noştri ca un zid al plîngerii. În faţa noastră se varsă din belşug fie lacrimi de crocodil, fie lacrimi omeneşti, sincere. Sînt proferate blesteme, înjurături sau urări de soiul ăsta : „Să-i dea domnu' sănătate acolo unde se găseşte !". De cele mai multe ori însă mă simt asemenea unui doctor căruia i se povesteşte nu numai suferinţa, ci şi istoricul suferinţei. Şi nu o dată mi-a fost dat să aud din gura clienţilor mei acel strigăt desperat pe care numai în cabinetele medicilor sau pe culoarele spitalului îl mai poţi auzi : „Salvaţi-l, dom'le avocat !" sau „Salvaţi-mă, dom'le avocat, dau oricît". Şi tot asemenea unor medici, sîntem obligaţi să păstrăm secretul profesional. Discutînd pe marginea temei, aş vrea să disting trei aspecte :

Primo : Într-una din zile, primesc vizita unei doamne între două vîrste, foarte elegantă, mirosind discret a „Chanel". După o scurtă introducere, îmi expune cazul so-

ţului ei : „A fost reţinut sub pretextul că ar fi furat din avutul obştesc. Nu-i adevărat... Soţul meu e un om cinstit." Studiez cazul şi-mi dau perfect de bine seama că soţul acestei elegante doamne a furat cu neruşinare şi că, în general, a dus o viaţă intimă dubioasă. Mai aflu că nici soţia acestuia n-a dus şi nu duce o viaţă prea morală. „Aţi ştiut de activitatea infracţională a soţului ?" o întreb. Ocoleşte răspunsul cu dibăcie. O asemenea fiinţă, oricît ar plînge, n-are remuşcări, căci între ea şi soţul ei s-a perfectat de mai multă vreme o tranzacţie meschină. De fapt, pe tot timpul săvîrşirii infracţiunii, soţul n-a făcut altceva decît să-i plătească nevestei-si tăcerea şi dobîndirea din partea ei a unui anumit soi de libertate. „Tu, nevastă, să nu mă întrebi de unde vin la ora asta de noapte, iar eu îţi făgăduiesc să nu te întreb cu cine ai fost plecată la Predeal." Aşadar, între cei doi soţi a intervenit o înţelegere monstruoasă. Pentru o asemenea femeie — părtaşă activă la infracţiunea soţului — drama începe, cu adevărat, de acolo de unde hotărîrea judecătorească pronunţă confiscarea averii. La drept vorbind, n-o interesează anii de închisoare ai soţului, ci salvarea unor bunuri: „Asta e scaunul meu ! o poţi auzi împotrivindu-se executorului judecătoresc. Frigiderul îl am cadou de la mama... Vulpea asta argintie o am de la bunica...". „Legea-i lege, este o formă a ordinei", spunea Aristotel. Iar întreprinderea socialistă prejudiciată trebuie să fie despăgubită.

Secundo : În acest raport complex infractor—familie, iscat de actul infracţional, apare foarte frecvent fenomenul soţiei care află cîte ceva despre începuturile infracţionale ale soţului şi nu are tăria să intervină cu energie pentru a împiedica la vreme nenorocirea ce-i dă tîrcoale. „Bine, tovarăşă, o întreb eu, de ce n-ai intervenit cînd trebuia ?" Îmi explică printre lacrimi : „La început mi-a adus la chenzină cîteva sute de lei în plus... Eram bucuroasă. Nu

l-am întrebat de unde-s banii, căci m-a lăsat să înțeleg că-i vorba de o primă... Pe urmă, mi-a adus un cadou... o brățară de aur. Era frumoasă și-mi plăcea. Mi-am dat seama însă că era scumpă și n-avea din ce să mi-o cumpere. Am vrut să-l întreb, dar era bine dispus și întrebarea mea i-ar fi stricat buna dispoziție. Lasă, mi-am zis, o să-l întreb miine." Acest miine n-a mai intervenit niciodată, iar cînd, în sfîrșit, a intervenit, luase forma unei anchete penale. În cazul acesta, femeia trăiește o rușine sinceră și va fi toată viața chinuită de remușcări, de ideea chinuitoare că dintr-o slăbiciune condamnabilă nu și-a împiedicat soțul să fure.

Tertio : Cele mai nenorocite cazuri sînt acelea unde soția, absorbită de treburile casnice, nu observă nimic din activitatea infracțională a soțului. Crede în devotamentul și în explicațiile lui, în plecările sale pe teren. Nu poate în nici un chip să-și imagineze că soțul ei ar putea să aibă o existență dublă. Ba mai exclamă cu candoare : „Săracu' Georgică al meu, cît muncește !" Iar Georgică al ei duce o viață dublă — fură din avutul obștesc și din cel al căminului. Aceste femei trăiesc cel mai intens și mai dramatic momentul cînd adevărul iese la iveală. „Am trăit cu el 15 ani, avem trei copii, dar nu l-am cunoscut." Și, bineînțeles, lacrimi, apoi sentimentul copleșitor al rușinii — „soțul meu e hoț, soțul meu e în pușcărie."

Iată trei aspecte ale celeiași probleme, a conchis avocatul, nu înainte de a-mi aminti un dicton al lui Democrit : „Dorința de cîștig care nu se satură niciodată este mai rea decît sărăcia cea mai mare."

URMELE RĂMÎN

Şi a sosit clipa pronunţării sentinţei... Răsună glasul metalic al judecătorului :

„...În numele poporului hotărăşte :

1) În temeiul articolului 236 (...) delapidare (...) condamnă pe inculpatul P. Romul, născut în 1928, luna mai, ziua 28, (...) de profesie inginer, fost şef de secţie (...), căsătorit, avînd un copil, fiind recidivist, la 10 ani închisoare corecţională, confiscarea totală a averii şi şase ani interdicţie corecţională (...).

La pedeapsa de 10 ani închisoare corecţională se adaugă un spor de doi ani, urmînd ca inculpatul să execute 12 ani."

Condamnatul, un bărbat de statură potrivită, voinic, tresare. Împovăraţi brusc de o greutate nevăzută, umerii i se încovoaie şi, în timp ce judecătorul citeşte condamnările celorlalţi inşi din boxă, încearcă să privească în sală, să prindă pe furiş chipul unei femei, chipul soţiei, al mamei copilului lui. O zăreşte ca prin ceaţă – micuţă, firavă, cu ochii înroşiţi. Şedinţa s-a ridicat.

Părăsesc sala paşilor pierduţi obsedat de întrebarea: „S-a gîndit infractorul sau nu la ce lasă în urma sa, la destinul familiei, la rana ce o lasă în sufletul soţiei şi al copiilor ?"

Fără îndoială că psihologia unui delapidator este cu mult mai complexă decît aceea a unui borfaş de rînd. Hoţul de buzunare, spărgătorul îşi lasă la locul infracţiunii semnătura, iar cînd sînt prinşi recunosc fără înconjur : „Şefule, e mîna mea... M-ai prins... Asta-i viaţa !" Nici o clipă borfaşul nu exclude posibilitatea prinderii sale. Cu celălalt tip de infractor lucrurile stau însă niţeluş altfel. Organizîndu-şi infracţiunea, el exclude din capul locului posibilitatea de a fi prins. La formarea unei asemenea psihologii concură mai mulţi factori :

a) Poziţia sa socială. Ca responsabil de unitate şi gestiune, şef de serviciu, contabil şef etc., etc., el se bucură de un anumit respect. Cui i-ar trece prin cap că omul care vorbeşte cu atîta patos despre soarta economică a întreprinderii fură din avutul obştesc ?

b) Tendinţa de a-şi supraaprecia capacitatea de infractor. „Eu nu voi fi prins niciodată", se autosugestionează dumnealui. De aici şi liniştea-i lăuntrică pentru soarta sa şi a familiei, linişte pe care izbuteşte s-o trasmită şi soţiei. „Şi-apoi, am nişte relaţii care..."

c) Supraapreciindu-se, el ajunge, in mod implicit, să subaprecieze capacitatea de investigaţie a tovarăşilor de muncă, a controlului financiar intern, a organelor de miliţie...

Am amintit doar trei factori care hrănesc şi întreţin psihologia tipului de infractor amintit mai sus. De aceea, atunci cind este prins, dumnealui dă din colţ în colţ, neagă, pozează în victimă. Invocă legăturile sale, solicită tot felul de referinţe şi caracterizări. Îi vine greu să se împace cu ideea că a fost prins cu mîna în avutul obştesc. Şi, in cele mai multe cazuri, abia după pronunţarea ver-

dictului incepe să simtă şi să înţeleagă povara ruşinii, să-şi dea seama de dezastrul moral şi material în care şi-a azvirlit, din lăcomie, familia. Dar e prea tirziu. Sentinţa a fost rostită...

La vorbitor

Dosarul nr. 75/966, judecat de către Tribunalul fostului raion „23 August", numără sute de pagini. Le-am citit cu răbdare, şi nu o dată. Din capul locului mi-a atras atenţia situaţia inculpatului principal... Să ai 39 de ani, să fii inginer, să conduci o secţie de prefabricate destinate construcţiilor, să fii căsătorit, să ai un copil, să realizezi laolaltă cu soţia un venit lunar de aproape 4 000 de lei, să te bucuri de respectul celor din jur, şi, dintr-o dată, totul să se prăbuşească — sustrageri de ciment, beneficii ilicite, anchetă penală, prejudicii băneşti serioase, proces. Urmează o sentinţă aspră : doisprezece ani închisoare corecţională... confiscarea averii...

Trecuse un an de la pronunţarea sentinţei. Cazul mă interesa ; am pornit în căutarea celui numit de către instanţa judecătorească inculpat principal. L-am găsit în evidenţa unui penitenciar. Am solicitat atunci o întrevedere cu el.

— Aţi absolvit o facultate, aveţi o diplomă — încerc eu să-i explic pentru ce m-am oprit asupra cazului său — într-un cuvint, sinteţi un intelectual şi am socotit că îmi va fi mai uşor să comunic cu dumneavoastră...

Tace. Mă iscodeşte bănuitor, apoi îşi lasă ochii în pămint.

„Bărbatului acesta, gindesc, nu i-a fost indiferent cum şi cine il tundea. Cu siguranţă că avea frizerul său care-l intimpină cu un respectuos «Să trăiţi, don'inginer!...» Acum e tuns uniform cu maşina, aşa cum cer rînduielile detenţiunii."

Tace. Il înţeleg. Cind, după un timp, işi inalţă privirile, descopăr în adîncul lor o tristeţe nemărginită. Începe cu o voce stinsă să-şi povestească viaţa.

Nu i-am cerut acest lucru, dar nici de întrerupt nu vreau să-l intrerup. Simte, pesemne, nevoia de a se destăinui, de a povesti (...sau de a-şi povesti) cine a fost ori, mai exact, cine ar fi putut să fie.

Liceul l-a terminat în 1946. S-a inscris la Politehnica din Cluj. În toţi anii studenţiei, s-a bucurat de o bursă din partea statului. Viitorul îi aparţinea. Ca inginer n-a cîştigat niciodată sub 3 000 de lei pe lună...

— M-am căsătorit... la Hunedoara, în 1951... Ne-am mutat apoi la Bucureşti... Într-un timp am început să beau...

Vorbeşte rar, cu ochii pierduţi dincolo de zidurile închisorii.

— Ştiu ce am lăsat în urmă — îmi povesteşte — ruşine, necazuri, durere. Nu faptul că voi ieşi bătrîn din puşcărie mă chinuieşte cel mai mult, ci povara aruncată pe umerii familiei... I-am creat soţiei greutăţi pe care nu le merita...

— Poate vreţi să spuneţi, fostei soţii, îl întrerup eu.

— Da, fostei soţii, îmi răspunde cu o voce plină de regrete. Eu am îndemnat-o să divorţeze, să-şi refacă viaţa.

Îl ascult atent şi mă întreb: oare acest bărbat, nu lipsit de inteligenţă, patronind neregulile din secţia ce i s-a încredinţat s-o conducă, cum de n-a prevăzut clipa cînd totul se va întoarce împotriva sa şi a căminului său?

Iar dacă a prevăzut, de ce nu a avut puterea să se oprească la vreme ?

— La procesul de divorț a fost și copilul ?

— Da.

Așadar, băiatul în etate de 12 ani, asistînd la procesul de divorț, și-a văzut părintele în straie de deținut. Ce-o fi simțit ? Ce explicații i s-or fi dat cînd și-a zărit tatăl în boxă, păzit de un milițian ?

— Ați vrea să-l vedeți ?

— Mă gîndesc într-una la el. La întrebările ce îi vor fi puse de colegii de școală sau de joacă : „Unde-i tatăl tău ?" Doamne ! În martie, am avut un vorbitor cu fosta mea soție. M-a întrebat dacă să aducă și copilul... „Nu, să nu mi-l aduci, am rugat-o, nu vreau să mă vadă printre gratii, în zeghe. Nu vreau să rămînă cu imaginea asta despre mine..." Și e la o vîrstă cînd ar fi avut nevoie de mine, de prietenia unui bărbat...

— Eram prea fericit în ultima vreme, oftează din adîncul inimii. Ce-mi lipsea ? Da' ce nu aveam în casă ? Apoi, chipul i se înrăiește brusc, se revoltă : De ce să mi se confiște averea ?

— Secția pe care am condus-o, îmi demonstrează deținutul P.R., a fost fruntașă; i s-a decernat steagul întrecerii. Am muncit... La proces, martorii din întreprindere n-au făcut decît să mă laude... După arestarea mea, secția a pierdut steagul...

— Bine, zic eu, ați condus o secție fruntașă, dar din această secție fruntașă, dv. și colaboratorii dv. cei mai apropiați au organizat sustragerea și comercializarea ilicită a cimentului ?

Tace. Nu mai are argumente. Și-a aprins o țigară ; ochii îi sînt din nou triști...

Mă ridic. Vorbitorul s-a terminat. O rază de soare i s-a oprit în părul tuns cu mașina. Abia atunci îi zăresc strălucirea argintie a firelor cărunte...

De la tribuna judecății

Știut este că pentru un judecător, dosarul pe care-l analizează reprezintă o bună parte din probele vinovăției sau ale nevinovăției învinuitului. Conducînd în instanță dezbaterile, el străbate dosarul — oare pentru a cita oară ? — confruntîndu-l de astă dată cu cei din boxă, cu martorii apărării și ai acuzării, cu intervențiile avocaților și ale procurorului, pentru a-și definitiva o părere. Totuși, de la înalta tribună a justiției, judecătorul are înaintea ochilor săi nu numai dosarul, ci și sala, iar printrei cei ce asistă la proces sînt, fără îndoială, și membrii familiei învinuitului. Oare cum îi zărește și cum îi distinge un judecător de la înălțimea locului său ?

— Mă întrebați despre membrii familiei infractorului în timpul ședințelor ? Dacă-i văd, dacă-i observ ? O, desigur, sînt dramele mute ale sălii, îmi răspunde tov. Nichita Jeandedolj, judecător la Tribunalul fostului raion „Tudor Vladimirescu". Intru în sala de judecată, îmi ocup locul, scrutez asistența și-i descopăr pe copiii celor ce urmează să fie judecați stringîndu-se lingă mamele lor. Și nu deschid ședința pînă ce nu mă asigur că în sală n-au rămas decît adulții. Deschid procesul, audiez, ascult și deodată privesc în sală cum o femeie stă încremenită cu

o expresie dureroasă întipărită pe chip; înțeleg că am descoperit-o pe soția celui supus judecății.

Nu de mult, am judecat procesul unor falsificatori de bilete I.T.B. Sala arhiplină – sute de muncitori de la I.T.B. au venit să condamne cu prezența lor activitatea delapidatorilor. Într-una din ședințe, privind spre public, am zărit și o bătrînică îmbrăcată în negru, ștergîndu-și într-una ochii plînși. Nu mi-a fost greu să identific în această bătrînică pe mama unuia dintre infractori. Venise anume dintr-un colț de țară să asiste la proces sau poate numai să-și vadă fiul... Multă vreme m-a obsedat chipul îndurerat al acestei mame care nici o clipă nu bănuise cu ce treburi murdare se ocupa, la București, fiul ei.

Ssst !... că aud vecinii !

Mașina oprește pe strada Macedoniei. Două rînduri de case unite printr-o poartă de fier. Un singur proprietar. Casele bine „închise" și bine ferite de ochiul trecătorului amintesc de o citadelă în miniatură. Dincolo de ziduri, flori, un nuc, o fîntînă. Aici a locuit, pînă nu de mult, împreună cu familia sa, Alexandru N., condamnat pentru delapidare la 12 ani închisoare corecțională și confiscarea averii.

Intrăm. Mai exact, pătrundem. Soția infractorului nu este acasă. Fiul acestuia, un tînăr de 21 ani, funcționar la o magazie a Uzinelor „23 August", încearcă să ne explice că nu are cum să ne fie de folos. În ajutor îi sare și bunica,

o femeie încă tînără și foarte arțăgoasă. Executorul judecătoresc însă își impune punctul de vedere.

— Eu nu deschid casa părinților, se opune fiul major. Eu nu mă bag în casa lor, am familia mea. (Minte. Nu-i căsătorit.)

— Eu nu m-am amestecat niciodată în afacerile tatei. Nu știu ce a făcut — continuă el să explice.

Răsare ca din pămînt și soția infractorului. Aflu că este barmaniță la nu știu care restaurant din Colentina. Își blestemă soțul, țipă la mamă-sa, amenință.

— O să dau foc la casă ! amenință femeia.

Executorul judecătoresc a ajuns cu investigațiile la lada studioului. Stăpina casei amuțește : îl urmărește cu ochii mici. Îl vede ridicind capacul de la ladă și scoțind de sub niște perne 18 sticle de coniac. Intervine fără convingere arătîndu-se jignită :

— N-are voie omu' să țină băutură-n casă ?

„Optsprezece, număr eu în gînd sticlele. Pe cîți i-o fi înșelat dumneaei la gramaj, că a izbutit să adune atita băutură !"

— Bărbatu-meu a căzut ca prostu' (observați limbajul) — începe ea să se lamenteze. Îl puneau să facă facturi... ce știa el...

Cît de naivi și jalnici pot să fie unii oameni în situații atît de critice ! Sărmanul !... fost negustor și nu știa ce-i aia factură... Recidivist pe deasupra...

— Ați încercat să mă mințiți, ridică glasul executorul.

— Sst ! tovarășe, mai încet, intervine odrasla infractorului, că aud vecinii.

Vezi, doamne, aud vecinii și dumnealor le este rușine, să nu cumva să se afle...

„Mai tare, tovarășe executor, să se audă, să se afle, îl îndemn eu în gînd pe tovarășul pe care îl însoțesc. Mai tare, mai tare !"

DRAMA DE LA ETAJUL 4*

I Ancheta penală

Doi tineri îndrăgostiți au un plan

În după-amiaza zilei de 10 noiembrie 1970, studentul Călin Vlădescu se întîlni cu iubita sa la una din porțile Cișmigiului. Sufla un vînt rece, de toamnă, iar în răstimpuri norii de plumb, clădiți trainic deasupra orașului, cerneau o ploaie măruntă și ințepătoare. Cei doi îndrăgostiți nu renunțară însă la plăcerea plimbării prin parcul răvășit de toamnă. Înserarea îi găsi îmbrățișați. Ceva mai tîrziu, cînd se întunecă de-a binelea, el îndrăzni să-i spună :

— Te-ai gîndit bine, Rodica ?

— Da, se auzi șoapta fetei.

— Știi ce riscăm ?

— Știu. De cînd nu ne-am mai văzut, numai la asta m-am gîndit, continuă ea să-i vorbească în șoaptă.

— Ești emoționată, Rodica, constată el tulburat.

— Nu crezi că e firesc ? Și stringîndu-se drăgăstos la pieptul lui puternic, adaugă : Poți să ai încredere în mine. Am să fac tot ce-mi ceri. Doar te iubesc, Căline, și nu mai sînt un copil...

---

* Din motive bine întemeiate, autorul a schimbat numele tuturor cetățenilor implicați în ancheta de față.

— Atunci să mergem, îi propuse luînd-o de mînă. Rodica, tremuri sau mi se pare ? Apoi, tandru, o avertiză : *Acolo* să nu-mi tremuri !

Rodica îl asigură printr-o ușoară clătinare a capului că *acolo*, în locul acela știut numai de ei, nu va tremura, dar Călin Vlădescu își dădu seama, după felul cum iubita îi strîngea în neștire mîna că, de fapt, căzuse pradă emoției.

Porniră la pas, în tăcere. Ploaia măruntă încetase. Aleile erau pustii. Cei doi ieșiră din parc și o luară pe strada Cobălcescu în sus, spre gară.

— La ce te gîndești, Rodica ? sparse Călin tăcerea.

— La *planul nostru*.

— Dacă crezi că... mai avem timp să ne răzgîndim, îi propuse el ocrotitor.

— Nu, nu... Și-apoi, altă ieșire nu avem... Trebuie să ne clădim o viață a noastră.

Hotărîrea iubitei îl încîntă. Călin Vlădescu o cuprinse tandru pe după umeri și, o bună bucată de drum, merseră fără să-și spună un cuvînt. Curînd, trecură pe lîngă Palatul C.F.R., traversară drumul, îndreptîndu-se ca doi somnambuli către clădirea pe al cărui frontispiciu litere roșii de neon alcătuiau cuvintele *Hotel Bucegi*.

— Curaj, Rodica, trecem la îndeplinirea primului punct din plan.

— Îmi pare, Căline, că tu ai nevoie de îmbărbătare, și nu eu... încearcă ea să glumească și, ignorînd prezența unor trecători, îl sărută.

— Eu o să intru, tu o să rămîi aici.

— Trebuie să fi sosit vreun tren, spuse Rodica într-o doară arătînd spre forfota din fața gării. O să te aștept...

Tînăra rămase locului la vreo douăzeci de metri de hotel, urmărindu-și cu duioșie iubitul. Călin avea un mers

elastic, de gimnast care se îndreaptă spre paralele ca să-și execute exercițiul. Deodată nu-l mai văzu, și, fără să vrea, se întristă. Ar fi putut să bată în retragere. O sfătuia pînă și ceasul luminat al gării. Nemulțumită parcă de acest gînd, se apucă să pîndească ușa care-l înghițise pe Călin. Minutele se scurgeau insuportabil de greu. Suspină ușurată cînd el se ivi iarăși. Nu veni însă spre dînsa, ci se îndreptă către o femeie în vîrstă pe care pînă atunci n-o zărise. Tresări cuprinsă brusc de un val de neliniște. „Asta să fie ? se întreba ea. Planul nostru se înfiripează." Femeia aia în etate, al cărei chip nu-l distingea prea bine, purta o manta de ploaie și pe cap un batic legat sub bărbie. În timp ce discuta cu Călin gesticula, ceea ce-i displăcu. În clipa următoare însă, cînd își zări iubitul venind spre dînsa cu fața-i luminată de un surîs enigmatic, îngrijorarea i se risipi ca prin farmec.

– E în regulă, zise el luînd-o de braț. Ce ți-am spus ? Să mergem !

– Unde ? se interesă ea ca și cînd, pe neașteptate, uitase tot ceea ce puseseră la cale.

– Bulevardul Gării de Nord, numărul 6–8, scara a treia, etajul patru...

– Și ea ?

– E în urma noastră.

– De ce așa ?

– Nu cumva ai uitat planul nostru ?! izbucni Călin sincer nedumerit de întrebările iubitei. O să intrăm în bloc... Noi o să urcăm pe scări, ea cu liftul și o să ne întîlnim în fața ușii apartamentului.

De fapt, nu-l mai auzea. Se gîndea intens la unul și același lucru – că se mai putea răzgîndi și atunci poate că... Dar în urma lor venea femeia aceea... ca o santinelă venea.

Sîmbătă 14 noiembrie 1970, către ora 14, un bărbat în etate, de statură potrivită, trecu și el pragul aceluiași bloc de pe bulevardul Gării de Nord. Spre bucuria sa, ascensorul funcționa — locuia la etajul 4 și n-avea de loc chef să urce scările. Aduse ascensorul la parter și, înainte de a intra, auzi :

— Vă salut, domnule Docea.

Era un vecin — cobora scările. Docea răspunse la salut și dădu să intre in ascensor, dar vecinul il mai reținu cu o întrebare :

— Ce mai face doamna Docea ? O mai întilneam pe la piine...

— Mulțumesc de întrebare... Nu știu ce face... acum picai și eu de la drum... Și-i arătă omului, ca pe o mărturie convingătoare, servieta îndesată.

În timp ce liftul il ridica la etajul patru, închise ochii. Era obosit, simțea nevoia unei băi fierbinți, a unei mișcări, a unui așternut curat, de aceea îl cuprinse un sentiment de ușurare cind, in sfirșit, se pomeni în fața ușii apartamentului său. Palierul pustiu i se păru trist. Dăinuia un miros de chiftele prăjite care-i ațița și mai mult foamea. Scoase în grabă cheile, potrivi una din ele în broască, o răsuci, deschise ușa și intră în vestibulul întunecos. Închizind ușa, se miră că nu aude nici o mișcare în casă. „Maria o fi coborît după piine, își zise, dar, în momentul acela, vrînd să intre în sufragerie, încremeni locului. Prin geamul spart al ușii care despărțea vestibulul de sufragerie i se înfățișă un tablou lugubru : pe covor, peste o pată mare de sînge închegat, zăcea intr-o rînă corpul soției sale. Servieta îi căzu din mînă apoi, cuprins de spaimă, se retrase cu spatele spre palier și începu să țipe de parcă și-ar fi ieșit din minți.

În jurul orei 14, telefoanele miliţiei prinseră să zbirnie. „Veniţi imediat. Pe bulevardul Gării de Nord, la numărul 6–8, etajul 4, s-a comis o crimă... a fost omorîtă o femeie..."

La locul faptei se deplasă urgent o formaţie de lucrători a sectorului 8 Miliţie, condusă de locotenent-colonelul Marinescu.

Primul om investigat a fost, se înţelege, soţul victimei.

...Emilian Docea se lăsă moale pe scaun. Închise ostenit ochii. Căpitanul Arpad Covaci îi urmărea fiecare gest, fiecare crispare a feţei golită parcă de sînge. Numai cînd privirile lor se întîlniră din nou, el îşi formulă prima întrebare :

– Cînd aţi plecat de acasă ?

– Marţi, 10 noiembrie, în zorii zilei, răspunse moale bărbatul... Şi m-am înapoiat astăzi, la ora 15,30... după o absenţă de aproape cinci zile.

Omul tăcu, ferindu-se de privirile ofiţerului şi începu să-şi muşte în neştire buzele. Studiindu-l, căpitanul îşi aminti de cadavrul pe care-l observase prin geamul spart – sîngele uscat de sub capul despletit al femeii constituia o dovadă elocventă că Maria Docea murise de cîteva zile... O primă bănuială prinse a-şi croi drum în mintea ofiţerului.

– Cum motivaţi absenţa dumneavoastră de acasă ?

– Prin profesiune. Lucrez la C.F.R. într-o echipă de verificare a liniilor. Am fost pe direcţia Bucureşti–Piatra Olt–Sibiu–Petroşani.

– În ce relaţii eraţi cu soţia ?

– Bune... Ne înţelegeam... Eu cu ocupaţiile mele pe teren, iar ea cu ale ei acasă...

– Adică ?

— Am încheiat cu O.N.T.-ul un contract... primeam, cum să zic, în gazdă, explică soțul victimei ca și cînd ar fi vrut să-și ceară scuze că apelase la o asemenea sursă de venituri. Hotelul „Bucegi" de care ținem ne repartizează clienții — turiști străini, români... cum se nimerește.

Ascultîndu-l, ofițerul se mohorî ; cauza se anunța mult mai complexă decît părea la prima vedere : să cauți răufăcătorul printre numeroșii inși care au trecut prin locuința familiei Docea...

— Ați plecat marți 10 noiembrie, pe cine ați găzduit în noaptea de luni spre marți ?

— Pe nimeni, veni prompt răspunsul lui Docea.

...Sufrageria — locul unde s-a comis infracțiunea. Un recamier. Pe recamier două cutii de carton. S-a cotrobăit prin ele, sînt răvășite ; o haină de piele împăturită și două caiete (se presupune că infractorul a împăturit-o s-o ia cu dînsul, dar a abandonat-o. De ce ?) O vitrină cu cești, pahare. O măsuță. În dreapta și în stînga acesteia, două fotolii îmbrăcate în huse. Pe măsuță și fotolii — acte, rufe, două poșete deschise și cotrobăite... Un șifonier forțat. În partea de jos a ușii, se reliefează forma instrumentului — pesemne o șurubelniță — cu care deschiderea a fost forțată și lucrurile din șifonier au fost răvășite. Cîteva rufe au căzut pe jos, printre ele și o fotografie pornografică.

În mijlocul camerei, pe covor, a pată mare de sînge de formă neregulată și trupul neînsuflețit al unei femei în vîrstă de șaizeci de ani... Lîngă capul victimei — o vază de flori.

...A sosit și clipa cînd cercetările din interiorul cîmpului infracțional s-au întîlnit cu primele rezultate ale investigațiilor din afară, oferind astfel ofițerilor de specialitate de la I.M.M.B. și de la sectorul 8 o bază de discuții.

Așadar, mobilul crimei — jaful — a fost stabilit ipotetic încă din primul minut al cercetărilor. Se cerea însă constatat ce anume se furase din casa familiei Docea. Fu adus în „cîmpul infracțiunii" soțul victimei și solicitat să declare obiectele dispărute. Acesta, uitîndu-se în șifonier și la lucrurile răvășite, începu să dicteze : un magnetofon „Geloso", un tranzistor „Selga", două perechi de cercei de aur, trei ceasuri, două inele de aur bărbătești și două de damă, o bucată de aur de circa 14—15 gr., o brichetă...

Cînd i se arătă soțului victimei și punga de nailon cu cele patru librete C.E.C., exclamă :

— În pungă se mai găseau circa 3 000 de lei...

— Aveți vreo bănuială ? Cine mai știa de existența acestor valori ? fu întrebat Docea.

Omul căzu pe gînduri și, după un timp, răspunse fără convingere :

— Știu eu ce să zic ? !... Nu de mult a trecut pe la noi o rudă din provincie, care ne-a cerut să-i împrumutăm o sumă mai mare de bani, dar nevasta l-a refuzat și între ei a izbucnit un scandal...

Un lucrător de miliție notă numele și adresa bănuitului.

— Ciorapii ăia de pe covor vă aparțin ?

Docea îi cercetă de la distanță.

— Nu, nu-s ai mei... și nici ai fiului nu-s.

— Aveți un fiu ?

— Da, e militar în termen.

Ciorapi roșii, culoare la modă, preferată de tineri. *Cineva* i-a abandonat. De ce oare ? Fură supuși razelor ultraviolete. Se reliefară vagi urme de sînge. Deci ciorapii aparținuseră agresorului. Îi dezbrăcase și-și pusese alții. Garderoba tînărului Docea îi stătea la dispoziție — a avut de unde să-și aleagă o altă pereche.

— Uitaţi-vă cu atenţie printre lucrurile fiului dumneavoastră şi vedeţi dacă nu lipseşte ceva — fu îndemnat soţul victimei.

Emilian Docea se apucă cu gesturi ostenite, de om deznădăjduit, să inventarieze lucrurile din şifonierul prădat de asasinul soţiei sale. Puţin mai tîrziu spuse :

— Lipseşte un pantalon şi o cămaşă...

Ciorapi roşii... dispariţia unei perechi de pantaloni evazaţi şi a unei cămăşi sugerau individualitatea unui agresor tînăr, de talia fiului decedatei. În mod firesc se născu o nouă întrebare : oare Maria Docea fusese victima unui singur agresor ? Lucrătorii „judiciarului" de la I.M.M.B. şi cei de la sectorul 8 stăruiră mult asupra acestei întrebări ca, în cele din urmă, să ajungă cu toţii la una şi aceeaşi ipoteză : Maria Docea a fost asasinată şi jefuită de către doi infractori. Iată şi raţionamentul ofiţerilor de miliţie.

Judecînd după îmbrăcăminte, victima se pregătea probabil să plece în oraş, cînd cineva trebuie să fi sunat la uşă. S-o fi uitat prin vizor să vadă cine o deranja şi văzînd chipuri cunoscute, a deschis, poftindu-i pe musafiri în sufragerie. Între gazdă şi vizitatori, pesemne, s-a iscat o discuţie care a degenerat în ceartă. Drept urmare, gazda a fost atacată. Probabil a ţipat. Cîrpa aceea trădează intenţia agresorului de a-i vîrî în gură, fără succes, un căluş... Se poate deci lesne deduce că, în timp ce un agresor o ţinea, celălalt încerca să-i pună căluşul. Şi-apoi, în actul agresiunii se disting cu claritate două acţiuni paralele către unul şi acelaşi scop. Aşadar, agresorilor nu le-a fost de loc uşor să-şi supună victima, o femeie în vîrstă de 60 de ani. De ce oare ? Nu cumva pentru că agresorii erau lipsiţi de forţă, deci foarte tineri ? Nu cumva cuplul agresorilor este format dintr-un băiat şi o fată ? Acest punct al ipotezei părea exagerat, dar criminalistul

Aldea descoperise un fir de păr cu totul diferit de cel al victimei — negru, lung şi foarte subţire.

Cîte cupluri n-or fi trecut prin locuinţa acestei gazde O.N.T. ?

Evidenţă improvizată

Pe baza contractului semnat cu O.N.T.-ul, Mariei Docea nu-i era îngăduit să primească în gazdă decît persoane repartizate prin hotelul „Bucegi". In acest sens, instrucţiunile erau clare : persoana repartizată la o cameră particulară completează la hotel un formular-tip, cu toate datele buletinului de identitate. S-a conchis deci că toate persoanele care au locuit la familia Docea se găseau inscrise în evidenţa O.N.T. a hotelului... In consecinţă, un lucrător de miliţie primi misiunea să controleze evidenţa respectivă. I se oferi o primă surpriză : de la 5 noiembrie 1970, hotelul nu-i mai repartizase Mariei Docea nici un client. O a doua surpriză i se oferi ceva mai tîrziu, cînd trecu din nou la ascultarea soţului victimei.

— Tovarăşe Docea, dumneavoastră, marţi 10 noiembrie în zori, aţi plecat de acasă pe teren. In noaptea de 9 spre 10 aţi lăsat pe cineva în locuinţă ?

— Nu, n-am lăsat pe nimeni.

— Vă mai amintiţi care sînt ultimii musafiri pe care i-aţi găzduit ?

— Cum să nu. In seara zilei de 7 noiembrie — era într-o simbătă — nevasta mea a venit cu un tînăr şi o

tînără. După toate aparențele — studenți. Au dormit în dormitor. Şi către ora nouă, au mai bătut la uşă doi tineri — o fată şi un băiat — care au mai dormit o dată la noi. Nevasta i-a primit oferindu-le recamier-ul. Dacă vă interesează persoanele astea, ştiu că nevasta mea ținea nişte caiete în care înscria numele celor pe care-i primea în gazdă. Ea se ocupa de asta, eu sînt mereu pe teren...

Caietele existau. Filele lor păstrau numele a peste 150 de persoane şi reprezentau o evidență improvizată. Se caută caietul pe luna noiembrie ; fu găsit în bucătărie şi, spre bucuria celor însărcinați cu descoperirea autorilor crimei, victima consemnase datele complete ale următorilor clienți :

7.XI.1970 — Frimu Niculae — n. 1948 — Buc. str. L... nr. 53

10.XI.970 — Vlădescu Călin — n. 1947 Buc. — str. B... nr. 7

10.XI.970 — Vlădescu Călin — n. 1947 — Buc. str. B... nr. 103

Se ordonă investigarea urgentă a celor trei persoane consemnate în caiet.

a) Declarația lui Frimu Niculae : „În ziua de 7 noiembrie, a sosit în Bucureşti logodnica mea, Viorica M., domiciliată în oraşul Cluj (...). Spre seară, ne-am dus amîndoi să căutăm o cameră pe la hotelurile din jurul gării, la «Oltenia», la «Bucegi». Dar n-am găsit. La ieşirea din hotel, m-a acostat o femeie în etate care m-a întrebat dacă nu cumva am nevoie de o cameră. I-am răspuns afirmativ. Mi-a spus că o să coste 100 de lei, că-i cameră cu trei paturi. Am acceptat. Mi-a dat adresa şi mi-a cerut s-o iau înainte, că ea vine după noi (...). Sus, ne-a arătat camera. Ne-a cerut banii, buletinul (...). Ne-am reîntors din oraş în jurul orei 22,30. În apartament, de la uşă şi pînă

in camera noastră, era întuneric. Televizorul mergea. Am reţinut că în sufragerie mai erau doi tineri — o fată şi un băiat — şi mai era şi gazda cu soţul ei (...). A doua zi, gazda ne-a sculat pe la ora 5, că trebuia să plece la Caracal. N-am mai fost pe la D-na Docea şi nici n-am mai întîlnit-o."

b) Declaraţia lui Vlădescu Călin. „Iubesc o fată, o cheamă Rodica C. Acum mi-e ca şi nevastă. Aş putea spune că ne-am căsătorit în seara zilei de 10 noiembrie, sub acoperişul casei d-nei Docea. De fapt, planul nostru era altul : să închiriem o cameră la un hotel. Un coleg de facultate îmi spusese că la hotelul «Bucegi» se găsesc mai întotdeauna camere libere. Dar n-am găsit şi eram dezolaţi. La ieşirea din hotel, m-a oprit o femeie şi m-a întrebat dacă n-am nevoie de o cameră (...). Cînd am ajuns sus, mi-a cerut 100 de lei. Preţ de speculă... Ne-am tocmit. A luat şi 70 de lei (...). Cînd ne-am întors din oraş, pe la ora 21,15, în sufragerie mai era un bărbat (...). Ne-a sculat pe la şapte fără un sfert (...). Bărbatul acela mai era în sufragerie. Ne-am salutat..."

c) Declaraţia lui Popa Ciprian. „Sînt de la Deva şi am sosit în Bucureşti, avînd anumite treburi pe la Ministerul Agriculturii (...). În seara zilei de 10 noiembrie 1970, am căutat o cameră la hotelul «Bucegi» (...). În stradă, m-a acostat o bătrînică (...) În locuinţa d-nei Docea au mai înnoptat un bărbat şi o femeie (...). Eu am dormit pe recamier, iar gazda pe un fotoliu (...). A doua zi de dimineaţă, după ce au plecat cei doi tineri, mi-a spus că şi eu trebuie să plec (...). Toată ziua m-am învîrtit pe la Minister, iar seara am luat trenul spre Deva şi m-am întors acasă."

În urma unor temeinice verificări, cei trei au fost scoşi din cauză.

În același timp, constatîndu-se că la data de 7 noiembrie, deși sub acoperișul locuinței familiei Docea înnoptaseră două cupluri, victima nu notase în caiet decît un singur nume, se iniție o nouă ascultare a lui Docea.

— Explicați-ne cine sînt cei doi tineri pe care în noaptea de 7 spre 8 noiembrie i-ați găzduit în sufragerie și au dormit pe recamier.

— Au mai dormit la noi o singură dată, prin octombrie. În seara zilei de 7 noiembrie, eu și nevastă-mea stăteam la televizor. Deodată, a sunat cineva la ușă. „Cine-i ?" a întrebat Maria. „Eu, Nelu". „Care Nelu ?" „Nelu din Constanța, prieten cu fiul dumneavoastră". I-a deschis — atunci amîndoi am recunoscut pe cei doi tineri care au mai dormit la noi. Ea era în mînă cu o valiză, el cu un sac de voiaj. „Ce vreți ?" i-a întrebat nevasta. „Să ne primiți să dormim în noaptea asta la dumneavoastră." „Îmi pare rău, n-am unde să vă culc"... S-au rugat... Băiatul susținea că n-au unde să meargă, că banii și buletinul au rămas într-un pardesiu lăsat la un prieten, că a doua zi o să ne aducă banii, că ne lasă în gaj lucrurile...

— Nelu și mai cum îi zice ?

— Nu știu, însă băiatul meu trebuie să știe...

— Cînd i-ați văzut ultima oară ?

— Duminică dimineața eu și soția am plecat în provincie să ne vedem fiul. De atunci nu i-am mai văzut... Nici nu știu dacă au trecut să-și ia lucrurile.

Declarația lui Docea Mircea, fiul victimei : „(...) Nu, nu-l cheamă Nelu. S-a recomandat el Nelu, dar fata îl striga Nic (...). Sînt amîndoi din Constanța. Nu mi-a dat adresa lui, dar mi-a zis că dacă trec prin Constanța, pot să-l găsesc la «barul de la mozaic» că pe oricine o să întreb de Nelu, o să-mi spună de unde să-l iau (...). Duminică

8 noiembrie, cînd părinţii m-au vizitat la unitate, mi-au povestit că Nelu şi fata au dormit la noi, că n-a avut cu ce să le plătească şi au lăsat lucrurile în gaj."

Declaraţia de mai sus a fost dată a doua zi după descoperirea crimei, în prezenţa lui Emilian Docea. Locotenent-colonelul Dumitru Petroiu se folosi de acest prilej şi-l întrebă pe soţul victimei :

— Cei doi şi-au ridicat lucrurile ?

— Marţi dimineaţa, cînd am plecat pe teren, mai erau unde le pusesem, adică pe balcon.

— Aţi observat cumva dacă mai sînt acolo ?

— Nu ştiu...

— Să mergem şi să controlăm.

Valiza şi sacul de voiaj dispăruseră — semn că cei doi tineri trecuseră pe la Maria Docea, că-şi achitaseră datoria şi-şi luaseră lucrurile. Sau... ? Aşa s-a ajuns ca Nelu alias Nic să fie inclus în cercul bănuiţilor. Drept urmare, organul de urmărire penală al miliţiei a hotărît trimiterea urgentă a ofiţerilor Petroiu D. şi Voicu I. la Constanţa în vederea continuării investigaţiilor.

Pe urmele făptaşilor

Povesteşte lt. col. Dumitru Petroiu. „La Constanţa am avut chiar din prima zi mai multe surprize. La barul de la mozaic nimeni nu-l cunoştea. Cu sprijinul lucrătorilor de

la miliţia oraşului, am luat la rînd barurile şi localurile din localitate. Nici un rezultat. „S-a lăudat", ne-am spus. În schimb, în ziua următoare, ducîndu-ne la Inspectoratul judeţean, am prins un fir... unul hotărîtor. Tovarăşa care se ocupă cu problemele minorilor din judeţ, auzind de Nic, a tresărit. Mi-a spus că acest Nic alias Nelu ar putea să fie una şi aceeaşi persoană cu Nicu Pantea, pus de mai multă vreme sub urmărire şi dispărut de acasă. Nu singur, ci cu minora Lia Dumitru, o fostă colegă de clasă... Am cerut fişa acestui minor şi am constatat următoarele : a) că este fiul adoptiv al unor oameni muncitori, aşezaţi de felul lor. b) În 1966, pe cînd avea 14 ani, a pătruns în casa unui vecin şi a furat o sumă de bani, a fost prins pe loc. c) După absolvirea clasei a VIII-a N.P. a abandonat şcoala. b) Încă din clasa a VIII-a s-a împrietenit cu o colegă — Lia Dumitru — o elevă foarte silitoare, şi începu să exercite o influenţă nefastă asupra ei. În luna martie 1970, au fugit amîndoi din localitate, după ce Lia a furat de acasă 3 000 lei. Au rătăcit prin ţară, au cheltuit în cîteva zile toţi banii, apoi s-au înapoiat la Constanţa. e) În tot cursul verii, cei doi tineri au continuat să se întîlnească în ascuns. f) La 17 octombrie 1970, apropiindu-se termenul de judecată, cei doi minori s-au hotărît să fugă din nou de acasă. Lia D. a furat un libret C.E.C. pe numele mamei sale şi două verighete.

Vedeţi dar că, de la 17 octombrie, cei doi minori erau daţi dispăruţi din Constanţa şi puşi sub urmărire.

Atunci, pe loc, împreună cu căpitanul Ion Voicu, ne-am propus să întreprindem o cercetare discretă la domiciliul lui Nicu P., poate cei doi tineri au revenit şi s-au ascuns. Exista doar un precedent. Însă investigaţiile noastre n-au avut nici un rezultat concret. Am stat apoi de vorbă cu

mama fetei — fireşte, era zdrobită. Nici ea n-a putut să ne ofere vreun indiciu. Totuşi, am aflat că Nicu P. se împrietenise cu un oarecare Tudor, originar din Valea Prahovei, bărman de meserie, care i-ar fi propus lui Nicu P. să-l urmeze la Sinaia că o să-l angajeze la un curs de ospătari. Era un indiciu care se cerea verificat, căci acum bănuiala noastră nu mai era chiar atît de vagă. De la Constanţa am telefonat la sector, i-am raportat căpitanului Arpad Covaci cele constatate, iar el ne-a indicat să ne înapoiem la Bucureşti cu fotografiile celor doi minori.

— Tovarăşe căpitan Covaci, cum aţi reacţionat cînd aţi auzit raportul de la Constanţa ?

— Mi-am spus : trebuie să urmăm această pistă pînă la ultima consecinţă. Am multiplicat fotografiile celor doi, iar I.M.M.B. şi I.G.M. le-au expediat în ţară. În cele din urmă, au fost prinşi într-o seară, la Ploieşti, în staţia de autobuz, de către un lucrător de miliţie care memorase chipurile de pe fotografiile expediate de noi. Se simţeau hăituiţi şi rătăceau. Veneau de la Tîrgovişte şi aveau asupra lor acel corp delict — bagajul.

Doi tineri ! Doi copii ! Nu mi-a fost de loc uşor să-i văd şi să-i chestionez. Am şi eu un copil... Desigur, au recunoscut imediat că în ziua de 11 noiembrie 1970, către ora 12,30, au săvîrşit groaznica faptă din bulevardul Gării.

Nicu Pantea, născut în 1953... Lia Dumitru, născută în 1954... 17 ani ! 16 ani ! Doi adolescenţi — două destine !

Cît de scurtă și tragică le-a fost primăvara adolescenței ! Cît de repede au străbătut drumul de la fiorii primei iubiri la jaf și crimă !

II *Ancheta autorului*

Repet : Dacă ne ocupăm de anumite cazuri de infracționism, n-o facem dintr-o curiozitate bolnăvicioasă ; n-o facem nici de dragul senzaționalului, ci animați de scopuri sociale majore. Îi asigurăm pe cititori că atunci cînd ni s-au relatat amănunte în legătură cu crima de la etajul IV, carnea ni s-a încrîncenat, iar sufletul ni s-a umplut de ură împotriva făptașilor. Dar este tot atît de adevărat că, ceva mai tîrziu, cînd ni s-au arătat cîteva fotografii din care ne priveau doi adolescenți frumoși, cu căutături inocente și pure, ne-am simțit dintr-o dată sub povara unor întrebări fundamentale.

A găsi răspunsuri la asemenea întrebări, a le trata cu toată seriozitatea, înseamnă a pune în lumină nu numai istoricul infracțiunii, ci și a întreprinde o operă de prevenire, de avertizare a părinților, a minorilor, cu scopul clar de a preîntîmpina declanșarea altor cazuri nenorocite.

În concluzie, la capătul investigațiilor noastre, după ce ne-am format o părere asupra dosarului, am considerat că avem datoria de a ocroti familiile celor doi delincvenți — se va vedea și de ce. Așadar, dorind să fie înțeles cît mai exact, autorul anchetei de față și-a propus nu să înduioșeze sufletele cititorilor, ci să-i îndemne la o aprofundare

lucidă și obiectivă a faptelor ce le vor fi dezvăluite. De asemenea, autorul își îngăduie să atragă atenția că vor greși acei cititori, care, cunoscînd familiile celor doi minori, se vor grăbi, după lecturarea anchetei, să le facă șicane sau să le arate disprețul.

La vorbitor cu Nicu Pantea

Vorbitor e un fel de a spune : de fapt, discuția mea cu unul din autorii crimei din bulevardul Gării s-a desfășurat ceasuri în șir, într-unul din birourile penitenciarului, nestingheriți de nimeni.

Un tînăr înalt, cu o statură atletică, palid la față, intră sfios și prudent în încăpere. Nu cunoaște încă rosturile acestui vorbitor neașteptat. E tuns cu mașina zero, ceea ce răpește chipului său din frumusețea de altă dată. Îl poftesc să ia loc, îi spun cine sînt. Brusc, fața palidă i se luminează. (La despărțire m-a intrebat dacă intenționez să scriu o carte despre ei.) După o destul de lungă introducere, îl îndemn să-mi povestească despre copilăria lui.

— Sînt fiul adoptiv al familiei Pantea. De fapt, mama mea naturală este sora mamei mele adoptive. Aveam patru ani, cînd tatăl meu a fost arestat pentru o delapidare. Era gestionarul unei magazii. Mama a rămas singură cu trei copii — toți băieți — eu fiind cel mai mic. I-a sărit în ajutor sora, actuala mea mamă, care m-a luat să mă crească.

— Să te crească, nu să te adopteze ?

— Actul adopţional s-a făcut mult mai tîrziu, după ce tatăl meu cel bun a ieşit din închisoare şi şi-a dat aprobarea. Între timp, familia noastră se destrămase. Mama îşi găsise pe altcineva. De altfel, şi el s-a recăsătorit. A murit... acum cîţiva ani...

— Ce te-a nemulţumit în casa părinţilor adoptivi ?

— *Nimic, absolut nimic,* zîmbeşte el amar. *Au fost oameni buni cu mine, poate prea buni.*

Îl ascult cu luare-aminte. Nicu Pantea a fost un copil cuminte, silitor la învăţătură, premiant în primele patru clase, cu menţiune în cea de-a cincea. Totuşi, ping-pong-ul care, la patru anişori, s-a jucat cu sufletul său firav, i-a provocat o primă traumă psihică. Nu e conştient de ea, căci vorbindu-mi de afecţiunea părinţilor adoptivi, îmi mărturiseşte nu fără o anumită tristeţe, că i-ar fi plăcut să crească laolaltă cu ceilalţi doi fraţi. E de fapt un reproş la adresa mamei sale naturale — cum i-a crescut pe cei doi, putea să-l crească şi pe el. E drept, a simţit grija soţilor Pantea, dar dojenile lor, uneori chiar şi pedepsele lor, le interpreta în adîncul sufletului său ca pe nişte acte aspre, venite din partea unor părinţi vitregi.

— Nicule, ajută-mă să înţeleg ce s-a petrecut cu tine în clasa a şasea. De ce-ai rămas repetent ?

Mă priveşte cu ochi în care s-a stins orice licăr de speranţă, işi freacă palmele mari care au astupat gura bătrînei Docea, de genunchii ce i se conturează prin pantalonii aspri, de doc.

— Mama s-a angajat ca infirmieră. Pînă atunci fusese casnică şi mă ţinea din scurt. Am rămas singur şi am început să cobor din ce în ce mai des în stradă. Aşa l-am cunoscut pe Tuţu, un băiat cu patru-cinci ani mai mare decît mine...

Da, clasica poveste pe care unii părinţi continuă totuşi s-o ignoreze. Un Tuţu de 18 ani, un pierde-vară care-i

fermeca pe puşti vorbindu-le ca de la egal la egal, despre aventuri amoroase, furturi, chefuri. Un Tuţu — tip de lichea prezent aproape în fiece cartier — care-i aduna pe puşti în jurul său, cărindu-i prin cofetării, bodegi, făcîndu-i să se simtă „bărbaţi". Prin acest „binefăcător", ajunge N.P. să descopere aspectele obscure ale litoralului şi portului, ale cofetăriilor şi barurilor de zi. Într-un cuvînt, Tuţu a luat-o înaintea părinţilor, a şcolii, asumîndu-şi răspunderea de a explica el, din unghiul său de parazit, ce-i aceea un local, un port, un litoral. Şi cînd începi, de la o vîrstă foarte fragedă, să cunoşti prin cafenele şi baruri o lume a trîndăviei, trăind din furturi mărunte şi specularea unor obiecte de contrabandă, şcoala cu disciplina şi etica sa ţi se pare sufocantă, iar lecţiile îngrozitor de plictisitoare. Este ceea ce s-a petrecut şi cu N.P. Teleghidat de Tuţu, începe să fure — avea nevoie de bani pentru cofetării şi capriciile „educatorului" — întîi din poşeta mamei, apoi din dulap, apoi de pe plajă. Aşa ajunge — încă nu împlinise 14 ani — la săvîrşirea unei infracţiuni grave. Se strecoară în apartamentul unui vecin, fură 9 000 lei, după care revine acasă., E singur. Puţin mai tîrziu, miliţia îl descoperă. Se găsesc asupra lui N.P. şi banii furaţi, minus 300 lei. Şi iată-l pentru întîia oară anchetat de miliţie. E acelaşi puber sfios şi blajin — răspunde la toate întrebările. Una însă o lasă fără răspuns. Nu vrea nici în ruptul capului să spună ce a făcut cu cele trei sute de lei. Este dat în judecată, iar tribunalul hotărăşte internarea lui Nicu Pantea într-un Institut special de reeducare al M.A.I. Dar părinţii săi adoptivi — manifestîndu-şi în continuare afecţiunea — intervin şi cer comutarea pedepsei : „libertate supravegheată" (în cazuri asemănătoare, unii părinţi adoptivi sînt fericiţi să scape de odrasle). Instanţa, cîntărind toate datele, constatînd că soţii Pantea prezintă garanţii morale

și materiale pentru a asigura minorului o libertate supravegheată, le satisface cererea. Drept urmare, în viața copilului se produce un reviriment îmbucurător. Repetentul Nicu Pantea se pune pe învățătură. Reface handicapul. Promovează cu succes în clasa a VII-a. La sfîrșitul acestei clase, înfringe greutățile unei corijențe la matematică. Trece în a VIII-a.

— După ce ai absolvit clasa a VII-a, ai cerut să fii mutat la o altă școală. De ce ?

— Nu mai puteam să îndur atmosfera din clasă. Eram copilul rău al școlii. Mi se punea totul în circă, deși nu în toate eram vinovat...

Da, era elevul-hoț, trecut pe la miliție, pe la tribunal, cu o condamnare în spinare. Nu se mai bucura de încrederea de altă dată. Nici el nu mai era cel de altă dată. Unii îl ațițau, alții îl idealizau. Oare s-o fi gîndit cineva din școală să-l ocrotească ? Poate profesoara de istorie care l-a sfătuit să se mute la o altă școală. Dar nu era numai atmosfera din clasă, ci și anturajul extrașcolar care exista și continua să-l ademenească. Vacanța cea mare ce despărțea a *șaptea* de a *opta* l-a pus din nou față-n față cu „bișnițarii" litoralului. Nu mai era un copil. Viața sexuală i se dezvăluise. Avea nevoie de bani ; în orice caz mai mult decît îi dădeau părinții. Altfel, cum să faci față cofetăriilor, barurilor ? Va fura iarăși de pe plajă, de astă dată cu succes, și va înțelege că se poate fura și fără să fii prins. Totuși, în etapa asta a dezvoltării sale mai era încă vindecabil.

— Am început clasa a VIII-a la școala unde mă mutasem. Aici am cunoscut-o pe Lia. Eram colegi de clasă...

Destinul i-a pus față-n față. Nu s-au împrietenit din prima zi. Lia — eleva excepțională a clasei — nu se prea uita la dînsul. Nu se uita, de fapt, la nici un băiat. Învăța. Examenul de admitere la liceu bătea la ușă. Apro-

pierea, prietenia, avîntul primei iubiri, apoi prăbușirea au venit mult mai tîrziu, cînd Lia intrase la liceu, iar el, deși absolvise cu bine clasa a VIII-a, se hotărîse să se angajeze la Iprofil, ca muncitor necalificat. Gustul pentru învățătură i se atrofiase definitiv.

— Am muncit vreo două luni... am ciștigat și niște boni... mi-am făcut un costum elegant...

— Cu Lia cînd te-ai împrietenit ?

— În perioada asta, o prietenă a ei a organizat un ceai. M-a invitat și pe mine și în cadrul acela ne-am cunoscut parcă mai bine. Am început să ne căutăm, să ne așteptăm, să ne trimitem bilețele.

E faza prieteniei pure, adolescentine, cînd te înfiori și tresari la cea mai ușoară atingere a miinii, cînd scrisoarea sau primirea unui bilețel îți rumenesc obrajii.

— O mai iubești ? îl întreb.

— Da, ca pe o mamă, ca pe o soră, ca pe o iubită, îmi răspunde.

Tînărul delincvent din fața mea împlinește astăzi 18 ani. A fost condamnat la 12 ani închisoare pentru delictul de jaf și omor. A devenit major și va trece din secția minorilor în cea a adulților. Mă uit fix la el și mă întreb : A luat viața unui om, dar ce știe el despre dimensiunile vieții și ale morții ? Iubește, dar ce știe el cu adevărat, la anii săi, despre dimensiunile iubirii ?

— Revelionul anului 1970 l-am petrecut împreună la Cobadin, la niște verișori de-ai ei...

Legătura lor este încă una pură, dar tainică. Nici părinții Liei, nici părinții lui Nicu nu știau de prietenia lor.

— În februarie anul trecut, într-o duminică, am adus-o la mine. Părinții mei nu erau acasă... atunci...

— A mai aflat cineva de cele petrecute ?

— Da, mama mea. Cind a venit acasă, a văzut cearşaful pe care-l spălaserăm şi-l puseserăm la uscat şi a înţeles...

Părinţii băieţilor sînt întotdeauna ceva mai liniştiţi decît cei ai fetelor. Sînt chiar mîndri în liniştea lor. Dar aşa cum se va vedea, greşesc. Şi acum, dragi cititori, v-aş propune să trecem, pentru un timp, la alt vorbitor.

Spovedanie

Ne desparte un birou. Lia se aşează, uitîndu-se temătoare la mine. Nu ştie dacă trebuie să stea degajată sau ca la regulament. O frunte mare, netedă, bombată ; un păr moale, tuns scurt ; doi ochi mari, frumoşi, inteligenţi îi conferă deţinutei un aer distins, delicat... A fost o elevă excepţională. Examenul de admitere la liceu l-a luat cu media 9,70 ; a reprezentat cu cinste liceul la Olimpiada de chimie, de literatură română. Nimic, dar absolut nimic în conduită nu-i trăda viitoarea sa deviere de comportament... Privind-o cum îşi sprijină bărbia în pumni, cum îşi înalţă ochii neadumbriţi încă de zile de puşcărie, îţi vine greu să crezi că a jefuit şi ucis un om, o femeie mai în vîrstă decît propria sa mamă. Cadavrul acesta acuză.

— La început, Nic nu-ţi plăcea. De ce ?

— Brava şi exagera în tot ce povestea. Şi prea multe fete îl măguleau. Nici el nu manifesta un interes prea mare faţă de mine. După ceaiul acela petrecut la o colegă

de-a mea, ne-am apropiat. Mi-a povestit copilăria lui. Viața sa de copil înstrăinat m-a înduioșat. Are un suflet bun...

— Dar de furtul banilor ți-a povestit ?

— Da. Nu mi-a ascuns nimic. Furase banii ca să-și cumpere o bicicletă și să fugă în lume. Ne-am atașat unul de celălalt și am crezut că o să-l pot ajuta.

— De ce-ai ascuns mamei prietenia ta cu Nicu ?

— Odată, am încercat să aduc vorba. Am adus vorba așa, de departe : „Ce crezi, mamă, ar fi timpul să am un prieten ?" „E prea devreme", mi-a răspuns.

— Asta-i tot ce ți-a răspuns ?

— Da.

— Ai o mamă rea ?

— Nu, vai de mine !

— Atunci ?

— Nu apucasem să-i dezvălui prietenia mea cu Nic nici de revelionul petrecut la Cobadin, la unchiul meu. Iar acum, după ce auzisem că-i prea devreme să am un prieten, nu mă mai încumetam că aduc vorba.

— Mai ai două surori... un frate...

— Sînt toți căsătoriți... au familiile lor... copii, deci și problemele lor... Și mai știam că dacă le voi dezvălui că am un prieten în persoana lui Nic, îmi vor cere să nu mă mai întîlnesc cu dînsul. De aceea, le-am ascuns... Apoi, a venit acea seară de februarie... Nic m-a condus acasă. Mă chinuia un singur gînd : oare mama va observa marea transformare care se produsese în ființa mea ? Dar mama n-a observat nimic. Apoi, a doua zi la școală, m-a chinuit același gînd : oare colegele mele îmi vor citi pe chip ce se petrecuse cu mine în ajun ? Nimeni nu observase nimic. Nu mi-am găsit însă liniștea. A început să mă terorizeze un alt gînd : dacă totuși mama o să afle ? Spaima și rușinea nu mai îmi dădeau pace.

— Aveai totul acasă ? Nu-ți lipsea nimic ?

— Ce să-mi lipsească ?! zîmbește ea trist.

— Atunci de ce ai ținut să-ți pedepsești atît de aspru părinții fugind de acasă ? Nu te împăcai cu părinții, cu fratele, cu surorile ?

— Toți mă iubeau, mă apreciau. Mă înțelegeți, mă obseda ideea că s-ar putea să se afle adevărul...

O ascult. O înțeleg. Trebuie s-o înțelegem. Toată lumea avea despre Lia Dumitru o părere bună — copil precoce, cuminte, excepțională la învățătură, conduită exemplară. De aici o încredere nemijlocită în capacitatea sa de apărare, de orientare. Iar ea ascundea o taină... iubea... întreținea relații sexuale cu prietenul ei, un tînăr fără căpătîi, pe deasupra și cu o condamnare. Tocmai *Ea*, răsfățata clasei... alintata familiei... eleva cu «fotografie la panoul de onoare. Rușinea îi rodea sufletul. Și, pe neașteptate, presimțirile i se adeveresc. Uită pe masa din sufragerie o scrisoare către Nicu. Mama dă de ea, îi cere fiicei o explicație, se mulțumește cu ce i se spune, dar găsește cu cale s-o avertizeze : „Bagă de seamă, am să te duc la doctor la control". Mama nu-și luase în serios amenințarea. Lia însă o luase. Gîndul că mîine sau poimîine va fi dusă la doctor și că mitul personalității ei se va prăbuși, o împinge către o hotărîre nesăbuită — să fugă de acasă. Pare paradoxal ; n-are curajul să se spovedească mamei, dar are curajul să fugă în lume. Așa-i viața — de multe ori, faptele omului sînt contradictorii. În cazul nostru, lipsită de sfatul înțelept al unor adulți, Lia și-a imaginat că fuga din sinul familiei ar fi soluția salvatoare.

— I-am împărtășit gîndurile mele lui Nic. A fost de acord să fugim la Timișoara, să ne angajăm undeva și să ne încropim o viață a noastră. Nic însă mi-a spus că, pentru un început, am avea nevoie de bani. Știam un loc

unde mama păstra 3000 de lei. I-am furat şi, în aceeaşi zi — 17 martie — am fugit de acasă.

La Timişoara s-au pomenit într-un oraş străin; totul li s-a părut rece şi neprimitor. Era prima lor ieşire în lume, prima lor tentativă de a-şi făuri un rost în afara familiei. Nişte copii care intraseră în chip dramatic în rolul unor adulţi. Oare era ea pregătită să înfrunte viaţa? Oare era el pregătit să muncească? Şi ce repede au renunţat amîndoi la sfatul unor adulţi! Desigur, planurile le-au fost date peste cap. Au plecat la Bucureşti. Au închiriat o cameră pe Dudeşti, la o bătrînică. De slujbe, nici vorbă. Cafe-urile bucureştene nu sînt mai puţin atrăgătoare decît cele constănţene. Cheltuiesc fără noimă. Rămîn fără bani. Hotărăsc să se întoarcă acasă, nu cu gîndul să rămînă, ci ca să facă rost de alţi bani. Voiau să continue pseudo-romantica lor aventură. Ajung noaptea la Constanţa, se ascund în boxa locuinţei familiei Pantea.

— A doua zi, continuă Lia să-mi povestească, i-am dat lui Nic cheia locuinţei noastre şi i-am spus unde ţine mama banii... A găsit 1700 de lei şi cîteva pachete de ţigări... Am fugit din nou, de astă dată pe Valea Prahovei. Şi iarăşi am rămas fără bani, şi iarăşi ne-am înapoiat la Constanţa, unde am fost prinşi, căci fuseserăm daţi în urmărire...

— Bine, Lia, ţi-era ruşine că familia ta ar putea să afle de legătura ta cu Nic. Cum de nu ţi-a fost ruşine să fugi, să furi economiile părinţilor? Explică-te.

Tace. Îşi frămîntă fruntea. Îşi arată ochii înlăcrimaţi. Nu se poate explica.

— În trei săptămîni, aţi cheltuit amîndoi 4700 de lei. Ştii ce-i aceea un salariu mediu? Ştii că pentru aceeaşi sumă tatăl tău a trudit patru luni?

Ce firavi sînt totuşi pe dinăuntru aceşti minori cîndva fericiţi ! Au pornit să-şi facă un rost în viaţă, dar nu ştiau nimic despre viaţă, despre valoarea reală a leului cîştigat prin sudoarea frunţii. Lia crescuse ca într-o seră — nu cunoscuse lipsurile. Nicu, în schimb, cunoscuse dimensiunea banului furat sau dobîndit prin speculă. Poate că într-adevăr au dorit să-şi închipuie o viaţă a lor, dar cît de tragic au eşuat !

— Am fost dusă la miliţie, anchetată, a venit mama. Cînd m-a văzut, a leşinat.

Cei doi au fost iertaţi. Cu o singură condiţie — să nu se mai întîlnească. Au acceptat condiţia. Lia şi-a reluat cursurile. După părerea noastră, conducerea şcolii a procedat cu tact, reprimind-o fără rezerve, iar Lia s-a dovedit din nou a fi o elevă dotată.

— O vreme nu m-am mai întîlnit cu Nic. Toată lumea mă supraveghea. A venit vacanţa. Mama m-a luat lîngă dînsa — lucra la o cantină — s-o ajut şi, în acelaşi timp, să mă aibă sub ochi... N-a izbutit. În toată perioada vacanţei, m-am întîlnit în ascuns cu Nic.

Sărmana mamă ! Animată acum de dorinţa de a-şi ocroti fiica, o supraveghea. Seara însă, zdrobită de oboseală, cădea într-un somn adînc...

— Mama ştia că eu mă duc să mă plimb cu Mariana. Îmi atrăgea atenţia să vin devreme acasă. Dar ea era atît de ostenită, încît nici nu mă auzea cînd mă băgam în pat.

Din minciună în minciună. Şi aşa cum se va vedea, din infracţiune în infracţiune. Mai întotdeauna se vor găsi „prieteni" dispuşi să-ţi servească drept paravan. Lia şi Nic au început să se întîlnească în ascuns — se plimbau, dansau, se iubeau. Dar aventura lor ce şi-o imaginau romantică s-a degradat de la o întîlnire la alta : litora-

lul, în plin sezon, e plin de tentații, iar ei apucaseră să guste din atmosfera barurilor și localurilor. Dacă ai petrecut într-un anume fel și ți-a plăcut, ai vrea s-o ții tot așa. Pentru satisfacerea unor asemenea petreceri, ai nevoie de bani. După două săptămîni, Nic renunțase la slujba ce-i fusese oferită la recomandarea miliției. Deci n-avea o lețcaie în buzunar. Nevoia de bani a născut ideea unei infracțiuni. Au falsificat amîndoi un libret C.E.C. Au depus 25 de lei și au scos de la diverse oficii, opt mii. Le-a mers. Aveau acum cu ce să petreacă. O celulă șubredă din alcătuirea ființei Liei D. se stricase definitiv. Atracția către o viață ascunsă o împingea încet, dar sigur, pe calea promiscuității. Alunecau amîndoi ca pe un tobogan nevăzut al cărui finiș se va afla între zidurile pușcăriei... Se plimbau, dansau, petreceau, se iubeau... În vremea asta, o mamă obosită de muncă nu observa nimic; un tată adoptiv, plictisit de propriile sale sfaturi date fiului, încetase să-l mai caute noaptea cu mașina, prin localurile deșucheate, pentru a-l lua acasă...

Vacanța cea mare se încheiase cu bine ; nimeni nu le descoperise dubla existență ; nimeni încă nu luase urma infracțiunilor săvîrșite de astă dată nu numai pe seama familiei, ci și a statului. Își făuriseră și planuri de viitor — Nic va încerca să se înscrie la un curs de barmani, iar Lia va continua clasa a X-a. Primele note ale primului trimestru îi vor fi Liei favorabile : 10 la română, 9 la franceză... Așadar, gîndea ea, poți să devii femeie la o vîrstă fragedă și nimeni din jurul tău să nu observe, poți să duci o viață dublă și nimeni să nu te ghicească ; poți, în sfîrșit, să furi statul și nimeni să nu te dibuie... Concluziile erau încurajatoare ! Și dintr-o dată...

În continuare, dragi cititori, vom apela la o formulă publicistică menită să-mi permită sintetizarea materialului documentar foarte vast. De aceea, vă invităm să vă ima-

ginaţi o „masă rotundă" în jurul căreia au luat loc atît cei doi minori delincvenţi, cît şi părinţii acestora...

O masă rotundă imaginară

Haralamb Zincă : Şi dintr-o dată, tu, Nicu Pantea, i-ai propus Liei, în luna octombrie a anului trecut, să fugă cu tine. Ce te-a determinat să iei hotărîrea asta ?
Nicu P. : Am fost surprins că procesul meu nu fusese scos de pe rol, iar în octombrie urma să fiu judecat ca recidivist...
Mama Liei (O femeie încă tînără — 50 de ani — îmbătrînită timpuriu, cu ochii congestionaţi, ce plîng fără contenire şi vor plînge probabil pe toată perioada detenţiei fiicei sale) : Eu mi-am retras plîngerea, aşa cum am făgăduit, dar procesul a rămas pe rol din oficiu, fiind recidivist...
Tatăl lui N.P. (E şofer de meserie şi se apropie de vîrsta pensionării. Chipul său înăsprit de cute adînci este îndulcit de un licăr blînd al privirilor. Vorba este domoală, cumpănită) : O, ce bine ar fi fost dacă procesul s-ar fi judecat în primăvară ! Cine ştie, poate că nenorocirea ar fi putut să fie evitată.
Întrebare : Pentru că veni vorba de proces, acum, în perspectiva timpului şi a nenorocirii care s-a abătut asupra familiei dv. credeţi că aţi procedat bine atunci cînd la primul proces al lui Nicu aţi cerut o altă hotărîre decît cea stabilită de Tribunal ?

Tatăl lui N.P. : Cred că am greşit... Trebuia să cad de acord cu hotărîrea judecătorească... Nu ştiu dacă internarea sa la corecţie ar fi fost o soluţie fericită, dar libertatea supravegheată, în cazul lui, s-a dovedit a fi o nenorocire...

Întrebare : Lia, aţi pus la cale o nouă fugă de acasă... Bine, dar nu v-aţi gîndit că de data asta ruptura cu familia va fi ireparabilă, că neprezentarea la proces va atrage de la sine urmărirea voastră ?

Lia D. : Ba da, ne-am dat seama că ne tăiem singuri toate căile de înapoiere, ştiam că într-o zi se vor descoperi şi toate falsurile noastre, că vom fi urmăriţi şi prinşi, dar cînd am luat hotărîrea să fugim pentru a doua oară de acasă, am luat şi hotărîrea de a ne sinucide...

(Să fugim... să trăim oricum... să ne sinucidem ! Da, au fugit, nu înainte de a săvîrşi o nouă infracţiune. Au falsificat iarăşi un libret C.E.C. Au izbutit, în ziua stabilită dispariţiei, să scoată 500 de lei. Suma li s-a părut prea mică. Au mai intrat într-un Oficiu, dar salariata C.E.C.-ului a observat că ceva nu-i în regulă. Sesizînd mişcarea, Lia a dispărut, abandonînd o dată cu corpul delict şi Buletinul de identitate. Un inginer bucureştean, proprietarul unui autoturism, i-a transportat în Capitală şi tot el i-a condus la locuinţa Mariei Docea, gazdă O.N.T.)

Întrebare : Gazda v-a cerut Buletinul ?

N.P. : Da. I l-am dat pe al meu, şi-a notat într-un caiet toate datele. Ne-a cerut 100 de lei pentru o noapte. Mult, foarte mult, căci n-am dormit în camera O.N.T., era ocupată, ci pe recamier, în sufragerie, cu cei ai casei.

(Să trăim oricum... Şi-au trăit oricum, indiferenţi faţă de ceea ce au lăsat în urmă, faţă de ceea ce viitorul ar fi putut să le rezerve. De la Bucureşti au plecat la Predeal. Au tras la o vilă. După trei zile, au fugit fără să achite nota. Au ajuns la Braşov. Au dormit o noapte la o cunoştinţă

a Liei, trei nopţi la o altă cunoştinţă. Rămîn fără bani. Încep să-şi vîndă din lucruri, pun la cale un alt fals, de astă dată pe numele lui. La Răşinari, tentativa lui Nicu P. de a scoate 500 lei de pe un libret C.E.C. eşuează lamentabil. Buletinul de identitate rămîne la Oficiu. Deci, la Constanţa, se cunoştea numele falsificatoarei. La Braşov, numele falsificatorului. Au înţeles că menghina se strînge şi mai mult... Din momentul acesta mizeria, foamea grăbeşte deznodămîntul.)

N.P. : La începutul lui noiembrie, ne-am întors la Bucureşti, fără un ban, fără acte... E drept, mai aveam nişte lucruri. Ne-am chinuit îngrozitor... Patru nopţi în şir, am dormit în tramvaiul 26 care, după cum ştiţi, e în circuit.

Întrebare : Patru nopţi ? Şi nimeni nu v-a întrebat, la capătul liniei, ce-i cu voi, nimeni nu v-a legitimat ?

L.D. : Nu. Şi nu eram singurii din tramvai care rezolvaseră astfel problema dormitului...

Întrebare : Bine, dar eşti fată, acasă te bucurai de un mijloc elementar de igienă. Acum, unde te spălai, unde-ţi făceai toaleta ? Ce făceaţi toată ziua ?

L.D. : Cînd se lumina de ziuă, coboram din tramvai, căutam un W.C. Acolo ne spălam. Pe urmă, ne cumpăram cîte un corn, intram în cîte o sală de cinema... şi aşa ne trecea timpul... În cea de-a cincea zi, m-a răzbit oboseala. Nu mă mai puteam ţine pe picioare... I-am spus lui Nic să mergem la doamna Docea s-o rugăm să ne primească să dormim măcar o noapte... Cu ce să-i plătim n-aveam.

Întrebare : De ce nu v-aţi înapoiat acasă ?

L.D. : Nu... acasă nu se mai putea... stricasem totul... N-aveam acte, n-aveam bani... Era într-o sîmbătă seara...

N.P. : Am bătut la uşa locuinţei doamnei Docea şi am rugat-o să ne găzduiască. I-am explicat că Buletinul şi banii au rămas în buzunarul pardesiului uitat la un prie-

ten, dar că-i lăsăm în gaj lucrurile și că a doua zi o să-i aducem banii... La început, s-a codit, pe urmă a cedat... Am dormit pe același recamier...

(În ziua următoare — duminica — s-au pomenit bătînd strada, flămînzi, fără bani, fără acte, fără lucruri, în căutarea unei soluții. Au găsit-o. Lia și-a dezbrăcat haina de piele de căprioară și a vîndut-o, pe Lipscani, unui telal cu 150 de lei, un preț de nimic.)

Întrebare : Ce ați intenționat să faceți cu banii ăștia ?
L.D. : Să-i achităm doamnei Docea datoria de o sută de lei și să ne luăm lucrurile. Însă celui care ne-a cumpărat haina i s-a făcut milă de noi și, aflînd că n-avem unde să dormim, ne-a condus la locuința unui frate al său, care ne-a cerut 25 lei pe noapte. Am acceptat...

(Nu s-au mai dus în ziua aceea să-și scoată lucrurile. Le era foame și au mîncat. Au rămas cu mai puțin de 100 lei în buzunar. Și-au spus : o să-i explicăm doamnei Docea că nu avem mai mult de 80 de lei și o să ne înțeleagă. Dar luni, au cheltuit și ultimii bănișori, iar apoi, cînd și-au dat seama, au căzut pradă disperării. Așa s-a născut mai în glumă, mai în serios, ideea jafului.)
N.P. : Intenția noastră era s-o imobilizăm și s-o jefuim. Dar ea s-a zbătut, a țipat și atunci...

(Să trăim oricum ! Au ucis, au prădat, apoi au dispărut la Iași. Acolo, aveau o altă cunoștință de pe litoral — studentul Gh. Ș. — care i-a găzduit, a cumpărat o parte din obiectele furate, a mijlocit vînzarea unor verighete de aur, fără să-l intereseze prea mult proveniența lor, faptul că erau date pe un preț de nimic. De la Iași au plecat la Poiana Brașov, nu înainte însă de a-i fi furat studentului Buletinul de identitate. Acum, Nicu P. avea cu ce să se legitimeze. Ei bine, cu acest act a cărui fotografie înfățișa chipul lui Gh. Ș., N.P. s-a legitimat la cîteva

hoteluri din țară și i-a mers. A înșelat atenția, și așa superficială, a unor recepționeri.)

Întrebare : Pe unde ați trecut, ați săvîrșit infracțiuni. Ce era în capul vostru ?

L.D. : Să facem totul ca să nu fim prinși înainte de Anul Nou.

Întrebare : Și chiar v-ați fi sinucis ?

N.P. : Eram hotărîți. Nu voiam să ajungem în fața judecății.

Întrebare : (către mama Liei) : Acum, cînd cunoașteți totul, v-aș ruga să ne răspundeți la următoarea întrebare: credeți că după prima fugă a Liei, ați căutat toate mijloacele în vederea rezolvării fericite a dilemei în care se găsea fiica dv. ?

Mama Liei : Existau două căi — fie despărțirea, fie căsătoria. I-am spus Liei : „Dacă crezi că nu poți să trăiești fără el, ar fi mai bine să vă căsătoriți. O să te ajutăm, o să vă ajute și părinții lui Nic. O să vă faceți o situație". Dar ea mi-a spus că nu vrea, că este hotărîtă să nu-l mai vadă.

Întrebare : Lia, ce te-a făcut să refuzi propunerea mamei?

L.D. : Pe lîngă atîtea lucruri triste, s-a mai petrecut unul. Într-adevăr, mama mi-a propus să mă căsătoresc cu Nic, dar eu n-am crezut-o. Mi s-a părut că mă încearcă, că dorește să vadă dacă eu îl mai iubesc sau nu pe Nic, să vadă cît de severă să fie cu mine...

Mama Liei : Am vorbit, în acest sens, și cu familia Pantea.

Tatăl lui Nic. : Așa e. Însă noi nu eram de părere că asta ar fi soluția cea mai potrivită. O căsnicie la vîrsta lor ? Fără o profesie, fără școala terminată ?!

Întrebare : (către mama lui Nicu P.) : Ați știut ce s-a petrecut între Nicu și Lia, în absența dv. de acasă. Nu

considerați că s-ar fi cuvenit să luați legătura cu mama fetei, s-o avertizați, să discutați ca între două mame cele petrecute ? Ar fi putut să rămînă însărcinată.

Mama lui N.P. : Da, aveți dreptate. Aici am greșit foarte mult. Trebuia, firește, să iau legătura cu mama fetei și să vedem ce-i de făcut. N-am întreprins nimic. Am păstrat secretul pentru mine. Nici soțului meu nu i-am spus nimic.

Întrebare : Ce credeți că a contribuit la decăderea lui Nicu ?

Tatăl lui N. : Anturajul... *prietenii aceia* Tuțu... *ăla*... Pînă am aflat de el, dar asta s-a petrecut după proces... Cele 300 lei despre care la miliție n-a vrut să spună nimic, i le azvîrlise lui Tuțu pe fereastră, în stradă. Mi-a mărturisit-o după proces. De anturajul ăsta n-a mai fost în stare să scape. Lucram pe un taxi și umblam noaptea să-l caut și să-l aduc acasă. N-a ajutat nici vorba bună, nici bătaia. Nu-mi plăcea să-l bat, căci gîndea despre mine că-l pedepsesc pentru că-i sînt tată vitreg. Părinții ar trebui să fie mai atenți în ce anturaje nimeresc copiii...
Întrebare : Dv., tovarășă Dumitru, unde credeți că ați greșit față de Lia ? Prin intermediul anchetei noastre, vă ascultă răspunsul sute de mii de mame.

Mama Liei : Am crescut patru copii — un băiat și trei fete. Împreună cu soțul meu, acum bolnav, am muncit din greu să-i ținem pe copii în școli, în facultăți. Trei copii sînt la casele lor... mi-au dăruit nepoți. Lia a apucat vremuri mai bune decît ceilalți. N-a suferit cît au suferit ceilalți. A găsit totul în casă. De mică, a fost și foarte precoce. La cinci ani, citea ziarul... Nu mi-a pus niciodată probleme. Ascultătoare, silitoare... De aceea, nu prea am fost atentă la stările ei sufletești, la întrebările care o mistuiau. Am supraapreciat-o, am crezut că-și găsește sin-

gură răspunsuri. Venea de la școală, îmi spunea notele, o vedeam apoi stînd cu nasul în cărți și eram mulțumită. Nu găseam cu cale să stau de vorbă cu ea. Doamne, ce gravă greșeală am putut să comit! Acum descopăr că ar fi trebuit să fiu mai caldă, mai apropiată de sufletul ei...

Întrebare : Tovarășe Pantea, dacă prin absurd, mîine s-ar împlini cei 12 ani de închisoare și Nicu ar bate la ușa casei dumneavoastră, i-ați deschide ?

Tatăl lui N. : L-aș primi în casa mea așa cum l-am primit întotdeauna, ca pe un copil al meu. Însă va ieși om de *acolo* ?

Mama Liei : Credeți că *acolo*, Lia ar putea să termine liceul ?

Penitenciarul nu este un pension și acest adevăr ar trebui să fie bine cunoscut de cîți mai mulți tineri. La capătul celor 12 ani de închisoare, cei doi minori în cauză vor fi niște adulți fără tinerețe ; și-au ucis anii cei mai frumoși ; și-au osîndit primăverile existenței lor la 12 ani de detenție... Vor ieși din închisoare încă tineri, dar cu sufletele îmbătrînite...

Oare nenorocirea lor ar fi putut să fie evitată ? Pe lîngă celelalte cauze amintite înainte, ce anume a mai favorizat-o ? Iată concluziile mele :

Ar fi putut să fie evitată :

– dacă victima n-ar fi încălcat clauzele contractului cu O.N.T. și dacă n-ar fi primit în gazdă persoane neînregistrate la hotel. La 17 octombrie 1970, dăduse găzduire lui Nicu P. și nu observase că are de-a face cu un minor și o minoră ;

– dacă C. Gh., din Brașov, a cărei fiică le-a oferit celor doi tineri o găzduire de o noapte, s-ar fi întrebat :

„Ce e cu aceşti minori din Constanţa ? Cum e posibil ca în plin an de învăţămînt, să hoinărească prin Braşov ?" (de altfel, după săvîrşirea crimei, N.P. şi L.D. s-au înapoiat la locuinţa lui C. Gh., pe care au jefuit-o) ;

— dacă familia M.R. din Braşov s-ar fi întrebat cine sînt cei doi minori din Constanţa, cărora fiica lor le-a oferit casa pentru trei nopţi ;

— dacă în seara zilei de 7.XI., victima n-ar fi încălcat din nou nişte rînduieli, crezînd în basmul cu buletinul şi banii uitaţi într-un pardesiu lăsat la un prieten (aveau asupra lor valiza şi sacul de voiaj, de ce n-ar fi avut şi pardesiul ?) ;

— dacă încasatorii sau controlorii sau vatmanii tramvaiului 26, care circulă toată noaptea prin Bucureşti, s-ar fi întrebat cine sînt aceşti doi tineri care de patru nopţi dorm în tramvai, scoţînd, de fiecare dată, bilete la capăt de linie ;

— dacă cetăţeanul Gr. I. nu le-ar fi oferit găzduire (trei nopţi), fără să le ceară Buletinele de identitate.

Şi ar fi fost prinşi imediat, deci împiedicaţi să săvîrşească şi alte infracţiuni :

— dacă studentul Gh. S. din Iaşi, care le-a oferit camera pentru trei nopţi, s-ar fi întrebat de unde au aceşti tineri spre vînzare un magnetofon, cîteva ceasuri şi verighete de aur ?

— dacă recepţionerii hotelurilor din Poiana Braşov şi Tîrgovişte ar fi confruntat fotografia de pe Buletinul prezentat de Nicu P. cu chipul acestuia. S-ar fi constatat atunci o flagrantă deosebire.

Dacă...

ÎNTÎMPLAREA DE LA KM 33

1. *Ochelarii orbi*

Inginerul Nicolae T. își manifesta deschis nemulțumirea : bombănea, înjura, parlamenta, încerca în fel și chip să-și convingă zilerii de pe lotul de care răspundea că avea dreptate. Era într-o sîmbătă — 26 iulie 1969 — către ora prînzului, iar „flotanții" șantierului, coborîți de prin satele montane ale regiunii, doreau să plece ceva mai devreme decît în alte dăți. Inginerul, desigur, avea dreptate — lotul de la km 33 — Voineasa ar fi putut să rămînă în urmă cu îndeplinirea planului. Dar ce să-i faci cînd ai de-a face cu zileri ?! Astăzi îi ai, mîine nu-i mai ai. Vorbele sale rămîneau fără nici un ecou. Colac peste pupăză, mai era și un șofer care-i tot vîra într-una sub nas, spre semnare, niște foi de parcurs. Deodată, pe cînd nemulțumirea-i atinsese apogeul, se pomeni față-n față cu un necunoscut.

— Dumneavoastră sînteți șeful șantierului ? întrebă acesta pe un ton autoritar, ca și cînd ar fi vrut să-l ia la rost.

Nicolae T. îl cîntări dintr-o privire — oaspetele neașteptat era un bărbat voinic, de statură potrivită, la vreo 45 de ani, cu o față rotundă, cu sprîncene subțiri și ochii feriți de lentilele unor ochelari de soare. Răspunse :

— Da, eu sînt. Ce doriți ?

— Aveți pe șantier pe un oarecare Monceanu Gheorghe ?

Inginerul simți în întrebarea necunoscutului o notă insinuantă. Îi aruncă șoferului, care pînă atunci îl tot imboldise cu foile de parcurs, o căutătură de parcă ar fi vrut să vadă dacă și el sesizase tonul vizitatorului. Înălță a neputință din umeri — putea oare să-i țină minte pe toți ? Iată că nici șoferul nu-l știa.

— Mă rog frumos, cu cine am onoarea ?

Chipul necunoscutului luă brusc o expresie gravă. Uitîndu-se parcă înciudat la cei doi, duse mîna la buzunarul de la spatele pantalonului, scoase o legitimație de serviciu și o arătă de la distanță.

— Sînt de la M.A.I., lămuri necunoscutul după ce-și prezentase documentul.

Acesta se posomori — asta-i mai lipsea pe șantier.

— Monceanu, ați spus ? întrebă N.T. Personal, nu-l cunosc, dar să vedem... să-l căutăm...

Se îndreptară spre barăcile-dormitor. Nu ajunseră pînă acolo : le tăie calea un ziler. Inginerul îl opri.

— Mă, tu cunoști pe unu' Monceanu ?

— Îl știu... e ăla... mecanicu' de moto-compresor.

— Aha ! se lămuri N.T. satisfăcut. E aici, nu știi, sau a plecat ?

— E p-acilea... la „Alimentara", în baracă. Să-l chem?

— Du-te și cheamă-l !

Rămaseră locului, iar inginerul, ros de curiozitate, își luă inima-n dinți :

— A făcut ceva ?

— Mda !... A făcut... clătină necunoscutul din cap. Da, da, a făcut ! Și după felul cum rostise cuvintele, se putea lesne înțelege că acel Monceanu săvîrșise lucruri destul de grave.

Citeva minute se scurseră intr-o tăcere penibilă. Se ivi, în cele din urmă, şi Monceanu — un tinăr de 19 ani, frumos, cu faţa bronzată de soare. Îşi cumpărase o piine de la „Alimentara" şi venea cu ea de parcă ar fi vrut s-o ofere in dar şefului de şantier.

— M-aţi chemat, tovarăşe inginer ? Zimbea cu o inocenţă dezarmantă.

Insul cu ochelari de soare il măsură cu asprime, din tălpi şi pină-n creştet.

— Te caută cineva de la miliţie...

— Dumneata eşti Monceanu ? se viri necunoscutul in vorbă.

— Da.

— Du-te şi lasă piinea in baracă şi vino inapoi ! ii porunci el.

Descumpănit, Monceanu ii aruncă inginerului o privire fugară, apoi, ascultător, se duse la dormitor să lase piinea, de unde se înapoie imediat. Mai zimbea incă.

— O să vii cu mine, la Brezoi, să ne dai o declaraţie ! ii porunci din nou necunoscutul, după care, salutindu-l pe inginer rece şi distant, se îndreptă urmat de Monceanu spre autoturismul ce staţiona la vreo 20 de metri de barăci, pe şoseaua in lucru. Urmărindu-i cu privirea, inginerul descoperi maşina şi-şi aminti că o mai zărise — trecuse, nu cu mult înainte, spre Voineasa.

In drum spre *Renault*-ul albastru-inchis, Monceanu nu-şi pierduse buna dispoziţie. Brezoi era aproape, va da, dacă va fi cazul, declaraţia ce i se va cere şi gata... In clipa aceea, se pomeni intrebindu-se : „O declaraţie ? In legătură cu ce ?!..."

Cuteză să intrebe cu glas tare :

— Ce declaraţie trebuie să dau ?

— În legătură cu ceea ce ai făcut *alaltăieri seara*, i-o reteză celălalt.

Monceanu nu prea înțelegea de ce milițianul îi răspundea cu atita dușmănie. Se liniști însă spunindu-și că la Brezoi lucrurile se vor lămuri și omul, cu siguranță, își va cere scuze. Ajunseră la mașină. Numai atunci tînărul constată că necunoscutul cu ochelari fumurii venise însoțit de doi bărbați ce-l așteptau instalați pe bancheta din spate. Cind îl zări pe Monceanu, unul din ei cobori și-l pofti să treacă pe locul său, lingă un bărbat blond și pletos ca un hippi, iar el se așeză lingă șofer — insul care venise să-l ia de pe șantier. Înainte de a porni mașina, șoferul se răsuci spre Monceanu și-i puse pe nas o pereche de ochelari — orbi. Din clipa aceea, tînărul nu mai văzu nimic în juru-i.

— Ce-i asta ? reacționă el.

— Așa se obișnuiește, i se explică.

Inginerul Nicolae T. văzu de la locul său cum autoturismul se puse în mișcare. În clipa următoare, observă pe tăblița din spate a *Renault*-ului inițiala „B" și, fără să vrea, se miră că miliția județeană trimisese după Monceanu o mașină din Capitală. Da' poți să știi cum e cu tehnica asta polițistă în zilele noastre ?!

•

— N-am făcut nimic alaltăieri seară, murmură Monceanu timid, în timp ce mașina gonea spre Brezoi. De fapt, nu vedea nimic în jurul său, prezența celorlalți inși tăcuți o simțea doar.

— Las' că declari tu totu', la Brezoi ! îi răspunse amenințător cel de la volan.

Monceanu nu mai scoase o vorbă. Își încordă toate simțurile — se aflau, într-adevăr, în drum spre Brezoi. După un timp, mașina opri. Nu văzu, dar îl auzi pe cel de la volan coborînd, apoi îndepărtîndu-se. În sufletul tînărului înflori o speranță — o dată ajuns la miliție, va da în sfîrșit declarația și din nou va fi liber. Curînd, însă, cel care-l ridicase de pe șantier se înapoie.

— I-auzi, dom'le, șeful a plecat, spuse el supărat. Mergem la Vîlcea.

Tovarășii săi nu reacționară în nici un fel. Soarele dogorea, caroseria mașinii se încinsese. Pînă la Rîmnicu-Vîlcea era o bucată bună de drum. Mașina porni din nou în viteză, iar Monceanu suspină necăjit. După un ceas și ceva, își dădu seama că Vîlcea rămăsese în urmă și că, judecînd după zgomotele ce le prindea din goana mașinii, se îndreptau spre Băbeni. Deodată, șoferul frînă, autoturismul se opri.

— Dă-te jos ! i se porunci.

Monceanu așteptă să i se ia de pe nas ochelarii, dar însoțitorii săi nu făcură gestul acesta. I se deschise portiera. Coborî o dată cu ceilalți. Jur împrejur dăinuia o liniște adîncă și tînărului nu-i fu greu să priceapă că *Renault*-ul oprise în cîmp.

— Unde mă duceți ? întrebă el trădîndu-și îngrijorarea.

— Să-ți arăt fapta pe care ai săvîrșit-o alaltăieri noapte, răsuna explicația celui care-l ridicase de la km 33.

— N-am săvîrșit nimic, se apără Monceanu și-și smulse ochelarii. Ca într-o străfulgerare, zări la lumina zilei împrejurimile ; recunoscu porțiunea de șosea între comunele Tătăreni și Galicea. Omul de la volan îl bruscă, îi puse din nou ochelarii pe nas și-l împinse spre pădurea ce urca în pantă chiar la marginea drumului.

II. *Repaus duminical*

E sîmbătă. Programul zilei e redus şi la Inspectoratul miliţiei judeţului Vîlcea. E drept, căpitanul Gheorghe Mănăilă, şeful „Judiciarului", plecase acasă ceva mai tîrziu, dar asta nu-l necăjise prea mult, căci, după părerea sa, pentru a-şi petrece ceasurile de odihnă şi destindere în sinul familiei îi mai rămînea la dispoziţie timp suficient. Intenţiona să-şi ia nevasta, copiii şi să evadeze undeva la munte, pe la vreo cabană. Tocmai terminase masa şi se pregătea să-i prezinte soţiei planul... evadării, cînd sună telefonul. Se uită inciudat la aparat. Afurisitul, suna tocmai cînd ţi-era viaţa mai dragă ! Ridică receptorul fără plăcere ; recunoscu deindată vocea ofiţerului de serviciu.

— Tovarăşe căpitan, vă raportez că la spitalul de adulţi din localitate a fost adus un tînăr într-o stare extrem de gravă.

— Adică ? tresări căpitanul nervos. Din camera cealaltă, nevastă-sa îl pîndea îngrijorată ; planul duminical de odihnă era în primejdie.

— Arsuri cu vitriol, auzi căpitanul în receptor. Victima pretinde că a fost răpită de pe şantierul I.C.T.-Voineasa, lotul de la km 33, şi dus într-o pădure.

— Răpit ai spus ?!

— Da, de trei indivizi... unul dintre ei a prezentat o legitimaţie militară. A fost dus într-o pădure, unde i s-a turnat vitriol pe faţă şi în zona organelor genitale.

Căpitanul se cutremură.

— A ieşit din pădure gol-puşcă, la marginea şoselei, de unde l-a cules o maşină... acum e la spital...

— Vin imediat, oftă căpitanul. Anunţă-l şi pe Stoicana...

Întrebare : Tovarăşe căpitan, după ce aţi aflat „frumoasa" veste, care a fost prima dumneavoastră mişcare ?
Căpitanul Gheorghe Mănăilă : M-am deplasat urgent la spital unde, într-adevăr, l-am găsit pe Monceanu într-o stare groaznică. Nu ştiu de unde a mai găsit omu' ăsta putere să-mi relateze cele petrecute... Ascultîndu-l printre gemete şi horcăituri şi, mai ales, judecind după natura rănilor, am ajuns la concluzia că Monceanu *căzuse victima unei răzbunări* provocate de vreo relaţie a sa cu o femeie...

Întrebare : În ziua aceea, cum vi se înfăţişa cazul, bineînţeles din punct de vedere profesional ?
Răspuns : Deşi cuvintul răpire mă cam şocase — în cei 20 de ani de activitate criminalistică n-am înregistrat nici un caz de răpire — problema Monceanu mi s-a părut destul de simplă. Îmi spuneam : eu să cercetez cu ce femei a avut de-a face, iar prin ele, am să ajung la autorii cruntei agresiuni. Abia după nu mai ţin minte cîte zile mi-am înţeles eroarea ; în realitate, cazul Monceanu s-a dovedit mult mai complicat...
Întrebare : Care a fost cea de-a doua mişcare ?
Răspuns : De la spital, m-am deplasat împreună cu locotenentul Stoicana la locul unde se săvîrşise agresiunea. Graficul orar al evenimentelor a fost cu aproximaţie acesta : răpirea lui Monceanu s-a produs în jurul orei 13. La spital, a ajuns la ora 15,30... Iar noi am început cercetările la locul faptei cam pe la ora 17. Acord un rol hotărîtor operativităţii cu care trebuie verificat locul faptei. O întîrziere cît de mică poate avea drept consecinţă „topirea" unui indiciu decisiv.
Întrebare : Tovarăşe locotenent Stoicana, dumneavoastră sinteţi „omul cu trusa", criminalistul nr. 1 al judeţului. Ne puteţi împărtăşi ce-aţi descoperit şi ce-aţi cules de la locul faptei ?

Lt. Ion Stoicana : În pădure, la vreo 200 m de şosea, am găsit resturi carbonizate de îmbrăcăminte. Acidul sulfuric, literalmente, mistuise totul de pe victimă. Pete negre provocate de substanţă se vedeau împrăştiate pretutindeni şi neuniform. Am găsit sandalele victimei, buletinul de identitate şi un dop... al sticlei. În mod firesc, trebuia găsită şi sticla. Am tot scotocit pădurea, dar fără nici un rezultat... Se inserase...

Întrebare : Aţi găsit-o, în cele din urmă ?

Răspuns : Abia a doua zi, duminică, la lumina zilei. Şi nu în pădure, ci cu totul în altă parte. În privinţa asta, ne-a fost de mare ajutor relatarea unui tînăr care, la ora aceea, venind pe şosea, pe bicicletă, i-a zărit pe cei trei ieşind din pădure şi urcînd în maşină. Unul din ei, a declarat biciclistul, aruncase o sticlă în partea cealaltă a şoselei, într-un lan de porumb. Relatarea a fost exactă : am găsit sticla, am ridicat-o cu grijă şi am dus-o în laborator, am supus-o „farmecelor". Aşa au ieşit la iveală fragmente de urme palmare şi digitale.

III. Declaraţiile unor martori oculari

O sticlă... un dop... amprente palmare... amprente digitale. Intrat în acţiune, criminalistul îşi va îndrepta întreaga atenţie spre găsirea unor urme pe care le va supune apoi analizelor, probelor de laborator, să le

smulgă un răspuns cu privire la individualitatea infractorilor. Dar, în acelaşi timp, el va acorda aceeaşi atenţie şi ascultării unor martori oculari. Operaţie, aşa cum se va vedea, de loc simplă.

Nicolae T. : Azi, pe la orele 14,15, am plecat de acasă, cu bicicleta, spre Băbeni, la o soră de-a mea. Intenţionam să mă opresc la punctul numit „Cantoanele" şi să beau apă. La vreo 40—50 de metri de fîntînă m-am oprit, căci am văzut coborînd dinspre pădure trei bărbaţi solizi (...) Doi s-au spălat. Al treilea s-a dus direct la maşină. Tustrei au plecat spre Tătăreni. M-am apropiat de fîntînă şi am băut apă. Pe urmă mi-am dat seama că am uitat să-mi iau lanterna. Am dat să mă întorc. După vreo 200 de metri, am văzut ieşind din pădure un tînăr gol, numai rană şi sînge. M-am speriat şi am luat-o la fugă. Apoi, am văzut că altcineva i-a ieşit în cale şi s-a apropiat de tînărul gol. Atunci, m-am întors şi am auzit şi eu ce povestea (...)

Precizez : maşina în care au urcat cei trei era *de culoare gri-închis*, „*Renault*" şi avea o placă albă cu *litera R de culoare roşie.*

Ilie B. : (şofer pe un autocamion) : Către orele 14,30 am plecat din Băbeni spre comuna Olaru, pentru a transporta muncitori. Cu mine, în cabină, se mai găsea şi tov. Ion P., tehnician. Pe şosea, la intrarea în comuna Galicea, am zărit un autoturism de *culoarea albastru-deschis*, staţionînd pe partea dreaptă a şoselei, cu direcţia Rîmnicu-Vîlcea, la 10—15 metri distanţă de fîntînă.

Am reţinut că autoturismul avea *iniţialele Sb* şi am discutat cu tov. Ilie P. acest lucru. Sînt sigur că iniţialele erau *Sb*. Referitor la tipul maşinii, după cîte am remarcat, era „*Skoda-1000*", *dar putea să fie şi o* „*Warszawa*"

și chiar un „Renault". N-am prea dat atenție tipului de mașină. Am reținut însă că numărul de ordine al autoturismului era format *din numere mari, din trei cifre, și în nici un caz nu începea cu 1, 2 sau 3. Din cele trei cifre lipsea cifra 0.*

Ion P. (se găsea cu Ilie B. în cabina autocamionului). M-am contrazis cu Ilie. Eu i-am spus că mașina-i din Sebeș, iar el a susținut că *Sb* înseamnă *Sibiu. Numărul era format din trei cifre (...) Mai puțin cred că era un „Renault"*.

Vasile T. : (taxator pe autobuzul Drăgășani—Olaru—R. Vîlcea). În jurul orelor 14,45—15, am trecut prin dreptul fîntînii. Pe partea dreaptă a șoselei am zărit un autoturism de culoarea *vernil-albastru*. Lîngă mașină nu era nimeni. După capotă, autoturismul *părea să fie un „Renault". Din spate însă părea o „Warszava" sau un „Moskvici-408"*.

Victor L. : (muncitor) (...) A trecut un autoturism de *culoare albastră*. Eu l-am văzut din spate. *Mi s-a părut să fie un „Renault", dar nu sînt sigur.*

Și acum să vedem ce au reținut, cu privire la tipul mașinii, martorii de la kilometrul 33.

Ing. Nicolae T. (șeful șantierului) *„Era un Renault-10 Major", de culoare albastră*. Am mai remarcat că avea *inițiala „B"* și asta m-a cam mirat.

Vasile B. (ostaș în termen. Era un *„Renault-10 Major"*, iar numărul mașinii era *vopsit cu negru și nu se observa"*.

Monceanu Gh. (victima). *Am fost urcat într-un „Renault-16" de culoare albastru-închis. De unde mi-am dat seama că-i „Renault-16" ? După forma capotei.*

Așadar, iată cîte elemente contradictorii într-o problemă esențială — tipul și culoarea mașinii cu care agresorii au răpit victima. Să încercăm, pentru un moment, să

ne transpunem în situaţia criminaliştilor vilceni. Pentru care declaraţie aţi opta ? Ce tip de maşină şi de ce culoare aţi trimite-o in urmărire ? Să recapitulăm : Şeful şantierului, un inginer, afirmă că ar fi văzut un „Renault 10 Major" albastru, cu iniţiala „B". Victima însă susţine că ar fi fost urcată intr-un „Renault 16". Cui aţi da crezare ? Celui care a zărit maşina de la distanţa de 30 de metri sau celui care s-a apropiat cîte puţin de maşină, iar apoi a şi călătorit cu ea ? Desigur, aţi inclina spre mărturia victimei. Şi poate că nu aţi greşi. Numai că, înainte de a vă rosti cuvîntul decisiv, va trebui să ţineţi seama de faptul că simţurile tînărului, prin ridicarea sa neaşteptată de către trei „miliţieni" de la locul său de muncă, au suferit un şoc. N-ar fi deci exclus ca, din clipa asta, să vă îndoiţi de siguranţa unor observaţii formulate cu insistenţă de victimă.

„Maşina în care au urcat cei trei era de culoare gri-închis, «Renault», şi avea o placă albă cu litera «R» de culoare roşie", precizează martorul Nicolae T. în vîrstă de 19 ani. Dar afirmaţia sa va fi contestată de declaraţia unui şofer, a unui om de meserie. „Am reţinut că autoturismul avea iniţialele Sb (...), după cîte am remarcat era „Skoda-1000", dar putea să fie o „Warszawa" şi chiar un „Renault". In situaţia asta, cui aţi da crezare ? Tînărului Niculae T. sau şoferului Ilie B. a cărui declaraţie este întărită şi de către Ilie P., tovarăşul său de drum ?

Dilema-i grea, iar în acest prim stadiu al cercetărilor, criminalistul va fi obligat de complexitatea cauzei să ţină seama de toate mărturiile şi va înainta aproape simultan prin toate hăţişurile reale sau create artificial de imaginaţia brusc stimulată a unor martori oculari.

Se înţelege de la sine că pentru stabilirea tipului de maşină, a culorii au fost necesare zile şi nopţi. S-a apelat şi la sprijinul unor organe de miliţie din judeţele limitrofe.

Intrebare : Tovarăşe căpitan, în cele din urmă, la ce tip de maşină v-aţi oprit ?

Răspuns : La „Renault" albastru-inchis.

Intrebare : „Renault" 10 sau 16 ?

Răspuns : Şi 10 şi 16. Apoi, cu răbdare, am inceput să verificăm cine sînt posesorii unor autoturisme Renault 10 sau 16, de culoare albastru-inchis. Operaţia s-a efectuat şi în alte judeţe.

Intrebare : Cu succes ?

Răspuns : Cum să vă spun... Ne interesam nu numai de tipul maşinii, ci şi de proprietarul ei. Mai exact, unde au fost proprietarii maşinilor respective în ziua de 26 iulie. La un moment dat, în urma verificărilor noastre discrete, ni se semnalează de la Slatina un „Renault 10" de culoare albastru-inchis al cărui proprietar a fost la 26 iulie, cu încă doi bărbaţi, pe direcţia Rîmnicu-Vîlcea. Ni se mai semnala că unul din cei doi ar fi fost un ofiţer... Dar aş propune să ne oprim aici, deoarece acest element al acţiunii se leagă de un altul.

În ceea ce mă priveşte, n-aş vrea să continui fără a satisface cît de cît curiozitatea îndreptăţită a cititorului. Care mărturie s-a dovedit a fi cea mai exactă ? Cea a ostaşului în termen, Vasile B. : *„Era un Renault-10 Major", iar numărul maşinii era vopsit cu negru şi nu se observa"*.

Într-adevăr, concluziile finale ale anchetei au stabilit că agresorii au folosit un „Renault 10 Major" de culoare albastru-inchis şi că, inainte de a ajunge la kilometrul 33, au mînjit numărul maşinii cu noroi ca nimeni să nu-l poată descifra.

„Şi atunci, s-ar putea să fiu intrebat, relatarea şoferului cu placa *Sb.* (Sibiu) n-a fost decît o eroare...? Da, şi încă una care a dat de lucru miliţiei, căci s-a văzut nevoită să-şi extindă cercetările şi în Sibiu.

IV. *Ce declară victima*

„Dacă îi cunosc pe cei trei ? Nu, nu-i cunosc. Nu i-am văzut în viaţa mea. „Trebuie să dai o declaraţie", mi-a spus cel cu ochelari „...Ce fel de declaraţie ?" am întrebat. „În legătură cu ceea ce ai făcut alaltăieri seara". „Da' ce-am făcut alaltăieri seara ?... Am fost la magazie să ridic o curea pentru compresor. Cred că e vorba de o confuzie... M-au confundat, se vede treaba, cu un văr de-al meu... În Stoileşti sînt mulţi Monceanu, iar văru' ăsta al meu e cam vagabond... N-am avut de-a face cu vreo femeie care să dorească să se răzbune pe mine... E o confuzie la mijloc... Nu cunoşteam pe nici unul din cei trei... Dacă am reţinut semnalmentele lor ? Dacă aş putea să-i descriu ? Da, pot... Cel cu ochelari..."

Din relatările victimei şi a altor martori, lucrătorii „Judiciarului" din Vîlcea au alcătuit ceea ce criminalistica numeşte „portretul vorbit" al agresorilor. Iată-l :

Prima persoană : Etate : 40–45 de ani. Talia : 1,60–1,65 m. Corp atletic. Faţa rotundă. Barba şi mustaţa rase. Gura potrivită. Nasul rectilin. Părul şaten, ondulat, tuns scurt, pieptănat pe dreapta. Început de chelie. Poartă ochelari de soare. Abuzează de o legitimaţie de serviciu. Îmbrăcăminte : cămaşă albă de nylon, pantaloni de tergal, pantofi negri.

A doua persoană : Etate : 23–30 de ani. Talie : 1,80–1,85 m. Corpolent. Părul blond, purtat lung sub formă de plete hippy. Slăbuţ la faţă. Îmbrăcat într-un costum de tergal gri.

A treia persoană. Etate : 24–30 de ani. Talia : 170–175 cm. Faţa rotundă. Poartă pantaloni albaştri.

Semnalmentele acestea au fost transmise tuturor Inspectoratelor de miliţie din ţară. Aşa a început acţiunea de căutare a celor trei infractori, dintre care unul era

posesorul unui autoturism de tip „Renault 10 sau 16". Mai exact, de la nişte necunoscute.

Intrebare : După discuţia cu victima, aţi mai rămas la ipoteza dv. ?

Răspuns : Deşi victima declara din patul său de suferinţă că n-a avut de-a face cu femei care să dorească să se răzbune, noi totuşi am rămas la ipoteza noastră şi anume : *Răzbunarea din partea unor elemente care au avut conflicte cu victima.* În spiritul acestei ipoteze, am alcătuit un cerc de bănuiţi...

Intrebare : Cercetările au ţinut 40 de zile şi tot atitea nopţi. Ce sau cine a îngreuiat activitatea organului de urmărire penală a miliţiei ?

Răspuns : Mi-e greu s-o spun, căci tinărul Gh. M. a rămas invalid pe viaţă... Însă la mijloc fiind vorba de o problemă de atitudine civică, îmi permit s-o pun în discuţie. Nenorociri de soiul ăsta nu se prea abat asupra unui om cu totul şi cu totul întîmplător...

...Da, acum, cind munca fără preget a lucrătorilor de miliţie a fost încununată de succes, cînd procesul s-a judecat, iar vinovaţii au fost condamnaţi, ne putem îngădui şi cîteva reflecţii nu atit criminalistice, cit etico-sociale. Unui medic, stimaţi cititori, îi dezvăluim fără sfială tot ceea ce ne doare, toate bolile de care am suferit încă de la născare, in speranţa că ne va găsi şi leacul. Nu procedăm însă la fel atunci cind apelăm la ajutorul unor organe de urmărire penală. Deşi sintem persoane prejudiciate sau vătămate, deşi sintem interesaţi să ni se găsească bunurile şi să fie prinşi răufăcătorii, ezităm să punem cu sinceritate la îndemîna miliţiei toate datele menite să uşureze găsirea celor certaţi cu legea. În cazul nostru, victima a preferat să susţină ideea că n-a avut de-a face cu femei care să-i dorească răzbunarea, decit

să dezvăluie acele legături amoroase care ar fi putut să genereze o răzbunare atît de cumplită.

Nenorociri de soiul ăsta nu se prea abat asupra unui om cu totul și cu totul întîmplător, afirma un „bătrîn" criminalist. Și avea dreptate. Ne-o confirmă istoricul întîmplării de la kilometrul 33. Așadar, au existat oare inși care să fi dorit să se răzbune pe tînărul M. Gh. ?

Da, au existat. Voi vorbi de ei respectînd cronologia cercetărilor.

a) Un văr al victimei declară, printre altele : Între anii 1966–67, M. Gh. a urmat cursurile Școlii agricole din Slatina. Acolo a cunoscut-o pe eleva S.A., cu care a început să întrețină relații. Drept urmare, eleva a fost compromisă și exmatriculată din școală, existența sa luînd un alt curs decît cel dorit inițial. Puteau oare cei apropiați fetei să dea uitării rușinea la care S.A. a fost supusă ? Căutînd un răspuns la întrebare, miliția ajunge să descopere că S.A. se cunoștea, și încă destul de bine, cu proprietarul autoturismului „Renault-10" de culoare albastru-închis. E vorba de acea mașină care, în ziua de 26 iulie, fusese semnalată în Rîmnicu-Vîlcea și care intrase în zona vizuală a miliției.

Dar să nu anticipăm deznodămîntul.

b) În octombrie 1968, M. Gh. plecînd la Stoilești – comuna sa natală – o cunoaște pe minora A. I. din București, sosită în comună împreună cu unchiul său Răducea Gheorghe (și mătușa sa) la o nuntă. M. Gh. o atrage pe A.I. într-o pădurice și o violează. Se iscă un scandal între familii, curg injuriile dintr-o parte și din alta, dar violul nu este reclamat, iar conflictul se aplanează, unchiul, mătușa și nepoata întorcîndu-se la București.

Putea oare această situaţie să genereze actul răzbunării ? Căutind un răspuns, miliţia constată că Răducea Gh. nu corespundea in nici un chip cu semnalmentele portretului vorbit şi că n-ar fi posesorul unui autoturism.

c) Pe şantier, M. Gh. intreţinea legături cu tinăra N.E. din Stoileşti, cu care ar fi intenţionat să se căsătorească. Dar aceeaşi femeie era şi prietena lui N. I., şi el tot din Stoileşti, dar care, şofer fiind, işi avea locul de muncă in Bucureşti. Şi acest N.I. intenţiona s-o ia pe N.E. de nevastă. Află însă de legăturile ei cu victima. Putea oare o asemenea situaţie să genereze actul răzbunării ? Căutind un răspuns, miliţia găseşte un fragment dintr-o scrisoare a lui N.I. către victimă, din care se inţelege că acesta din urmă era invitat de unul singur la Brezoi, unde să se lămurească...

Dar să nu anticipăm...

Cele trei momente relatate mai sus au fost descoperite şi constatate nu prin dezvăluirile victimei, ci prin verificări intense şi răbdătoare intreprinse de organele de miliţie pe teren – operaţie care a lungit mult timpul afectat cercetărilor, intirziind prinderea infractorilor. In lumina acestor constatări, cuvintele : „N-am avut de-a face cu vreo femeie care să dorească să se răzbune pe mine" se topesc lăsind să se intrevadă un adevăr amar – dorinţa victimei de a-şi ascunde conduita imorală.

Şi totuşi de la o intimplare nenorocită cu o femeie s-a născut intreaga poveste.

Intrebare : Tovarăşe căpitan, povestiţi-ne cum au evoluat, in continuare, cercetările ?

Răspuns : După o lună de zile, cercetările au intrat intr-un impas chinuitor. Aveam bănuieli, dar n-aveam probe. Parcurgeam mereu aceleaşi poteci in căutarea unor

probe... O urmă ne ducea mereu la Slatina, la fosta legătură a lui M. Gh., la proprietarul acelui *Renault-10*, de culoare albastră... O altă urmă ne ducea la Stoilești... *Întrebare :* Iertați-mă că vă întrerup... Modul în care au operat agresorii nu v-a spus nimic ? De pildă, legitimația, ochelarii orbi, terminologia omului cu ochelari fumurii... *Răspuns :* Cum să nu ! Colectivul nostru a dezbătut îndelung și acest aspect al dosarului, iar în acest sens, s-a cerut și sprijinul în stabilirea legitimațiilor M.A.I. pierdute sau furate... Eram înclinați să credem că agresorii s-au folosit de o legitimație pierdută sau furată... Dar s-o luăm metodic.

Întrebare : De acord.

Răspuns : Spuneam că o urmă ne ducea la Slatina. Alta însă ne ducea mereu în comuna natală a victimei, la locul violului. Și de fiecare dată, adunam tot mai multe date în legătură cu unele amenințări proferate de Răducea Gheorghe, unchiul minorei batjocorite.

Întrebare : Bine, dar cu Răducea ăsta parcă ați lămurit-o o dată ?

Răspuns : Da. Semnalmentele acestuia nu corespundeau cu semnalmentele descrise de victimă și de unii martori. De pildă, Răducea era complet chel. Și încă un amănunt — nu avea mașină. Și totuși, în prima verificare de la București, unde domicilia Răducea — ne-a scăpat ceva.

Întrebare : Ce anume ?

Răspuns : Vă amintiți că tovarășul locotenent Stoicana Ion, criminalistul nostru, a ridicat de la locul faptei o sticlă, iar de pe sticlă a scos la lumină amprente palmare și digitale. Ca să-l scoatem pe Răducea definitiv din cauză și să nu ne mai împiedicăm de el, ne-am propus să confruntăm fără zgomot amprentele acestuia cu cele ridicate de pe sticlă. S-au dovedit identice.

Violul a fost săvîrşit în octombrie 1968. Fapta lui M. Gh. devenise publică încă în noaptea aceea, iar scandalul între familii, îndreptăţit pînă la un punct, a ţinut o bucată bună de vreme. Gheorghe Răducea în a cărui casă minora A. I. crescuse în ultimii ani, ar fi putut să-l dea pe făptaş pe mîna justiţiei. I s-ar fi făcut dreptate, iar Gh. M. şi-ar fi primit pedeapsa prevăzută de lege. Dar Răducea a preferat să-şi facă singur dreptate. Din octombrie 1968 şi pînă-n iulie 1969, ura sa împotriva lui M. Gh. a tot mocnit, aţîţîndu-l, determinîndu-l să caute o formă cumplită de răzbunare. (Dat pe mîna unui psiholog, acesta desigur că ar izbuti să explice care anume mecanism lăuntric l-a împins pe unchi să-şi răzbune tînăra nepoată.) Şi a găsit-o. Îl va stropi pe făptaşul violului cu vitriol din cap şi pînă în picioare, îi va mutila bărbăţia pe viaţă. (N-aş vrea să fac speculaţii freudiene, dar ura evidentă a răzbunătorului trădează, fără voia sa, dorinţele sale refulate, sentimentele faţă de nepoata pe care o adusese s-o crească în casa sa.) Şi-a împărtăşit intenţiile unui prieten intim al casei — Nicolae T., un fost militar — omul „cu ochelari fumurii" şi cu „legitimaţie". Acesta, în loc să-şi potolească amicul, l-a încurajat în planurile sale diabolice, oferindu-şi astfel complicitatea.

N. T. l-a deghizat pe Răducea cel chel procurîndu-i, prin mijlocirea unui actor, o perucă pletoasă, blondă, de hippy. Tot de la acest actor — care nu a ştiut ce s-a pus la cale — fostul ofiţer a împrumutat maşina — un „Renault-10 Major" de culoare albastru-închis.

Cel de-al treilea participant la realizarea planului monstruos al lui Răducea e un oarecare Ion Bulacu, din judeţul Vîlcea, pe care „răzbunătorul" l-a atras de partea

sa, puţin cîte puţin. La început l-a rugat să afle şi să-i scrie unde şi pe ce şantier lucrează Monceanu, ca apoi să-l pună în situaţia concretă de a participa la răpire şi la agresiune.

Şi încă un element particular al cazului : nici Tomescu, nici Bulacu nu-l cunoscuseră pe Monceanu pînă la fatidica zi a oribilei agresiuni.

VI. *Nenorocirea ar fi putut să fie evitată ?*

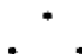
Desigur, o anchetă de tipul nostru presupune cercetarea nu numai a zonelor profesionale, ci şi a celor etice şi civice. Să reluăm cîteva secvenţe din filmul „răpirii". Un necunoscut se prezintă pe un şantier, îi arată celui care răspunde de muncitori şi de producţie o legitimaţie, după care îi ridică un subordonat. Aici înregistrăm o primă greşeală de ordin civic. Nici o clipă Nicolae T. (departe de mine gîndul de a-i face proces de intenţie) nu şi-a manifestat intenţia — care ar fi reprezentat de fapt şi un drept legitim — de a vedea exact cu cine are de-a face, de a reţine numele ofiţerului, gradul. S-a mulţumit să înregistreze cele cîteva cuvinte care, uneori, au un efect dezarmant : „Sînt de la M.A.I.". Ba mai mult, nici legitimaţia n-a fost determinată ca atare. „Parcă ar fi fost de la M.A.I. sau poate de la M.F.A.", declarase inginerul (însă cel care a determinat legitimaţia a fost şoferul cu foile de parcurs. El a văzut clar fotografia fostului ofiţer, dar nu şi numele.) Dacă şi-ar fi cunoscut ceva mai bine drepturile civice care

decurg din însăşi esenţa democraţiei şi legislaţiei socialiste, inginerul Nicolae T. l-ar fi putut feri pe Monceanu de grava nenorocire care s-a abătut asupra sa.

În acest sens, m-am adresat maiorului Emanoil Pîrvu, secretarul organizaţiei de partid de la I.J.M. Vîlcea, rugîndu-l să-şi spună părerea în această problemă.

„Cred că aveţi dreptate, ne-a răspuns tov. Pîrvu. În general, s-ar cuveni întreprinsă o acţiune largă de educaţie civică, al cărei obiect să fie popularizarea legilor. Răspund în cadrul I.J.M. de evidenţa populaţiei şi nu o dată mi-a fost dat să constat că înşişi conducătorii unor mari unităţi nu cunosc cadrul legal al unor măsuri sau hotărîri."

Şi revenind la dosarul nostru, mai constatăm cu tristeţe că şi victima a săvîrşit greşeala care-şi are originea tot într-o slabă educaţie civică. Nici Monceanu nu s-a gîndit să ceară celui care a venit după dînsul cuvenita legitimaţie, darmite să mai afle şi numele ofiţerului. La rîndul său, s-a mulţumit cu explicaţia dată de şeful şantierului. „Te caută cineva de la miliţie." De altfel, analizînd „filmul", putem conchide că tocmai pe această slabă pregătire civică a contat şi „regizorul" acestui act de barbarism.

Un tînăr de 19 ani, în care părinţii şi statul au investit totul pentru a face din el un om, a fost mutilat şi trecut în rîndul invalizilor. Nefericitului i s-a stabilit şi o pensie de stat din considerente umanitare. Vinovaţii — Răducea, Tomescu şi Bulacu — au fost condamnaţi. Ultimii doi se vor elibera destul de repede. Răducea ceva mai tîrziu. Tustrei se vor întoarce la familiile sau nevestele lor, îşi

vor găsi un loc în cîmpul muncii și vor reintra într-un ciclu normal de existență. În acest sens, legea care i-a judecat mi se pare deficitară. S-ar cuveni ca infractorii în cauză să fie obligați ca și după ispășirea pedepsei să suporte, din munca lor, întreținerea celui pe care l-au mutilat fără milă, înscriindu-l de la 19 ani pe lista pensionarilor.

O CLIPĂ DE RAȚIUNE

În boxă, cinci acuzați : Fuior Mitică, Stan Ioan, Nicoară Vasile, Bălan Vlad și Borca Tudor. Toți bărbați în floarea vîrstei. Patru sînt căsătoriți, al cincilea — cel mai tînăr — a fost căsătorit, dar a divorțat. Au aceeași meserie. Au lucrat în aceeași întreprindere, la același banc, în același schimb. Se întîlneau deci zi de zi. Și nu de ieri, și nici de alaltăieri...

În sală, cinci familii — sînt nevestele, copiii, părinții celor din boxă. Pentru întîia oară s-au întîlnit și s-au cunoscut aici, în fața completului de judecată. I-a adunat la un loc întîmplarea aceea nenorocită din noaptea de 9 iunie 1967.

E cald. Zăpușeală. Sala arhiplină. Nimeni n-o părăsește. Cunosc dosarul nr. 4230. Cercetez curios chipurile împietrite ale celor cinci voinici din boxă. Îi privesc rînd pe rînd nu fără un sentiment de amărăciune. Prieteni ! Tovarăși de muncă... Măcar unul să fi strigat în noaptea aceea cu ceva mai multă energie : „Stați, măi fraților, ce facem ?" și totul s-ar fi terminat cu bine, nu s-ar fi făcut de rușine, n-ar mai fi ajuns în straie de pușcăriași. Îi privesc... La întrebările judecătorului, ocolesc adevărul. Se contrazic. Nici unul nu vrea să spună cine a fost cel cu

ideea. Au uitat bătrîneasca zicală : „Greşeala recunoscută e pe jumătate iertată". Sau poate că acum îi încearcă un sentiment de jenă faţă de familiile lor din sală ? Ce bine ar fi ! Dar deocamdată nu văd nici un semn... De fapt, ce s-a întîmplat în seara zilei de 9 iunie ?

La ora 15,15, patru din cei cinci părăsesc uzina. Fuior Mitică este proprietarul unei motociclete. Şi Stan Ioan are una cu ataş. Cineva propune : „Să mergem la restaurantul «Cernica» şi să bem o bere." Propunerea este acceptată. Bălan Vlad şi Nicoară Vasile iau loc pe motocicleta lui Stan Ioan. Se opresc într-adevăr la restaurantul „Cernica". Ceva mai tîrziu, trece prin dreptul localului şi Borca Tudor, călare pe motocicleta sa. Terminase şi el lucrul şi se îndrepta spre casă. Colegii îl opresc şi-l poftesc la „o bere şi un cîrnăcior". Borca nu refuză invitaţia. După un timp, mai exact după orele 16, se constată că localul nu mai are bere. „Să mergem la Cabana Pustnicul şi să bem acolo", propune atunci unul din ei. Soarele mai ardea fierbinte pe cer cînd trei motociclete nărăvaşe îşi duceau stăpînii şi pe oaspeţii acestora să-şi potolească setea, să se răcorească. Din păcate, au ajuns la... răcoare.

Ce s-a întîmplat după ora 22 ?

Există o mică şi neimportantă contradicţie cu privire la numărul sticlelor de bere consumate. Unul declară că s-ar fi băut 15, altul 16. Precizarea însă este adusă de Bălan Vlad care, în declaraţia sa, arată : „...ne-am dus la Cabana Pustnicul unde am consumat 19 sticle de bere pe care le-am plătit eu personal." Fără îndoială că cel care a achitat nota ştie şi cel mai bine ce şi cît s-a consumat. Trebuie să recunoaştem că 19 sticle de bere nu reprezintă o cantitate menită să zăpăcească prea rău minţile a cinci bărbaţi, zdraveni de felul lor. Cu atît mai mult ne indignează şi ne mîhneşte ceea ce a urmat. Pentru a înlesni cititorilor

înţelegerea şi judecata faptelor săvîrşite de cei cinci, voi apela la piesele dosarului, permiţîndu-mi ca, pe ici, pe colo, să le comentez. Aşadar, să dăm cuvîntul victimei adică inginerului Mureşan Vladimir, originar din Iaşi, proprietarul „Wartburgului" cu nr. 1. Iş. 832. (Rog cititorii să treacă cu îngăduinţa peste proverbialul stil al proceselor-verbale.)

„Persoanele care ne-au atacat (în maşină se găseau trei bărbaţi şi trei femei. N.A.) nu i-am cunoscut niciodată şi nici în seara respectivă n-au avut vreun incident cu careva de la masa noastră. Ieşind din local şi ajungînd la maşină, am văzut cîţiva motociclişti pornindu-şi motocicletele. Au început să ocolească maşina. Colegului meu din Bucureşti i s-a părut suspectă această mişcare. Am decis să mai stăm, să plece motocicliştii. Văzînd că nu plecăm, o motocicletă solo (a se înţelege fără ataş. N.A.) s-a întors spre noi şi ne-a dat ocol. (Deci unul din motociclişti a văzut cui aparţinea «Wartburgul» şi cine a urcat în maşină. Cititorii sînt rugaţi să reţină acest amănunt. N.A.) La cîteva sute de metri (maşina pornise să străbată prin pădure aleea ce duce spre şoseaua principală. N.A.), am observat la lumina reflectoarelor o barieră formată din motociclete. Erau puse de-a curmezişul, iar cea cu ataş era aşezată pe stînga, cu direcţia spre noi. Eu am încetinit mersul (...) crezînd că-i un control de circulaţie sau vreun accident. Dîndu-mi seama că este ceva suspect, am spus colegilor mei să blocheze ieşirile (portierele. N.A.). S-au desprins cîteva umbre pe partea dreaptă şi stîngă. N-aş putea preciza numărul lor, căci era întuneric, luminarea făcîndu-se numai la farul din faţă. Un cetăţean din partea stîngă ne-a somat, spunîndu-ne că vrea să ne cunoască, să ne dăm jos şi să ia în primire femeile, adică să dispună de ele. (Celelalte persoane din maşină declară acelaşi lucru. Ba inginerul Sfera îşi aminteşte cu exacti-

tate formula de somare : «Daţi toate actele şi tot ce aveţi în maşină iar femeile să coboare.» N.A.) Văzînd această situaţie desperată, am pornit maşina înapoi. Motocicleta cu ataş a încercat să-mi taie calea, să nu pot merge înapoi şi să mă blocheze. Am accelerat la maximum şi nu ne-a depăşit (...) şi am mers pînă la cabană. Pe motocicleta cu ataş au fost două umbre, deci două persoane. Se pare că şi motocicletele solo au apărut după aceea. Cînd la cabană a coborît Sfera (...) doi s-au repezit la el să-l imobilizeze şi să nu apeleze la ajutor. Noi am strigat după ajutor. Sfera a fost luat la bătaie. Au mai venit şi alţii de pe motociclete, nu ştiu cîte persoane. Au venit şi doi miliţieni şi din lumea care era în local (...). S-a încins o bătaie între cei care încercau să-i imobilizeze (pe huligani. N.A.). S-a spart veselă, mobilă... Au fost apoi imobilizaţi."

(Proces-verbal : şedinţa publică din 14.IX.1967.)

Cum se face că nici unul dintre ei n-a fost în stare să raţioneze o singură clipă şi n-a intervenit să-şi stăpînească prietenii, să-i împiedice de a-şi duce actul nesăbuit pînă la ultima consecinţă ? Cine a fost cel cu ideea ? Căci e limpede că la baza acţiunii lor huliganice a stat un act deliberat.

•

Lui Fuior Mitică întreprinderea i-a repartizat acum un an sau doi un apartament într-un bloc nou de pe strada Zăvedeni. Într-o seară, am sunat la uşa locuinţei sale. Mi-a deschis o femeie tînără ; am mai zărit-o şi în timpul procesului, iar ochii ei negri, pe cît de frumoşi, pe atît de trişti, mi-au atras luarea-aminte. Vizita mea neanunţată o surprinde. Mă legitimez. Mă pofteşte în sufragerie. O fetiţă de o şchioapă se furişează pe lîngă mine. Cuprind

dintr-o privire apartamentul — mobilă nouă, modernă. Simt pretutindeni mina harnică a femeii. Luăm loc în jurul mesei, îi explic scopul vizitei.

— Cum am aflat de cele petrecute ? Fetița era la bunici, iar în casă aveam un oaspete — pe fratele meu care, în aceeași seară, trebuia să plece la armată. Îl așteptam cu masa pusă, să cinăm, să ne luăm rămas bun de la fratele meu. Și am văzut că bărbatul meu nu mai vine. M-am îngrijorat, îl știam cu motocicleta. Zic : doamne ferește, să nu i se fi întîmplat ceva. L-am căutat, împreună cu fratele meu, toată noaptea, pe la Urgență, pe la Salvare, pe la D.M.C. Pînă atunci nu mai lipsise de acasă. Vai, ce noapte a mai fost ! A doua zi, trebuia să mă duc la lucru — sînt muncitoare la fabrica „Ambalajul". În sfîrșit, am aflat de cele întîmplate și nu mi-a venit să cred. De nouă ani sîntem căsătoriți și niciodată n-a făcut așa ceva. Nu știu cum s-a putut întîmpla ! Cît ciștigăm pe lună ? Eu între 8—900, el între 1300—1500, cu indemnizația copilului. Acum, cu toată nenorocirea asta, mi-e tare greu... ore pierdute pe la Colegiu, pe la Tribunal... Nu pot să-mi dau seama !

Cit de mult contrastează interiorul civilizat al acestui apartament cu fapta huliganică a celui ce locuiește aici! Ne despărțim. Multă vreme cuvintele acestei soții necăjite : „Începe școala și el n-o să ducă fetița la școală, așa cum gîndise", mi-au răsunat în urechi.

•

Femeia lui Stan Ioan este și ea muncitoare la Fabrica de ciorapi „București". Locuiește la marginea orașului, într-o căsuță a lor. Prezența mea o surprinde, apoi o neliniștește. Intrăm în casă. Și aici mobilă nouă, modernă. Televizor. Miroase a curățenie și asta mă bucură. Această

femeie cu obraji palizi, ai cărei ochi trădează o suferință lăuntrică, trăiește de 12 ani sub același acoperiș cu bărbatul ei.

— Eram în spital... mă operasem, răsună slab glasul tremurat al gazdei. Nenorocirea s-a petrecut într-o vineri, iar în ajun el venise la spital să mă vadă. Îl mai așteptam pe duminică, dar în locul lui au venit niște vecini... Așa am aflat. Nu mi-a venit să cred. Părea un bărbat așezat... de treabă... gospodar...

— Bine, dar faptul e fapt...

— Da, oftează ea. Cine știe cît o să-i dea !

Cuvinte simple, rostite din inimă. Mă gîndesc cu un sentiment de ciudă și indignare la cei cinci din boxă. Dacă măcar unul din ei s-ar fi gîndit, în clipa aceea, la familiile lor, cu siguranță că ar fi izbutit să-i împiedice și pe ceilalți să se facă de rușine. Dar „amănuntul" acesta le-a scăpat din vedere. Și, astfel, au abătut asupra caselor lor valul nedorit de nimeni al necazurilor.

•

„Postăvăria română." Ora 14,30. Se iese din tura de dimineață și se intră în cea de după-amiază. Pe soția lui Bălan Vlad o aștept într-o încăpere a comitetului sindical. Intră o femeie în jur de 40 de ani, de statură potrivită, îmbrăcată într-un halat albastru, de lucru. Mă cercetează cu niște ochi rotunzi, ca de copil.

— O să mă țineți mult, mă întrebă, că trebuie să-mi iau copilul de la creșă !...

Îi explic pentru ce am venit. S-a înnegurat și-mi pare rău, dar n-am încotro.

— Nu, nu știu ce să vă spun... Lui, în noaptea aceea, miliția i-a dat drumul. A venit tîrziu acasă, era în zori, trebuia să mă duc la fabrică. Cînd am venit, am aflat că

l-au chemat din nou la miliție. De atunci n-a mai venit acasă. Am doi copii, două fete — una în clasa a X-a, de la primul meu soț. A doua, cu el, are un an și cîteva zile. M-am recăsătorit acum cîțiva ani... și s-a arătat a fi un bărbat bun, cu dragoste de casă, de copilul meu de la celălalt soț... Spune și mata, cum s-a putut întîmpla ?

Ne luăm rămas bun. Ea se duce la creșă să-și ia copilul. N-are cu cine-l lăsa acasă. Vrea ca fata ei din a X-a să învețe în liniște, fără griji. Privesc în urma ei. Un om necăjit : primul soț — muncitor în aceeași fabrică — a murit și a lăsat-o cu un copil mic. Pe atunci nu era decît o simplă femeie de serviciu la căminul fabricii. I-a venit însă greu să facă față cu salariul ei de îngrijitoare... S-a calificat, a învățat meseria de țesătoare. Și e o țesătoare bună. Pe urmă l-a cunoscut pe Bălan Vlad, actualul ei soț, și se considera o ființă fericită. Și, dintr-o dată, întîmplarea asta nenorocită.

Comuna Cernica. O casă țărănească, moștenită de Borca Tudor de la părinți. Soția lui mă primește într-o odăiță simplă. Aceeași curățenie. Femeia e gravidă, în luna a patra. Va fi cel de-al treilea copil al lui Borca. Băiețelul are șase ani, fetița șapte...

— A venit tîrziu acasă, îmi povestește ea. Eu dormeam... M-am trezit, i-am dat ceva de mîncare. Nu mi-a zis nimic. Dimineața a plecat la fabrică. După masă, a venit o nepoată de-a mea și mi-a spus că pe Tudor l-au chemat la miliție pentru un scandal și că mi-a trimis vorbă să nu mă neliniștesc, că-i nevinovat.

— Lucrați undeva ?

— Nu. El era totul pentru noi...

Ochii i se umplură de lacrimi. Încercai s-o liniștesc...

– Nu ştiu cum a ajuns cu ăia... că el a plecat mai tirziu de la fabrică... Ceasul rău... Intrebaţi şi la fabrică ce om e soţul meu...

•

...Şi totuşi actul huliganic a avut loc. Nimeni nu-l poate contesta, nimeni nu poate şi nu trebuie să-l ierte! In boxă, cinci bărbaţi. Patru sint căsătoriţi, al cincilea a fost, dar a divorţat. Munceau în acelaşi loc. Şi nici unul din ei n-a găsit în el suficientă putere ca să-i oprească pe ceilalţi de la săvirşirea unui act ce contravine atit de grav legilor convieţuirii sociale.

FURTUL DE LA EXPOZIŢIE

S-a intimplat la Braşov, in noaptea de 31 august 1969. Şi nu la marginea oraşului, ci în plin centru. Şi nu sub acoperişul unui magazin sau depozit, ci sub cel al Casei armatei. Obiectivul infractorului : „Expoziţia realizărilor industriale ale S.U.A." Sint convins că, în clipa asta, aţi tresărit şi v-aţi intrebat : „Cine oare să fi indrăznit...

a)... să se atingă de bunurile unui oaspete al statului român ?

b)... să violeze o clădire aparţinînd armatei ?"

Desigur, spargeri şi lovituri date la expoziţii organizate de către intreprinderi interne s-au mai inregistrat. Nu ştiu insă să se fi înregistrat vreo infracţiune in dauna unui exponent extern. De aceea, cazul de la Braşov mi se pare inedit şi potrivit pentru a fi supus *radiografiei*.

I. Alarmă, luni 1 septembrie, ora 15,30

E duminică. Ora 19,30. A bătut ceasul închiderii expoziţiei. Ultimii vizitatori părăsesc sala. Timp de şapte zile, mii

de braşoveni şi turişti aflaţi in localitate au trecut prin faţa exponatelor. Înainte de a stinge luminile, personalul efectuează un ultim control al sălii. Totul e în ordine. Programul zilei s-a încheiat. Ultima filă din calendarul expoziţiei s-a desprins. Directorul, Mister K.B., îşi scoate din buzunar inelul cu chei. Una din ele este a localului. Sub ochii celor trei salariaţi americani, o viră in broasca uşii de la intrarea principală şi o răsuceşte atent, cu grijă. Cineva apasă pe clanţă : uşa se dovedeşte a fi bine încuiată.

E o noapte înstelată. Nici caldă, nici răcoroasă. Parcul din faţa Casei armatei e plin de îndrăgostiţi. De undeva răzbate muzica unui tranzistor. Şi totuşi, in acalmia nopţii, nu departe de aceste perechi de îndrăgostiţi, se săvirşeşte o faptă gravă...

Furtul a fost descoperit în cursul dimineţii de luni de către unul din salariaţii expoziţiei. Din clipa asta, incep şi acele mici ciudăţenii care, în mod firesc, pot complica sau simplifica la maximum rezolvarea unui caz. Localul avea o intrare destinată atît vizitatorilor, cît şi celor cîţiva salariaţi americani. Singura cheie se afla în buzunarul lui Mister K.B. El deschidea expoziţia, el o închidea. În asemenea condiţii se va isca o întrebare : nu cumva în sală se mai putea intra totuşi şi prin alt loc ? Din păcate da, căci mai exista o uşă — una interioară — ce lega sala de restul clădirii şi care, blocată cu un lanţ, se afla în permanenţă sub ochii portarului de la biroul de recepţie al Casei armatei. Teoretic, nu se putea circula pe acolo, practic însă... Uşa aceasta interioară avea două geamuri mari. Nu de mult, unul din ele se spărsese şi fusese inlocuit, provizoriu, cu un placaj. Să se fi folosit oare cineva de această intrare „sui generis" ? Aflăm că da, şi chiar in acea dimineaţă, şi nu de către o persoană străină de expoziţie, ci de Mister P.C., unul dintre salariaţii americani. Trebuind să ia ceva din local şi negăsindu-l pe director la hotel să-i ceară cheia,

s-a prezentat la biroul de recepţie al Casei armatei şi s-a interesat la portar dacă nu cumva deţinea o cheie de rezervă de la intrarea principală. Cum o altă cheie nu mai exista, la rugămintea lui Mister P.C., a fost chemat mecanicul instituţiei ca să-i execute în grabă una. Acesta a răspuns că fără ordinul de rigoare al direcţiunii Casei nu-i poate satisface rugămintea. Atunci, Mister P.C. şi-a permis şi i s-a permis să se folosească de „a doua intrare". A înlăturat placajul şi a pătruns în sala pe care a străbătut-o pînă la oficiul destinat direcţiunii expoziţiei. A zărit în treacăt o fereastră deschisă, a închis-o fără să-şi pună prea multe întrebări şi a ieşit după cîteva minute. Peste un timp însă a revenit şi, deşi mecanicul îi executase între timp o cheie, a intrat tot prin *uşa cu geamul spart*. Şi abia acum Mister P.C. a descoperit că expoziţia fusese jefuită. L-a căutat pe director, l-a găsit, au intrat amîndoi pe uşa principală.

În jurul orei 15,30, telefonul Inspectoratului miliţiei municipiului Braşov a prins să zbîrnîie... La faţa locului s-a deplasat urgent o echipă compusă din locotenent-colonel Dumitru Toader, locotenent-colonel Ioan Joiţescu, maior Gheorghe Trifan şi căpitan Pavel Bucuraş.

II. *Cercetare dinamică*

Şi iată primele constatări şi descoperiri...

Lovitura a fost dată în noaptea de 31 august spre 1 septembrie. Infractorii (sau infractorul) au pătruns în

incinta expoziţiei, de unde au sustras 30 de exponate — aparate foto şi de filmat, aparate de radio cu tranzistori, o valiză din fibre de sticlă etc., etc. Piesele au fost smulse de pe zece panouri. Un aparat foto de tip „Polaroid", aparţinind salariatului B.F., a dispărut de pe biroul din oficiu. Infractorii (sau infractorul) au umblat şi la frigider, aflat în stare de funcţionare; au luat de acolo o cutie cu suc de roşii, au deschis-o şi i-au consumat conţinutul.

Pe panoul numerotat ad-hoc nr. 3, mina unui infractor scrisese cu creionul:

Recompensă 2 000 $

Pe un alt panou nr. 5, mina aceluiaşi infractor scrisese, de astă dată cu cretă, cuvintele:

Recompensă 2 000 $
Telephon 03 (Amerika)

Desfăşurindu-şi cu atenţie cercetările, lucrătorii „Judiciarului" braşovean au descoperit şi fotografiat urme plantare de picior descălţat, dar înciorăpat. Ele descriau „itinerarul" infractorului prin spaţiul expoziţiei, marcau opririle în dreptul panourilor jefuite şi continuau spre oficiu.

S-a mai constatat că uşa de la intrare era în perfectă stare. De asemenea, şi uşa oficiului. Sub acţiunea razelor ultraviolete, nu s-au evidenţiat urme sau fragmente de urme digitale nici pe frigider, nici pe cutia de suc. În schimb, pe geamul ferestrei (găsită deschisă de către P.C. şi închisă tot de dînsul) ce dădea din oficiu în strada ce urcă dinspre parc spre Warthe, praful chimic reliefa trei urme digitale, pe care ofiţerii le-au ridicat prin fotografiere. Încă o urmă digitală a mai apărut pe un aparat de proiecţie abandonat.

S-ar putea deci afirma că la locul faptei au fost găsite şi culese citeva „iscălituri" preţioase.

În continuare, prin tamponare cu vată sterilizată, s-au ridicat din patru locuri substanţe de pe urmele de picior descălţat. Două probe de substanţe s-au ridicat de la bucătăria popotei de la liftul de serviciu. Ele au fost expediate urgent la Institutul de cercetări criminalistice din Bucureşti.

Să vedem acum la ce concluzii au ajuns criminaliştii braşoveni în legătură cu întrebarea : cum a pătruns infractorul în expoziţie ?

Locotenent-colonel Dumitru Toader : Ne-am gindit, fireşte, la mai multe posibilităţi, ţinînd seama de realitatea cîmpului de investigaţie.

a) Infractorul ar fi putut pătrunde şi ieşi printr-un lift de servire a bucatelor, care ar fi putut să fie mînuit din bucătăria popotei Casei armatei.

b) Infractorul ar fi putut să rămînă după ora închiderii în incinta expoziţiei.

c) Putea să pătrundă şi prin geamul spart, acoperit cu un placaj, de la uşa ce leagă camera de recepţie a Casei Armatei de culoarul ce dă în sala expoziţiei.

d) S-ar fi putut folosi şi de fereastra ce dă în oficiu, dacă cineva i-ar fi lăsat-o deschisă. Deci, patru posibilităţi...

Studiez dosarul, citesc cu luare-aminte piesă după piesă şi nu mi-e greu să-mi dau seama că lucrătorii I.M.M. Braşov au desfăşurat o cercetare dinamică foarte minuţioasă. Nu le-a scăpat nimic sau aproape nimic, din tot ce ar fi putut să reprezinte un indiciu.

Astăzi, privind în urmă, se mai poate aprecia că una din cele patru ipoteze enunţate s-a dovedit cea mai aproape de adevăr. Zăbovesc însă asupra ipotezei nr. 1 care, în planul de măsuri, suna astfel : *Furtul ar fi putut*

să fie săvîrşit de către persoane care deservesc sau au deservit Casa armatei.

Întrebare : Tovarăşe maior Trifan, aţi urmat, desigur, şi pista indicată de această ipoteză. Care sînt elementele care au concurat la enunţarea ei ?

Maior Gheorghe Trifan : Poziţia liftului de servire a bucatelor care, legînd bucătăria popotei de celelalte etaje, trecea şi prin apropierea sălii de expoziţie. Cu ajutorul liftului manevrat de la bucătărie, un ins ar fi izbutit să pătrundă în sală, chiar dacă era bine închisă. Noi am ridicat din sală probe de substanţă atît de pe urmele piciorului, cît şi de pe pardoseala bucătăriei şi a liftului.

Întrebare : Ce au demonstrat analizele ?

Răspuns : Aici e aici. Institutul de criminalistică din Bucureşti a răspuns fulger. Analizele au găsit o deplină identitate între proba ridicată din sală şi cele ridicate din bucătărie şi din lift... S-ar spune un indiciu preţios. Dar, în acelaşi timp, Institutul ne atrăgea atenţia că laboranţii săi, ridicînd de pe o pardoseală oarecare din Bucureşti o substanţă de acelaşi tip şi supunînd-o analizelor, au găsit-o identică cu probele de la Braşov. Ni se atrăgea astfel atenţia că rezultatul analizei nu putea fi absolutizat.

Întrebare : Şi cum aţi procedat ?

Răspuns : Am continuat totuşi investigaţiile pînă la epuizarea ipotezei şi ne-am bucurat sincer că nici unul din salariaţii Casei armatei n-a fost implicat în acest furt.

O altă ipoteză — nu, nu le voi analiza chiar pe toate — enunţa că, pe toată durata expoziţiei, cîţiva tineri şi-au oferit voluntar serviciile la împărţirea revistelor, prospectelor, insignelor etc. etc. ...chiar şi la închiderea şi deschiderea unor ferestre. În concluzie, autorii furtului se cereau căutaţi şi în rîndul acestora. *„Autorii spargerii nu posedă nici un minim de cunoştinţe tehnice cu privire la aparatura*

furată, exprima ipoteza, căci ele nu pot fi folosite, lipsindu-le unele piese anexe..." Investigațiile, îndrumate și pe această pistă, au avut drept rezultat identificarea a 13 minori care se „lipiseră" de personalul străin al expoziției, precum și descoperirea unui aparat sustras de către minorul D.M. (16 ani), aparat care nu figura pe lista celor 30 de obiecte furate, întocmită la 1.09.1969. Însă nici unul din cei 13 nu participase la furtul din noaptea de 31 august.

Întrebare : Tovarășe Vîrjan, v-aș ruga să ne prezentați cîteva secvențe din filmul cercetărilor în jurul furtului de la expoziție și din evoluția, în general, a cazului.

Locotenent-colonel Nicolae Vîrjan, inspector-șef al Miliției municipiului Brașov : Cazul a evoluat într-un mod cu totul surprinzător. Din prima fază a anchetei, ne-am întrebat dacă cuvintele *Recompensă 2 000 $* meritau să fie luate în serios. Ne-am mai întrebat dacă autorii loviturii, după ce s-au arătat atît de îndrăzneți în alegerea obiectivului, vor îndrăzni să ceară organizatorilor cele două mii de dolari în schimbul „eliberării" exponatelor ? În căutarea unor răspunsuri, ne-am mai ocupat și de particularitățile grafologice ale celor două avertismente și de implicațiile lor. Infractorul scrisese *telephon* și nu *telefon*. De asemenea, scrisese *Amerika* și nu *America*. După ce am stabilit în ce limbi se scriu cele două cuvinte în formele ortografice respective, am trecut la analizarea unei alte enigme — indicativul *(03)*. Ce voia el să însemne ? Fusese scris cu un anume scop sau așa, într-o doară ? Scopul, după părerea noastră, nu putea să fie decît unul singur — derutarea cercetărilor — ceea ce, dintr-o dată, ne trimitea pe urmele unor hoți versați. Iar „așa, într-o doară" ne sugera ideea că ne aflăm în fața unei reacții primare a unor infractori debutanți. Ambele supoziții aveau pentru noi același efect derutant. Și în timp ce noi dibuiam, infractorul, din umbră, a trecut la contraatac. Să vedeți...

Organizatorii expoziției nu părăsiseră încă orașul și nici localul Casei armatei. Într-una din zile – a opta la număr de la desăvîrșirea furtului – către ora prînzului, telefonul din oficiul fostei expoziții țîrîi prelung. Aflîndu-se lîngă aparat, B.E. – un cetățean american de origine română – ridică receptorul.

– Vă chem în legătură cu recompensa, auzi el deodată vocea unui necunoscut. Ce ziceți, facem tîrgul ?

B.E. nu se pierdu cu firea. Spuse :

– Facem... De ce să nu facem ? Cît ceri ?

– Două mii de dolari, răspunse prompt celălalt.

– Oho ! 2 000 de dolari ! ? Cam mult... Nu știu ce să spun. Eu nu sînt decît un simplu funcționar, se explică B.E. Nu pot să vă dau un răspuns pînă nu vorbesc cu directorul meu. Telefonați-mi peste jumătate de oră... Cred că o să facem tîrgul.

Necunoscutul de la celălalt capăt al firului acceptă propunerea și închise telefonul. În clipa următoare, B.E. se grăbi să alarmeze miliția. Mulțumindu-i, criminaliștii români îl rugară să le acorde, în continuare, tot sprijinul și să găsească un motiv pentru a lungi cît mai mult convorbirea cu necunoscutul de la telefon. B.E. nu se dădu îndărăt, își oferi bucuros serviciile, după care miliția iniție în mare viteză cîteva măsuri.

Către ora 15, telefonul fostei expoziții sună iar. Un ofițer de la miliție se găsea de față. Ridicînd receptorul, B.E. recunoscu vocea infractorului.

– Facem tîrgul ?

– Facem... Cum să nu...

Și începură să se tocmească. O bandă de magnetofon le înregistra „tîrgul". Necunoscutul nu părea deloc

grăbit sau nervos. Propunea un preț. Mister B.E. altul. Timpul se scurgea cu folos. În cele din urmă, americanul își mărturisi anumite îndoieli — nu „credea" că interlocutorul său ar deține cu adevărat bunurile furate. Nu cumva intenționa să-l tragă pe sfoară ?

— De unde și cum să știu eu că dumneata ești în posesia aparatelor noastre ? !

Fără să șovăie, infractorul îi veni în întîmpinare — putea să demonstreze că îndoielile interlocutorului său nu erau îndreptățite.

— Cum îmi demonstrezi ? se interesă B.E.

— Știți unde-i Piața Centrală ?

Necunoscutul indică o clădire nouă din preajma pieței, apoi o fereastră — locul unde B.E. va găsi un pachet conținînd unul din obiectele furate.

În acest răstimp, tehnicienii miliției încercau să determine locul de unde infractorul vorbea. Localizară, în cele din urmă, cabina unui aparat public din zona pieței, dar ajunseră acolo cu întîrziere. Totuși „cartea cea mare" încă nu fusese jucată, „tratativele" rămăseseră deschise, urmînd a fi reluate tot la telefon.

Sfătuit de către miliție să se ducă la locul indicat, B.E. constată că necunoscutul se ținuse de cuvînt — găsi pachetul care fu desfăcut la Casa armatei, în prezența lucrătorilor de miliție. Ieși la iveală unul din aparatele foto sustrase din expoziție. Așadar, nu mai încăpea nici o îndoială, cel cu care B.E. discutase la telefon era unul dintre autorii furtului.

Pentru polițiștii români o șansă se consumase. Mai exista una. Infractorul urma să mai telefoneze o dată. De unde va telefona ? Din același loc, de la aceeași cabină ? Ar fi fost ideal. Dintr-o dată operația de prindere a răufăcătorului s-ar fi simplificat. De nu, totul trebuia reluat de la capăt.

Treizeci de minute mai tîrziu, telefonul pîndit cu înfrigurare de B.E. și de cîțiva lucrători de miliție sună din nou.

— L-ați găsit ? se interesă necunoscutul.

— Da, răspunse B.E.

— V-ați convins ?

— Nu încă... aș vrea să-mi faci o dovadă, dar nu cu aparatul ăsta...

— Dar cu care ?

— Cu aparatul de tip „Polaroid"...

Din păcate, infractorul vorbea acum de la un alt telefon public și migăloasa operație reîncepu. Totuși, puțin cîte puțin, lucrătorii miliției, conduși prin radio, se apropiau de obiectiv. În vremea asta, B.E. găsea mereu alte pretexte pentru a lungi dialogul. Pe neașteptate interveni o defecțiune tehnică spulberînd într-o clipă întregul efort al organului de urmărire. Bineînțeles, infractorul pricepu tactica americanului, se alarmă și se dădu la fund fără a mai reveni vreodată asupra pretențiilor sale de a fi „recompensat" cu 2 000 de dolari. Hoțul dispăruse, dar glasul său a rămas imprimat pe o bandă de magnetofon ce a fost apoi ascultată și analizată de către toți lucrătorii „judiciarului" din Brașov. Judecind după topica frazei, după inflexiunile vorbirii, s-a ajuns la concluzia că infractorul trebuie să fie de origine germană sau maghiară. Dar una e să înhați glasul infractorului și alta e să-l înhați chiar pe dumnealui. (Am ascultat și eu banda, pe mine însă m-a frapat vocea gîtuită a necunoscutului, efortul său evident de a-și stăpîni emoția.)

Întrebare : Tovarășe locotenent-colonel Joițescu, ați fost unul din ofițerii care v-ați deplasat din primele clipe la locul faptei. Ce v-a șocat, în mod deosebit, la acest caz ? Ce imagine v-ați format, pe parcurs, despre infractor ?

Răspuns : M-a șocat îndrăzneala sa. Să nu uităm că expoziția se găsea în plin centrul orașului. În clădirea Casei

armatei. M-a şocat, apoi, abilitatea infractorului. Un „modus-operandi" pe care noi l-am comparat cu alte furturi realizate în acelaşi mod. Toate aceste amănunte ne sugerau imaginea unui infractor versat, dar lipsit de cunoştinţe tehnice... Mă refer la natura obiectelor furate.
Întrebare : Nu v-aţi gîndit nici o clipă că ar fi vorba de un debutant ? În general, cum deosebiţi iscălitura unui „debutant" de aceea a unui „consacrat" ?
Răspuns : Problema nu e de loc uşoară. Uneori, un infractor primar debutează de parcă ar fi avut o vastă experienţă. Iar alteori, profesionistul săvîrşeşte, la locul faptei, greşeli copilăreşti. În cazul nostru, elementele spărgătorului matur se îmbinau perfect cu elementele diletantului. Ba mai mult, erai înclinat să crezi că aceste elemente primare fuseseră născocite de mintea coaptă a răufăcătorului.
...Deznodămîntul s-a produs în ianuarie 1970, deci după aproape cinci luni de la săvîrşirea furtului. Un tînăr încerca să plaseze în vecinătatea Consignaţiei din Bucureşti un aparat de fabricaţie americană. Era în plină vacanţă de iarnă şi-i trebuiau bani. „Am nişte rude bogate în străinătate, afirma el, care, din cînd în cînd, îmi mai trimit cîte un pachet." Tînărul însă călcă şi într-o capcană a miliţiei „Cumpărătorul" se legitimă, îl legitimă şi-l invită la Inspectoratul miliţiei municipiului Bucureşti să dea cuvenitele explicaţii cu privire la provenienţa aparatului.

— Numele şi pronumele ? fu întrebat.

— Csander Attila...

— De unde eşti ?

— Din Braşov, dar sînt elev al Şcolii tehnice de arhitectură din Bucureşti, locuiesc la cămin...

Aparatul găsit asupra tînărului braşovean se dovedi a figura pe lista obiectelor furate de la expoziţie. Fu încunoştinţat colonelul Popa care, din partea I.G.M., participase la Braşov la operaţiile de căutare a autorilor furtu-

lui. Era şi el unul din cei care ascultaseră în nenumărate rînduri banda de magnetofon. Memoria sa de poliţist reţinuse atunci toate nuanţele acelui glas imortalizat pe bandă. De aceea, cînd auzi glasul tînărului reţinut de miliţie, nu se îndoi nici o clipă că în faţa sa se afla autorul sau poate unul din autorii loviturii de la Braşov. Şi nu se înşelă.

— Povesteşte-ne cum ai săvîrşit spargerea, i se ceru.

— A, n-am săvîrşit-o eu...

Neavînd de unde să ştie de existenţa bandei de magnetofon, a inceput să fabuleze, să mintă, să se apere într-un mod care trăda o imaginaţie explozivă, dar şi o subapreciere a criminaliştilor care-l audiau...

— ...nu eu, ci un oarecare Bill, un american din personalul expoziţiei. Am făcut cunoştinţă cu el şi ne-am imprietenit. Mi-a povestit că o duce greu, atunci eu i-am sugerat ideea că ar putea să trăiască mai bine dind lovitura şi cerind o recompensă în dolari. A fost de acord şi mi-a cerut să-l ajut. În noaptea respectivă, el a rămas ascuns în incinta expoziţiei, iar eu am stat la pîndă în faţa clădirii. Dinlăuntru, Bill trebuia să fie atent la luminiţa ţigării mele...

Desigur, dacă n-ar fi existat banda de magnetofon precum şi alte probe, urmăritorii ar fi putut să fie puşi pe o pistă greşită. O percheziţie însă, efectuată la domiciliul lui C.A. de la Braşov, imprimă cercetărilor un curs şi mai alert. În locul mult căutatelor aparate americane, lucrătorii de miliţie dădură peste alte obiecte care, spre stupoarea lor, figurau pe lista unei alte spargeri, săvîrşite în 1968 la magazinul Consignaţia din Braşov.

— Ce-i cu ceasurile astea ?

— Nu ştim nimic, răspunseră stupefiaţi părinţii lui Attila, ca şi cînd lucrurile acelea străine ar fi căzut din cer.

Fu intrebat şi A.C. :

— Cum justifici ceasurile astea pe care noi le-am găsit acasă la tine ?

— A ! Să vedeţi, exclamă cu candoare tînărul arestat. Şi se apucă să născocească o altă legendă, încercînd să înfunde un ins care, mai de mult, îi cumpărase unul din ceasurile sustrase de la Consignaţia. Ăsta a spart magazinul, nu eu...

Cinismul lui Attila Csander atinse apogeul în clipa cînd, confruntat cu acel ins, a continuat, privindu-şi *clientul* în ochi, să-l acuze că ar fi autorul spargerii şi a jafului de la Consignaţia.

Desigur, şi legenda asta a fost destrămată. Însă din modul cum A.C. se apăra, lucrătorii de miliţie au dedus că jocul acestuia urmărea probabil acoperirea cu orice preţ a unui complice...

— Cine ţi-a fost complice ?

— Eu am fost complice... complicele lui Bill, al lui I.L (cel care-i cumpărase ceasul).

Aşadar, într-un fel sau altul, Attila C. recunoaşte că la ambele spargeri mai participase şi un al doilea. Urmărind această idee, miliţia mai efectuă o percheziţie la domiciliul arestatului. De astă dată chiar mama acestuia îi conduse pe ofiţerii de miliţie în podul casei unde, într-o ascunzătoare perfect mascată, găsiră o valiză din fibre de sticlă conţinînd o parte din obiectele furate la expoziţie. Dar percheziţia mai scoase la iveală două adevăruri cumplite :

1) Complicele lui Attila C. nu era nimeni altcineva decît tatăl său — Pavel Csander — muncitor calificat la Fabrica de şuruburi din localitate.

2) Înainte de a săvîrşi spargerea de la „Consignaţia", Attila C., în complicitate cu tatăl său, a mai săvîrşit o spargere în Biblioteca orăşenească, marcîndu-şi astfel debutul în ale infracţiunii.

IV. *Trei spargeri — un singur „modus-operandi"*

Întrebare : Tovarăşe Molnar, cum aţi făcut legătura între stilul infractorului de la expoziţie şi cel de la Consignaţia" sau bibliotecă ?

Locotenent-colonel Ioan Molnar, şeful formaţiunii judiciare din miliţia municipiului Braşov : Există o preocupare permanentă pentru studierea şi fişarea unor moduri de operare, conform unor instrucţiuni în vigoare.

În 1969 n-am înregistrat decît un singur furt după modul de operare al lui A.C., cel de la expoziţie. În 1968 două tot ale sale. Toate trei au un element comun — ascunderea încă din cursul zilei în incinta clădirii.

Întrebare : Mai puteţi enumera o trăsătură comună ?

Răspuns : Desigur. Grija pentru a nu lăsa urme. Nici la bibliotecă, nici în celelalte două locuri nu a lăsat urme digitale. Nici cîinele de urmărire n-am putut să-l folosim. Totuşi, în prima etapă a cercetărilor, n-am făcut nici o legătură concretă între furtul de la „Expoziţie" şi cel de la „Consignaţia", deşi anumite presupuneri se făcuseră. Efectuînd percheziţia de rigoare la domiciliul lui C.A. pentru a găsi aparatele sustrase de la expoziţie, am dat de obiectele furate de la „Consignaţia". Din momentul ăsta, cercetările au devenit mult mai uşoare.

V. *Infractorul despre sine şi fapta sa*

Îi arăt scaunul. Arestatul Attila Csander se aşază cu o anumită sfiiciune. E un tînăr înalt, cu o faţă frumoasă, plăcută, de adolescent inocent. Are 20 de ani. În liber-

tate, trecea drept o ființă așezată, cuminte. Fiu de muncitor, a absolvit cu succes liceul „Unirea" din Brașov. În toamna anului 1969 n-a putut intra la Politehnică, în schimb, și-a găsit un loc la o școală tehnică din București. Îl cîntăresc din priviri — are aerul unui magnific dezolat. Ieri i-am făcut un test. I-am trimis cîteva întrebări. Nu i s-a spus ale cui sînt întrebările. Mi-a răspuns. Public mai jos documentul :

1. *Ce-ai fi dorit să devii în viață ?*

În mod hotărît nu mi-am pus această întrebare. De fapt, întrebarea de mai sus o consider foarte relativă, deoarece în viață nu numai voința, hotărîrea personală contează, ci mai intervin o serie de factori, ceea ce însumate hotărăsc, definesc drumul în viață.

Eu am vrut să trăiesc o viață după concepțiile mele, fără să fiu afectat, determinat de alții. Deci, mi-am propus un fel de țel în viață.

Totuși, trebuiam să mă încadrez în societate, prin muncă, printr-o ocupație. De mic m-a interesat radiotehnica. (Acest lucru pot să confirme și vecinii cărora le-am umblat prin aparate.) Am hotărît ca meserie să-mi aleg ocupația de radiotehnician. După ce am obținut diploma de bacalaureat m-am dus la București, să mă înscriu la Școala de radiotehnică (UCECOM) însă m-au respins, deoarece nu aveam armata făcută. Am vrut să intru la facultate, la Politehnică, secția electronică. Nu am reușit la examenul de admitere. Am intrat la Școala de arhitectură și construcții a orașelor, secția electrotehnică.

2. *Povestește o întîmplare de neuitat din viața ta.*

Moartea unchiului Kovács Dénes.

S-a spînzurat.

3. *Care e cartea care ți-a plăcut cel mai mult și de ce ? Dar filmul ?*

Cartea care a fost hotărîtoare pentru mine este „Cum influențezi oamenii" de Carnegie, scriitor american.

Filmul cel mai perfect, capodopera filmului sec. XX este „Becket".

4. *Cine ți-a dat ideea spargerii de la Consignația ?*

În fiecare om coexistă două personalități.

Unul tinde spre lumină, spre viața idealistă concepută în cel mai frumos fel. Celălalt vrea distrugerea umanului, viața ușoară, egoistă, numai pentru sine. Ca omul să-și formeze o singură personalitate, are nevoie de educare din afară sau autoeducare.

Faptul că am avut un moment de slăbiciune arată că mi-au lipsit amîndouă. Ideea spargerii mi-a venit dintr-un film, dar nu acuz filmele. E parcă aș spune : „Peștele a fost învățat să înoate" – nu trebuie învățat să înoate.

5. *Îți iubești părinții ? Dacă da, de ce ? Dacă nu, de ce ?*

Sentimentul iubirii părinților este înnăscut la fiecare om. Eu îmi iubesc în special mama. De ce, nu pot explica. Mi-e mamă.

6. *Cum îți petreceai timpul liber ?*

Îmi place foarte mult să citesc și să învăț. Cunosc șase limbi.

Testul, de bună seamă, nu m-a lăsat indiferent. A stîrnit în mine dorința de a-l vedea. Și astăzi stau de vorbă cu el. Da, are aerul unui magnific dezolat. Nu știe cine sînt. Cu siguranță că mă ia drept un procuror viclean. Pare prudent. Cine ar putea bănui în acest tînăr, care nu se ferește de privirile tale și care se laudă că știe șase limbi, pe autorul a trei spargeri ! A debutat în vara anului 1968, pe cînd avea 18 ani, spărgînd, într-o noapte, sala de muzică a bibliotecii orașului și furînd un magnetofon și șase benzi înregistrate.

— De ce ai furat magnetofonul ? îl întreb.

— Auzisem că se poate învăţa folosind magnetofonul.

— Bine, dar l-ai vîndut la piaţă, în zilele următoare !

Tace, dar nu-şi lasă privirile in jos. Îmi vine greu să-mi explic mecanismul tînărului arestat, cînd şi cum a ajuns să-şi încarce sufletul cu atîta cinism.

— Cum ţi-ai organizat furtul de la expoziţie ?

— Am vizitat în cîteva rînduri expoziţia... am cercetat atent sala, m-am oprit şi asupra obiectelor. Ideea loviturii mi-a venit în minte abia la cea de-a treia vizită, făcută în seara zilei de 31 august, cînd m-am ascuns sub o scară de lîngă scena sălii. Am stat ascuns pînă după miezul nopţii, cînd m-am apucat de lucru.

— De ce te-ai descălţat ?

— Ori de cîte ori fur, mă cuprinde o fierbinţeală inexplicabilă şi-mi vine să lepăd totul de pe mine.

— Cînd ţi-a venit ideea cu recompensa ?

— Pe loc, acolo...

— Ce voia să însemne acel 03 — Amerika...

— Speram să fiu căutat la 03, pe indicativul Amerika, şi să mi se comunice dacă sînt sau nu de acord să-mi dea recompensa.

— Şi chiar te-ai gîndit serios că poţi să obţii 2 000 de dolari ? Ce-ai fi făcut cu suma asta ?

— I-aş fi schimbat contra lei.

Se joacă cu vorbele sau e superficial ? De fapt, îmi dau seama că nu ştie exact ce înseamnă cuvîntul recompensă.

— Nu te-ai gîndit niciodată că ai putea să fii prins ?

— Un general, cînd merge la război, nu se gîndeşte că o să moară...

— Cum îţi apreciezi loviturile ?

— Le-am pregătit cu minuţiozitate... Ştiu să le organizez, să le făptuiesc... Se vede însă că nu sînt şi un bun negustor... că nu ştiu cum să valorific bunurile furate...

Ascultîndu-l, mă încearcă sentimente contradictorii. L-aş pălmui, dar l-aş da şi pe mîna biologilor şi psihologilor. Nu, nu e în stare să-şi explice gestul. Îi demonstrez că e un prost spărgător, că a făcut multe greşeli, că e fricos şi laş... Nu-l intrigă vorbele mele, cade doar pe gînduri... Apoi mi-e dat să aflu că lovitura de la „Consignaţia" a dat-o împreună cu tatăl său — Pavel Csander — (salariu lunar 2 600 lei). Destinul lui A.C. îmi apare într-o altă lumină... (Mă voi ocupa poate altă dată de acest aspect al dosarului.)

— Ţi-ar plăcea să fii judecat în faţa colegilor şi profesorilor tăi de liceu ?

— Nu...

I-ar fi ruşine. În schimb, ştiind că expoziţia şi personalul său nu se mai află în ţară, nu i-a fost ruşine să afirme că a avut un complice din rîndurile salariaţilor americani. Nu s-a ruşinat nici atunci cînd, din dorinţa de a ascunde vinovăţia tatălui, a încercat să inducă în eroare organele de anchetă împovărînd umerii unui nevinovat cu acuzaţii grele de complicitate... E dureros să constaţi că faţa inocentă a infractorului ascunde un suflet mutilat.

Attila Csander a fost prins la Bucureşti, pe cînd încercase să-şi paseze „marfa". Au fost găsite aproape toate exponatele — 28 din cele 30.

Nu ar fi însă lipsit de interes să aflăm la cine au fost găsite o parte din ele. Mai exact, cine au fost cumpărătorii obiectelor furate ? Aşa cum am mai arătat, A.C. fusese admis la Şcoala de arhitectură şi construcţii a oraşelor,

unde i se repartizase și un loc la internat. De aceea nu s-a prea văzut nevoit să alerge pe la „Consignația" pentru a-și vinde obiectele furate. Și-a găsit repede cumpărătorii chiar din rîndurile colegilor de internat. Din păcate, unii dintre ei utecişti. De pildă, numai utecistul S.I. a cumpărat de la infractor șase aparate, printre care un aparat-foto, un magnetofon, două emițătoare, un aparat electric de ras... Și nu s-a întrebat de unde și le-a procurat „negustorul". Sau în mod voit s-a lăsat convins de „legenda" cum că A.C. ar fi primit obiectele de la niște rude din străinătate. Unii au cumpărat. Alții au asistat la negoț. Nici unul însă nu a încercat să-și explice cu spirit de răspundere civică proveniența obiectelor comercializate de A.C. Bineînțeles, rușinea pentru acești cumpărători a venit mai tîrziu, cînd au fost chemați la miliție să predea aparatele și să iscălească cuvenitele declarații. Dar precum vorba din bătrîni : mai bine mai tîrziu decît niciodată.

OCHII TRIȘTI AI UNUI COPIL

Ochii copilului acela ! M-au obsedat multă vreme : mari, rotunzi, cu o căutătură sinceră și nevinovată în adîncul lor.

Ochii aceia...

L-am întîlnit la Casa minorului din Timișoara : era la ceasul acela singurul „pensionar" aflat sub supravegherea pedagogului Miliției din localitate. Mi-am manifestat dorința de a-l cunoaște și de a sta de vorbă cu el. Dorința, firește, mi-a fost împlinită. Și iată-l în fața mea... „Victor Șt...", s-a recomandat el înălțînd către mine, ca pe o inedită carte de vizită, ochii lui mari, umbriți de tristețe.

— Povestește-mi, Victor, cum ai ajuns aici ?

Amară poveste mi-a fost dat să aud. Femeia care l-a născut și crescut, care l-a învățat să rostească primele vorbe adresate omenirii : „mamă", „tată", s-a sfîrșit în floarea vîrstei. A mai apucat doar să-și vadă băiatul mergînd la școală, buchisind abecedarul și aducînd note bune. Și poate cu imaginea asta în ochi s-a săvîrșit dintre cei vii. Victor a rămas alături de tatăl său, simțindu-i ocrotirea. Iată că, într-o bună zi, tatăl și-a adus în casă nevastă de a doua. Femeia n-a venit singură, ci cu o fiică mai mare decît Victor cu cîțiva ani. Deci toate datele, am putea pre-

supune, ca o familie să-şi urmeze cursul normal. Victor, care între timp depăşise abecedarul şi trecuse la silabisirea sufletelor omeneşti, îşi închipuise la fel. Părinţii însă luaseră o hotărîre — să înceapă o „viaţă nouă". Au început-o prin a înstrăina fata pe care a înfiat-o o altă familie, apoi a venit rîndul băiatului. A fost trecut în seama bunicii — mama mamei. N-a regretat gestul părinţilor. Bunica şi nepotul s-au înţeles. Bătrîna îl înconjura cu dragostea ei şi a fiicei pierdute de timpuriu. Victor mergea la şcoală îmbrăcat modest, dar curăţel, totdeauna cu un pacheţel de mîncare în ghiozdan ; se întorcea acasă cu note bune. Uneori, bătrîna îl urechea, pe bună dreptate, şi el nu i-o lua în nume de rău. Nenorocirea s-a abătut asupra băiatului numai după ce, conducînd-o pe bunică pe ultimul ei drum, s-a înapoiat în casa părintească.

Vă mărturisesc sincer, nu am înţeles şi nu cred că am să pot să înţeleg vreodată psihologia unor mame vitrege care, nemulţumite, bănuiesc eu, de propria lor existenţă, se răzbună pe copiii „celeilalte".

Între timp, cei doi — muncitori calificaţi, au luat hotărîrea să-şi zidească nu numai o „altă viaţă", ci şi o casă nouă. Şi fără prea multe ezitări, la temelia acestei case, conştient sau inconştient, au pus bucuriile odraslelor lor.

Treptat, lui Victor i s-a răpit copilăria. Mama vitregă îl ura fără nici un motiv. Îşi aţîţa bărbatul împotriva fiului. Totul a început într-o sîmbătă seara. Victor a fost învoit să se ducă la un vecin, la televizor. Bineînţeles, a întîrziat. A găsit uşa încuiată. Părinţii, în ciuda lacrimilor băiatului, n-au vrut să-i deschidă. Victor, în cele din urmă, s-a văzut nevoit să doarmă în podul unei case. A fost doar un început. Şi, puţin cîte puţin, biciuit de năravurile mamei vitrege, de slăbiciunile tatălui, copilul a început să bată drumurile, să vagabondeze, să descopere că e mai plăcut să dormi sub un şopron străin sau sub un pod de pe Bega,

decit în aşa-zisa casă părintească. Părinţii şi-au declarat fiul vagabond şi au cerut Miliţiei să intervină. Pedagogul Camerei minorului, o femeie atentă şi pricepută, a făcut totul ca să-i împace. A izbutit. Pacea însă a fost vremelnică. Părinţii au reînceput „ostilităţile" împotriva „vagabondului". Drept urmare, într-una din zile, ajungîndu-i cuţitul la os, Victor, puştiul de unsprezece ani, s-a baricadat în casă şi n-a mai vrut să deschidă nimănui. A fost nevoie de o nouă intervenţie a pedagogului de la Camera minorului. Acestuia, Victor i-a deschis uşa, adresîndu-se cu lacrimi în ochi : „Luaţi-mă de aici !".

Ah, ochii copilului acela ! Aş fi preferat să-i întîlnesc ascultători într-o clasă plină de şcolari, sau solemni într-o librărie, sau veseli într-o frizerie „Ciufulici", sau pe stradă, sub fruntea transpirată a unui „jucător de fotbal" care ceasuri în şir bate o minge. Dar i-am întîlnit plini de tristeţe într-o Cameră a minorului.

Părinţii lui ? ! Am auzit că nu de mult au terminat acoperişul casei izgonind însă copiii din jurul lor.

PĂRINŢII ŞI-AU REFĂCUT VIAŢA, DAR COPILUL ?

Discuţia a avut loc pe o bancă din grădina care împrejmuieşte Institutul de reeducare. Tînărul scria versuri şi adusese cu sine un caiet. Ne lumina o rază de soare. Mi-a întins caietul. L-am poftit prieteneşte să se aşeze lîngă mine. Privindu-l, am simţit brusc o strîngere de inimă. „Băiatul ăsta nu ştie să zîmbească", mi-am zis. Într-adevăr, în tot timpul discuţiei, Radu V. n-a schiţat un zîmbet. Mă loveam mereu de chipu-i împietrit, de ochii lui mici şi bănuitori. Am încercat să mi-l apropii, să-l eliberez din ghearele crispării, dar n-am izbutit. Durerea, neîncrederea în oameni îşi prelungiseră mult prea adînc rădăcinile înlăuntrul fiinţei sale pentru ca o simplă discuţie să le poată smulge. Şi aşa cum stătea împietrit, pe bancă, lîngă mine, părea lipsit de fiorul adolescenţei. Iată însă că, între noi, se interpusese acum un caiet de versuri şi ceea ce refuzaseră să-mi comunice ochii interlocutorului mi-au mărturisit încercările sale poetice. Dar nu despre versurile lui Radu V. intenţionez să vă vorbesc, ci despre destinul său.

Din capul locului, am sesizat că frămîntările şi neliniştile închise în paginile caietului contraziceau în mod flagrant *chipul-carapace* al acestui tînăr inabordabil sau, dacă vreţi, foarte greu abordabil. M-am întrebat atunci ce

oare să fi săvîrşit R.V. ? Cum a ajuns să se situeze în rîndurile minorilor infractori ? In ce mediu social îşi are obîrşia ? În căutarea unor răspunsuri, m-am adresat dosarului personal al minorului şi, cercetîndu-l, mi-a fost iarăşi dat să încerc o dureroasă strîngere de inimă.

Mai intîi, am aflat că mîine sau poimîine, R.V. va împlini vîrsta majoratului ; profesorii, meşterii şi educatorii îi vor deschide poarta şi îşi vor lua rămas bun de la dînsul. Apoi că opt din cele optsprezece primăveri, R.V. le-a trăit între zidurile institutelor de reeducare. „O fi orfan !", mi-am zis. O rubrică a dosarului mă informa însă că R.V. are părinţi: tatăl – şofer ; mama – bucătăreasă – care locuiau într-un mare oraş din ţară, în condiţii moderne şi confortabile. Şi m-am pomenit asaltat de multe alte întrebări : Ce anume o fi generat drama tînărului R.V. ? Cum se explică faptul că o bună parte din copilărie şi adolescenţă şi-a petrecut-o printre străini, departe de căldura căminului părintesc ? S-ar fi putut evita sau nu această dramă ? Căci, să recunoaştem, e o dramă să ai o mamă, tată, casă, iar tu să fii nevoit să creşti şi să te formezi între zidurile, oricum reci, ale unui Institut de reeducare...

Primul şoc, R.V. l-a suferit la 10 ani cînd, pe neaşteptate, între părinţi a izbucnit o ceartă destul de violentă. Şi-au spus de faţă cu R. vorbe tari şi urîte. Tot în prezenţa copilului au luat şi hotărîrea de a se despărţi. O bună bucată de vreme certurile în casă n-au mai contenit. Icoana pe care orice copil şi-o făureşte despre proprii părinţi cu naivitatea şi imaginaţia specifică vîrstei, era astfel pîngărită. Sufletul plăpînd al copilului suferea, în felul acesta, prima şi, poate, cea mai grea dintre lovituri. Chinuit şi îndurerat de ceea ce se petrecea acasă între părinţi, R. a început să neglijeze lecţiile, şcoala. S-a transformat cu timpul, dintr-un elev bun şi silitor, într-unul leneş şi irascibil. La şcoală îi era dat să asculte dojana îndrep-

tăţită a profesorilor. Acasă certurile dintre părinţi. În cele din urmă, R. a preferat strada, vagabondajul, hrana furată. Nu avea încă 11 ani, cînd a fost cules de pe drumuri şi internat într-un Institut de reeducare. De acum înainte părinţii îşi puteau pregăti în voie procesul de divorţ. De Radu însă, vrînd-nevrînd, tot se mai împiedicau. „Băiatul rămîne la mine !" striga mama cu gîndul la viitoarea pensie alimentară care urma să-i rotunjească bugetul. „Ba la mine o să rămînă, că-i al meu !" striga şi tatăl cu gîndul la venitul său lunar. N-au ajuns în privinţa asta la nici o înţelegere. De aceea, R. a început să fie vizitat la porţile Institutului cînd de un părinte, cînd de celălalt. Mai întîi se ivea mama — bineînţeles, cu mici atenţii — îl săruta, îl îmbrăţişa, apoi se apuca să-l pregătească pentru ziua cea mare a procesului. „Auzi, Radule, o să te întrebe judecătorul : „La cine vrei să rămîi ?" tu să răspunzi : „La mama !". Tatăl apărea însoţit de viitoarea „mamă" a copilului. Ritualul se repeta. După înmînarea bomboanelor, începea prelucrarea : „La proces, judecătorul...". Iată însă că, spre surprinderea tuturor, Radu a rezistat presiunilor, oferindu-le părinţilor unul şi acelaşi răspuns invariabil : „Ori cu amîndoi, ori cu nici unul."

Nu ştiu cît timp a durat această aşa-zisă dispută, dar un lucru poate fi stabilit cu exactitate : încăpăţînarea copilului a pecetluit destinul unui cămin. Soţii V. s-au împăcat, au renunţat la divorţ, şi-au vindecat rănile şi, la ora actuală, mai au doi copii. Într-un cuvînt, şi-au refăcut viaţa. Bravo lor ! Ce s-a întîmplat cu Radu ? Oare şi viaţa lui a luat, după împăcarea părinţilor, acelaşi curs fericit? Din păcate, nu. Băiatul s-a întors la ai lui după o absenţă de patru ani. În acest răstimp, părinţii s-au obişnuit să-l ştie departe, în afara preocupărilor lor cotidiene, s-au mai obişnuit, aşa cum era şi firesc, cu prezenţa celui de-al doilea copil. Sensibilizat, R. a simţit de îndată atmosfera

rece şi neprimitoare a casei, unde fiecare obiect îi evoca întîmplări dureroase. A încercat să se adapteze şi poate că ar fi izbutit, dacă n-ar fi intervenit o întîmplare nefericită... Într-o zi, tatălui i-a dispărut un briceag. Bănuielile s-au îndreptat dintr-o dată şi cu uşurinţă către cel care numai ce descinsese de la „corecţie". Şi fără să mai stea mult pe gînduri tatăl l-a acuzat de furtul briceagului. R. s-a apărat, dar cine să-l creadă ? (Briceagul, bineînţeles, a fost găsit, iar adevărul a ieşit la iveală. Dar ce folos ? Prea tîrziu. Şi cu ce preţ ?) Jignit şi umilit, R. a fugit de acasă şi s-a apucat să fure de-adevăratelea. Astfel, a ajuns din nou acolo de unde plecase — la Institutul de reeducare. Patru primăveri s-au scurs din ziua aceea. Mîine sau poate poimîine, R.V. va împlini vîrsta majoratului. Va ieşi pe porţile Institutului care ani în şir i-a ţinut loc de cămin părintesc, ducînd cu sine un carnet de calificare — strungar în metal — şi un caiet încărcat de versuri pe cît de stîngace, pe atît de simple.

„Îţi iubeşti părinţii ?", l-am întrebat după ce ne-am mai împrietenit. Răspunsul m-a furnicat pe şira spinării. „Nu, nu, nu-i iubesc !". Şi nu l-am condamnat. Am înţeles însă de unde venea împietrirea aceea a chipului său : devenise conştient de faptul că numai cei care-i dăduseră viaţa erau şi cei vinovaţi de sinuozitatea dureroasă a destinului său.

Da, mîine sau poimîine, R.V. va părăsi Institutul. Nu se va întoarce la părinţi, aşa cum, de altfel, mi-a mărturisit-o, ci va porni să-şi caute un loc de muncă şi, implicit, o nouă colectivitate. Gîndindu-mă la acest adolescent cu ochi trişti şi neîncrezători, nu pot să nu mă întreb : „Cum va fi primit acolo unde va poposi ? Cît de repede va izbuti să se adapteze ? Cum va fi înţeles şi, în general, care-i va fi, în continuare, destinul ?" În ceea ce-l priveşte, caietul său de versuri consemnează nu numai un sentiment de recunoştinţă, ci şi un angajament : *„Nu-l voi uita nici cînd*

pe maistrul meu / Ce m-a indrumat și m-a invățat mereu / Și s-a trudit cu noi atitea luni / Să devenim strungarii cei mai buni. / Cind mă gindesc acum imi pare rău / Că n-am să rămin elevul său / Să ridem impreună, să mă certe, / Să mă invețe, să mă ierte...

Vă invit, dragi cititori, viitoare gazde posibile ale lui R.V., să reflectaţi asupra cuvintelor :... să mă certe, să mă invețe, să mă ierte." Sint ale unui adolescent care abia acum se pregătește să treacă pragul vieţii.

„SĂ MĂ OCROTEASCĂ..."

În bar plutește un fum, să-l tai cu cuțitul. Tînărul din fața mea are 18 ani. Stăm la un coniac. „V-am rugat să veniți, îmi spune, căci vreau să vă povestesc cîte ceva din viața mea care e... un roman..." Casc... De ce m-aș sfii ? „Încă unul, îmi zic, care o să mă roage să scriu romanul existenței sale." Casc din nou, și mai ostentativ... Poate, poate, celălalt se va răzgîndi. În fond numai eu sînt de vină. El n-a făcut decît să mă invite prin telefon la un coniac. Aș fi putut foarte bine să-l refuz. „Mă cheamă Emil T.", s-a recomandat el, arătîndu-mi apoi un surîs trist. Căscatul meu nu l-a dezarmat. Începe să-mi povestească, vorbește rar, cu o voce scăzută. Îl ascult, dar nu-s dispus să-l iau în serios. Mai curînd aș vrea să beau, dar și coniacul (trei stele) e prost. Pe neașteptate povestirea lui Emil T. mă fură. A fugit de acasă la 11 ani. A vagabondat. A dormit pe sub poduri, în cîmp, prin ganguri. O vreme, a trăit din mici furtișaguri. Apoi a luat parte și la cîteva spargeri, ca pîndar. A fost prins... „Aveam, pe atunci, 14 ani, povestește Emil T., cum s-ar zice, un adolescent... însă un adolescent trist, obosit, tînjind de-acum după altceva. Ce reprezenta acel altceva, nu știam. O vreme, viața din Institutul de reeducare mi s-a părut plictisitoare. Zic, o

vreme... pe urmă, am învăţat cu ardoare lăcătuşeria. Atelierul, sculele, meşterul, toate astea la un loc începuseră să reprezinte pentru mine acel altceva după care tînjeam."

Il ascult cu luare-aminte şi-mi pare rău că, in prima clipă, l-am judecat pripit. Evident, n-a dus deloc o viaţă uşoară. Mă întreb unde vrea să ajungă cu povestirea sa. Un surîs trist îi stăruie într-una pe chip...

„Am ieşit de la corecţie, cum se zice, băiat mare, cu patalamaua la mînă... M-am prezentat la miliţie, apoi la Oficiu...

— V-am citit mai zilele trecute un articol despre minori —de acolo, am fost repartizat imediat in cîmpul muncii."

Emil T. duce păhărelul de coniac la gură, îşi moaie in el buzele. „Nu-mi place băutura", zice şi mă fixează de parcă ar fi vrut să descopere pe chipul meu cît de mult il pot înţelege. „Cu mine, cei de la Oficiu (de repartizare a forţelor de muncă N.A.) au fost buni, înţelegători. M-au repartizat cît se poate de repede... În privinţa asta articolul dumneavoastră ridică o problemă serioasă..." „Fără îndoială", îl aprob eu şi simt că interlocutorul meu se apropie de fondul întîlnirii noastre.

„Am nimerit într-un atelier, cum să vă zic — nici preaprea, nici foarte-foarte. In total 19 lăcătuşi. Pintre ei, eu eram cel mai tînăr. La început, s-au purtat frumos. După un timp însă au aflat că am fost vagabond, hoţ şi atitudinea lor faţă de mine s-a schimbat brusc. Au început să mă jignească, să-mi întoarcă spatele. De ce oare? Doar munceam bine. Munceam cinstit. Nu absentam, eram ascultător... Şi iată că într-o zi unuia îi dispar de la vestiar nişte bani. Bănuielile au căzut de îndată asupra mea. Doar eu fusesem cîndva client al miliţiei! Aş fi putut să plec, să părăsesc atelierul... N-am făcut-o, am rămas locului... M-am apărat cum am putut. Am rezistat şi eu tuturor acu-

zaţiilor... În nici un chip, nu voiam să mă dau bătut sau să mă întorc la vechile mele prietenii..."

Emil T. tace, se uită stingher într-o parte. Îmi permit să-i spun : „Ce să-i faci, aşa sînt oamenii... uneori sînt pripiţi, alteori plini de prejudecăţi". Replica mea l-a nemulţumit. După un timp, mă întreabă : „Împotriva hoţiei se poate lupta, nu-i aşa ?" „Da desigur", răspund. „Atunci de ce nu s-ar putea lupta şi împotriva prejudecăţilor ?". „Nu înţeleg, unde vrei să ajungi ?" îmi mărturisesc nedumerirea. „O să mă înţelegeţi imediat... Nu vreau ca şi alţi tineri ca mine să treacă prin ce am trecut eu..." Mă fixează cu ochi duri, de culoarea oţelului. Il întreb : „Ce propui?" Nu-mi răspunde imediat. Ezită sau îşi caută cuvintele cele mai potrivite pentru a-şi putea exprima cît mai clar gîndurile. „Există aproape în fiecare colectiv de muncă oameni inimoşi, gata să se dăruie, să-ţi sară în ajutor, gata să te înveţe sau să te apere. Ajuns la locul de muncă fostul delincvent ar trebui dat în grija unui asemenea om inimos — muncitor sau maistru — care să-i devină prieten, părinte, profesor, înger ocrotitor. Da, da, aţi auzit foarte bine, un înger ocrotitor... să ocrotească, să mă ocrotească, atunci cînd prejudecata îşi arată colţii şi dă să muşte..." Emil T. a tăcut, însă cuvintele sale rostite apăsat : „să mă ocrotească... să mă ocrotească" au continuat să mă urmărească multă vreme. Înţelegeam, în sfîrşit, ce l-a determinat să-mi telefoneze şi să mă invite la un coniac...

ASASINUL DIN UMBRĂ

I. *Un țipăt de moarte*

Crima a fost săvîrşită în seara zilei de 19 mai 1970, către ora 20. Victima — inginera Floareş Rodica, salariată a Combinatului de industrializare a lemnului din Brăila. A fost înjunghiată mortal pe la spate, chiar în fața uşii apartamentului în care domicilia, la etajul unu al unui bloc nou. Urcase scara, ajunsese la uşă, vîrîse cheia s-o descuie, cînd... Moartea a fost fulgerătoare.

...Plouase, cu intermitențe, mai toată ziua. La ora cînd locatarii blocului, alarmați de țipătul de moarte al unei femei, ieşiseră pe scări şi pe culoare, Comitetul județean de luptă împotriva inundațiilor fusese informat că apele erau în creştere pe tot cuprinsul județului, amenințînd să creeze breşe în digul ce fusese construit prin efortul colectiv al oamenilor. Un „Gaz" al miliției, în care se aflau colonelul M. Ioniță, inspector şef al I.M.J. Brăila cu un grup de lucrători, se pregătea să demareze în noapte spre zonele alertate. Plecarea însă fu un timp întîrziată de apariția neaşteptată a unei „Salvări" care frînă în dreptul miliției.

– Ia vezi ce s-a intimplat, i se adresă colonelul Ioniţă căpitanului Strat, şeful serviciului judiciar.

Căpitanul se execută. Îl opri pe şofer care dăduse să intre în clădire şi-l intrebă ce vint il purta pe acolo la ora aceea.

– În cartierul Hipodrom a fost omorîtă o femeie. Noi am primit un telefon să venim urgent, dar femeia era moartă.

Ascultînd relatarea şoferului, căpitanul Strat se incruntă : asta mai lipsea la acel ceas de alarmă generală. Raportă ştirea, iar colonelul ii ordonă să rămînă în oraş şi să deschidă cuvenita anchetă.

Căpitanul Marin Strat : Ne-am deplasat imediat la locul faptei. Curioşii se ingrămădiseră peste tot – pe scări, pe paliere. „Adio urme !" mi-am zis. Cadavrul femeii fusese lăsat chiar acolo unde căzuse, într-o baltă de sînge. Lingă cadavru veghea concubinul inginerei, îmbrăcat sumar, într-o pijama. A început să ne explice : „Adormisem. Deodată, am auzit de la intrare un ţipăt scurt, apoi un ţipăt ingrozitor. Am sărit din pat să deschid. Era Rodica... în braţele dumnealui". Acest dumnealui era un oarecare Virgiliu Iordache venit în vizită la fratele său, vecin de apartament cu inginera. A auzit ţipătul victimei şi pentru că fratele său se găsea in baie, a ieşit el să vadă ce s-a întimplat. A zărit-o pe ingineră în faţa uşii clătinîndu-se gata să cadă. S-a repezit s-o prindă. În clipa următoare, a deschis uşa şi concubinul inginerei.

Intrebare : Aţi mai putut intreprinde ceva la o oră atît de tirzie ?

Răspuns : Cum să nu... Am aflat din gura lui Stoica Gh., concubinul victimei, că Rodica Floareş se afla, de aproape 3 ani, în divorţ cu soţul ei Simion Floareş, inginer şi el, şi care domicilia în Bucureşti. Stoica Gh. ne-a mai declarat

că de pe urma acestei căsătorii a rezultat o fetiță, încredințată de victimă spre creștere unei rude din Brăila. Mai reieșea din declarațiile lui Gh. S. că soțul victimei – un bărbat violent – a amenințat-o nu o dată cu moartea. În concluzie, am întreprins...

...Nu, n-aș vrea să anticipez deznodămîntul cercetărilor. Aș vrea să atrag atenția asupra unui element deosebit de important al unei anchete – *martorii*. Crima, așa cum am mai spus, a fost săvîrșită fulgerător. Asasinul a dispărut într-o clipită, fără a-și lăsa arma rece nici în trupul înjunghiat al victimei și nici la fața locului. Urmele făptașului s-au „înecat" în urmele lăsate de curioși. Într-o asemenea împrejurare, numai martorii îți mai pot fi de folos. Și, în acest sens, „radiografia" cazului ne relevă o primă concluzie : tratînd cu toată seriozitatea această latură esențială a anchetei, lucrătorii „Judiciarului" din Brăila au izbutit să realizeze două „filme" care, puse cap la cap, au dat cadrul în care s-a mișcat victima – atît în ziua morții, cît și în zilele premergătoare crimei.

Filmul nr. 1 : 16 mai 1970

Simion Virginia (ingineră, colegă de laborator cu victima) : Sîmbătă 16 mai, exact cînd Rodica lipsea din laborator, a sunat telefonul... un telefon interior... o femeie o cerea pe Rodica F. la aparat. I-am spus că lipsește. Atunci m-a rugat să-i dau adresa. I-am dat-o și mi-a mulțumit. Cînd Rodica s-a înapoiat și i-am spus, s-a mirat : „Cine să fi fost ?!"

Moraru M : (telefonistă la centrala telefonică a Combinatului). Îmi aduc aminte foarte bine : sîmbătă, 16 mai, Rodica F. a fost căutată la telefon de mai mulți bărbați.

Toea Gherghina (18 ani, locuiește în același bloc și la același etaj cu victima): Sîmbătă, cam pe la ora 16, m-am trezit la ușa apartamentului nostru cu o femeie tînără, îm-

brăcată cu un fiş maron, pe cap cu un capişon din același material. M-a întrebat unde locuiește F.R., i-am răspuns că n-o cunosc. „E ingineră și are o fetiță, Geanina..." Cînd am auzit de fetiță, am știut despre cine-i vorba și i-am arătat ușa unde să sune, dar ea n-a sunat, ci a plecat. După vreun sfert de oră, m-am pomenit din nou cu ea. De data asta, m-a rugat să sun eu la ușa inginerei și să-i transmit discret că la ora 20,30 să coboare în fața blocului că o s-o aștepte un bărbat. „Bine", i-am răspuns. Ea a plecat, iar eu am sunat la ușa inginerei și i-am transmis în șoaptă ceea ce fusesem rugată...

Popescu Ștefana (vecină de bloc cu victima) : Îmi amintesc că sîmbătă a plouat, a plouat și după masă. Fetița mea stătea la fereastră și se uita în stradă. La un moment dat, îmi zice : „Mamă, uită-te la *aia*... nu e sănătoasă la minte... stă de atîta vreme în ploaie..." M-am uitat și eu. Da, era acolo, în ploaie, o femeie care stătea de mai multă vreme neclintită. Ceva mai tîrziu, am ieșit din casă. Pe scări, m-am întîlnit cu ea. Mă oprește și mă întreabă dacă nu știu unde locuiește Rodica Floareș. I-am răspuns. Era o femeie mărunțică, slăbuță, cu picioare foarte subțiri, gură frumoasă.

Gh. Stoica (concubinul victimei) : Sîmbătă a fost pentru noi o zi plină de neliniști. După amiază, o vecină i-a comunicat Rodicăi să coboare la ora 20,30 în fața blocului, că o s-o aștepte un bărbat. Știrea asta a îngrijorat-o. Se gîndea la soțul ei cu care era în divorț și care o teroriza. N-a vrut să coboare. De frică. Îi era tare frică de el. La ora 20,40, cineva a sunat la ușă. N-am deschis. N-a vrut Rodica. Am stins lumina și ne-am uitat în stradă : am văzut o tînără însoțită de doi bărbați. Rodicăi i s-a părut că unul din ei era chiar soțul ei... Puțin mai tîrziu, am coborît de unul singur în stradă. De ce ? Un necunoscut stătea în stația de autobuz și fixa balconul apartamentului

nostru. M-am dus să văd cine e. Era un bărbat de vreo 55 ani, cu o pălărie neagră pe cap. Pe obrazul sting avea un neg proeminent. M-a întrebat cit e ceasul. Am intrat în vorbă cu el şi mi-a spus că o aşteaptă pe soţia unui medic. După cîtăva vreme, a sărit într-un autobuz şi a plecat. A doua zi, duminică, cam pe la ora 8, a sunat iarăşi cineva la uşă. N-aşteptam pe nimeni. M-am repezit la vizor ; era un bărbat. Nu i-am deschis şi a plecat.

Nedelcu Tinca (mătuşa victimei): Duminică, Rodica a trecut pe la mine să-şi vadă copilul. Era foarte îngrijorată. Spunea că-i urmărită de soţul ei, un om foarte rău.

Frieda Bal (colegă de serviciu şi prietenă a victimei) : Luni, la fabrică, Rodica mi-a mărturisit că e tare îngrijorată... căci se credea urmărită de soţul din Bucureşti, deşi la ultima înfăţişare conveniseră să se despartă prin bună înţelegere...

Filmul nr. 2 : 19 mai 1970

Simion Virginia : Marţi, cind s-a întîmplat nenorocirea, Rodica era ceva mai liniştită decit în ajun. N-a mai fost căutată la telefon.

Ştefănescu Ştefana (colegă de serviciu) : De la fabrică, am plecat împreună. Aveam acelaşi drum. Rodica nu era îngrijorată. S-a dus direct acasă.

Stoica Gh. : Am găsit-o acasă. Am prinzit, ne-am odihnit. Mi-a spus că merge să-şi vadă copilul. A plecat de-acasă liniştită.

Nedelcu Tinca : Rodica a trecut pe la noi. I-a adus fetiţei dulciuri, s-a jucat cu ea, apoi, cind s-a înserat, s-a dus acasă.

Gros Ioan (vecin de bloc) : Am intrat în bloc, am auzit ţipătul. Pe scară, m-am lovit de o femeie tînără... am întrebat-o ce s-a întîmplat. Mi-a răspuns speriată : „Unei femei i s-a făcut rău... Mă duc să anunţ «Salvarea»".

Catigherea Victor (vecin de bloc cu victima): Fiind în balcon, am observat în staţia de autobuz o tînără scundă, slăbuţă. S-a întîlnit în staţie cu un bărbat înalt, solid, îmbrăcat într-un costum de culoare închisă. Femeia a întins mîna în timp ce bărbatul i-a dat ceva femeii. Nu ştiu ce... că n-am putut să văd...

Aşadar, de mai multe zile, inginera Rodica Floareş era urmărită, iar în ziua fatală, ea s-a mişcat pe un itinerar fix. S-a mai stabilit că Rodica F. a fost ucisă dintr-o lovitură de cuţit... una singură, mortală... Lama a pătruns adînc între coaste. Numai un bărbat ar fi putut să aplice o asemenea lovitură. Cele mai multe drumuri duceau către Simion Floareş, soţul victimei. Iată unul dintre ele care se cuvine amintit.

Simion Virginia (colegă de laborator): Cînd am aflat ce i s-a întîmplat Rodicăi, primul meu gînd a fost la inovaţia realizată de ea şi care avea ca scop să reducă la una din secţii gradul de toxicitate şi a cărei aplicare s-a lovit de rezistenţa unor muncitori înapoiaţi care preferau toxicitatea şi sporul respectiv de salariu decît inovaţia colegei mele.

Sînt cazuri care iscă dintr-o dată mai multe ipoteze şi care se cer abandonate fie simultan, fie pe rînd.

Maior Calu Tache: Desigur, cercetările au evoluat pe mai multe căi. Patru au fost la număr ipotezele enunţate şi toate ni s-au părut la fel de importante. Asasinul ni se înfăţişa ca un ins de o mare îndrăzneală.

Întrebare: De ce?

Răspuns: Alegerea orei, a locului... se circula mult pe scara blocului respectiv, iar ora nu era de loc înaintată. Asasinul risca enorm. Numai printr-un joc al hazardului a scăpat... Îndrăzneala acţiunii ne sugera că asasinul era un bărbat...

Întrebare : Din ipotezele enunţate aţi exclus eventualitatea unei asasine ?
Răspuns : Nicidecum... Am ţinut seama de relatările martorilor.
Întrebare : Întorcîndu-ne la noaptea crimei, m-ar interesa să ştiu care a fost prima măsură luată ?
Răspuns : Ne mai găseam încă la faţa locului. Nu trecuserăm la elaborarea ipotezelor. Bănuielile noastre, stîrnite de către concubinul victimei, s-au îndreptat în mod logic către Simion Floareş. Ne-am spus : dacă el este asasinul, atunci cu siguranţă că, de la Brăila, a plecat fulger la Bucureşti. În concluzie, s-a hotărît trimiterea urgentă a doi ofiţeri la Bucureşti. Am făcut şi un calcul : între ipoteticul asasin şi noi exista un decalaj de două-trei ceasuri. Asasinul ar fi putut să fie găsit încă în frigurile faptei săvîrşite. Pentru a reduce şi mai mult din acest decalaj, cei doi au fost expediaţi cu o maşină la Buzău, de unde puteau să prindă un accelerat.

...A fost oare această măsură bine venită ? Înainte însă de a răspunde la întrebare, să vedem ce le-a adus anchetatorilor din Brăila lumina zilei. Mai întîi, un cuţit. Fusese găsit în iarbă de către o gospodină. Şi pînă a fi anunţată miliţia, femeia a umblat cu cuţitul, amprentele ei de pe prăsele s-au amestecat, bineînţeles, cu cele ale criminalului. S-au descoperit însă pe lama cuţitului mici pete de sînge care, la analiză, s-au dovedit a fi identice cu cel al victimei. Era un cuţit de bucătărie cu o lamă lungă de 23 cm şi lată de 2,6 cm, iar pe o lungime de 5 cm, pentru a putea străpunge uşor, vîrful fusese ascuţit pe ambele părţi.

Tot în dimineaţa zilei de 20 mai, cetăţeanul Folea Ioana a găsit în iarba din preajma blocului unde locuia un batic verde-deschis cu buline portocalii, care păstra un fir de păr blond-roşcat lung de 11 cm. Găsirea celor două

obiecte era de o mare însemnătate, deşi, în faza aceasta a anchetei, ele sugerau două idei : a) asasinul (bărbat) n-a fost singur, ci cu o femeie ; b) prin abandonarea obiectelor în zona blocurilor se urmăreşte derutarea organului de miliţie.

II. *Dezlegarea*

Să urmărim acum itinerarul celor doi ofiţeri trimişi la Bucureşti. Prima surpriză au cunoscut-o în faptul dimineţii: Simion Floareş nu înnoptase acasă. Nu se arătase nici în cursul zilei, nici în cel al nopţii următoare. S-a cerut concursul I.G.M., al I.M.M.B. şi foarte curînd s-a stabilit că inginerul se afla internat la spitalul Colţea încă de la 15 mai, în vederea unei intervenţii chirurgicale. Desigur, informaţia în sine nu era edificatoare. La spital însă cei doi ofiţeri l-au găsit pe Simion F. nu numai internat, ci şi operat. Fusese omul operat exact în ziua de 18 mai : atestau documentele spitalului, mărturiile doctorilor şi ale pacienţilor din salon. Surprize deci peste surprize. La căpătîiul suferindului veghea Mariana Mîrza, concubina inginerului, o tînără scundă, măruntică... Şi ea, începînd din 15 mai, fusese văzută zi de zi la spital, ba şi prînzind împreună cu el din mîncarea spitalului. Totuşi, după un schimb de păreri cu I.M.J., cei doi au fost reţinuţi şi transportaţi la Brăila pentru a fi cercetaţi.

Întrebare : Cum a primit Simion F. vestea morţii soţiei sale ?

Cpt. M.S. : Cu o durere sinceră şi firească. Ne-a cerut din toată inima să găsim asasinul. Ba ne-a mai ajutat să lărgim cercul bănuiţilor, atrăgîndu-ne atenţia asupra unei foste concubine, scundă şi slabă, cu care ar fi urmat să se căsătorească şi care ar fi duşmănit-o pe Rodica F. Mă uitam la Floareş cum îşi plîngea nevasta omorîtă, cum ofta sincer după fetiţa sa rămasă acum orfană de mamă. E un bărbat înalt, peste 1,85, tare voinic... Corespundea unor semnalmente, dar avea atît pentru 16 mai, cît şi pentru 19 mai alibiuri de necontestat. Mă uitam la ibovnica sa — micuţă, slabă, 55 kg. — corespundea şi ea unor semnalmente, dar alibiurile lui Floareş erau şi ale ei. Şi-apoi, nu părea să fi avut ea putere să bage pînă la prăsele cuţitul în altă femeie.

...Cinci zile cei doi concubini au fost tot audiaţi. Li se cereau mereu să relateze în scris ceea ce au făcut zilnic între 14 şi 20 mai. Declaraţiile erau mereu aceleaşi şi coincideau. Îndurerat de moartea soţiei, Floareş colabora cu anchetatorii, răspundea lesne la toate întrebările, emitea ipoteze, cerea cu lacrimi în ochi să fie găsit cît mai repede asasinul mamei copilului său. Expirase mandatul Procuraturii şi cei doi urmau să fie puşi în libertate, din lipsă de probe. Bomba însă a explodat în ultima clipă. Tot cerînd, uneori chiar cu agresivitate, ca miliţia să-l prindă pe asasin, Simion Floareş a rostit în cîteva rînduri numele de Jeni...

Cpt. M. S. : Pînă atunci numele ăsta nu l-am prea tratat cu atenţie. Nu ne interesasem de persoana ei, nu ştiam cine e. Aşa că l-am întrebat pe F. : „Ia ascultă, cine-i Jeni ?" La auzul întrebării, el a sărit de pe scaun, s-a lovit cu palma peste frunte şi a exclamat : „Domnule, să ştiţi că asta-i asasina... Jeni... ! Eugenia H. ! Mama ibovnicei mele". „Şi ce motiv ar fi avut s-o ucidă ?" l-am întrebat. Avea, a răspuns el, că de mai bine de un an trăiam cu

fiică-sa și nu grăbeam căsătoria. Ba mai mult, o supăra dorința mea de a mă împăca cu regretata mea soție..."

Într-adevăr, la București, pe strada P..., domicilia, împreună cu cel de-al treilea soț al ei, Eugenia Horvath, mama Marianei Mirza — o femeie scundă, slabă și suferindă. Cei doi ofițeri constatară că E.H. corespundea cu semnalmentele date de unii martori și-i trecură pragul casei. Numai ce se legitimară că, în clipa următoare, o auziră : „Mariana, fiica mea, a omorît-o pe Rodica", „Singură ? !" a exclamat unul din ofițeri... „Da, singură..." Și nefericita mamă așternu o lungă declarație cu privire la fapta fiicei sale. În urma acestei mărturii, rezistența Marianei Mirza cedă.

— Da, eu am omorît-o pe Rodica Floareș, a mărturisit ea.

— De una singură ? a întrebat-o căpitanul Strat.

— Da, de una singură...

Părea de necrezut : o ființă atît de firavă, cu un temperament molatec, să parcurgă un întreg itinerar al crimei! *Procurorul Caraman Ion :* Lucrez de mulți ani în procuratură, dar nu mi-a fost dat să întîlnesc un asemenea caz. De obicei, femeile cînd se hotărăsc să ucidă într-un loc deschis, aleg alte arme și simt nevoia unui complice. *Maiorul Calu Tache :* Am mai avut de-a face cu femei care au săvîrșit crime, dar cu complicitatea unor bărbați... Și-apoi aveau o altă înfățișare... Ființa inculpată — Mariana Mîrza — părea gingașă, incapabilă să ucidă o gîză, darmite un om...

Mărturisirile Marianei Mîrza ar fi putut să satisfacă. Recunoscuse cuțitul, baticul. Ba mai mult : povestise că, în ziua crimei, purtase un fiș pe care-l abandonase pe lîngă blocuri. Atunci miliția lansă, prin mijlocirea ziarului local, un apel către cei care au găsit fișul. Apelul avu ecou și fișul fu predat miliției. Se organiză și o recunoaștere în

grup a Marianei Mirza de către martorii care o semnalaseră... Fu recunoscută.

Întrebare : Apropo de martori. Cunoaştem caracterul contradictoriu al mărturiilor. V-aş ruga, tov. maior Calu, să ne spuneţi dacă toate declaraţiile martorilor s-au dovedit a fi obiective sau au cuprins şi o doză de subiectivism.
Răspuns : Cele mai multe s-au dovedit de un real folos. Dar unele, din păcate ale unor martori importanţi, s-au dovedit şi subiective. Victima, Rodica Floareş, trăia într-o continuă nelinişte. Sîmbătă, 16 mai, i s-a părut că-l zăreşte în stradă pe soţul ei alături de o tînără femeie. Or, în ziua aceea, Simion F. era internat în spital. Lui S.G., concubinul victimei, datorită aceleiaşi stări, i s-a părut că un bărbat pîndeşte balconul apartamentului lor. Necunoscutul acesta cu pălărie închisă şi un neg proeminent pe obraz nu avea nici o legătură cu Rodica Floareş. Un martor a declarat că în ziua crimei a văzut în staţia de autobuz o tînără care s-a întîlnit cu un bărbat. Acesta i-ar fi predat ceva femeii... un obiect. Poate arma crimei... Într-adevăr, Mariana M. se oprise în staţia de autobuz, dar a acostat un necunoscut pentru a-l întreba cît e ceasul. Atît şi nimic mai mult. Iată deci cum au apărut în cazul nostru laturile contradictorii ale martorilor...

...Aşa cum am mai spus, mărturisirile M.M. ar fi putut să satisfacă, iar cauza să fie considerată ca şi rezolvată... Totuşi, experimentaţii criminalişti ai „Judiciarului" din Brăila au simţit nefirescul situaţiei. Recunoscîndu-şi crima, Mariana M. nega orice complicitate. „Singură !... Eu singură..." I s-a adus lui Simion Floareş la cunoştinţă mărturia completă a concubinei. Ştirea l-a uluit. A şi exclamat : „Cum, ea a ucis-o ?!". S-a organizat şi o confruntare.

— Tu, tu ai făcut-o ? a întrebat Floareş consternat.

— Da, eu, eu... a recunoscut ea cu o voce stinsă.

— Cu ce ai omorît-o ? Cu cuțitul acela mare pe care l-am cumpărat pentru casă ? (Floareș formula întrebările la rugămintea anchetatorilor.)

— Da...

— Cum l-ai ascuțit ? Nu cumva cu smirghelul sau cu pilele mele din sertarul de la dulap ?

— Da, cu ele...

— De ce ai făcut-o ? se lamenta soțul victimei. De ce ?

La acest „De ce ?" Mariana M. nu izbutea să dea un răspuns convingător.

Cpt. M.S. : Mobilul crimei nu apărea cu destulă claritate. Ea a comis crima în seara zilei de 19 mai, iar peste cîteva zile urma să se pronunțe divorțul. Făptașa nu mai avea de trecut nici un obstacol în calea viitorului ei. Ar fi putut să devină în voie doamna Floareș... Mai afirma că-și ascuțise singură cuțitul... cu șmirghel sau cu niște pile. Era o treabă prea bărbătească pentru miinile ei firave... Cuțitul era ascuțit perfect. Nu uitați de vîrful acela de lamă ascuțit pe ambele laturi... S-a ordonat o percheziție la domiciliul lui Floareș, în vederea găsirii pilelor.

Întrebare : Tovarășe locotenent-major Nan, percheziția a fost edificatoa e ?

Lt. major Nan Soare : Foarte... A ieșit la iveală un univers foarte straniu... Inginerul avea pasiuni ciudate : o colecție de cuțite, peruci, horoscoape, papagali și canari... Am găsit șmirghelul, dar nu și pilele... Îmi aduc aminte și cum am ieșit din impas : m-am adresat Marianei M. : „Uite, i-am spus, îți aduc un cuțit, îți aduc și șmirghel, și pile, să-mi arăți și mie cum poți să ascuți un cuțit". Atunci a cedat și a mărturisit : „Floareș l-a ascuțit..." Așa a ieșit la iveală complicitatea soțului victimei, rolul său de instigator.

Tov. Caraman Ion, procuror : Și nu numai complicitatea ci și instigarea la crimă. Știind ce înseamnă cele

două capete de acuzare, inginerul s-a apărat. Avea și alibiuri aproape perfecte : în aprilie, la ultima înfățișare a procesului de divorț, s-a arătat, de față cu martori, rezonabil, hotărît să nu facă greutăți soției. În ziua crimei se găsea la București, internat într-un spital. Îi expediase victimei scrisori de dragoste, de reproș, o amenința, dar în același timp, scria negru pe alb că n-ar fi în stare s-o omoare... Și-a pregătit cu multă subtilitate crima...

Da, mărturisirile Marianei M., complete și surprinzătoare, au dezorganizat sistemul de apărare al lui Simion Floareș. Vinovăția sa a fost dovedită. Se încheia astfel, cu succes, un întreg ciclu criminalistic. S-ar cuveni, așadar, să-mi închei și eu „radiografia", dar n-am s-o fac încă. Îmi pare că o întrebare, dacă nu chiar mai multe, au rămas fără un răspuns. Cum a ajuns Mariana Mirza, in vîrstă de 21 de ani, la crimă, la uciderea unui om pe care nici măcar nu l-a cunoscut, și asta într-un moment cînd o mai despărțea de fericirea mult visată doar un pas ? Pe ce căi a izbutit Simion Floareș să-și exercite influența sa nefastă, cum a izbutit s-o „teleghideze", s-o determine să săvîrșească o crimă gratuită ?

III. *Fișe de roman*

Probabil, într-un viitor apropiat, autorul observațiilor de față va realiza o carte pe tema acestui trist dosar brăilean. De aici și titlul subcapitolului. În căutarea unor răspunsuri la întrebările enunțate nu cu mult înainte, mi s-a îngăduit, în cîteva rînduri, să stau de vorbă la Penitenciarul Văcărești atit cu M.M., cit și cu F.S.

În concluzie, am sintetizat pentru cititori următoarea fișă :

...Mariana e o femeie scundă (1,55 m), firavă, cu un cap mare, totuși nu prea contrastant cu trupul puțintel. Doi ochi mari, candizi, buni, te privesc fără ocol.

– Nu știu... nu pot să-mi dau seama cum am putut să fac o asemenea faptă... Mă chinuiesc... încerc să-mi explic... Nu pot... nu-mi vine să cred că eu am fost aceea...

O ascult. Nu pun sub semnul îndoielii sinceritatea chinului ei, visurile obsedante. E moale, lipsită de voință. E tipul de om despre care bătrînii spun : unde o pui acolo stă. E foarte sugestionabilă. Iar Floareș i-a descoperit această trăsătură pe care a știut s-o speculeze la maximum.

– Ce ți-a plăcut la Floareș ?

– Era un bărbat înalt, brunet, puternic, intelectual, așa cum visam eu.

– Ce te-a impresionat mai mult la Floareș ?

– Drama căminului său. Chiar de la prima noastră întîlnire, mi-a povestit cum nevasta l-a înșelat, cum l-a părăsit răpindu-i fetița... Mi-a arătat un album de familie. Cînd vorbea de fetiță, ochii i se umpleau de lacrimi. Mi s-a părut deprimat... un om gata să se prăbușească... un om care cerea ajutor... Mi-am spus că are nevoie de mine, de ajutorul meu... După cîteva zile, m-am mutat la el. „De acum înainte ești doamna Floareș, mi-a zis, nu te mai duci la slujbă..." Și asta mi-a plăcut.

M.M. are o mamă, dar a crescut-o mai mult o mătușă. Copilăria și adolescența ei a oscilat între acele două „mame". Era cînd la una, cînd la alta. O atrăgea mai mult căminul mătușii, principiile ei conservatoare. Se mîndrea că la 19 ani mai era încă fecioară. Mergea la biserică. Foarte corectă – acolo unde a lucrat.

– De ce ai fost geloasă pe Rodica Floareș ?

— N-am fost... n-am gelozit-o niciodată... N-am avut de ce. Am văzut-o de două ori, la proces, și atunci mi s-a părut că eu sînt mai drăguță decît ea...

— Floareș declară că ai omorît-o din gelozie ?

— Am auzit... Nu-i adevărat. Acum aruncă toată vina pe mine... Îmi merit soarta...

Ascult povestea tristă a unei ființe născute în zbuciumul unei familii dezorganizate, care și-a imaginat că a găsit în casa lui Simion Floareș căminul mult dorit.

— Floareș mergea la ghicitoare ?

— Da, mă lua și pe mine. Își nota într-un carnet ceea ce i se ghicea... Organiza ședințe de spiritism. Făcea și horoscoape. Mi-a făcut și mie unul. Pe mine, toate astea mă amuzau. Odată însă m-am speriat...

— Cînd ?

— Mai de mult. Într-o dimineață, după ce ne-am trezit, mă întreabă : „Nu-i așa că te simți obosită ?" „Nu", i-am răspuns. În dimineața următoare, m-a întrebat iarăși, iar eu i-am răspuns : „Da, mă simt parcă obosită..." Atunci, el a zîmbit și mi-a spus : „De-ai ști unde te-am trimis eu în noaptea asta !... Departe, într-un sat... Ai dat să intri într-o curte, dar te-au speriat dulăii și ai luat-o la fugă pînă acasă... Așa că-i normal să fii obosită..." Toate astea mă amuzau, totuși diminețile, cînd mă întreba dacă sînt obosită, mă simțeam într-adevăr obosită.

— Cînd ți-a vorbit întîia oară de crimă ?

— La sfîrșitul anului trecut... A început prin a-mi spune că Rodica va cîștiga procesul, iar fetița îi va rămîne ei, iar el vrea fetița... Deci ca să obțină fetița, Rodica trebuie să moară... Ascultam și credeam că glumește... „Am vorbit cu cineva ca s-o omoare. Mi-a cerut 15 000 de lei. N-am atîția bani... Aș omorî-o eu, dar o să fiu prins și atunci o pierd pe Geanina... Tu trebuie s-o omori... tu ești sin-

gura care poţi să mă ajuţi..." Eu am încercat să-l liniştesc... I-am spus că o să avem copiii noştri...

Din clipa aceea s-a declanşat un mecanism diabolic : zi de zi, ceas de ceas, Floareş nu-i vorbea decît de crimă, de faptul că numai ea îl mai poate salva. A creat şi un cadru aparte. A adus o tavă cu lumînări pe care le întorcea cu capul în jos, pentru moartea Rodicăi... Într-un colţ ardea o candelă pe al cărei fitil scrisese numele soţiei... Pe Mariana, în fiecare dimineaţă, o punea să repete cuvinte dintr-o rubrică intitulată „Despre autosugestie". Zi de zi îi repeta cuvintele : „Sîntem născuţi în aceeaşi zodie... Horoscopul nostru spune că vom cunoaşte fericirea abia la anii maturităţii... Eu cu Geanina am să te aştept. Vom fi fericiţi..." O ducea la filme cu violenţă.

— Nici cînd am cumpărat împreună cuţitul, n-am crezut că eu am să fiu aceea care o să-l folosesc... Mi-a cumpărat o carte de anatomie... mi-a arătat cum să ţin cuţitul... unde trebuie să lovesc... Am spus nu, cum am mai spus-o şi-n alte situaţii, ca în cele din urmă, să mă pomenesc că fac exact ceea ce-mi ceruse. Apoi a conceput şi un plan. Eu îl ascultam şi nu-mi venea să cred... că eu voi fi aceea care va ucide...

— Vorbeşte-mi de plan...

— Mi-a spus : „Sîmbătă, eu o să mă internez la Colţea, iar tu o să pleci la Brăila. O să-ţi pui fişul, baticul, ochelarii... Iei cu tine două perechi de pantofi... O pereche o porţi numai la Brăila, cînd o să părăseşti oraşul îi schimbi. La Brăila, cum ieşi din gară e o cabină telefonică... Dai un telefon la Combinatu' unde lucrează Rodica, te interesezi de ea... de adresa ei.. vezi locul... După ce o omori, pleci la Bucureşti, dar nu cu trenu', ci cu o maşină. Şi te duci acasă..." Sîmbătă, 16 mai, am făcut, întocmai... Aştepînd un moment prielnic, am început din nou să mă întreb de ce să fac eu asta ? Cum o să fac

eu asta ? Și-am plecat... Duminică, m-am dus la spital și i-am spus. El s-a supărat... A părăsit spitalul în după amiaza aceea... „Trebuie, îmi zicea, acum trebuie, cînd sînt la spital..." Am mers la filmul „Așteaptă pînă se întunecă", unde o oarbă înjunghie un bărbat, apoi mi-a spus că marți cînd o să încerc din nou, să iau cu mine în termos cafea amestecată cu lichior.

– De ce sîmbătă, de ce marți ?

– Horoscopul arăta că aceste două zile sînt pentru noi aducătoare de noroc... Marți, nu știu cum am putut... Am urmărit-o, am așteptat-o... am băut amestecul acela... Am văzut-o cînd a venit acasă, am urcat scările după dînsa. O, dacă ar fi apărut pe scări cineva ! Am ajuns-o din urmă tocmai cînd vîra cheia în broască și am întrebat-o dacă nu știa unde stă doamna Popescu. Mi-a răspuns că nu știe. Și și-a văzut mai departe de ușă. Atunci... A scos un țipăt înfiorător... M-am speriat și am luat-o la fugă...

– Ce n-ai respectat din plan ?

– Nu trebuia să arunc nimic... iar eu am aruncat cuțitul, baticul, fișul... Ardea totul pe mine. N-am luat două perechi de pantofi... Am luat trenu' și nu autostopul, cu bilet de Deva... Din pricina spaimei, m-am dus nu acasă la noi, ci la mama și i-am spus ce-am făcut...

– Planul lui prevedea și ce trebuia să faceți în cazul cînd ați fi fost descoperiți ?

– Da. La început – erau motivările. Și el și eu trebuia să fim văzuți zilnic la spital... Iar dacă totuși eu voi fi descoperită, să iau totul asupra mea... ca el să aibă grijă de copil... de mine... Mi-a dat toate asigurările că o să mă aștepte, căci horoscopul ne arăta pe amîndoi fericiți la bătrînețe.

– Cum a reacționat cînd i-ai spus că ai săvîrșit fapta ?

— Mi-a sărutat miinile, a fost induioşat, mi-a spus : „De-acum, Geanina va fi a mea" şi asta m-a întristat...

— Ce nu i-ai spus ?

— Că în loc să mă duc acasă, m-am dus la mama şi că i-am spus ei ce-am făcut la Brăila... Nu ştiu cum am făcut-o... eu care n-am făcut niciodată, nimănui, vreun rău...

*
* *

În încăpere este introdus acum inginerul Floareş Simion. Înalt, deşirat, palid, cu ochii înfundaţi în adîncul orbitelor, conturîndu-i şi mai pregnant umerii obrajilor. Se opreşte în dreptul biroului unde mă găsesc. Şi-a scos boneta de puşcăriaş descoperindu-şi părul tuns ca pe vremea cînd era în clasa intîia primară. Nu ştiu cum arăta într-un costum croit la un rînd sau două, dar zeghea, deşi are pantalonii prea scurţi, se potriveşte cu actuala-i înfăţişare.

Se uită fix la mine, mă cîntăreşte, ochii i se fac mici. A devenit bănuitor. Nu mă cunoaşte. Sînt convins că nu-i plac ochelarii mei fumurii, nici halatul alb, de medic, care fiind mult mai larg pe mine, mă trădează fără să vrea. De bună seamă că se întreabă cine sînt, de ce ceilalţi „ai casei" s-au retras lăsîndu-l singur cu un străin. Îl poftesc să ia loc. Se aşază şi, brusc, pe chipu-i livid, îi răsare o expresie de suferinţă lăuntrică. Suspină şi-şi freacă nervos, cu palma-i mare, creştetul tuns cu maşina.

— Ce ai, nu te simţi bine ?

Înainte de a-mi răspunde, se uită chiorîş într-o parte, de parcă ar trebui să-şi culeagă răspunsul dintr-un ungher al încăperii.

— Îmi permiteţi să fumez ?

Îi permit. N-are cu ce să-şi aprindă ţigara. Chem plantonul de la uşa cabinetului medical, care-i tot un deţinut. Îi oferă un foc. Floareş trage cu sete din ţigară. Îi spun că sînt psiholog de profesiune şi că rostul meu e să-l consult. Se schimonoseşte din nou de durere şi mi se plînge:

— Mă doare tare capul... încă de cînd eram copil.

Îl întreb unde s-a născut şi a copilărit. Îmi răspunde scurt şi prudent: nu vrea să se întindă la vorbă. Încerc să-i cîştig încrederea şi să-l determin să-mi vorbească de copilărie. Dau greş. Cel din faţa mea, deşi de cîteva luni în închisoare, şi-a însuşit tehnica deţinuţilor versaţi: „La întrebări răspunde printr-un da sau nu... Nu te întinde la vorbă că te încurci în aşa hal, încît nici cel mai «jmecher» avocat nu te mai descurcă."

S-a născut în Dobrogea, a copilărit în Bucureşti, în cartierul Giuleşti. Deşi e singur la părinţi, n-a avut parte de o copilărie prea fericită, căci mama sa prea îl ţinea din scurt.

— Ţi-ai iubit mama?

Tresare. Mă scrutează pe sub sprîncene, mă măsoară ca şi cînd ar fi vrut să descopere unde vreau să ajung cu întrebările mele neobişnuite pentru un „anchetator". (Mai tîrziu, am aflat dintr-un bileţel scris de Floareş şi expediat „pe sub mînă" Marianei Mîrza, că mă considera ca fiind de la miliţie, povăţuind-o să se păzească de mine.) Trage adînc din ţigară, ia un aer de om nenorocit şi-mi răspunde, poate sincer.

— Nu!

— De ce? insist eu.

— Nu m-a lăsat niciodată să fac ce-am vrut. Am făcut numai ce voia dumneaei... Eu n-am vrut să urmez Politehnica ci artele... Ea însă a ţinut morţiş să devin inginer. Mereu trebuia să mă supun.

Suspină iar. Se freacă nervos pe scăfîrlie. Nenorocirea de pe chip i se transformă în deznădejde.

— Of, în ce încurcătură m-a băgat *aia* !

— Care *aia* ? mă prefac eu că nu-l înţeleg.

— Mariana Mîrza, precizează el introducîndu-mă astfel în miezul problemei.

— Cum asta ?

— Mi-a omorît nevasta ! se lamentează.

— De ce ? Avea vreun motiv ?

— Gelozia, domnule, gelozia !... Era tare geloasă, eu voiam să scap de ea, să mă împac cu nevasta şi Mariana a mirosit... M-am întîlnit cu soţia în Cişmigiu, ca să tratez împăcarea. Ea m-a urmărit şi a văzut că m-am întîlnit cu Rodica. Ce scenă mi-a făcut în public ! Am şi pocnit-o...

(În ziua următoare, am întrebat-o pe Mariana M. de incidentul din Cişmigiu, mi-a răspuns că un asemenea incident nu s-a produs niciodată, căci nu avea obiceiul să-şi urmărească concubinul.)

— Da'ce fel de fiinţă e Mariana ?

— E o stricată, domnule. Puteţi să întrebaţi şi vecinii. O destrăbălată... Cum plecam la serviciu, se destrăbăla cu alţii. Întrebaţi şi vecinii ! mă îndeamnă el.

— Te văd bărbat bine... Cum îţi explici că ai avut parte numai de femei stricate, care te înşelau ? Nevasta zici că era o stricată...

— Da, domnule, am prins-o chiar la serviciu, în biroul ei, cu un coleg cînd se săruta... Pe urmă, am mai prins-o cu fiul unui ştab...

E din ce în ce mai nenorocit. Propriile cuvinte îl înduioşează. De fapt, nu mi-a răspuns la întrebare, iar eu stărui :

— Ema, prima concubină, şi ea a fost o stricată ?

— Da, domnule, puteţi să vă interesaţi la vecinii ei ce fel de oameni sînt...

— Pe urmă, Mariana Mirza... Unde ai cunoscut-o ?

— La frizerie, domnule, s-a agăţat de mine, iar eu, ca orice bărbat, am invitat-o la mine... Am vrut să scap de ea, dar n-a mai fost chip.

Se uită din nou întrebător la mine. I se pare suspect că ştiu o mulţime de amănunte din viaţa sa.

— N-am avut noroc... conchide el.

— În legătură cu crima, Mariana afirmă altceva...

— E o curvă, domnule, asta e... Mi-a omorit nevasta. Cum a putut să mă las păcălit în halul ăsta ?

Încerc, în continuare, să angajez o discuţie pe un plan ceva mai intelectual — o carte, un film, un spectacol. Constat că inginerul e gol pe dinăuntru, ca un poloboc care niciodată n-a cunoscut tăria vinului. Deţinutul îşi dă însă seama că nu face faţă discuţiei şi începe să se plîngă din nou că nu se simte bine, că-l doare capul. Priveşte dezolat un punct fix de pe podea... Nu, nu vrea să colaboreze cu mine. De fapt, n-a făcut decît să-mi împărtăşească ceea ce a vrut — adică versiunea sa despre crimă. Îi spun că discuţia s-a încheiat. Chem plantonul.

Floareş se ridică. Ce munte de bărbat ! La despărţire mă salută cu acelaşi aer nenorocit, de victimă, îşi pune pe cap boneta ; încerc să mi-l imaginez şi altfel decît în zeghe şi nu izbutesc.

Puţin mai tîrziu, se iveşte în cabinet cineva din conducerea penitenciarului care, cunoscîndu-mi interesul pentru caz, îmi arată un bileţel scris mărunt cu creionul.

— E al lui Floareş către concubină...

Ochii-mi cad pe cuvintele : „Jur pe viaţa copilului meu că te iubesc mult de tot. Cere să ne căsătorim". Fără să vreau, îmi amintesc de vorbele inginerului rostite chiar în încăperea aceea : „...E o stricată, domnule. Puteţi să întrebaţi şi vecinii... E o destrăbălată..."

II. *Acuzarea are cuvîntul*

— Procesul —

Procesul omorului de la Brăila căruia i-a căzut victimă inginera Rodica Floareş în vîrstă de 29 de ani, mamă a unui copil, a cunoscut o desfăşurare dramatică. A fost nevoie de trei şedinţe, de prezenţa a nenumăraţi martori, pentru ca instanţa să facă lumină într-unul dintre cele mai complexe dosare penale.

Inculpaţii :

1. Mariana Mîrza — acuzată de crimă cu premeditare. Probele sînt clare. Inculpata şi-a recunoscut vinovăţia atît în faţa organelor de urmărire penală cît şi în faţa instanţei.

2. Simion Floareş, soţul victimei şi concubinul criminalei este acuzat de instigare la omor. Acuzaţie gravă, care-l aşază în rînd cu inculpata Mariana Mîrza.

Apar pe banca acuzaţilor. El — înalt şi solid. Ea — scundă şi firavă. Amîndoi îmbrăcaţi în zeghe şi păziţi de escorta de rigoare. El e cel care a ascuţit cuţitul, ea cea care l-a implîntat. Te uiţi la ei şi nu-ţi vine a crede. Doi tineri, două destine. Pînă în decembrie 1968 nu ştiau unul de existenţa celuilalt. Pe urmă, printr-un joc al hazardului, cele două destine s-au contopit într-unul nenorocit, care a generat nenorociri.

Dar pentru ca „asasinul din umbră" să fie scos la lumină și pedepsit, acuzația se cerea și probată. Acțiune de loc ușoară, dacă ținem seama că inculpatul a fost, aproape pe tot parcursul procesului, foarte activ, nerecunoscîndu-și declarațiile de la miliție și procuratură, invocînd alibiuri, contestînd mărturii, jignind martorii care nu-i conveneau, folosind cu abilitate anumite piese echivoce de la dosar. De altfel, modul lucid în care Simion F. a încercat să scape de povara acuzației confirmă una din concluziile examenului neuropsihiatric: *Intelectual este normal*. Într-un cuvînt, inculpatul — apărat de un avocat cu o înaltă calificare — a făcut totul ca să pună sub semnul îndoielii actul acuzării, reprezentat excelent prin procurorul Ilie Costică. În cele din urmă, au izbutit logica, adevărul, faptele, probele, justiția.

Am asistat la toate ședințele, urmărind dezbaterile procesului de la a și pînă la z. Am zăbovit îndelung asupra dosarului. Am întreprins, pe baza legitimației de scriitor și ziarist, investigații personale. Mi-am format și un punct de vedere care, spre satisfacția mea, a coincis în linii mari cu actul de acuzare. Voi încerca acum să vă prezint filmul procesului.

Mai întîi un răspuns la o întrebare ce o bănuiesc pe buzele tuturor: De ce oare a fost atît de greu să se probeze vinovăția „asasinului din umbră"? A fost greu, pentru că în cazul inculpatului Simion F., instigarea la omor a îmbrăcat forme deosebit de subtile. El nu și-a instigat concubina la omor în prezența unor martori, nu i-a inoculat ideea nocivă a crimei sub ochii unor prieteni sau vecini. Ci, dimpotrivă, în prezența acestora nu pregeta să-și mărturisească zgomotos dragostea față de soția cu care se afla în divorț, dorința de a se împăca cu dînsa, de a-și reface căminul, de a o ierta, de a da totul uitării; cu aceleași prilejuri, nu pregeta să-și umilească amanta,

dindu-i, de ochii lumii, „papucii" și declarind că n-o va lua niciodată de soție. Un amănunt nu lipsit de interes : toți martorii propuși de inculpat pentru a-l apăra și-au amintit cu precizie de „cinstitele" declarații ale acuzatului. Altele erau însă relațiile între cei doi concubini în universul lor intim ; altul era, între cei patru pereți ai locuinței, și chipul celui care, din umbră, punea la cale cu o inventivitate diabolică una dintre cele mai odioase crime înregistrate în ultimii ani.

Cadrul crimei. În primăvara anului 1967, nemaiputind indura maltratările la care era supusă de către soț și părinții acestuia, Rodica Floareș își ia fetița, pe atunci în virstă de doi ani, și fuge la părinți, in comuna Osmanu-Brăila. Hotărîtă să nu se mai întoarcă niciodată la soțul ei, inginera Rodica Floareș, după ce inaintează unei judecătorii din Capitală o cerere de desfacere a căsătoriei, se angajează la Combinatul de industrializare a lemnului din Brăila.

Am văzut și am citit cererea Rodicăi Floareș. Concepută într-un stil sobru, fără exagerări, ea se destăinuia : „Încă de la Iași (din anii studenției N.A.) a început să mă bată manifestind o gelozie nejustificată... M-a bătut chiar atunci cind eram însărcinată".

Pe Simion Floareș gestul soției il mihnește. Încearcă să se impace. Nu izbutește. Se adresează judecătoriei cu o întimpinare rezonabilă rugind să nu se ia în considerare cererea de divorț. În cele șase sau șapte pagini bătute la mașină, Simion Floareș nu-i aduce nevestei nici o invinuire, nu contestă acuzațiile acesteia, ci declară textual : „În motivarea pe care o face, soția mea omite să arate drept cauză a despărțirii noastre neînțelegerile care erau între părinții mei și dinsa". (Ceea ce nu l-a împiedicat, peste un timp, să-și convingă mama să depună la dosarul de divorț

un memoriu calomniator la adresa victimei.) Dar Rodica Floareş, traumatizată de regimul din casa socrilor, de bătăile „domnului inginer", insistă asupra desfacerii căsătoriei.

Independenţa femeii, hotărirea ei fermă de a-şi rîndui viaţa pe un alt făgaş, normal, stirnesc în sufletul bărbatului jignit o dorinţă animalică de răzbunare. Pare-mi-se că, din clipa asta, inculpatul descoperă şi sensul suprem al existenţei sale — războiul împotriva soţiei. Îşi neglijează profesiunea (în trei ani a schimbat 5 întreprinderi, cu mari pauze între angajări). Depune şi el o cerere de divorţ, confecţionează la iuţeală un dosar din care aflăm că Rodica F., *încă din anii studenţiei l-a... că a prins-o cu... că a bătut-o pe mama şi pe bunica lui...* Dar motivările de divorţ se cer susţinute în instanţă şi prin mărturii. Începe recrutarea martorilor mincinoşi. Vai de cei care-l refuză. (O vecină — G.I. — îl refuză şi, dintr-o dată, „necunoscuţi" încep s-o ameninţe la telefon, apoi prin scrisori anonime cu moartea.)

În acelaşi timp, îi expediază soţiei la Brăila scrisori şi poezii de dragoste, o imploră să se întoarcă la „căldura" căminului lor, trimite tot felul de mesageri. Confruntînd dosarul său de divorţ cu scrisorile de dragoste adresate soţiei, nu poţi să nu te întrebi : „Pentru ce oare ţinea atît de mult să se împace cu o femeie care, aşa cum pretindea chiar cu martori, era o fiinţă imorală".

După o bucată de vreme, este într-atît de hotărît să se „împace" cu soţia, încît face cunoştinţă cu Ema I., o femeie divorţată, cu un copil, dar şi cu o locuinţă bine amenajată. Începe să trăiască cu ea, făurindu-şi planuri de viitor. O prezintă şi părinţilor săi. Desigur, s-ar căsători imediat şi ar fi fericiţi, dacă n-ar exista Rodica şi procesul de divorţ. Puţin cîte puţin, Ema I. se pomeneşte atrasă într-un joc murdar, din care se va smulge la timp,

dar nu fără să-şi fi încărcat conştiinţa. Depune mărturie falsă în procesul de divorţ al concubinului, însinuînd că Rodica, pe care n-a cunoscut-o niciodată, i-ar fi stricat căminul, după care s-a apucat să-l strice şi pe cel al „nefericitului Floareş".

„Conţinutul memoriului ăsta mi l-a dictat Simion F., va declara Ema I. la procesul omorului de la Brăila, unde a compărut ca martoră, iar eu l-am scris, iscălit şi depus la Judecătorie."

Traiul lor însă se încheie prost. Neglijîndu-şi profesiunea, S.F. începe s-o ducă din ce în ce mai rău cu banii. Făcîndu-i-se milă de el, concubina îi împrumută, contra chitanţă, 15.000 lei. În semn de „recunoştinţă", el îi sustrage din poşetă chitanţa, iar apoi refuză să-i înapoieze banii. Ema I. îl dă în judecată şi, în lipsa unor dovezi, pierde o dată cu banii şi concubinul.

(În mai 1970, după săvîrşirea crimei de la Brăila, Simion Floareş, acoperind fapta Marianei Mîrza, o indică pe Ema I., fosta se concubină, drept asasina posibilă a Rodicăi Floareş.)

După ce se desparte de Ema I., aşa cum arată şi procurorul în actul său de acuzare, Simion Floareş decade tot mai mult. Se înconjoară cu tot felul de inşi dubioşi şi continuă războiul total împotriva soţiei, apelînd mereu la aceeaşi strategie — calomnia şi... scrisorile de dragoste. Altul însă va fi drumul Rodicăi Floareş. Angajîndu-se la C.I.L., este în curînd numită şefă la laboratorul central. Regăsindu-şi echilibrul lăuntric, îşi regăseşte şi forţa de creaţie — realizează un sistem de combatere a mediului toxic din unele ateliere. Cunoaşte un bărbat, tot inginer — un om serios, hotărît s-o ia de nevastă şi să înfieze fetiţa... La 28 mai 1970, o hotărîre judecătorească urma să desfacă actul de căsătorie al soţilor Floareş. La 19 mai însă s-a produs crima.

În acest răstimp, S.F. îşi continuă drumul sinuos. La începutul lunii decembrie 1969, cunoaşte pe Mariana Mîrza, casieriţă la o frizerie, o înduioşează cu povestea nefericită a căminului său, cu dragostea sa sfîşietoare pentru copil, o cucereşte, o deflorează, o decretează „d-na inginer Floareş", o scoate din slujbă, deşi nici el nu lucra nicăieri, o prezintă părinţilor. Mariana Mîrza, pe atunci în vîrstă de 18 ani, părăseşte casa mamei unde domicilia în ultima vreme şi se instalează în locuinţa viitorului ei soţ, legîndu-şi destinul de cel al lui Floareş. Şi iată că, după aproape un an şi jumătate de convieţuire, exact cu două săptămîni înainte de desfacerea căsătoriei soţilor Floareş, Mariana Mîrza, confirmînd parcă toate legile absurdului, o omoară pe Rodica Floareş înfigîndu-i pe la spate, între coasta a zecea şi a unsprezecea, lama lungă de 24 centimetri a unui cuţit de bucătărie.

Climatul crimei. Expertiza neuropsihiatrică o prezintă pe Mariana Mîrza ca pe o fiinţă lipsită de voinţă şi uşor influenţabilă, în timp ce pe Simion Floareş îl fixează la cealaltă extremă, precizîndu-se, printre altele, că este mincinos, violent, rău. Să reţinem deci aceste concluzii şi să ne întoarcem la ceea ce se numeşte climatul crimei.

a) Declarînd un „război" total soţiei, „intelectualul" Simion Floareş începe să caute răspunsuri la nenumăratele sale întrebări fie în faţa icoanelor şi meselor de spiritisme, fie pe fundul ceştilor de cafea sau în universul şarlatanesc al bătrînelor prezicătoare. Există la dosar un document scris de mîna inculpatului şi intitulat „Discuţii cu K". Întrebat de către preşedintele instanţei de originea acestui text, inculpatul a răspuns că reprezintă o discuţie pe care ar fi avut-o în '66 sau în '67 la Tîrgu-Jiu, cu un călugăr. În ceea ce mă priveşte, stu-

diind documentul, sint inclinat să cred că S.F. minte, că textul însoţit de exclamaţiile comentariilor sale laconice însemnate cu creionul roşu este, mai curînd, rezultanta unei şedinţe de spiritism. De unde această ipoteză ? Iată începutul acestui document.

Femeia pe care o iubeşti nu merită iubită. E foarte oscilatorie, nu ştie să analizeze un fond sufletesc — e o brută în gindire, neformată, ca o sălbatică (...). Pe lumea cealaltă, la prima incarnare ai fost conte, foarte bun cărturar şi un neintrecut luptător.

După ce i se vesteşte că dumnezeu l-a dezlegat de toate blestemele, după ce soţia îi este caracterizată în fel şi chip, ca orgolioasă, rea la suflet, i se mai spune : *„Cu soţia ta numai tu poţi să hotărăşti, deoarece dumnezeu nu vrea să se despartă de tine printr-un blestem... Te-a creat, luptă, tu hotărăşti, iar blestemele tale vor fi lege pentru noi, cei de dincolo, şi-ţi vom fi slugi credincioase"*. Sau : *„Noi sintem miniaţi pe soţia ta* (Care noi ? N.A.) *şi aşteptăm hotărirea ta.* (Ce fel de hotărire ? N.A.) *Tu nu ai dreptul să te răzbuni"*. (Dar cine ? N.A.).

Dar cîte sfaturi nu i se dau ?! Şi la cîte întrebări nu i se răspunde ?! Să luăm, de pildă, întrebarea nr. 2 : *„Rezolv cu casa ?" „Foarte greu, dar rezolvi. Nu casa contează, ci căsătoria. Depinde de firea nestatornică a soţiei care e plină de sine"*. După care, inculpatul comentează cu creionul roşu : *„Oare să mă hotărăsc să termin cu ea ?"*

b) Puţin cîte puţin, climatul crimei prinde a se contura. Deşi sfătuit de documentul amintit mai sus să nu apeleze la magia neagră, domnul inginer nu rezistă ispitei. Arde de nerăbdare să-şi cunoască viitorul. Să-i urmărim evoluţia.
„Acest suflet de artist, acest om excepţional, declară în instanţă martora Elena Basacopol în vîrstă de 63 de ani, a început să-şi caute viitorul în fundul ceştilor de cafea. Eu

i-am spus adeseori că în cafea i se arată supărări în legătură cu mama, soţia şi copilul. Foarte adesea i se arăta un urs care însemna boală şi un vultur care însemna moarte".

Iar martora Ema I., fosta concubină a lui S.F., declară : „...am fost odată cu ing. Simion Floareş în cartierul (...), prezicătoarea fiind o femeie căreia-i spunea «Mama Florica». Florica spunea că ghiceşte viitorul dracului... trăgea o perdea la uşă, camera ajungea în semi-obscuritate şi se auzeau nişte zgomote care dădeau impresia că cineva a căzut jos. Într-un perete avea o gaură deasupra căreia era o hîrtie şi în semiobscuritatea camerei se vedeau un fel de lumini (...). După ce ing. Floareş a ieşit de la bătrîna Florica, mi-a spus că nu i-a căzut că o să se însoare cu mine".

Tot ceea ce i se ghicea în cafea sau în cărţi îi întreţinea dorinţa de răzbunare. Floareş nota într-un carnet cu o meticulozitate copleşitoare. Întrebat : „Ce-i cu carnetul ăsta ?", inculpatul a răspuns surizător. „Adunam probe. Intenţionam să predau prezicătoarele pe mîna miliţiei." Bineînţeles, a uitat să le predea. Partea amuzantă, în măsura în care un asemenea proces poate să aibă şi o parte amuzantă, e că prezicătoarele pe care intenţiona să le „predea miliţiei" au fost solicitate chiar de către inculpat ca martori întru apărarea sa. Şi martorii, nimic de zis, i-au sărit în ajutor.

Oare şi după apariţia Marianei Mirza ghicitoarele au continuat să mai joace un rol activ în viaţa inculpatului ? Răspunsul este afirmativ. Iată ce ne dezvăluie martora Basacopol Elena într-o declaraţie dată la Procuratură şi menţinută în instanţă. „Ultima dată, chiar în jurul datei de 16 mai (în ajunul internării lui F. la „Colţea", N.A.), au venit pe la mine (Floareş cu Mariana, N.A.) şi i s-a arătat un vultur deasupra unei femei, care semnifica moartea unei femei apropiate sau iubite".

La 19 mai, ora 21,30, Rodica Floareş a fost omorîtă.

c) Pe Mariana Mirza, casieriță la „Igiena", pe atunci în vîrstă de 18 ani, a luat-o încet, dar sigur. La început, un schimb insinuant de priviri, apoi o vorbă de duh, apoi o ciocolată, apoi o întîlnire. Inginerul s-a purtat ca un domn. De altfel, politețea, respectul au fost primele trepte către garsoniera sa. În acea duminică după-amiază de decembrie cînd i-a trecut pragul casei, Mariana a fost răscolită pînă la lacrimi de drama inginerului. În fața sa se găsea un bărbat înalt, frumos, cu suflet simțitor, gata să se prăbușească în hăul vieții. I-a arătat fotografiile copilului, ale nevestei, i-a citit versuri „creație personală". „Doamne, și-a spus ea înduioșată, dar omu' ăsta trebuie ajutat acum, cît nu e prea tîrziu.... Și ce bine crescut e !... Nici nu îndrăznește să pună mîna pe mine." Într-adevăr, Floareș n-a pus mîna pe dînsa nici în prima seară, nici în a doua, nici în a treia. Gesturile, cuvintele îi erau premeditate. Delicatețea bărbatului mai întîi a cucerit-o, apoi a supus-o. Fetei i s-a părut că a descoperit insula mult visată. Iubea un bărbat sensibil, un intelectual. Și-a luat lucrușoarele de acasă și s-a mutat la dînsul. Era prea fascinată de beția primelor clipe de dragoste trupească, ca să-și dea seama unde nimerise. Așa a început nenorocirea Marianei Mirza. Asta a fost de fapt și preludiul procesului de instigare la omor, inițiat din umbră de Simion Floareș : îi căzuse, în sfîrșit, în covată un aluat pe care-l putea plămădi după bunu-i plac.

I-a declarat multă, multă dragoste. I-a dat un nume de alint. *Meri.* A scos-o din slujbă. „Lasă, că te trimit eu la o școală înaltă." A condus-o prin biserici unde, în fața icoanelor, își jurau credință pînă la moarte. A lăsat-o însărcinată. A forțat-o să care greutăți ca să-și piardă sarcina. A bătut-o. Ea a fugit la mama sa. El a adus-o înapoi. Din nou au urmat declarații de dragoste. Începe să se îndoiască de credința ei. În mai 1969 îi pune în mînă un dia-

mant şi-i spune : „Te duci şi tai parbrizul maşinii avocatului Roşca ! Numai aşa o să-mi dovedeşti că mă iubeşti..."

Dorind să-i dovedească cît de mult îl iubeşte, Mariana i-a îndeplinit porunca, săvîrşind astfel o primă infracţiune. El a îmbrăţişat-o drăgăstos, declarîndu-i : „Tu eşti omul potrivit, mă pot bizui pe tine. Putem porni împreună la drum". Şi au pornit la drum... Au poposit iar în faţa unor icoane, jurîndu-şi credinţă. Mariana a rămas din nou gravidă. El i-a dat să bea bere fierbinte şi, văzînd că nu mai avortează, a încercat singur să-i întrerupă cursul normal al sarcinii. A fost chemată „Salvarea".

În felul acesta, Mariana M. a prins, puţin cîte puţin, să se mişte în climatul crimei, să respire aerul crimei.

Mobilul crimei. „De ce a ucis Mariana Mirza ?" Iată o întrebare pe care am auzit-o de foarte multe ori rostită în pauza şedinţei. Poate că de la aceşti „De ce... ?" începe şi complexitatea cauzei respective. Într-adevăr, de ce a ucis Mariana M., care să fie mobilul crimei ? Pe victimă n-a cunoscut-o decît din auzite. De văzut n-a văzut-o decît o singură dată şi atunci de la distanţă. Iar procesul de divorţ — aşa-numitul măr al discordiei — intrase în cel de-al treilea an şi, judecînd după datele ce le deţinem, ultimul termen ar fi consfinţit desfacerea căsătoriei lui Simion Floareş, concubinul ei. Deci făptaşa n-ar fi avut de aşteptat zece sau patrusprezece zile ca să devină cu adevărat, aşa cum visase, „doamna inginer". Aşadar, de ce ar fi ucis-o pe soţia concubinului într-un moment cînd se afla doar la un pas de fericire ? Desigur, privită astfel, crima ni se înfăţişează fără mobil, fără sens, o crimă gratuită. De aceea mi se pare mult mai important a se căuta şi găsi un răspuns obiectiv la întrebarea : „Ce anume a *împins*-o pe Mariana Mirza spre crimă ?" ...

Mi-am iubit nevasta, se bate Simion Floareș cu pumnul în piept. Floareș și-a iubit soția, confirmă cîțiva martori. Același amănunt il atestă și citeva documente. Asemenea declarații, mărturisiri, scrisori pot să-l pună pe inculpat într-o lumină favorabilă. Și-a iubit soția, de ce ar fi pus la cale asasinarea ei ? In concluzie, nu avea nici un motiv s-o îndemne pe Mariana să implînte cuțitul în Rodica Floareș. A, dacă și-ar fi urît nevasta, dacă ar fi nutrit față de ea sentimente de răzbunare, desigur, atunci... Disculpîndu-se în felul acesta, inculpatul Simion F. încearcă să se dezică de fapta concubinei. Iată însă că, în „sistemul de apărare" al lui S. F. „explodează un proiectil" — întrebarea procurorului. „Dacă inculpatul pretinde că și-a iubit soția, atunci de ce în clipa cînd Mariana M. i-a mărturisit că a omorît-o pe Rodica, n-a denunțat-o miliției ?" La această întrebare-cheie, răspunsul bărbatului în zeghe a fost evaziv, neconvingător, lăsînd să se întrevadă sensul real al tăcerii sale — tăinuise nu numai fapta Marianei, ci și complicitatea sa. De fapt, nu și-a denunțat concubina nici după deschiderea anchetei de către organele în drept. Imaginați-vă, știa cine a ucis-o pe soția sa „mult iubită", dar a refuzat să-i rostească numele. Ba mai mult, a pus miliția pe urmele unor oameni nevinovați. De ce oare ? De ce oare a tăinuit fapta Marianei dacă, așa cum susține, nu avea nici un amestec în elaborarea și săvîrșirea omorului ?

Cuțitul. La un moment dat, un asesor din completul de judecată a arătat sălii arma cu care s-a comis omorul. Lama lungă — 23 centimentri — a stîrnit rumoare. Văzînd cuțitul, Mariana M. a lăsat ochii în pămînt. Floareș însă a sărit să-l vadă mai bine, a vrut să-l și ia din mîna asesorului. Cinismul inculpatului ne-a înfiorat. A reieșit că „inginerul" era stăpînit de pasiunea cuțitelor, că le colecționa, că se exersa ca în filme, aruncîndu-le de la distanță în ușă. „Cu-

țitul l-am cumpărat pentru colecție, se justifică inculpatul, laolaltă cu alte articole de menaj, și nu singur, ci cu Mariana". Nici acest răspuns nu convinge. Dacă și-a procurat cuțitul pentru a-și îmbogăți „nobila" colecție cu o piesă „rară", de ce a mai confecționat atunci între lamă și prăsele o apărătoare de cîlți ? Rostul apărătoarei l-a demonstrat ancheta, apoi mărturisirile Marianei M. — ca nu cumva mîna concubinei, împlîntînd cuțitul, să alunece de pe prăsele pe lama cuțitului și să se taie. E în această apărătoare de cîlți o probă evidentă a vinovăției celui care a confecționat-o. Nu, F. nu și-a iubit soția, ci a urît-o, iar ura fără margini a întreținut climatul crimei.

Inculpata Mariana Mîrza. „Cum a putut o fată atît de tînără să omoare ?" se întreabă asistența. „Cum a putut Mariana să omoare ?" se întreabă și familia acuzatei. „Cum am putut să ucid un om ?" se întreabă însăși Mariana M. în fireasca-i deznădejde. Într-adevăr, nimic din firea și existența sa anterioară nu trăda viitorul criminal. În fața judecății nu-și neagă fapta, nu se apără, ci își așteaptă spășită pedeapsa. Pe victimă, pe Rodica Floareș nu a cunoscut-o decît din spusele concubinului. Acum îi este dat să audă din gura martorilor ce fel de ființă a fost Rodica F., că se bucura de stima și respectul tovarășilor săi de muncă.

Mariana M. a întrerupt firul vieții unei femei tinere, capabile, mamă a unui copil, nefericită în prima căsnicie cu inculpatul F. și cu mari speranțe în căsnicia ce o proiecta. Dar ucigînd-o pe Rodica F., Mariana M. n-a făcut decît să-și ucidă propria tinerețe. Tînăra cochetă de altădată, acum îmbrăcată în zeghe de pușcăriașă, ascultă împovărată tot ce trebuie să asculte în asemenea împrejurări — de la rumoarea asistenței și pînă la cuvintele acuzatoare ale martorilor. Mă uit la ea și mă întreb : „L-a iubit oare pe

Floareş, primul ei bărbat ?" „Da", îmi răspund. Oare „inginerul" a iubit-o ? Procesul demonstrează că nu. Acum şi inculpata îi înţelege jocul, dar e prea tîrziu... „Asasinul din umbră" încearcă în mod nedibaci să se disculpe, s-o lase singură în faţa justiţiei. „Iubitul" care, după crimă, i-a sărutat mîinile ucigaşe, acum se dezice, dar pe măsură ce se dezice, se încurcă tot mai mult în propriile capcane. „De ce ai scos-o pe M. M. din cîmpul muncii ?" i se adresează procurorul. „Nu doream ca prietenii mei să ştie că Mariana-i o simplă casieriţă la «Igiena»." Răspunsul, fireşte a stîrnit în rîndurile asistenţei un val de indignare. Nu, n-a iubit-o. Îmi amintesc că în ziua cînd am stat de vorbă cu dînsul mi-a vorbit urît de Mariana, insinuînd că ar fi o fată stricată, că atunci cînd el pleca de acasă la serviciu ea nu ezita să se încurce cu bărbaţi necunoscuţi. Voia astfel să acrediteze ideea că între fapta Marianei şi conduita ei morală ar exista o concordanţă şi că a ucis-o pe Rodica din gelozie. Dar aşa cum a rezultat din desfăşurarea procesului, Floareş n-a şovăit, în penitenciar fiind, să-i trimită Marianei bileţele de amor, încercînd s-o influenţeze din nou în sensul dorit de dînsul. Nu. Floareş n-a iubit-o, precum nu şi-a iubit nici soţia. A izbutit însă, din umbră, două lovituri — Rodica Floareş, Mariana Mîrza. Dar oare numai două ? Să nu uităm că există şi un copil... Şi mai există apoi...

Părinţii. Tatăl inculpatului n-a cunoscut-o pe mama inculpatei. Procesul i-a adus în instanţă, punîndu-i faţă-n faţă, ca martori. La bară — părinţii în calitate de martori. În boxa acuzaţilor — copiii. Dureroasă împrejurare. Copii în zeghe, punînd întrebări părinţilor, iar părinţii — martori — răspunzîndu-le.

Tatăl lui Floareş — un bătrîn uscăţiv, trecut de 70 de ani — îşi mărturiseşte cu o voce tremurată simţămintele pa-

terne : „Știu că fiul meu a iubit-o pe Rodica, știu că își iubește copilul..." Dar pe lingă asta, mai știe și altele... Îl ascult cu sufletul potopit de amărăciune : Iată un părinte căruia, la anii săi, îi este dat să trăiască o cruntă durere. Și nu pot să nu mă intreb : să existe oare vreo legătură intre faptele lui Floareș și educația primită de-a lungul anilor in casa părintească ? S-o fi intrebind bătrînul martor unde și cum a greșit față de fiul său ?

Mama Marianei are, dacă nu greșesc, 45 de ani. Răspunde intrebărilor cu voce stinsă, fără vlagă. Din cind in cind trage cu ochiul către fiică... Explică... Și te cutremuri... Mariana a fugit de acasă la Floareș, în ciuda opoziției mamei. A fost poate primul ei gest de așa-zisă independență. După citeva luni, bătută de concubin, s-a intors acasă, la mama. „I-am dat papucii, declară inculpatul, luind-o la rost pe martoră. De ce mi-ai trimis-o înapoi pe cap ?" În clipa următoare, se ridică inculpata, stabilind adevărul : „Nu mama m-a trimis înapoi. A venit el, in lipsa mamei, și m-a luat la domiciliul său".

Ascult și mă intreb — oare va înțelege vreodată această mamă unde și cum a greșit față de copilul ei ? Oare va înțelege vreodată ce anume a îndemnat-o pe Mariana să fugă de acasă și să se arunce orbește în brațele lui Floareș care a cintărit-o de indată în perspectiva planurilor sale ? Desigur, toate aceste intrebări ale mele nu fac parte integrantă din dosarul procesului, părinții neavind obligația de a răspunde la alte intrebări, ci numai la cele legate de faptele inculpaților.

Martorii. În linii mari, s-au împărțit în două categorii : a) Cei din Brăila și București care au confirmat probele vinovăției Marianei Mirza. b) Cei ai inculpatului Simion Floareș. Inculpata M. M. nu a solicitat intru apărare nici un martor.

Curara. Martora Bal Frieda, prietenă și colegă cu victima, dezvăluie instanței că, mai de mult, însoțind-o pe Rodica Floareș la proces, inculpatul s-a apropiat, i-a arătat o cutiuță în care se află o fiolă. „O vezi, i s-a adresat Floareș martorei, am otravă în fiola asta... Curara... pentru Rodica".

Auzind-o, asasinul din umbră rîde. Adică — „Ce a ajuns și lumea asta, nu mai poate omu' să glumească". Asistența este și ea înclinată să bagatelizeze acest amănunt. Curara! De unde pînă unde ? Iată însă că și George D., fostul proprietar al garsonierei unde a locuit inculpatul, intr-o discuție avută cu mine, mi-a mărturisit că, într-o zi, Floareș i-a arătat o fiolă : „O vezi ? E curara... pentru nevasta mea". Și acest om, la rîndu-i, a fost înclinat să creadă că F. S. glumește.

Nu, inculpatul n-a glumit. Pe o filă dintr-un carnet depus la dosar, am descifrat următoarele :

— *o formulă de otravă*

— *cuvîntul curara*

— *denumirea cîtorva medicamente excitante sau inhibitorii ale sistemului central nervos.*

Nu știu dacă fiola pomenită de martoră conținea *curara*, dar fila din carnetul inculpatului trădează și probează obsesia răzbunării.

Obiectele. La percheziția efectuată la domiciliul celor doi inculpați, s-au găsit, printre altele, mai multe peruci, un pistol de plastic, un sac de nisip de forma unei grenade (folosit în renumitele lovituri la moalele capului), un baston de cauciuc. Martorul Tolea P. povestește că, într-o vară, l-a însoțit pe Floareș la Brăila unde urma să stea de vorbă cu soția sa și să-i propună împăcarea. Au așteptat-o amîndoi la ieșirea din fabrică. „Își iubea soția... o iubea într-atît de mult încît ar fi fost în stare s-o ucidă, firește,

din gelozie !" Pe drum, la un moment dat, Floareș a scos pistolul... de plastic și a amenințat-o pe Rodica de la spate. Viitoarea victimă n-a putut să vadă dacă era o armă adevărată sau o jucărie. S-a speriat, bineînțeles".

— „Era un pistol cu apă, onorată instanță", rînjește bărbatul în zeghe. Adică, ne-am pierdut cu totul umorul.

— Dar cu perucile astea ce mai e ? întreabă președintele.

— Sînt de la sindicat... le-au scos la casat și le-am luat eu să le valorific.

Și le-a valorificat. S-a deghizat și astfel și-a urmărit nevasta, în speranța că o va surprinde într-o situație care să-i ofere argumente acuzatorii. Apoi, la prima ocazie, i-a mărturisit soției cu care era în divorț, că s-a deghizat și a urmărit-o, iar ea nu l-a recunoscut.

Dar de sacul acela de nisip de forma unei grenade, de ce o fi avut nevoie domnul inginer ? Răspunsul ni-l oferă chiar inculpatul, și încă în scris — *pentru pescuitul cu năvodul.*

Cuțitele. Am mai vorbit de ele, de pasiunea inculpatului pentru armele albe. În timpul procesului, mi-am amintit de cuvintele marelui Cehov : „Dacă în actul I vezi atîrnînd pe perete o armă, să știi că în actul III se va trage, în mod cert, cu ea". Da, colecția de cuțite a fost prezentă în garsoniera lui Simion Floareș de la ridicarea cortinei și pînă la căderea ei. Nu pot să nu-mi pun întrebarea : „Dacă Floareș nu a împărtășit intenția concubinei sale de a o ucide pe soția sa, de ce duminică, după ce a aflat chiar din gura Marianei că a fost la Brăila cu un scop precis pe care nu și l-a atins, n-a ascuns cuțitele ?"

Oare auzindu-mi întrebarea, ce mi-ar răspunde avocatul apărării ?

Bumerangul. Inculpata Mariana M. mărturisește : „Simbătă 16 mai așa cum m-am înțeles cu inculpatul Simion F., am plecat la Brăila. Acolo, de la un telefon public, trebuia să telefonez la Combinat și să *aflu adresa Rodicăi*".

Floareș sare in sus : „Inculpata minte, domnule președinte, cum era să nu știu adresa soției mele ?..." „Să se consemneze, intervine și avocatul lui S. F., că *inculpatul știa adresa.*"

Dezarmată, inculpata se așază moale pe scaun, intre cei doi subofițeri din escortă. Nu mai are nici o replică. Intr-adevăr ! Balanța, in această chestiune-cheie, începe să incline și mai mult spre inculpat, cînd la bară apare martora Aurelia B. Aceasta declară că fiind din Brăila, mai exact din comuna Osmanu, domnul inginer Floareș a rugat-o în aprilie 1970, să intervină pe lingă soție, pe lingă familia acesteia, să se împace. (Rețineți, cu o lună de zile înainte de crimă, după ce la ultima înfățișare conveniseră definitiv asupra despărțirii. N.A.) Martora n-o cunoștea pe victimă, iar Floareș i-a dat adresa unde s-o caute. Procurorul care, de la locul său, urmărește atent dezbaterile, intervine : „Ce adresă v-a indicat inculpatul ?" „Mi-a spus să telefonez la Combinatul unde lucra Rodica F. și să iau legătura cu dînsa..." „Deci nu va dat adresa locuinței soției sale ?" „Nu". Intervine Simion F. zîmbind superior : „Cum să n-o știu !?" „Atunci, spune-o !" Inculpatul se încurcă. Procurorul conchide : „Inculpatul nu cunoaște adresa soției sale, căci dacă ar fi cunoscut-o, ar fi dat-o !" Grefierul consemnează.

●

O scrisoare : Tot martora Aurelia B. relatează că, la un moment dat, spre sfîrșitul lunii aprilie 1970, a trimis de la Brăila o scrisoare în care-i explica „domnului inginer" că a aflat de la familia soției că Rodica este hotărîtă să nu se mai împace și-l roagă să n-o mai amestece in treburile

astea. (Scrisoarea se află la dosar. N.A.) După o bucată de vreme, martora primește de la București o epistolă semnată — Noni (diminutivul inculpatului N.A.), dar scrisul și iscălitura nu erau ale inginerului. „De unde ați știut că nu e scrisul lui Floareș ?" este întrebată. „Pe al lui îl cunoșteam... îmi dăduse o dată o recomandare către un alt inginer", răspunde martora. „Ce vi se cerea în scrisoare ?" „Era scrisul Marianei... De fapt, ea mă ruga să mă interesez și să-i comunic unde domiciliază Rodica, unde se află copilul, cine-i concubinul..." „Vedeți, intervine inculpatul victorios, ea s-a interesat de adresă... e scrisul ei... cer expertiză grafologică !" „Mariana Mirza recunoști că ai scris scrisoarea și ai iscălit-o cu porecla concubinului ?" „Da, recunosc. Am scris ceea ce mi-a dictat inculpatul".

În prima clipă, s-ar părea că inculpata minte. Momentul creat e confuz. Care-i adevărul ? Să chibzuim ! Ce s-ar fi întîmplat dacă martora n-ar fi cunoscut scrisul inginerului ? Ar fi acceptat epistola ca venind din partea acestuia, probabil i-ar fi răspuns și ar fi expediat scrisoarea pe adresa lui Simion Floareș și ar fi primit-o chiar el. Deci, dacă inculpata ar fi fost unica autoare a scrisorii, șiretlicul ei nu și-ar fi atins scopul. Fără îndoială că adevărul este cel rostit de Mariana Mirza. Se pare că inculpatul și-a făurit acum și un modus operandi clar — acela de a lovi cu mîna altuia.

Copilul. Mai toți martorii apărării lui Floareș au vorbit de unul și același lucru : „Își iubea la nebunie copilul... Dorea copilul... Voia să se împace."

Iubirea sa pentru copil a mers atît de departe, încît în vara anului 1967 l-a răpit din casa socrilor și l-a ascuns în București. A fost nevoie să intervină justiția pentru ca inculpatul să-l înapoieze mamei. Totuși, această dragoste pătimașă îl ținea, nu știm de ce, pînă la... plata întreținerii.

Soției nu-i trimitea pensia stabilită prin lege. Doar în ajunul înfățișărilor de la tribunal, expedia pensia pe luna în curs, iar cînd în fața instanței i se reproșa că nu avea grijă să trimită întreținerea copilului, se revolta, scotea recipise din buzunar și demonstra că este calomniat. Figura prindea. Nu, nu și-a iubit nici copilul. Altfel, nu și-ar fi instigat concubina să-i omoare nevasta pentru a-și dobîndi copilul. Un părinte nu poate să-și iubească cu adevărat copilul atunci cînd, în închisoare fiind, îi scrie concubinei — asasina mamei copilului său, cuvintele : *Jur pe viața copilului meu că te iubesc mult de tot.*

Bunica. Are 80 de ani. Abia se mai ține pe picioare. Inculpatul a cerut-o ca martoră. Au locuit o vreme sub același acoperiș. E îmbrăcată în negru, aidoma bătrînelor călugărițe. Asistența are o reacție de bun simț : amuțește. În tăcerea-i adîncă se aude deodată un murmur — e glasul bunicii. Rostește jurămîntul.

Vădit stînjenit de vîrsta martorei, președintele o îndeamnă să spună ce are de spus, dar bătrînica în negru tace — nu știe ce să declare. Atunci, se ridică el, nepotul, și cere îngăduința să pună martorei cîteva întrebări.

— Îți mai amintești cînd soța mea te-a îmbrîncit ?

— Da, chiar așa, maică, m-a îmbrîncit...

— Îți mai amintești ce făcea cînd eu plecam pe teren ?

— Da, maică, vorbea mult la telefon și pe urmă pleca de acasă.

Brusc, sala se destinde. Tăcerea respectuoasă se destramă. Se creează un moment de-a dreptul penibil. Inculpatul încearcă fără rost să insinueze că victima a fost o ființă violentă și imorală.

— Dar cînd inculpatul o bătea pe nevasta sa ați văzut ? Vă mai amintiți ? întreabă președintele.

— Nu, maică, n-am văzut.

— Da' de ce te-a îmbrîncit ?

— Păi, i-am spus să nu plece de acasă...

— Mata, măicuță, intervine din nou președintele, ce aveai să te bagi în viața unor oameni tineri ? !

Urmărind-o cum iese din scenă încet, bătrînește, nu pot să nu mă întreb : „Pentru ce au adus-o de la București la Brăila ?

Două declarații și un memoriu. — Inculpat Floareș Simion, îți menții declarațiile date la organele de urmărire penală ?

— Nu, răspunde categoric omul în zeghe, stîrnind în sală rumoare.

Oare ce cuprind aceste declarații pe care inculpatul le contestă cu atîta vehemență ? Într-una din ele, printre altele, declară : „Cît timp ardeau luminările, eu spuneam „Să crape Rodica ! Să-mi lase copilul ! Să se aleagă praf și pulbere din ea ! Să se scîrbească de copil și să mi-l lase ! Tot conform indicațiilor de la mama Florica, scriam pe niște panglici numele Rodica, al unui mort din familie, pe care le ardeam apoi (...) În timpul cît am trăit cu Mariana Mîrza, mă agitam în somn, strigam copilul și spuneam : „Rodica, lasă-mi copilul ! Alteori înjuram și spuneam că n-o pot omorî pe mama copilului meu".

Într-alta declară : „Nu recunosc că mă fac vinovat de instigare. Sub influența alcoolului, probabil, am spus : „Du-te la Brăila și lichidează-o pe Rodica dacă crezi că nu te iubesc" sau văzînd în film cum o femeie omoară, i-am arătat cum se omoară (...) Recunosc că am cumpărat cuțitul cu Mariana, recunosc că l-am ascuțit, recunosc că m-am pronunțat că ar putea fi folosit chiar pentru *aia* din Brăila, dar nu mi-am dat seama că dintr-o discuție ar putea ieși o problemă atît de mare. În momentul internării în spital, nu am avut nici o legătură cu crima. În schimb, dumi-

nică, după ce mi-a propus să mergem acasă și am văzut filmul acela, mi-a spus că momentul internării în spital este excepțional pentru plecarea la Brăila ca s-o ucidă pe Rodica. I-am arătat Codul penal, îl aveam acasă, și i-am arătat că poate să ia 20 de ani".

Așadar, inculpatul nu-și mai menține în instanță declarațiile și cere îngăduința să studieze dosarul. I se permite și, în a doua ședință, depune un memoriu de aproape 40 de pagini. Pentru a înțelege mai lesne ce recunoaște S. F., s-ar cuveni să relateze filmul crimei așa cum rezultă din mărturiile asasinei.

La 15 mai, S.F. se internează la spitalul Colțea pentru a se opera de o deviere de sept. Sîmbătă 16 mai, conform celor premeditate, Mariana M. pleacă la Brăila cu scopul de a afla adresa Rodicăi F., de a face o recunoaștere a locului și, eventual, de a o ucide. De la un telefon public cheamă Combinatul, află adresa soției lui Floareș, se deplasează la locul viitoarei fapte, dar n-are putere să execute crima. Se înapoiază la București. Duminică 17 mai se duce la spital, îi povestește concubinului ce a făcut la Brăila. Floareș, intrigat de lipsa de tărie a Marianei, părăsește în ascuns spitalul. Își duce concubina la filmul „Așteaptă pînă se întunecă", apoi amîndoi merg la locuința lor. Comentează filmul. „Iată că și o femeie poate să omoare. Numai că în realitate, ca omul ăla să moară, cuțitul trebuie înfipt nu în burtă, ci pe la spate, între coaste. Iar cuțitul trebuie ținut pe lat, ca să pătrundă." O sfătuiește pe M. M. să ia cu dînsa un termos cu cafea amestecată cu lichior, să bea ca să prindă curaj. Luni, Simion Floareș se operează. Marți de dimineață, Mariana M. vine la spital și, în dorința de a-l pune pe concubin la încercare, îl minte că a fost la Brăila și că a omorît-o pe Rodica. El o crede, se repede la ea, îi ia mîna și o sărută, e fericit. Fericirea asta o copleșește și pe Mariana. Îi mărturisește

adevărul, dar și hotărîrea de a-și duce fapta la îndeplinire. El o pune să jure că se va ține de cuvînt. În aceeași zi, cu acceleratul de 14,05, Mariana pleacă la Brăila. În jurul orei 21,30 o omoară pe Rodica Floareș. Dispare. Fuge neobservată la gară. Prinde un tren. Ajunge la București. Nu se duce la locuința concubinului, ci la aceea a mamei, căreia îi mărturisește fapta.

Miercuri 20 mai, către ora 20, se duce la spital și-i spune concubinului : „Am omorît-o !" Iar el exclamă, spre stupoarea asasinei care aștepta o nouă declarație de dragoste : „Acum, Geanina va fi a mea !"

Joi, 22 mai, sînt reținut de miliție și transportați la Brăila. Amîndoi au un alibi aproape perfect. El se află internat în spital unde fusese chiar operat. Ea fusese văzută zilnic în spital alături de concubin. Alibiul rezistă cinci zile. În acest răstimp, „îndureratul soț" o indică pe Ema I., prima sa concubină, drept asasină. Ema I. este anchetată, se constată că este nevinovată... Rînd pe rînd, S.F. mai indică cîțiva „asasini", printre care și pe mama Marianei. Miliția ajunge la mama Marianei care mărturisește : „Fiica mea a omorît-o pe Rodica". Mariana recunoaște crima. În primele zile o ia în întregime asupra sa, dar pusă în fața unor probe, recunoaște că a fost instigată la omor de către S. F.

...Și acum să urmărim filmul crimei din unghiul inculpatului ; să vedem cu ce explicații înlocuiește declarațiile contestate.

„Mi-am adus aminte, scrie S. F. în memoriul său, de discuția cu Mariana M. (e vorba de discuția de marți dimineața. N.A.) „Noni, am omorît-o pe Rodica". „Nu te cred". „Ba da, dar n-am vrut. De fapt, am luat niște rachiu de cireșe, de acasă, în termos, pentru a prinde curaj în conversația cu Rodica, și cuțitul". „Ce te-a apucat să faci ne-

bunia asta zăpăcito ?" „Te iubeam şi voiam să te scap de necazuri".

În momentul acela apare doctorul cu suita, mă grăbesc către salon şi-i schiţez un zîmbet, luîndu-i mîna să i-o sărut (iată din ce considerente i-a sărutat mîna. N.A.). „Meri, îţi mulţumesc pentru tot... acum ţi-ai văzut visul (...). Nu te cred, dacă trebuia să se întîmple nebunia asta, numai eu puteam s-o fac, dar nu tu... Meri, vino diseară la ora 8 cu un borcan de iaurt". „Bine, am să vin". N-a venit. (Adică, el i-a spus : vino la spital, dar ea, fără să-i spună nimic, a plecat la Brăila să săvîrşească omorul. N.A.).

A doua zi, miercuri, vine Meri la mine, obosită, galbenă la faţă : „Ştii, Noni, de-abia acum am omorît-o pe Rodica, aseară cînd n-am putut să vin cu iaurtul". Mie mi-a venit inima la loc. „Bă, puştoaico, mă joci cu foi de viţă. Spune-mi cum ai făcut-o ?" (la început el crede că ea îl minte, că „glumeşte", dar cînd îşi dă seama că este adevărat, o întreabă din nou. N.A.). „Dar cum te-a tăiat capul să faci acest lucru ?". „Păi, adu-ţi aminte cînd am fost convinsă că te-ai întîlnit cu Rodica in Cişmigiu şi ai luat cuţitul şi ai spus : «Meri, dacă crezi că nu te mai iubesc, bagă-l în inima mea sau fă cu el ce crezi». Iar eu am înţeles s-o omor pe Rodica. (Iată deci la ce s-a redus, de fapt, ceea ce acuzarea numeşte instigare. El a spus una, ea a înţeles alta. În realitate, scena cu Cişmigiul este total inventată. N.A.). Apoi, duminică, te-am întrebat de femeia aceea (din filmul «Aşteaptă pînă se întunecă». N.A.) cum se omoară un om". (Observaţi, el a dus-o la film şi ea întreabă cum se omoară un om. Iar el, neştiind ce urmăreşte puştoaica asta zăpăcită, îi explică de ce secvenţa omorului din film nu-i veridică şi cum, unde trebuie să loveşti ca să omori. (N.A.). „Ei, şi ce-i cu asta ?" întreabă mirat că ea îşi aminteşte de discuţia lor nevinovată de după film. „Păi ce să fie, asta, e, am ucis-o".

Tot în glumă, tov. președinte, iau o figură autoritară și zic : „Inculpato, te condamn la moarte". Ea scoate atunci, spre surprinderea mea (sic !), Codul penal de acasă. „Noni, am să iau, dacă o să fiu prinsă, 15—20 de ani. Dar nu o să fiu (Prinsă N.A.) că tu ești la spital, iar eu am stat la mama. (Mai clar, după teza lui F.S., ea a inventat alibiurile, el nefăcînd altceva decît să se supună N.A.).

(...) Joi am fost anunțat de vară-mea că poliția m-a căutat acasă la părinți „Meri, ce-ai făcut ?" „Nimic !" „Cum, nimic ?! Poliția a fost la mama !" „Ei și, fii calm. Te vor interoga, tu nu știi nimic, ai fost la spital și basta, iar eu la mama". „Îți dai seama că m-ai nenorocit ?" Ea se schimbă la față : „Dacă mă trădezi, te iau după mine !" „Dar ce vină am eu, Meri ?" „Te-am iubit, tu voiai să te împaci cu ea, nu puteai să scapi de ea și, în afară de asta, Noni, nu împreună am cumpărat cuțitul și tu l-ai ascuțit ?" „Bine, dar pentru gospodărie". „Da, dar cînd mi-ai spus că pot să fac ce vreau cu el, cînd mi-ai vorbit de cum se omoară un om ? Și-afară de asta, eu fac pușcărie și tu te însori. Nu mi-ai jurat la biserică că mă iubești, că vom fi împreună pînă la moarte ? Dă-mi mîna și curaj !"

Așadar, la rîndu-i, e și inculpatul o victimă a „puștoaicei zăpăcite". Să vedem însă cum explică memorialul, în continuare, faptul că Mariana a vorbit despre rolul concubinului în organizarea crimei.

Mă întorc acum către ea, fiind convins de realitate. „Meri, nu cumva ai fost cu Ema, cu mama ta ?" „Nu !" „Dacă sînt convins că nu e Ema la mijloc, dă toată vina asupra mea. Ține minte, te-am hipnotizat, tu erai geloasă, băutura". Eram hotărît s-o scap pe Meri, dar nu știam cum".

De ce oare voia s-o scape pe Meri ? Doar îl nenorocise... Doar o omorîse pe mama copilului său !... De ce oare a tăinuit crima Marianei, punînd organele de miliție pe ur-

mele unor cetăţeni nevinovaţi ? Aceste întrebări şi-au găsit un singur răspuns în rechizitoriul procurorului. Urmind calea asta, Simion Floareş a încercat să-şi ascundă propria-i contribuţie la provocarea şi organizarea crimei.

Bileţelele. „Nu ni se aduc probe, ci situaţii, reclama ritos la proces avocatul inculpatului Simion F. *Vrem probe*".

Ce alte probe mai elocvente trebuiau decît schimbul tainic de scrisori dintre cei doi, în timpul detenţiunii de la penitenciarul Văcăreşti, şi amintit în rechizitoriul procurorului ?

„Meri, şi-acum fii atentă, îi scria concubinul în secret, trebuie să le spui doctorului şi instanţei adevărul. (Care adevăr ? N.A.). S-a probat că Rodica a fost pentru 2—3 ore la Bucureşti. (Minţea, nu se probase nimic. Încerca doar să-i sugereze o nouă idee. Urmăriţi-i cu atenţie tehnica ! N.A.). În vremea aceea cînd m-ai văzut la debarcader şi apoi în parcul (Aleea, N.A.) scriitorilor. Dar nu m-am plimbat cu barca. Tu mi-ai apărut (...) în faţă şi mi-ai spus : „Aşa, dom'le, vrei să te împaci. Lasă că mă duc eu la Brăila şi-i spui lui bărbatu că eşti curvă". Rodica te-a înjurat, eu te-am pocnit şi te-am trimis acasă. S-a creat ura în tine şi gelozia. Este adevărat că eu am cumpărat cuţitul cu alte articole de menaj, şi ascuţit de mine şi lăsat pe birou, dar nu în scopul lui R. Eu o blestemam pe Rodica de cîte mi-a făcut şi ţi-am spus că puţin îmi pasă dacă o loveşte trenul sau maşina, dar nu ţi-am spus să te duci la R. Nu am fugit din spital ca să plănuim ceva, am văzut filmul şi fiind beat, ţi-am spus că a fost trucaj, că nu aşa se omoară — dar nu de R. Numai marţi mi-ai spus de R., eu ţi-am spus : „Îţi mulţumesc că m-ai distrus, căci eu o mai iubeam pe Rodica". Atunci te-ai decis fiind foarte geloasă (...) Îţi amintesc că tu n-ai avut intenţia? N.A.) s-o omori, ci ai luat cuţitul s-o sperii, dar fiind sub influenţa alcoolului şi văzînd-o, te-a

apucat ura și ai lovit-o, aducindu-ți aminte de Cișmigiu. Tu in ultima vreme, aveai viziuni, amețeli, făceai cum te-a invățat Basacopol, cu luminarea in fața oglinzii de 774 de ori că R. trebuie să moară... și te-ai autosugestionat. M-ai atras și pe mine in spiritism. (Și acum, să vedem, de ce inculpata ar fi fost bine să susțină varianta sugerată de Floareș ? N.A.) Trebuie să umble cineva pentru noi doi. Pentru tine voi umbla eu dacă voi fi liber (...). *Jur pe viața copilului meu că te iubesc mult de tot. Cere să ne căsătorim. Eu am făcut o cerere aici la Văcărești.* (Mințea, nu inaintase nici o cerere. N.A.).

Mariana Mirza primește biletul și-i răspunde imediat :

„Dragă Noni, nu înțeleg de ce nu spui adevărul. Nu te mai pot privi în ochi, fiindcă tu te faci că nu cunoști nimic din cele intimplate. Știi că eu te-am ascultat intotdeauna și asta fiindcă te-am iubit. Tu dacă m-ai fi iubit, acum ai fi fost sincer și recunoșteai că orice ar fi, viața ți-o lasă (...). Totul mă lasă rece acum și sint foarte tristă că am iubit un om in care am avut incredere și pină la urmă mi-a răpit tinerețea, libertatea (...). Însă fapta care ai făcut-o cu mine va rămine o pată murdară. Dacă ai conștiință, fii demn și arată că tu cu adevărat m-ai iubit, nu fi laș, recunoaște ca mine".

Sint probe, și incă foarte elocvente. Cine parcurge acest schimb bizar de bilețele, sesizează lesne psihologia de infractor a lui Simion F. care, printre altele, își sfătuiește concubina : „Cind iți pune encefalograma *pe cap* caută în gind să aduni și să imparți. Nu le spune lor asta sau gindește-te cum va fi la inmormintarea ta".

Și pentru că aceste bilețele — insoțite de cuvenitele expertize grafologice — se găsesc la dosar reprezentind probe acuzatoare, Floareș simte nevoia in memoriul său să-și explice și „corespondența".

„Încerc la Văcărești să fac pe nebunul cum m-a învățat Șerban... (E vorba de un alt deținut. N.A.) Nu reușesc însă, sperind însă că Meri va reuși. De-abia acum, culmea nebuniei, începusem s-o iubesc (...). Continuam să-i trimit biletelele, poate pică ceva confidențial despre Ema sau altcineva. Aceste bilețele scrise conștient, în scopul de a prinde mărturii conținînd și puțin adevăr, le-am scris sfătuindu-mă cu niște deținuți".

Victima. Este prezentă în ochii înlăcrimați ai părinților, în memoria colegilor ei din uzină aflați în sala de judecată. „Îi era frică de el, îmi mărturisește Vasilica Grațulis, nu pleca niciodată singură la București, ci însoțită de cineva. Am însoțit-o și eu în foarte multe rînduri... Floareș nu scăpa o ocazie să n-o amenințe... să n-o înfricoșeze". „Cînd a venit în Brăila, își amintește Frieda Ball, era cald, umbla îmbrăcată cu o jachetă, să nu i se vadă vînătăile de pe brațe. Povestea lucruri îngrozitoare... Era o ființă foarte așezată, cu o conduită remarcabilă... O obseda gîndul că F. ar putea să-i pricinuiască un rău copilului sau ei".

„La ultima înfățișare, ne dezvăluie inginerul Gh. Stoica, prietenul victimei, omul cu care începuse să pună bazele unui nou cămin, Floareș a venit la Rodica și, arătîndu-se conciliant, i-a propus să renunțe la pretențiile ei legate de domiciliul din București, la cheltuielile de întreținere a copilului, la cheltuielile de judecată, căci atunci și el va fi de acord cu desfacerea căsătoriei. Bineînțeles, Rodica i-a acceptat condițiile. Căzuseră, în sfîrșit, la o înțelegere. După asta, niciodată n-am văzut-o mai liniștită, mai calmă. Pînă atunci trăise o frică permanentă față de soțul ei... Frica asta a izbucnit din nou în ziua de 16 mai, cînd o necunoscută s-a interesat la Combinat de adresa domiciliului nostru. Era o frică bîntuită de presimțiri."

Dezvăluirile acestea, în marea lor tristețe, stabilesc un adevăr probat, din nefericire, chiar cu deznodămîntul tragic al Radicăi Floareș. Trăia o frică permanentă : știa că din partea soțului ei se putea aștepta la orice. Nu-i era teamă de Ema I., prima concubină a lui Floareș, și nici de cea de-a doua, pe care nici măcar n-o cunoștea, ci de setea de răzbunare a lui Floareș, de tatăl copilului lor.

Mobilul crimei. Cîțiva martori ai apărării lui Floareș au vorbit cu patos despre sufletul nobil al domnului inginer, lăsînd clar să se înțeleagă că bărbatul în zeghe din fața instanței nu putea să fie capabil de fapte mîrșave. La rîndul său, și avocatul inculpatului a vorbit despre sensibilitatea, sentimentalismul clientului, întrebîndu-se : „Ce interes ar fi avut inculpatul Floareș să pună la cale crima ? Dorința de a fi liber ? Păi urma peste două săptămîni să fie... Atunci poate dragostea pentru copil ? Teamă că-și va pierde copilul ? Oare teza asta este serioasă ? Să vedem ce presupunea ea : că inculpatul e un om plin de sensibilitate și sentimentalism. Ca un părinte să ucidă pe mama copilului său nu prea s-a auzit. Nu există o explicație plauzibilă. Dar dacă inculpatul Floareș nu poate fi bănuit, atunci bănuita poate fi numai Mariana Mîrza..."

Pledoaria foarte frumoasă a avocatului încerca să creeze o breșă în edificiul solid al procurorului care, stabilind ca mobil al crimei dorința de răzbunare a inculpatului, a stabilit totodată și formele subtile ale instigării la omor la care a apelat Floareș. A profitat de starea psihologică a Marianei M. — primul bărbat, dragostea ei — a realizat mai întîi o dependență fizică și psihică, apoi una materială ; după ce a subjugat-o cu totul, a pus-o la tot fel de încercări, a adus-o în fața icoanelor, au fost rostite tot felul de jurăminte, a început inocularea ideii că nu putea să fie fericit fără copil, dar, din păcate, copilul o să rămînă la

Rodica. Ca fetiţa să-i revină lui, Rodica trebuie să dispară. A organizat cu viitoarea asasină şedinţe de spiritism, de hipnoză, de dedublare în faţa oglinzii şi a luminărilor, toate cu o singură temă — moartea Rodicăi... Intr-un cuvînt, a izbutit, folosind gradul de afectivitate şi sugestibilitate al inculpatei Mariana Mîrza, s-o transforme într-o unealtă docilă. Desigur, nu el a ucis-o, ci inculpata. El e doar asasinul din umbră.

Ultimul cuvînt al inculpaţilor. Mariana Mîrza vorbeşte printre lacrimi. Arată încă o dată că omorul a fost pus la cale împreună cu Simion Floareş, pe care l-a iubit foarte mult. Recunoaşte şi regretă oribila faptă săvîrşită, precizează că personal nu a avut nimic cu Rodica Floareş. Mama victimei strigă din sală : „Acum plîngi, da' cînd ai băgat cuţitul în Rodica n-ai plîns !" Inculpata nu mai poate să scoată o vorbă şi se lasă moale pe scaun.

Simion Floareş şi-a pierdut din vigoarea iniţială. Rechizitoriul riguros al procurorului l-a descumpănit. Vocea sa trădează nesiguranţa. Mai încearcă totuşi o piruetă insinuînd că la destrămarea căminului său au contribuit şi alţi factori de care ancheta nu s-a ocupat, adică i s-au vîrît în familie oameni străini de casă, care au aţîţat-o pe Rodica. (Minte. Victima a renunţat la casă, bărbat, post în Bucureşti din pricina maltratărilor la care a fost supusă. N.A.) Inculpatul mai arată că mult timp după despărţire şi-a mai iubit soţia, dar pe urmă i-a devenit indiferentă. (Cît de indiferentă se poate conchide după carnetul unde-şi nota tot ceea ce martorele Basacopol E. şi Ghelber E. îi ghiceau în cafea, în altarul cu luminări, feştilele pe care scria *Rodica* şi care au ars într-una pentru moartea ei. N.A.) Cu privire la crimă adaugă că nu el este autorul moral, că dacă el ar fi vrut s-o ucidă pe Rodica o făcea mai demult, cînd a fost la Osmanu. In schimb, uitînd de tot ceea ce de-

clarase in memoriu, consideră că Mariana Mirza a ajuns la crimă datorită discuţiilor din intimitate, cînd îi reproşa că nu găteşte, nu spală la fel de bine ca fosta sa soţie... Recunoaşte că şi el poartă o vină şi, culmea, asemenea unui cavaler al dreptăţii, cere să i se aplice pedeapsa cerută de procuror, cu circumstanţe agravate. Şi indică două articole — 174 şi 175 — din Codul Penal.

Sentinţa. Marţi 22 decembrie 1970, completul de judecată, format din Cocioabă Gheorghe — preşedinte, Dumitrache Elena, judecător, Ferindina Maria, Baciu Costică şi Teodor Ştefan, asesori, Ilie Costică, procuror, Filipescu Constantina, grefier, a pronunţat în şedinţa publică următoarea sentinţă :

În temeiul art. (...) omor cu premeditare, condamnă pe inculpata Mirza Mariana la 20 de ani închisoare.

În temeiul art. (...) instigare la omor, condamnă pe inculpatul Floareş Simion la 20 de ani închisoare şi în temeiul art. (...) la decăderea din drepturile părinteşti.

CUPRINS